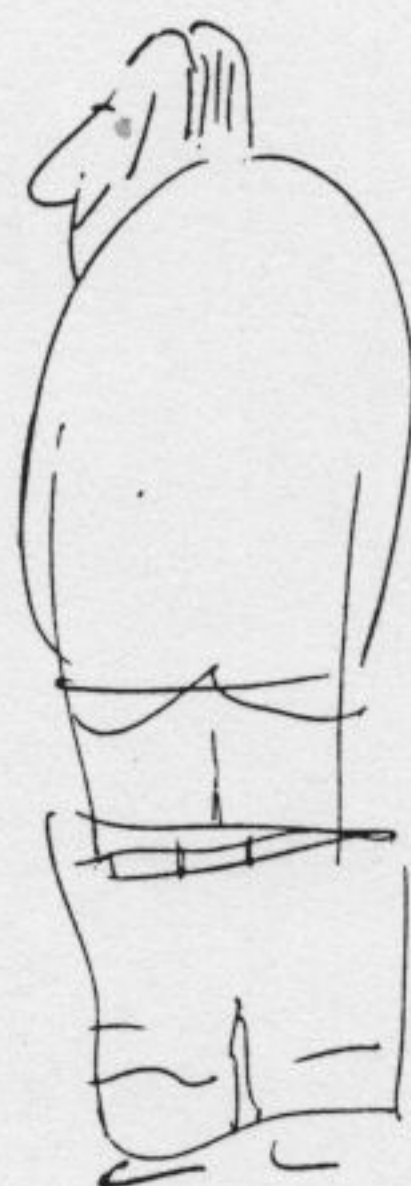
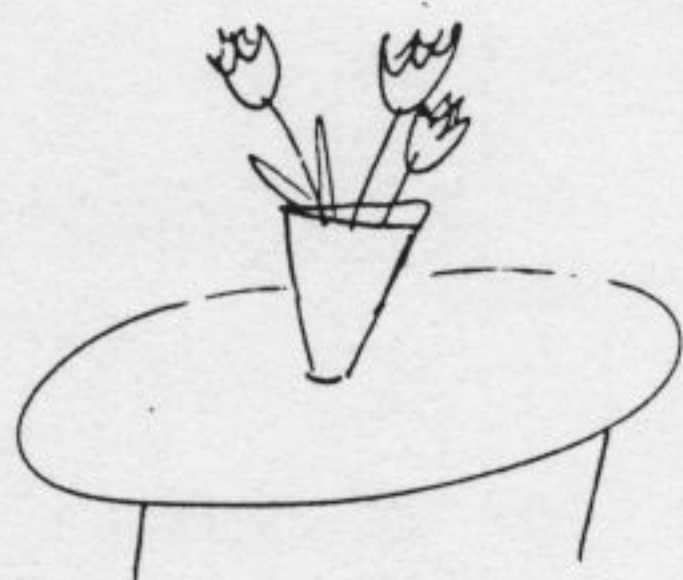

PERSFOCUS

ELFDE JAARGANG NUMMER 6 - JUNI 1995

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

WIJ MOETEN
VAN ONZE
VOORoorDELEN
AF

THUIS
MET JE PIEMELTJE
SPELEN
IS GEZOND,
GOEDKOOP
EN MILIEU
VERANTWOORD

Anne

IN DIT NUMMER:

Sekstoeristen aangepakt/kinderarbeid	pag. 2
Jeugdzorg of prostitutie?	pag. 5
Boksles of bajes voor probleemjeugd	pag. 7
Censuur of goed fatsoen: op Internet...	pag. 12
...in de videotheek...	pag. 14
...in de bios...	pag. 15
...en in de voorlichting	pag. 18
Big Brother	pag. 19
Nieuwpreuts en het geseksualiseerde kind	pag. 21
'Montessori-proces'	pag. 25
Ontucht van de maand	pag. 27
Pedofilie in België	pag. 31
De strijd tegen misbruik	pag. 33
Michael J. slaat terug	pag. 35
Achtergrond	pag. 40

PERSTFOCUS

WILHELM VON PERST
KUNSTLEHRER AM PERSTFOCUS
IM JAHRE 1875

1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and blurring, but appears to be organized in a list or table format with several lines of text.

PERSFOCUS, ELFDE JAARGANG, NUMMER 6, JUNI 1995

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Nieuwsblad van het Noorden	NvHN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
Utrechts Nieuwsblad	UN
Haarlems Dagblad	HD
Brabants Dagblad	BD
Gelders Dagblads	GD
De Gelderlander	Geld
Gooi en Eemlander	G+E
VPRO-gids	VPRO
Groene Amsterdammer	GA
Vrij Nederland	VN
Lust for Life	
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Der Spiegel	SPI
Psychologie Heute	PSH
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
La Meuse	LAM

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Zweedse sextoerist in eigen land voor rechter gedaagd

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

VK 19-6
In Zweden is deze week het proces begonnen tegen een 66-jarige Zweed die wordt verdacht van seksueel misbruik van een veertienjarige jongen. Het proces is het eerste in zijn soort, omdat de Zweed het misdrijf niet op Zweedse bodem zou hebben gepleegd, maar in Thailand met een Thais jongetje.

In februari 1993 viel de Thaise politie in Bangkok de hotelkamer van Bengt Bolin binnen en trof hem 'in een compromitterende houding' met de jongen aan. Bolin werd door de Thaise justitie in staat van beschuldiging gesteld wegens seksueel misbruik van kinderen en vervolgens op borg vrijgelaten. Hij wist Thailand echter te ontvluchten en keerde terug naar zijn geboorteland.

De Zweedse overheid besloot de aanklacht verder te behandelen. Na achttien maanden van moeizame onderhandelingen stond de Thaise overheid de Zweedse officier van justitie toe om in Thailand de misbruikte jongen en een getuige te ondervragen. Het was de eerste keer dat de Thaise autoriteiten meewerkten aan een dergelijk proces. Het land is afhankelijk van toerisme, en naar schatting komen jaarlijks één tot twee miljoen toeristen speciaal voor de sex-industrie naar Thailand.

In Australië, Amerika, Duitsland, Frankrijk, Noorwegen en Zweden is het mogelijk iemand die wordt verdacht van ontucht met minderjarigen in het buitenland in eigen land te vervolgen. In Canada, Nieuw-Zeeland, Japan, Italië en België

wordt gewerkt aan een nieuwe wettelijke regeling. Ook op Nederland wordt druk uitgeoefend om de huidige wetgeving aan te passen, zodat Nederlanders die zich in het buitenland schuldig maken aan seksueel misbruik van kinderen, in Nederland voor de rechter kunnen worden gedaagd.

De Nederlandse organisatie Childright Worldwide, in 1994 opgericht door de inmiddels overleden Nobelprijswinnaar prof. J. Tinbergen, maakt zich sterk voor een dergelijke wetswijziging in Nederland. De organisatie heeft ruim zeventig handtekeningen verzameld en een rapport samengesteld met aanbevelingen voor wetsherzieningen. Childright zal minister Sorgdrager van Justitie een petitie aanbieden waarin wordt geëist dat kinderprostitutie die in het buitenland is bedreven, ook in Nederland strafbaar wordt.

De huidige wetgeving in Nederland maakt een verschil tussen ontucht met kinderen onder de twaalf jaar en kinderen van twaalf tot zestien jaar. Grof gesteld is sex van een volwassene met een kind onder twaalf jaar altijd strafbaar en met kinderen van twaalf tot zestien jaar alleen als het kind of de ouder een aanklacht indient.

De noodzaak van een aanklacht bij de vervolging van ontucht met kinderen van twaalf tot zestien jaar maakt de Nederlandse wetgeving ongeschikt voor vervolging van Nederlandse sextoeristen in het buitenland. De kans dat een Thaise kindprostitutie of haar ouder een aanklacht zal indienen, is nagenoeg nihil.

Een Nederlander die in het bui-

tenland een kind onder de twaalf jaar seksueel misbruikt, kan in Nederland ook zonder aanklacht in staat van beschuldiging worden gesteld. In de praktijk is dit echter nog nooit gebeurd.

In het rapport *Het kind van de rekening* stelt Childright Worldwide onder meer een extra-territorialiteitsbeginsel voor, dat ontucht van Nederlanders in het buitenland ook strafbaar stelt als ontucht niet strafbaar is in het land waar de ontucht is gepleegd.

Een opvallende aanbeveling in het rapport is het omdraaien van het klachtrecht. 'Om seksueel misbruik van kinderen van twaalf tot zestien jaar aan banden te leggen, zou het klachtrecht omgedraaid kunnen worden. Alleen als het kind en/of de ouder een verklaring van toestemming geven voor seksueel contact van het kind met een volwassene, moet worden afgezien van onderzoek en vervolging. In alle andere gevallen zou de rechter-commissaris op verzoek van de politie een gerechtelijk vooronderzoek moeten kunnen beginnen als daar aanleiding toe lijkt.'

Ook pleit Childright Worldwide in het rapport voor de heroprichting van aparte jeugd- en zedenafdelingen bij de politie. In nauwe samenwerking met organisaties als Interpol kan op die wijze de vervolging van ontucht plegende Nederlanders in het buitenland effectiever worden aangepakt. Binnen enkele weken zal Childright Worldwide de handtekeningen en het rapport aan minister Sorgdrager aanbieden.

De jury in Zweden doet op 22 juni uitspraak in de zaak tegen Bolin.

En/of VK 22-6

'Om seksueel misbruik van kinderen aan banden te leggen, zou het klachtrecht omgedraaid kunnen worden. Alleen als het kind en/of de ouder een verklaring van toestemming geven voor seksueel contact van het kind met een volwassene, moet worden afgezien van onderzoek en vervolging.'

Aldus citeert de *Volkskrant* van 19 juni het rapport *Het kind van de rekening* van de organisatie Childright Worldwide.

Misschien ligt het aan een ondoordacht gebruik van de 'formule' en/of. Mocht er in het rapport evenwel echt bedoeld zijn: het kind of de ouder, dan zou Childright Worldwide er goed aan doen de naam te veranderen in *Parentmight* Worldwide.

MAASTRICHT Ian Willems

Henk Kuipers

NVHN 9-6

Kinderprostitutie

Ik denk dat ik dit jaar, ondanks Frits Bom, maar niet met vakantie naar Thailand ga. Want daar spelen zich beschamende taferelen af die je bij De Vakantieman nooit zult zien. Ook de prachtfolders van de meeste touroperators zwijgen erover. Het penibele onderwerp is kinderprostitutie, een belangrijke inkomstenbron van Thailand. IKON's actualiteitenrubriek Kenmerk had er gisteravond een indringende reportage over met beelden die ik niet snel zal vergeten.

Zo nu en dan rennen in de Thaise badplaats Pattaya politiemannen in burger over het zono-vergoten strand. Ter hoogte van de waterlijn ongeveer vangen zij schaars geklede jongetjes die in een lange rij in het zand worden gelegd. Met elkaar lijken de geboeide, angstig ogende kereltjes een beetje op de rijke buit van Ceaucescu na een jacht op tamme beren. Die jongetjes vormen overigens niet alleen de buit van de politie, maar ook van de hore Europese pedofielen die het strand van Pattaya tot een tamelijk onsmakelijk oord maken. De knapenschenners zien met een waarschijnlijk ongezonde vorm van belangstelling toe hoe niet zijzelf, maar hun lieve jonge vriendjes worden gearresteerd. Daar hoeven de pedofielen overigens niet erg over in te zitten. Want enkele uren na hun aanhouding, als de televisieploeg verdwenen is, worden de knaapjes weer vrijgelaten.

Twee Zweedse politiemensen die de Thaise autoriteiten proberen te helpen in hun 'strijd' tegen de kinderprostitutie, hadden een videocameraatje meegenomen bij een inval in kamer 552 van een toeristenhotel. Zij filmde daar recht voor zijn raap een oude Zweedse suikeroom die zich tussen de witte lakens liet vertroetelen door een jongetje van 14, dat er overigens uitzag als 10. Ontkennen had niet veel zin, want naast het naakte slachtoffer lag een besmuite handdoek waaraan de Thaise politiemann even vakkundig rook.

Volgens Kenmerk gaan er jaarlijks ook zo'n tienduizend Nederlanders voor kindersex naar Thailand. Professor J. Doek, hoogleraar jeugd- en familie-recht, suggereerde dat dit cijfer een beetje aan de te hoge kant is. Niettemin zei hij dat Nederland, net als Zweden, ook zelf wat moet doen om het in het buitenland bedrijven van sex met minderjarige kinderen strafbaar te maken. De pakkans moet volgens professor Doek danig vergroot worden. De politie zou op Schiphol iedere verdachte pedofiel moeten aanhouden, vond hij. Samen met politici en ambtenaren van justitie werkt Doek aan een wetsvoorstel terzake. Ik stem voor.

Zweden bestraft kindersex in Thailand

AP

STOCKHOLM

VK 23-6
Een Zweedse gepensioneerde ambtenaar is donderdag in zijn eigen land veroordeeld tot drie maanden cel voor het bedrijven van sex met een 14-jarige jongen in Thailand. Het proces tegen de 69-jarige man is nauwlettend gevolgd door andere landen en mensenrechtengroepen die de kinderprostitutie bestrijden.

De Zweedse wet maakt het mogelijk Zweedse burgers te vervolgen die in het buitenland seksueel con-

tact met kinderen hebben. Ook de Verenigde Staten, Duitsland en Australië hebben sinds kort zo'n wet.

De maximum-straf die de ambtenaar volgens de wet kon krijgen bedraagt vier jaar. De man werd in 1993 met de jongen in een hotel aangetroffen, nadat de Thaise politie door Zweedse collega's was getipt.

De officier van justitie zei dat de rechter de plicht had de man te veroordelen in het belang van kinderen die waar ook ter wereld worden misbruikt door de seksindus-

trie. Hij zei te willen aantonen dat Zweedse burgers niet ongestraft in andere landen de wet kunnen overtreden door gewoon naar Zweden terug te keren.

Zweden pakte het proces groot aan. De inmiddels 16-jarige jongen werd naar Stockholm gehaald om te getuigen. De verdachte ontkende een misdrijf te hebben gepleegd en zei slechts met de jongen te hebben willen praten en dineren.

Naar schatting zijn 200 duizend Thaise kinderen werkzaam in de prostitutie.

Sextoerisme 2 19/6

Ben ik de enige die doodziek wordt van pedofielen die keer op keer de rechtvaardiging, ja bijna vergoelijking gebruiken dat de enige psychische schade die kinderen oplopen na 'seksueel' contact met volwassenen puur wordt veroorzaakt door de 'paniek en overtrokken reactie' van de omgeving? Of is het een zaak van de hersens afsluiten en niet willen weten wat de consequenties zijn van je gedrag?

Misschien zou briefschrijver Van Meurs (Het Parool van 8 juni) eens moeten worden geconfronteerd met volwassen geworden slachtoffers. Het gemene van sommige pedofielen is: ze doen zich heel vriendelijk voor, maar veroorzaken pijn, frustratie en walging. Je krijgt echter nooit de kans dat bij de dader neer te leggen en te zeggen: kijk eens wat je bij mij veroorzaakt hebt, enkel omdat jij vond dat jij het recht had je lusten op mij uit te leven. Jouw 'ongecomplieerde' gedrag is mijn nachtmerrie!

Ik zou wel eens willen weten welke ongelooflijke (on)deskundige is begonnen met de fabel dat het seksueel contact op zichzelf geen psychische schade tot gevolg zou hebben. Ik denk dat die fabel ontkracht wordt door het feit dat veel inmiddels volwassenen geworden slachtoffers aangifte doen. Zeker niet gestimuleerd door hun omgeving, die liefst zou willen dat aan het gebeurde geen ruchtbaarheid wordt gegeven en het zo snel mogelijk wil vergeten.

Mijn ervaring met een waarschijnlijk 'brave' pedofiel heeft als consequentie dat ik obsessief voorzichtig ben met mijn kinderen, dat ik het niet eens kan verdragen als vreemden - soms zelfs bekenden - vriendelijk tegen ze zijn. Ik kan, wat dat betreft, niemand vertrouwen. Wat ik zeker weet, is dat als ooit iemand mijn kinderen 'ongecomplieerd' benadert, ik niet voor mezelf kan instaan. Degene die dat doet, zal ook mijn eigen frustratie van de 'ongecomplieerde' benadering uit mijn jeugd nog eens te verwerken krijgen.
Lelystad COLETTE PASTOOR

Sextoerisme 3 19/6

Een pluim voor het plaatsen van het artikel van Hanneke de Wit in Het Parool van 27 mei. Maar een groot minpunt voor de brief van Teko van Meurs, die schrijft over dingen waarvan hij moet afbliven. Hij schrijft zelf dat hij niet in die landen is geweest, dus hij gaat af op mensen die stekeblind zijn of zelf aan sexpraktijken deelnemen.

Ik heb wel een reis door Thailand gemaakt en daar dingen gezien waarvan ik over mijn nek ging. Ik kwam er steeds in conflict met kerels die ik wilde wijzen op hun smerige praktijken. Van Meurs geeft een compliment voor de vrolijke foto bij het artikel. Ik heb met een aantal van deze meisjes gesproken, maar achter die zogenaamd vrolijke lach zit het barstensvol tranen. De bittere armoede dwingt ze te lachen naar al die kerels.

Amsterdam

JOPIE BEST

Sekstoerist uit Zweden ^{par 23/6} moet drie maanden cel in

STOCKHOLM - Voor het eerst is een Zweedse man veroordeeld voor seksueel misbruik van een jongen buiten zijn eigen land. De man kreeg gisteren drie maanden gevangenisstraf opgelegd voor misbruik van een Thaise jongen.

De veroordeling voor het overtreden van de Zweedse wet buiten de landsgrenzen wordt nauwlettend gevolgd door andere landen en activisten, die iets willen doen tegen de internationale kinderprostitutie, iets dat vooral in Azië plaatsvindt.

De 69-jarige Bent Bolin, een gepensioneerde ambtenaar, werd schuldig bevonden van het misbruiken van een jongen in de Thaise toeristenplaats Pattaya.

Bolin werd in een hotelkamer met de jongen betrapt en gearresteerd, nadat de Thaise politie een tip had gekregen van Zweedse collega's. De zaak kreeg veel aandacht in Europa doordat de arrestatie door een Deens televisieteam vastgelegd werd.

Gezien de wetgeving waarmee Zweden ook veroordeeld kunnen worden voor misdaden gepleegd in het buitenland, had Bolin voor het seksueel misbruiken van een minderjarige een straf tot vier jaar kunnen krijgen.

Toch was Helena Karlen, woordvoerder van de 'Internationale Campagne voor de Beëindiging van Sekstoerisme in Azië' tevreden over de veroordeling. Zij vond het voorlopig een goed

resultaat dat het eindelijk tot een veroordeling was gekomen. "Dit is een krachtig teken. Een klein, kwetsbaar kind uit de Derde Wereld heeft een zaak gewonnen tegen een rijke, blanke en goed opgeleide man uit het Westen," aldus Karlen.

Aanklagers zeiden dat Zweden de plicht had om Bolin te veroordelen, in het belang van alle kinderen op de wereld. De Thaise jongen was naar Zweden gehaald om te getuigen.

Ook Thailand onderneemt pogingen het sekstoerisme te beteugelen door aanpassing van de wet. Tot nog toe is het niet gelukt om de machtige seksindustrie, die werk biedt aan 200.000 kinderen, de kop in te drukken. (AP)

Aids bedreigt jonge Afrikaanse meisjes ^{TEL 3/6}

BERLIJN, vrijdag

Door de voorkeur van mannen voor steeds jongere prostituees is de kans op verspreiding van de ziekte aids veroorzakende HIV-virus onder jonge meisjes in de landen van Centraal- en West-Afrika enorm gestegen.

Juist om besmetting van prostituanten met het virus te voorkomen zijn kinderen — vaak jonger dan 12 jaar — in toenemende mate voor het verlenen van seksuele diensten gewild.

Een schrijnende vorm van uitbuiting die zo snel mogelijk moet worden ingedamd, aldus de UNICEF-voorzitter voor West- en Midden-Afrika, Torild Skard.

Volgens Skard is op dit moment zo'n 20 procent — een kleine 40 miljoen kinderen —

in Afrika aan het werk, een getal dat tegen het jaar 2000 zal zijn verdubbeld wanneer er geen actie ondernomen wordt. Naast de prostitutie worden veel kinderen te werk gesteld op plantages, in mijnen en als hulp in de huishouding.

De kersverse voorzitter van het VN-kinderfonds, Carol Bellamy, riep gisteren in Berlijn de wereld op niet verder te korten op hulp voor de arme landen, en benadrukte dat met betrekkelijk eenvoudige middelen, als vitamine A en joodzout, vele jonge levens kunnen worden gered.

(Reuter)

'Geen enkel kind leeft graag op straat'

Als er één opgewekt jochie in het Zuidafrikaanse Kaapstad te vinden was, dan was dat wel Mtobeli. Nog geen dertien jaar, steevast met een sigaret in de mond, soms snuivend in een zakje thinner om de honger te vergeten en toch altijd even vriendelijk voor zijn medemens. Met opgezwollen ledematen veroorzaakt door een langdurig vitaminegebrek werd het straatkind een jaar geleden door de medewerkers van 'Streets' aangehouden. Even ging er voor Mtobeli een deurtje open naar een andere, betere wereld.

„We werden heel close”, herinnert projectleider David Fortune van de opvangorganisatie Streets zich. „Mtobeli was een geweldig kind. Toen we zijn vertrouwen hadden, vertelde hij waarom hij van huis was weggegaan. Omdat hij uit een groot gezin kwam en zijn moeder niet meer voor hem kon zorgen. Hij was bovendien weggelopen van school, maar voelde zich daar vreselijk ongelukkig onder. Uiteindelijk hebben we de jongen zover gekregen dat hij weer lessen wilde volgen. De volgende stap zou de terugkeer naar huis zijn. Het ging echt goed met Mtobeli, totdat hij door een paar jongens werd overgehaald om in een woning in te breken. Daarbij werd hij doodgeschoten door de politie. Dat is het ergste, als een van 'onze' kinderen komt te overlijden”.

Fortune weigert vastberaden het woord 'straatkinderen' te gebruiken. Liever spreekt hij over 'kinderen die op straat leven'. „Straatkinderen drukt zo'n stempel”, vervolgt hij, „en

FOTO HOLLANDSE HOOGTE

Slapen in een oud krot, of gewoon op straat. In Kaapstad leven duizenden zwerfkinderen.

doet denken aan criminaliteit, vuiligheid, slecht zijn. Het zet de problemen niet in het juiste perspectief. Geen enkel kind wil op straat leven. Kinderen worden er toe gedwongen, altijd vanwege armoede. Ouders die

werkloos zijn, teveel mensen in één woning, te weinig eten, een vader die alcoholist is, mishandeling, seksueel misbruik. De redenen waarom kinderen weglopen, zijn net zo verschillend als de kinderen zelf”.

Kaapstad heeft een miljoen inwoners. De helft woont in luxe flats of bewaakte villa's. De andere helft, zonder uitzondering gekleurde Zuidafrikanen, bevolkt de 'townships'. De meesten komen van het platteland en zijn naar de stad getrokken in de hoop daar een beter bestaan te vinden. Wat ze vonden waren krotten van karton of plastic. Zonder elektriciteit of stromend water. Veel kinderen en tieners lopen weg uit de townships. Kaapstad telt op het ogenblik zo'n tweeduizend straatkinderen — gemiddelde leeftijd dertien jaar, het merendeel jongens — die met bedelen proberen het hoofd boven water te houden. Drie jaar geleden begon David Fortune zijn opvangproject Streets om deze kinderen een alternatief te bieden. Wijs geworden bij andere organisaties — 'projecten van de witte middenklasse' — besloot Fortune het anders te doen. Anders, omdat hij geen heil zag in de klakkeloze bed-bad-brood-manier: „Het heeft geen zin om kinderen te laten kennismaken met allerlei luxe zoals een warme douche en ze, als ze eenmaal achttien zijn, weer terug te sturen naar een wereld zonder comfort. Daardoor raken ze alleen maar meer worteld”.

Streets kiest voor lange termijnoplossingen. De werkwijze richt zich in eerste instantie op het kind zelf. Het dagcentrum voorziet in maaltijden, medische hulp en geestelijke ondersteuning. Met lessen in schilderen, toneel, fotografie en zang en dans leren de kinderen zelfrespect en een gevoel van eigen-

waarde te ontwikkelen. Met als doel: verantwoording nemen voor de eigen situatie. Fortune: „Wij vinden dat kinderen zelf moeten kiezen wat ze met hun leven willen. Wie terug naar huis wil, krijgt van ons alle steun. Tot nu toe hebben we zeker honderd kinderen met succes kunnen herenigen met hun familie. Alleen als het gezin en de gemeenschap daar volledig achter staan, lukt dat”.

De 'veldwerkers' — mensen die zelf afkomstig zijn uit de townships en veel vertrouwen genieten — leggen de contacten en zorgen dat het Afrikaanse 'Ubuntu'-gevoel weer toeneemt. „Ubuntu is saamhorigheid, het voor elkaar willen zorgen, op elkaar letten. Ook als het de kinderen van de burens zijn”, legt Fortune uit. „Julie noemen dat sociale controle. Hierin speelt theater een belangrijke rol. We trekken geregeld de townships in en maken dan theater met de kinderen over hun eigen leefsituatie. Zo kun je ook aan analphabeten de ingewikkelde problemen uitleggen en bespreekbaar maken. En echt, het mooiste wat er is, is een kind van een ziek thinner-snuivertje zien veranderen in een gezond en gelukkig kind dat de toekomst aandurft”.

Om meer bekendheid te geven aan het project exposeert Kinderen in de Knel in de Centrale Bibliotheek in Amsterdam vijftien schilderijen gemaakt door de straatkinderen in Kaapstad. De tentoonstelling is nog deze hele week te bezichtigen en na aanstaande zaterdag bij de organisatie te leen. ^{HC 2/6}

Zinnvolle strijd tegen kinderarbeid

door Astrid Kaag
en Gerard Oonk

'Armoede is de oorzaak van kinderarbeid, het zal nog lang duren voor dat probleem is opgelost en het Westen moet dus niet zo drammen over het uitbannen van kinderarbeid. Een keurmerk voor tapijten zonder kinderarbeid is niet geloofwaardig en slechts eigenbelang van westerse bedrijven.' Dat is de tenor van het artikel 'Alleen de Derde Wereld kan een eind maken aan kinderarbeid' (Trouw 17 juni 1995). De auteur, Kees Broere, lijkt zich daarbij te baseren op de opinies van een doorsnee van activisten tegen kinderarbeid in India. Deze schijn bedriegt echter. Het beeld dat hij schetst is eenzijdig en deels onjuist.

Het oplossen van het probleem van kinderarbeid in India is natuurlijk een gigantisch karwei. We hebben het over 55 tot 100 miljoen werkende kinderen, in een land waarin (naast rijkdom) grote armoede heerst en 60 procent van de kinderen tussen de 6 en 14 niet naar school gaat.

Natuurlijk zijn verplicht lager onderwijs en banengarantieprogramma's voor volwassenen de belangrijkste middelen om het probleem aan te pakken. Dat dit niet gebeurt heeft niet zozeer met armoede, maar veel meer met politieke onwil te maken, gebaseerd op zeer ongelijke machtsverhoudingen.

In Kerala, een van de armste deelstaten van India, blijkt dat het anders kan. Daar gaan de meeste kinderen naar school en werkt slechts circa 3 procent. Sri Lanka besteedt in verhouding zes keer zoveel geld aan onderwijs als India en kent veel minder kinderarbeid.

Dat kinderarbeid ook in arme gezinnen meestal niet nodig is, is aangetoond in een arme plattelandsgeregione van de deelstaat Andhra Pradesh. Daar slaagt de MV Foundation, ge-

steund door Unicef en het Nederlandse Hivos, erin ook de armste kinderen naar school te krijgen. De ouders worden gemotiveerd door hen nauw bij het onderwijs te betrekken. Zij brengen zonnig het geld voor een voorlopige school bij elkaar. De overheid moet de school binnen drie jaar overnemen. Nu de kinderen niet meer werken is de werkgelegenheid toegenomen. Hun loon is gestegen omdat er minder concurrentie is van 'goedkope kinderen'.

Kortom, kinderen en volwassenen zouden veel beter af zijn als de ruim 50 miljoen werklozen boven de veertien jaar het werk zouden doen dat nu wordt verricht door ongeveer evenveel kinderen.

Het gaat daarbij om kinderen die lange dagen maken onder zeer slechte omstandigheden en die nauwelijks een toekomstperspectief hebben. Dat kinderen na school thuis meewerken is

een andere zaak. Maar kinderen die ongeletterd blijven en voor hun twintigste zijn afgebeeld, komen niet uit de armoedespiraal. Vandaar de uitspraak van de Zuidaziatische coalitie tegen kinderarbeid (SACCS) dat kinderarbeid meer een oorzaak dan het gevolg van armoede is.

Het bovenstaande is overigens ook de mening van de door Kees Broere genoemde organisatie CCCL, alsmede de door hem niet genoemde SACCS, zoals ons in gesprekken met hun vertegenwoordigers is gebleken. Deze laatste organisatie heeft de discussie in India over kinderarbeid het meest onder de aandacht gebracht door voettochten door heel India, druk op politici, vakbonden en religieuze leiders, bevrijding van kinderslaven en op-

vang van deze kinderen. Daarnaast heeft SACCS de hoofdrol gespeeld bij het mobiliseren van de westerse publieke opinie.

De gewekte indruk dat alle anti-kinderarbeidorganisaties in India tegen westerse betrokkenheid zijn is onjuist. Zowel SACCS als CCCL maken er geen geheim van dat zij voor een sociale paragraaf in de nieuwe wereldhandelsvereenkomst zijn, die onder meer kan leiden tot handelsmaatregelen tegen landen die kinderarbeid inzetten bij de exportproductie. Wel vragen zij daarbij aan de westerse landen om hun beleid op dit punt te ondersteunen met positieve maatregelen, zoals hulp voor het onderwijs en tariefsverlagingen voor producten zonder kinderarbeid.

Het is nogal vreemd dat diverse westerse in het artikel hun bedenkingen uiten tegen het keurmerk voor tapijten zonder kinderarbeid, terwijl de India-

se initiatiefnemers daarvan niet aan het woord komen.

Wat wordt aangeduid als een Duits-Indiaas initiatief, dat door 200 organisaties 'zou worden gesteund', bestaat uit SACCS, Unicef India, vertegenwoordigers van de Indiase tapijtindustrie die zonder kinderarbeid werken en het semi-gouvernementele Indo-German Export Promotion Project (IGEP). Het keurmerk is een initiatief van SACCS als onderdeel van hun jarenlange werk om kinderen in de tapijtindustrie te bevrijden.

Nadat SACCS was gebleken dat de regering zich nauwelijks inspande om de wet uit te voeren die kinderarbeid in de tapijt- en andere gevaarlijke industrieën verbiedt en steeds meer nieuwe kinderen door de tapijtindustrie werden gerecru-

teerd, heeft zij de hulp van de westerse publieke opinie en regeringen ingeroepen.

Niet toevallig werd de tapijtindustrie gekozen. De tapijten worden bijna geheel voor de export gemaakt. In deze industrie werken volgens het meest recente en betrouwbare onderzoek (gepubliceerd door de ILO) ruim 400 000 kinderen in afschuwelijke omstandigheden. 'Bijzonder' aan deze bedrijfstak is, dat de helft van de kinderen wordt geronseld in verder weg gelegen gebieden, dus niet thuis wonen en feitelijk als slaven worden behandeld.

Een keurmerk voor tapijten zonder kinderarbeid is natuurlijk geen doel op zich, maar een middel. Een goede uitvoering is inderdaad niet makkelijk, maar het keurmerk staat niet op zich. Het maakt deel uit van een maatschappelijke beweging tegen kinderarbeid in diverse bedrijfstakken, die vruchten begint af te werpen. De Indiase regering gaat zich geleidelijk meer inspannen voor onderwijs aan deze kinderen en heeft onlangs zelfs aangekondigd dat ze zelf een keurmerk voor tapijten gaat toekennen en de bedrijfstak daarop gaat controleren. Maar onder meer de recente arrestatie van SACCS-voorzitter Satyarthi en diverse Pakistaanse anti-kinderarbeidactivisten maakt duidelijk dat ook buitenlandse aandacht voor het probleem hard nodig blijft.

Dat er nog een lange weg te gaan is voordat de kinderarbeid is uitgebannen is zeker. Maar afwachten zal daarbij niet helpen. Inderdaad moet 'de Derde Wereld' zelf een einde maken aan de kinderarbeid. Maar onze steun aan organisaties ter plekke die zich daarvoor inzetten kan dat proces versnellen.

De auteurs zijn medewerker van respectievelijk de FNV en de Landelijke India Werkgroep (LIW).

TR 24.06.94

Kinderarbeid meer oorzaak dan gevolg van armoede

Arrestatie activist tegen kinderarbeid wekt zorg

ANP
DEN HAAG

Tal van Nederlandse organisaties, waaronder FNV en Novib, hebben gezegd verontrust te zijn over de arrestatie van de bekende Indiase activist tegen kinderarbeid Kailash Satyarthi. De voorzitter van SACC, de Zuidaziatische Coalitie tegen Kinderdwangarbeid, werd donderdag in New Delhi opgepakt en moet vandaag voorkomen.

De ontwikkelingshulporganisatie Novib meldde dat Satyarthi is gearresteerd na een klacht van een Indiase tapijtenproducent. Het bedrijf werd in een documentaire die de Duitse televisie eerder uitzond, in verband gebracht met kinderarbeid. Daarbij werd ook Satyarthi geïnterviewd. De uitzending leidde ertoe dat het bedrijf een miljoenencontract met het Zweedse Ikea misliep.

De organisaties hebben minister Van Mierlo van Buitenlandse Zaken verzocht via de ambassade in New Delhi om opheldering te vragen over Satyarthi's arrestatie.

Geld. 16% Steun voor strijd tegen kinderarbeid

DEN HAAG (ANP) - Een aantal Nederlandse instellingen maakt zich bezorgd over de repressie tegen Pakistanen die zich inzetten voor de afschaffing van kinderarbeid in dat land. De Pakistaanse federale politie heeft deze maand zeker vier leden van het Bonded Labour Liberation Front (BLLF) gearresteerd.

De voorzitter van de FNV, Johan Stekelenburg, vraagt namens vier Nederlandse organisaties aan de Pakistaanse eerste minister Benazir Bhutto op te houden met het zwartmaken van het BLLF. Dat voert campagne tegen kinderarbeid in Pakistan.

Stekelenburg vraagt ook om een onafhankelijk onderzoek naar de moord op de 12-jarige Iqbal Masih. Die BLLF-activist werd onlangs vermoord.

Einde aan kinderarbeid

DHAKA - Ondernemers in de Bengaalse textielindustrie hebben gisteren een overeenkomst gesloten die een einde moet maken aan het verschijnsel kinderarbeid in hun bedrijfstak. De voorzitter van de bond van textielondernemers, Redwan Ahmed, kondigde aan dat de overeenkomst binnenkort haar beslag zal krijgen in een officieel document dat ook wordt ondertekend door de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) en Unicef, het kind erfonds van de Verenigde Naties. Volgens regeringsfunctionarissen is het aantal kinderen dat in de textielindustrie werkt sinds 1993 onder druk van Amerikaanse afnemers aanzienlijk verminderd.

✓ FNV 22-6-95

Terpstra reserveert alvast twintig miljoen extra voor jeugdzorg

ANP DEN HAAG

VIC 22-6

Staatssecretaris Terpstra van Welzijn trekt twintig miljoen gulden extra uit voor de jeugdzorg. Dat bedrag komt uit haar eigen begroting voor volgend jaar en bovenop het extra geld dat het kabinet in 1996 beschikbaar stelt voor de jeugdzorg. Hoeveel is nog onbekend.

Terpstra moest zelf met geld over de brug komen om de bij minister Zalm van Financiën ingediende claim voor extra middelen kracht bij te zetten. Samen met staatssecretaris Schmitz van Justitie heeft ze om honderd miljoen gevraagd. Naar verluidt wil het kabinet de helft van deze claim honoreren.

Tijdens een overleg in de Tweede Kamer over de plaatsingsproblematiek in de jeugdzorg zei Terpstra woensdag dat ze 'eigen' geld moest vinden om het kabinet te overtuigen van de hoge politieke prioriteit van de claim. Op Prinsjesdag wordt duidelijk op hoeveel extra de jeugdzorg kan rekenen.

Terpstra en Schmitz verzekerden de Kamer dat ze al volop bezig zijn met het maken en uitwerken van plannen om de problemen in de jeugdzorg aan te pakken, vooruitlopend het beschikbaar komen van het extra geld. Alle fracties maakten duidelijk dat ze wat dat betreft geen dralen dulden.

De jeugdzorg staat onder zware druk, erkennen Terpstra en Schmitz. Er is gebrek aan plaatsen bij onder meer justitiële behandel-

en opvanginrichtingen en instellingen voor licht verstandelijk gehandicapte jongeren. De pleegzorg zit moeilijk wegens gebrek aan pleegouders en het systeem van aanbod en vraag werkt niet efficiënt.

Die problemen spelen niet sinds gisteren, maar doen zich al veel langer voor. Dat de jeugdzorg nu weer hoog op de politieke agenda prijkt, heeft veel te maken met incidenten en rechtszaken om plaatsing af te dwingen.

Onlangs besloot het kabinet als 'noodverband' de capaciteit van de behandelcentra voor gedragsgestoorde jongeren met een lichte handicap uit te breiden met 31 plaatsen. Dat gebeurde mede naar aanleiding van een gerechtelijke uitspraak op 21 april van dit jaar. Daarbij kreeg de Staat van de rechtbank het bevel binnen zes weken een jongen met ernstige gedragsproblemen bij een instelling te plaatsen.

Meisjes belanden in prostitutie na afwijzing justitie

Par 24/6

(Van een verslaggever)

UTRECHT - Kinderrechters hebben steeds meer moeite minderjarige meisjes uit de prostitutie te houden. Als zij besluiten dergelijke meisjes in een gesloten inrichting op te nemen, om ze te beschermen, mislukt dat door een tekort aan plaatsen. In Utrecht dreigen bij voorbeeld twee zusjes van dertien en twaalf jaar in het prostitutiecircuït te verdwijnen.

Rechtbank, politie en instellingen in Utrecht komen volgende week met het voorbeeld van deze meisjes naar buiten. Ze vinden dat door het tekort aan opvangplaatsen in gesloten inrichtingen een ontoelaatbare situatie is ontstaan.

Het gaat om twee kinderen uit één gezin in Utrecht, die op 12 juni door de Utrechtse kinderrechter J. Nieuwenhuijsen onder toezicht van justitie zijn geplaatst. De Raad voor de Kinderbescherming zag ze langzaam afglijden in de richting van het prostitutiecircuït.

De alleenstaande moeder, die een tijdje was opgenomen vanwege psychische problemen, had de greep op haar dochters totaal verloren. Ze spijbelden van school en gingen geregeld 's nachts om met een groepje oudere jongens. Volgens de Utrechtse jeugd- en zedenpolitie was het gevaar groot dat de zusjes door deze contacten in de prostitutie terecht zouden komen.

Instellingen, politie en justitie proberen in dit soort gevallen direct in te grijpen. De kinderen

worden via een versnelde procedure uit huis geplaatst en voor hun eigen bescherming tijdelijk in een gesloten inrichting ondergebracht. Toen de kinderrechter in dit geval tot deze uitspraak kwam, was echter in heel Nederland geen plaats beschikbaar.

De meisjes werden ieder apart in een zogeheten open opvang geplaatst, maar liepen daar op 15 en 17 juni al weer weg. De politie spoorde ze op en moest ze - noodgedwongen, maar met toestemming van de rechtbank - op 19 juni in een politiecel plaatsen. De kinderrechter verzocht het ministerie van justitie dringend vóór 23 juni (gisteren) plaatsen vrij te maken. Dat is echter niet gelukt. De rechtbank kon gisteren niets anders doen dan het tweetal vrijlaten.

Onlangs werd bekend dat in de grote steden met grote regelmaat minderjarige meisjes worden aangetroffen in de prostitutie. In Utrecht verdient een groep van ongeveer twintig meisjes van dertien tot achttien jaar geld met prostitutie, aldus de politie.

• Lees verder op pagina 3

'Justitie moet zorgen voor noodopvang'

Vervolg van pagina 1 Par 4/1

In Utrecht is een speciaal 'Project 13' op poten gezet nadat een dertienjarig meisje van de straat werd gehaald.

Hulpverlener F. Hoving van Jeugdhulpverlening Midden Nederland: "Als meisjes willen meewerken, is het geen probleem. Onlangs nog hebben we zo een meisje van dertien jaar via opname in een open inrichting in Friesland buiten de prostitutie weten te houden. Het tweetal waar het nu om gaat, is behoorlijk losgeslagen en wil van hulp niets weten."

Volgens Hoving vormen de jongens met wie de zusjes omgaan, een extra gevaar. "Zij dwingen ze min of meer tot prostitutie. En het is geen incident, dat zich beperkt tot Utrecht. Veel meisjes worden ook gebruikt voor een prostitutienetwerk in meerdere steden."

Het ministerie van justitie heeft plannen het aantal plaatsen in gesloten inrichtingen voor meisjes uit te breiden. "In dit soort situaties moet Justitie echter voor noodopvang te zorgen. Het is ook maar zeer de vraag of de voorgenomen uitbreiding voldoende soelaas biedt. Kinderrechters zijn daardoor niet in staat hun verantwoordelijkheid waar te maken voor onder toezicht geplaatste kinderen," aldus kinderrechter Nieuwenhuijsen.

NOODKREET KINDERRECHTERS HAALT VERMOEDELIIK WEINIG UIT

Te weinig opvang in de jeugd

67E 26-6

Achtergrond

door Siem Eikelenboom

De noodkreet van Utrechtse kinderrechters dat er veel te weinig opvangplaatsen zijn in de jeugdzorg haalt vermoedelijk weinig uit. Bewindslieden en Tweede Kamer erkennen weliswaar het probleem maar trekken volgens de jeugdhulpverlening te weinig geld uit voor een structurele aanpak. Probleemjongeren dreigen daarvan de dupe te worden.

Door het tekort aan goede opvangplaatsen in de jeugdzorg kunnen probleemjongeren gaan zwerven, verslaafd raken of in de (jeugd)prostitutie belanden. Dat dit laatste risico groot is, blijkt uit een rapport dat de stichting ChildRight Worldwide in april publiceerde. Volgens deze organisatie worden alleen al in Nederland duizend jonge kinderen tot prostitutie gedwongen.

Begin dit jaar begon de Utrechtse politie in samenwerking met justitie, de Raad voor de Kinderbescherming en de gezinsvoogdij-

instellingen het Project 13, bedoeld om jonge kinderen uit de prostitutie te halen. De ondertoezichtstelling van twee meisjes van 12 en 13 jaar door de Utrechtse kinderrechter J.W.A. Nieuwenhuijsen vond plaats in het kader van dit project. De meisjes zitten wegens het tekort aan opvangplaatsen al een week in een politiecel. Voor het ene meisje heeft het ministerie van justitie inmiddels de toezegging gedaan dat ze deze week in aanmerking komt voor uithuisplaatsing met gesloten karakter. Het andere meisje is volgens Nieuwenhuijsen over twee tot drie weken onder dak.

Wachtlïjst

Kinderen die thuis om wat voor reden dan ook niet meer zijn te handhaven, kunnen op last van de kinderrechter onder toezicht worden geplaatst (OTS). In de meeste gevallen blijven de kinderen thuis wonen en krijgen ze begeleiding van een jeugdhulpverlener. In de zwaardere gevallen worden kinderen tijdelijk ondergebracht in een pleeggezin of in een tehuis. De meeste tehuizen zijn open. Enkele, zoals Groot-Emaus in Ermelo, hebben ook een gesloten afdeling waar kinderen

met gedragstoornissen intensief worden begeleid en geholpen.

Het aantal kinderen dat onder toezicht wordt gesteld, neemt sinds 1988 fors toe. In dat jaar spraken de kinderrechters 10.949 OTS'en uit. In 1992 bedroeg dat aantal 13.243. De verwachting is dat het er in 1997 19.000 zullen zijn. Door die sterke toename zijn er alleen al dit jaar 669 extra plaatsen nodig in tehuizen en minstens 802 in pleeggezinnen. Die plaatsen zijn echter niet voorhanden. Integendeel: de meeste tehuizen kampen met een schrikbarend lange wachtlïjst.

Het grote tekort aan opvangplaatsen is niet alleen te wijten aan de toename van het aantal OTS'en. Uit cijfers van het ministerie van justitie blijkt dat door bezuinigingen en sluitingen van inrichtingen het aantal 'pleegzorgplaatsen' sinds 1991 met bijna 1000 is afgenomen.

In april becijferde het Inter Provinciaal Overleg (IPO) dat de overheid alleen al dit jaar 58 miljoen gulden extra moet uittrekken om probleemkinderen aan opvang te helpen. In 1997 zal liefst 87 miljoen gulden extra nodig zijn.

Hoe hoog de nood is gestegen bleek eerder dit jaar. De Stichting Jeugdbescherming Rijnmond

spande begin april een kort geding aan tegen de Staat der Nederlanden. Het bleek onmogelijk een 16-jarig meisje onder te brengen. De Stichting stelde de Staat verantwoordelijk voor het gebrek aan opvangplaatsen. Zij wees op de Wet op de Jeugdhulpverlening waarin is vastgelegd dat de overheid moet zorgen voor opvangplaatsen voor jongeren in crisissituaties. Het kort geding werd op het laatste moment afgeblazen doordat staatssecretaris Terpstra (WVS) liet weten dat de overheid garant stond voor een opvangadres en extra geld.

Een tweede kort geding ging wel door. Op 21 april beval de Haagse rechter dat de overheid binnen zes weken een gedragsgestoorde jongen uit Rotterdam moest onderbrengen. Deze jongen wordt nu behandeld in Groot-Emaus.

Brief

In een brief van 19 mei aan de Tweede Kamer erkennen de staatssecretarissen Terpstra en Schmitz het probleem van de geringe opvangcapaciteit voor probleemjongeren. Toch vinden zij dat het IPO het probleem overdrijft. Volgens beide bewindslei-

den zijn de wachtlïjsten voor jeugdinstellingen in feite korter doordat er veel jongeren op staan die of elders een plaats hebben gevonden of op een andere manier hulp hebben gezocht.

De staatssecretarissen stellen ook dat het heel moeilijk is om een duidelijk beeld te krijgen van de problemen in de opvang. On-

der probleemjongeren worden heel diverse groepen als jeugddelinquents en jongeren met een lichte geestelijke handicap gerekend. Al die groepen hebben weer een eigen opvangcircuit. Terpstra en Schmitz willen deze verschillende circuits integreren waardoor volgens hen de opnamecapaciteit zal toenemen. Op de wachtlïjst voor

een gesloten opvang staan volgens hen momenteel 34 jongeren. Door onder meer de uitbreiding van Groot-Emaus met 21 plaatsen kan deze wachtlïjst binnen vier maanden zijn weggewerkt.

Eerder dit jaar kondigde minister Dijkstal van binnenlandse zaken aan dat hij 100 miljoen gulden wil reserveren voor de jeugd-

hulpverlening. Staatssecretaris Terpstra deed daar vorige week nog eens 20 miljoen gulden bovenop. In kringen van de jeugdzorg wordt betwijfeld of dit genoeg is.

ZORGE

Door een onzer redacteurs **NRC** 27/6

ROTTERDAM, 27 JUNI. Tientallen minderjarige meisjes dreigen in de prostitutie terecht te komen, wanneer het aantal plaatsen bij gesloten opvanghuizen voor meisjes niet snel wordt uitgebreid. Dat is het schrikbeeld dat de Utrechtse kinderrechtters gisteren schetsten.

Volgens de kinderrechtters moeten de 69 bedden die nu in heel Nederland voor meisjes bij gesloten inrichtingen beschikbaar zijn, uitbreiden tot circa tweehonderd. Het gebeurt steeds vaker, aldus de rechtters, dat er geen plaats is voor kinderen die met name voor hun eigen veiligheid en als bescherming tegen zichzelf acuut in een gesloten inrichting moeten worden geplaatst.

De jeugdrechtters zochten gisteren de publiciteit om onder meer hun bezorgdheid te uiten over de gang van zaken rond de opvang van twee meisjes van twaalf en

Meisjes zitten 'uit voorzorg' in politiecel

dertien die al een week in een Utrechtse politiecel zitten. De zusjes zijn via een versnelde procedure uit huis geplaatst, na een verzoek van de alleenstaande moeder die geen greep meer op de kinderen had, en na advies van de Raad voor de Kinderbescherming. Voor hun bescherming moeten de kinderen tijdelijk in een gesloten inrichting worden ondergebracht. Daar is op z'n vroegst eind deze week plaats. De zusjes dreigen in de prostitutie terecht te komen wanneer ze weer op straat komen.

Wijzend op dit schrijnende voorbeeld noemde kinderrechtter J. Nieuwenhuijsen het „volstrekt onverantwoord nog langer zo door te gaan”. In een brandbrief heeft de rechter gisteren de staatssecre-

tarissen Schmitz (justitie) en Terpstra (welzijn) en enkele leden van de Tweede Kamer om aandacht gevraagd voor het gebrek aan plaatsen bij gesloten inrichtingen voor meisjes. Ook wil Nieuwenhuijsen een politiek debat over hoe lang minderjarigen in een politiecel onderdak mogen krijgen.

Staatssecretaris Schmitz noemt de actie van de kinderrechtters een „begrijpelijk signaal”. Volgens Schmitz zijn de nodige investeringen om tot uitbreiding van de opvang te komen gedaan. „Maar het is niet mogelijk direct resultaat te zien”, aldus de staatssecretaris. Eind 1996 zullen twintig plaatsen voor de opvang van meisjes en 96 voor behandeling worden geopend.

De Kinderbescherming, Stichting

Jeugdhulpverlening midden-Nederland en de Utrechtse jeugd- en zedenpolitie scharen zich achter de protesten van de kinderrechtters. Ook zij vinden dat het tekort aan opvangruimte een ontoelaatbare situatie is ontstaan. De betrokken instanties verwijten het ministerie van justitie, maar ook de volksvertegenwoordiging, „politieke onwil”: te lang hebben zij het probleem rond de jeugdzorg genegeerd. Kinderrechtter A.C. Quik-Schuijt: „Dit probleem doet zich al tien jaar voor. Ik ben al talloze malen naar Den Haag geweest om dit aan te kaarten. Maar er gebeurt nooit iets.”

Volgens Quik-Schuijt staat een kwart van de kinderen die onder toezicht van justitie zijn geplaatst eerst enkele weken („onaccepta-

bel lang”) op een wachtlijst, voordat ze in een opvanghuis terecht kunnen. „Die jongeren laat je dan vaak naar huis gaan. Wanneer er na twee, drie weken plaats is, zijn zij ondergedoken en vind je ze nooit meer”, aldus Quik-Schuijt.

Volgens de kinderrechtter kunnen de hoge kosten voor de bouw van nieuwe opvang geen argument zijn om niet te beginnen met uitbreiding van het aantal plaatsen. Quik-Schuijt: „Uiteindelijk zal de investering zich terugverdienen. Nu komen de meisjes vaak in de psychiatrie terecht en belanden de jongens op het criminele pad.”

De twee Utrechtse zusjes werden door anti-prostitutieteams van politie en kinderbescherming regelmatig 's nachts aangetroffen in

Elf dagen cel moet zusjes behoeden voor prostitutie

Van onze verslaggever **VK**

Bas Mesters

UTRECHT

Twee zusjes van twaalf en dertien jaar die van geen enkel strafbaar feit worden verdacht, zitten al acht dagen in een Utrechtse politiecel. De Utrechtse kinderrechtter mr J. Nieuwenhuijsen ziet geen andere mogelijkheid om te voorkomen dat ze in de prostitutie terechtkomen.

Het ministerie van Justitie kon de twee kinderen aanvankelijk geen opvangplaats in een gesloten tehuis bieden. Het ministerie heeft pas maandag na veel aandringen uit Utrecht met ingang van vrijdag één, en vanaf volgende week nog een plek ter beschikking gesteld.

De zusjes hebben dan minimaal elf dagen doorgebracht in een cel van twee bij drie meter - zelfs twee dagen langer dan verdachten in een politiecel mogen zitten. Het enige vermaak dat de kinderen hebben, zijn ze zelf en de stripboeken die ze hebben gekregen. Als ze willen praten met iemand van buiten gebeurt dat meestal door de intercom. Per etmaal worden ze twee uur gelucht.

Kinderrechtter Nieuwenhuijsen heeft gisteren in een brief aan de bewindslieden van Justitie en Volksgezondheid, Welzijn en Sport en aan de leden van de kamercommissie voor Justitie aandacht gevraagd voor de problemen, zei hij gisteren op een persconferentie. Hij wil dat de opvang van deze categorie meisjes beter wordt geregeld en vraagt om richtlijnen voor het in bewaring stellen van kinderen in politiecellen. Ook wil hij dat er betere noodopvang komt om de perio-

de dat er geen gesloten plaats beschikbaar is, te overbruggen.

Kinderrechtter mr A. Quikbeklemtoonde gisteren dat kinderen een hogere prioriteit moeten krijgen. „Dat verdient zichzelf terug. Nu zie ik veel van mijn pupillen afglijden naar de psychiatrie of de criminaliteit. Dat kost de samenleving ook geld. Investeren in de kinderen is altijd de moeite waard.”

Er zijn in Nederland 27 gesloten opvangplaatsen voor meisjes. In de loop van 1996 zullen dat er ongeveer 65 zijn. De Utrechtse kinderrechtters schatten dat er misschien wel tweehonderd plekken nodig zijn.

De klacht over het gebrek aan opvangcapaciteit is de zoveelste in een lange reeks. In alle sectoren van de jeugdzorg speelt het probleem, zo onderkennen de bewindslieden van Justitie en Volksgezondheid onlangs. Terwijl het aantal onder-toezichtstellingen jaarlijks toeneemt met 750 tot duizend, is de afgelopen jaren het aantal plaatsen in internaten en tehuizen afgenomen.

Volgens recent onderzoek van Justitie wordt eenkwart van de ruim vijftienduizend onder toezicht gestelde kinderen niet goed geplaatst. Regelmatig moeten de kinderen na een uitspraak twee tot drie weken wachten. Er is onvoldoende opvangruimte om die periode te overbruggen, waardoor de kinderbescherming hen weer uit het oog verliest. In een eerste poging deze trend te keren heeft staatssecretaris Terpstra 26 miljoen gulden uitgetrokken om in 1996 350 extra plaatsen te realiseren.

Het voorbeeld van de twee

Utrechtse meisjes die in de prostitutie verzeild dreigden te raken, blijkt niet op zichzelf te staan. In Utrecht werken politie, justitie, gezinsvoogdij en kinderbescherming sinds september 1994 samen bij de opvang van kinderen die in de prostitutie dreigen te belanden. Vijftien meisjes hebben sindsdien gesloten opvang opgelegd gekregen. Als gevolg van plaatsgebrek is die niet in alle gevallen in de praktijk gebracht. Een aantal meisjes zit in een open instelling, sommigen zijn in de prostitutie terechtgekomen.

Het betreft volgens mr M. Ringeling van de Raad voor de Kinderbescherming veelal meisjes die in een voogdij situatie zijn opgegroeid en intimiteit missen. Ze zoeken en vinden die aandacht wel bij oudere jongens. De meisjes in de Utrechtse politiecel bleven al 's nachts bij jongens. Hun moeder had geen greep meer op hen. In zo'n situatie kan de toewijding van de jongens al snel veranderen in druk op de meisjes om zichzelf te prostitueren.

Hoe noodzakelijk gesloten opvang kan zijn, blijkt ook uit de

vlucht van de twee zusjes eerder deze maand uit een instelling met open opvang. Omdat er niet direct plaats was, besloot Nieuwenhuijsen beide kinderen in een open opvang buiten het arrondissement te plaatsen. Tevergeefs. Op 15 juni liep de oudste weg, twee dagen later volgde het jongste kind.

Toen de politie de twee op 19 juni weer had opgespoord, besloot Nieuwenhuijsen de zusjes in afwachting van geëigende opvang onder te brengen in een politiecel. 'Elk ander alternatief was minder verantwoord', aldus de kinderrechtter.

Advies stichting aan minister

Kinderprostitutie moet legaal worden

(Van onze Haagse redactie)
DEN HAAG - Jeugdige prostituées moeten niet door de wet worden gedwongen te stoppen met hun werk. Een wettelijk verbod maakt hun kwetsbare positie alleen nog maar zwakker en leidt tot meer uitbuiting.

Dat is het standpunt dat de mr. A. de Graafstichting, instituut voor prostitutievraagstukken, binnenkort zal overbrengen naar minister Sorgdrager van Justitie. Volgens dit instituut moet prostitutie legaal worden, ook voor jongeren.

In een notitie schrijft de stichting: „Een verbod op het werken in de prostitutie heeft voor exploitanten het effect, dat hun macht wordt vergroot. Verborgene zaken in de prostitutie leiden tot schaarste, schaarste leidt tot meer afhankelijkheid, hogere omzetten en grotere winsten voor degenen die het verbod durven te trotseren.”

Met deze stellingname mengt de mr. A. de Graaf stichting zich in

het debat over het nijpende gebrek aan jeugdupvang. Ondanks een recente noodmaatregel blijft de capaciteit van besloten tehuizen te klein om alle jongeren met grote problemen, waaronder jeugdige prostituées, op te vangen. Dat leidde er eerder deze week toe dat twee jonge prostituées van 12 en 13 jaar in een Utrechtse politiecel belanden, omdat er geen plaats was in een besloten tehuis.

Duizend

Het criminaliseren van jongeren, die in de prostitutie terecht komen, leidt er in de visie van de stichting toe dat hun problemen alleen maar groter zullen worden, en daarmee de behoefte aan opvang groeit. Child Right, een organisatie die opkomt voor de rechten van het kind, schat het aantal kinderprostituées (meisjes en jongens) in Nederland op ongeveer duizend. Hulpverleners komen op een soortgelijke schatting uit.

'Ongeschoolde jeugd sociaal weinig vaardig'

Van onze verslaggeefster

DEN HAAG

VK T-6

Ongeschoolde jongeren slagen er vaak niet in een baantje op hun niveau te vinden doordat ze niet beschikken over sociale vaardigheden. 'Rafelbaantjes' als nachtportier, vakkenvuller en postbode op zaterdag gaan daardoor aan hun neus voorbij en worden ingenomen door de 'beter geschoolde en beter gebekte' helft van de jeugd, die feitelijk 'overschoold' is voor zulk werk. Daarom moeten jongeren worden getraind in sociale, niet-schoolse vaardigheden.

Tot die conclusie komt de socioloog prof. dr. C. Schuyt in het advies *Kwetsbare jongeren en hun toekomst*, dat hij woensdag heeft aangeboden aan de bewindslieden van VWS, Onderwijs, Justitie en Binnenlandse Zaken. Op zijn vraag tijdens zijn onderzoek waarom ongeschoolde jongeren telkens buiten de boot vallen, wezen de werkgevers hem op de afwezigheid van allerhande vaardigheden bij ongeschoolde jongeren, die eigenlijk het hardst de banen nodig hebben: enige discipline in het op tijd komen, werkritme, iemand aankijken als je met hem praat, een zekere netheid en zorgvuldigheid in gedrag en kleding, enzovoort.

Schuyt signaleert dat jongeren vaak noch thuis, noch op school enige training in sociale vaardigheden hebben gekregen. Hij pleit ervoor dat die niet-schoolse vaardigheden buiten schooltijd worden getraind. Dat moet gebeuren op een manier die in geen enkel opzicht doet denken aan scholing of vorming. Sportactiviteiten vindt Schuyt uiterst belangrijk.

In haar dankwoord viel staatssecretaris Terpstra van VWS Schuyt bij. Ze wees op het succes van de boksschool van 'ome' Jan Schildkamp in Hoogvliet. Van de 24 jongeren die daar niet alleen boksen, maar ook sociale vaardigheden hebben geleerd, hebben er nu dertien een vaste baan, iets wat zonder de cursus nooit zou zijn gebeurd, aldus Terpstra. Het project kampt nu echter met problemen doordat het regionaal Bestuur Arbeidsvoorziening Rijnmond heeft geweigerd een aangevraagde subsidie van een ton te verstrekken.

Schuyt roept in zijn advies op tot actie, omdat er meer dan genoeg rapporten en studies over de jeugd beschikbaar zijn. Van de jongeren is 10 tot 15 procent te kenschetsen

als problematisch. Met het merendeel van de jongeren gaat het goed, al is ook voor hen de toekomst niet rooskleurig, zegt hij.

Schuyt vindt het maatschappelijke en culturele klimaat jeugdovriendelijk. 'De huidige samenleving heeft weinig boodschappen voor en weinig boodschap aan jongeren', zegt hij. 'Jongeren worden nog slechts van belang geacht als de toekomstige belastingbetalers voor de ouderdomsvoorziening van de huidige machtige generaties.'

De huidige maatschappij is zodanig ingericht, dat er, anders dan vroeger, nauwelijks meer een beroep wordt gedaan op jongeren. 'Er is weinig werk voor hen, en er wordt in vergelijking met vroeger minder een beroep gedaan op jongeren om mee te helpen op verschillende gebieden. Ze hoeven niet meer zoals vroeger hun ouders te helpen. Ze hoeven niet meer heel veel broertjes en zusjes mee op te vangen en op te voeden, want de gezinnen zijn veel kleiner. Ze hoeven niet meer mee te helpen het eten klaar te maken, want dat komt rechtstreeks uit de diepvries van de supermarkt.'

Tegenover het gebrek aan sociale controle staat een veelheid aan verleidingen. Het is voor veel jongeren moeilijk de discipline op te brengen aan al die prikkels weerstand te bieden, aldus Schuyt. Terwijl jongeren bezig zijn volwassen te worden en uitgedaagd worden om deel te hebben aan de jeugdcultuur, neemt de verdraagzaamheid ten opzichte van hen af. 'Als jongeren lawaai maken en herrie schoppen, kan dat een prima manier zijn om zich te uiten en iets te leren. Maar de tolerantie voor die uitingen neemt af. Waar vroeger speeltuingeluiden als normaal werden beschouwd, wordt het nu soms een probleem voor de buurt, overlast, waar gemeentelijk beleid aan te pas moet komen.'

Om te voorkomen dat jongeren problemen krijgen en daardoor probleemjongeren worden, moet de politiek de positie van jongeren duidelijk markeren. Om allochtone jongeren 'bij de les' te houden, moeten er met spoed veel meer allochtone leerkrachten worden opgeleid.

Het onderwijs, dat vaak te veel is gericht op 'de gegoede middenklasse', moet voor kwetsbare jongeren worden aangepast, zodat zij meer op hun praktische vaardigheden en emoties worden aangesproken. Politie, school en hulpverleners moeten meer gaan samenwerken bij de opvang van jongeren.

'Kwetsbare jeugd moet vooral sociale vaardigheden leren'

Door een onzer redacteurs

NRC

DEN HAAG, 1 JUNI. Maatschappelijk 'kwetsbare' jongeren zijn vooral gebaat bij het aanleren van meer sociale vaardigheden en opvang buiten de normale lessen op school.

Dat concludeert de Amsterdamse socioloog prof. dr. C.J.M. Schuyt in zijn rapport 'Kwetsbare jongeren en hun toekomst', dat gisteren is aangeboden aan de staatssecretarissen Kohnstamm (binnenlandse zaken), Terpstra (jeugdwezijn) en Netelenbos (onderwijs).

Laageschoolde jongeren lopen volgens Schuyt tegenwoordig extra gevaar maatschappelijk af te glijden omdat veel banen aan de onderkant van de arbeidsmarkt worden ingenomen door beter geschoolde leeftijdgenoten. Daarmee gaat een belangrijke bron van sociale controle voor deze jongeren verloren. Schuyt onderstreept dat deze jongeren vooral profijt hebben van niet-schoolse vaardigheden, zoals „met twee woorden spreken, woede of frustratie beheersen of verbergen, klachten op adequate wijze leren uiten“.

Schuyt wil algemene vormingsprogramma's om zulke dingen aan te leren, omdat scholen er nu nauwelijks voor zorgen. Ook sociale activiteiten buiten de normale lessen op school kunnen helpen om de jongeren discipline en andere vaardigheden bij te brengen. Alleen „moet je het geen school noemen“, aldus Schuyt.

Tien tot vijftien procent van de jongeren tussen 12 en 20 jaar heeft volgens divers jeugdonderzoek te maken met een opeenstapeling van problemen waarvoor zij zelf geen oplossing meer kunnen vinden. Het gaat om (vaak allochtone) jongeren met een kennis- en taalachterstand die in een neerwaartse spiraal van problemen terecht komen.

Gemeente, scholen en ouders moeten het voortouw nemen bij de hulp aan zwakke jongeren,

vindt Schuyt. Om allochtone jongeren volwassen 'rolmodellen' te geven zouden veel meer onderwijzers, agenten, hulpverleners en sportleiders uit etnische minderheden moeten worden aangeworven. Een harde repressieve aanpak van allochtone jeugd delinquenten heeft volgens hem weinig zin, omdat die meestal te laat komt. De persoonlijkheid van de jongeren kan dan al niet meer worden veranderd.

Volgens Schuyt is tevens een verbetering nodig in de positie van alle jongeren. Het maatschappelijke en culturele klimaat is „bepaald jeugd-onvriendelijk“, vindt hij. Jongeren worden nog slechts van belang geacht als „toekomstige belastingbetalers voor de ouderdomsvoorziening van de huidige machtige generaties“.

De huidige industriële welvaartsstaat biedt laaggeschoolde jongeren bovendien een ontoereikende uitlaatklep voor hun lichamelijke en geestelijke behoeften, terwijl een zelfstandige jeugdcultuur is ontstaan die hun allerhande „prikkel en verlokkingen“ biedt. Schuyt: „Alle dingen waar laaggeschoolde jongeren in kwetsbare posities goed in zijn, hebben hun plaats in de samenleving verloren.“ Hun kracht komt nog wel van pas „bij het gevaarlijke werk in de kleine en de grotere criminaliteit“.

Schuyt heeft zijn rapport geschreven in opdracht van de verschillende departementen en de Raad voor het Jeugdbeleid. Staatssecretaris Schmitz van justitie ziet in de uitkomst van het rapport een bevestiging van haar beleid om de capaciteit van justitiële jeugdinrichtingen uit te breiden, zei ze gisteren.

door Jos van der Lans

6/1 7 6

De ajaxificering van probleemjongeren

Iedereen die professioneel bemocienis heeft met probleemjongeren weet de komende weken wat hem te doen staat. Met felgele markers zullen zij het rapport *Kwetsbare jongeren en hun toekomst* te lijf gaan, waarna zij driftig zullen pogen hun beleidsnota's te voorzien van termen als 'ketenbenadering', 'geschakelde verantwoordelijkheden' en het 'Ajax-model'. Verantwoordelijk hiervoor is professor Kees Schuyt, die dit werkstuk vorige week overhandigde aan zijn drie opdrachtgevers: de staatssecretarissen van Welzijn, Justitie en

Onderwijs. Zij hadden Schuyt om advies gevraagd over de aanpak van de groep jongeren die 'hardnekkig dreigt af te glijden naar de marge van de samenleving'. Een groep die volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau 10 tot 15 procent van de jongeren uitmaakt.

Schuyt heeft zich kundig van zijn taak gekweten. Het is op zich al een verademing dat hij zich niet bij het groeiende leger van deskundologen gevoegd heeft dat nog maar voor één ding oog heeft: werken, werken en nog eens werken. Natuurlijk

heeft hij oog voor de slechte arbeidsmarktpositie, maar zijn advies richt zich veel meer op het gehele culturele bestaan van deze jongeren. Daarbij gaat het eigenlijk met name over allochtone jongeren, bij wie het aantal probleemfactoren verreweg het grootst is.

Schuyt brengt de zwakke plekken in kaart van alle 'schakels' (het gezin, de school, het werk, tal van organisaties) die deze jongeren met de samenleving verbinden. Vervolgens vraagt hij aandacht voor de kleine, vaak onzichtbare mechanismen die deze groep buiten-

sluit. Zij kennen de geheime codes van onze samenleving niet; ze zijn onhandig in het gesprek, doen ongeïnteresseerd en missen de tact om te doen wat nodig is om mee te tellen.

Schuyt stelt daar een nieuw mengsel van duidelijkheid en aandacht tegenover. Hij pleit voor consequente en consistente sanctionering, maar waarschuwt voor een al te harde aanpak; hij pleit voor een integratie van school en sport, voor andere onderwijsmethoden, voor het versterken van sociale controle. Het zijn allemaal kleine stappen die een

plek moeten vinden in een 'keten' van 'geschakelde verantwoordelijkheden' van professionals die met deze groep van doen hebben.

Een mooi voorbeeld vindt hij de succesvolle jeugdopleiding van Ajax, die 'er al jarenlang in slaagt om jongeren van 10 tot 20 jaar van zeer uiteenlopende sociale en culturele achtergronden rijp te maken voor het grotere werk. Huiswerk en sportactiviteiten, discipline en plezier, training en creativiteit gaan hier hand in hand.'

Schuyt begrijpt ook wel dat dit Ajax-model niet alomtoepasbaar is. Waar het

hem echter om gaat is dat alle bemocienissen crop gericht zijn deze jongeren op hun vermogens en ambities aan te spreken en ze tegelijkertijd de maatschappelijke les te lezen. Dat vereist natuurlijk een andere professionele mentaliteit en een grote bereidheid tot institutionele samenwerking.

Of de jeugdwerkers die de komende weken met hun gele markers in de weer gaan dat ook uit het rapport zullen lezen, moet helaas worden betwijfeld. Daarvoor is meer nodig dan een goed rapport.

Boksschoolhouder Schildkamp leert 'zijn jongens' behalve boksen ook een baan te vinden

Schuijt, Terpstra en feiten geven ome Jan gelijk

Van onze verslaggeefster
Aukje van Roessel

VK

HOOGVLIET

6-6

Anton heeft nog nooit van prof. C. Schuijt gehoord. Toch is hij het levende bewijs van de jongste theorie van de hoogleraar: veel ongeschoolde jongeren lopen de voor hen bestemde banen mis omdat ze sociaal niet vaardig zijn. Leer je deze groep dat op tijd komen, iemand aankijken en jezelf een beetje fatsoenlijk verzorgen belangrijk is, dan worden ze niet meer verdrongen van 'hun' banen door jongeren met een hogere opleiding die wel sociaal vaardig zijn.

Na inderdaad langdurig werkloos te zijn geweest, heeft Anton werk. Sinds 1 juni. Zijn aanstellingsbrief gaat van hand tot hand in de boksschool van 'ome' Jan Schildkamp in Hoogvliet. Gelach om de douchevergoeding. Zijn vriendin, de moeder van zijn bijna tweejarige zontje, trekt een gezicht waaruit blijkt dat dit geen overbodige luxe is na een dag werken bij een chemisch bedrijf.

'Je bent een kanjer', blijft ome Jan maar zeggen. Anton hoort het gelach en alle lofzang met een mengeling van trots en verlegenheid aan. Zijn zontje maakt boksbewegingen naar een boksbal waar hij wel vier keer in kan.

Ome Jan Schildkamp is voor Anton een keerpunt in zijn leven. De politie stuurde hem vijf maanden geleden naar de boksschool. Als hij niet wilde deugen, dan moest hij

maar eens naar ome Jan, meedoen aan het project *Opboxen*, waar niet alleen boksen, maar ook vakken als basiseducatie, sociale vaardigheden en maatschappij-oriëntatie op het rooster staan.

Zonder ooit het vorige week verschenen rapport van Schuijt, *Kwetsbare jongeren en hun toekomst*, te hebben gelezen, weet Anton precies waarom hij nu wel een baan heeft gevonden, terwijl het vroeger maar nooit wilde lukken. 'Ik kon niet zo goed praten. Als ik dan op een sollicitatiegesprek kwam, was ik zo zenuwachtig. Dat ging nooit. Ik vond het vreselijk om geen werk te hebben. Bij ome Jan heb ik leren praten. Ik was bij het gesprek voor deze baan ook wel zenuwachtig. Maar het ging toch beter.'

'Je blijft toch wel trainen?', wil ome Jan van Anton weten. 'Morgen kom ik', is het antwoord. 'Ik heb zittend werk, dus ik wil wel blijven boksen. Anders groei ik vast.' En dan te bedenken dat Anton voordat hij ome Jan leerde kennen nog nooit aan sport had gedaan. Als Anton weer weg is, uit ome Jan zijn vreugde: 'Fijn hè, zo'n jong gezinnetje dat nu weer bij elkaar is. Daar doe ik het nou voor. Daar kan toch geen goed betaalde baan tegenop.'

Het werk van ome Jan betaalt, in geld uitgedrukt, niet goed. Maar dat zal hem worst wezen. Als zijn project maar kan doorgaan. En dat is nog maar de vraag. Het bestuur van *Opboxen* zit over het lopend boekjaar met een gat van vijftigduizend

gulden. Wie gaat dat opvullen?

De arbeidsvoorziening Rijnmond in ieder geval niet. Die wijst een aangevraagde subsidie van de hand. De relevantie van wat er bij ome Jan gebeurt, zou ver te zoeken zijn. De jongeren leren er niet direct een vak, of het moet zijn dat van recreatiesportleider, en in die sector is geen droog brood te verdienen.

Als ome Jan dit hoort, is hij diep gekwetst. 'De directeur van de arbeidsvoorziening mag best weigeren, maar hij moet niet zeggen dat wat wij hier doen niet relevant is.' Schuijt met in zijn kielzog staatsse-

'Bij ome Jan heb ik leren praten'

cretaris Terpstra van Welzijn en de feiten - in 1994 vonden van de 24 jongeren er dertien een baan - geven hem gelijk. Maar daarmee is het geld nog niet binnen.

Ome Jan en zijn project *Opboxen* lijken, als het om de subsidiëring gaat, de dupe te worden van de verkokering. Dat is wrang, want in de praktijk weet iedereen ome Jan te vinden. De politie, justitie, de reclassering, de mentoren van de Jeugdwerkgarantiewet (JWG), allemaal sturen ze maar wat graag jongeren naar ome Jan.

En die zegt ook tegen niemand nee. 'Ik discrimineer niet', en bij ome Jan is dat ook echt zo. Hij laat zich geen regels over leeftijd, geslacht, opleiding of wat dan ook opleggen. De jongeren voelen dat, want ze blijven komen. Omdat ome Jan hun laat merken dat hij om ze geeft.

Niet dat iedereen zich al direct aan de kleine boksleraar overgeeft. Een twintigjarige jongen, gestuurd door het JWG, zit echt tegen zijn zin bij het project. 'Verkankerd', vindt hij het. Hij zou het liefst alleen 's avonds komen, om te boksen, en niet meedoen aan de lessen overdag. Maar dan krijgt hij geen uitkering. 'Die junks in de Pauluskerk, die hebben het beter naar hun zin dan ik. Die krijgen aandacht, zorg en dope.'

Aandacht, de jongen zegt het een paar keer. Ome Jan legt later uit wat een rotjeugd de jongen heeft gehad. Als daar iets in ontbrak, is het wel aandacht. Voor zo'n jongen moet het bijzonder zijn dat ome Jan vraagt om op te bellen als hij een keer niet kan komen. 'Anders maak ik me ongerust.' Ome Jan heeft er alle geloof in dat het ook met deze jongen goed zal komen. 'Kijk maar naar David. Die had je moeten zien toen hij hier binnenkwam, en dan nu.'

David loopt zich op dat moment warm voor de bokstraining. Rondje na rondje. Dan weer hard, dan weer zacht. Heel gedisciplineerd. Zeven maanden geleden blowde hij nog en rookte hij als een

ketter. Hij dacht toen vele vrienden te hebben, maar die bleken hem alleen aardig te vinden als hij geld had.

Nu heeft hij 'vele kennissen en één goede vriend' en een doel voor de toekomst: hij wil zijn eigen vechtsport ontwikkelen en zou graag een sportopleiding volgen. Het boksen bij ome Jan is hem alles. Hij moet er drie uur voor reizen, maar komt trouw. Dat wil zeggen, voor het sporten. Met de rest van het programma heeft hij minder op. Bij sociale vaardigheden hadden ze een keer gepraat over agressie. 'Dat vond ik niet effectief. Het had geen diepgang. Ze komen niet in mijn geest. Het is allemaal niet zo simpel als ze zeggen.'

Wie de verhalen van ome Jan hoort over 'zijn' jongens en meisjes, begint te begrijpen wat David bedoelt. Ouders aan de drugs, werkloosheid die overerfelijk lijkt te zijn, vrienden in dezelfde situatie, geen eigen woonruimte, schulden waardoor het gas en licht maandenlang zijn afgesloten, en dat alles in een maatschappij gericht op consumptie.

Een goedbedoelende sociaalwerker kan dan wel zeggen dat het helemaal mis is met 'jouw agressieregulatie', maar als de omstandigheden je zo murw slaan, is het heerlijk om er een keer flink op te timmeren. Ome Jan weet dat, maar wil niet dat ze daaraan toegeven. Hij heeft, naast hart voor de jongeren, één motto: 'Laat je niet k.o. gaan, boks voor een baan.'

Ongeschoolde jongens krijgen meer aandacht vanwege 'storend gedrag'

Kansarme meisjes vallen niet op

Van onze verslaggeefster
Ineke Jungschleger

VK

3-6

AMSTERDAM

Meisjes plegen zelden gewapende roofovervallen. Slechts een klein deel van de jeugdcriminaliteit komt op het conto van meisjes. Omdat zij maatschappelijk minder storend gedrag vertonen dan jongens, krijgen de ongeschoolde meisjes veel minder aandacht.

Kansarme meisjes krijgen vaak al heel jong kinderen die, als er geen doeltreffende hulp wordt geboden, er ook weer toe veroordeeld zijn 'randgroepjongeren' te worden.

Zo'n tienduizend meisjes in Nederland worden niet of nauwelijks bereikt door scholen, gezondheidsinstellingen, arbeidsvoorziening en hulpverlening. Inzicht in de manier waarop deze meisjes overleven en oplossingen voor hun problemen zoeken, is nodig om beleid te kunnen ontwikkelen.

Ellen ten Berge leerde de vorige generatie 'randgroepjongeren' kennen toen zij als studente in een jongeren centrum werkte. De interesse voor de situatie en de rol van de meisjes, altijd op de achtergrond, lieten haar de afgelopen twintig jaar niet meer los. Als docente aan de Hogeschool Amsterdam leidt zij jongerenwerkers op en onderhoudt zij contacten met de instellingen waar zij komen te werken.

Ten Berge onderzocht bij 22 instellingen in zeventien gemeenten het hulpverleningsaanbod voor deze meisjes en hoopt 12 juni aan de Universiteit van Amsterdam te promoveren op het proefschrift *Meisjes in de knel*, over vraag en aanbod in het werken met maatschappelijk geïsoleerde meisjes.

Een van haar stellingen: 'Het steeds weer opkomen en verdwijnen van landelijk beleid inzake randgroepjongerenwerk sinds de Tweede Wereldoorlog, bewijst dat politiek en maatschappij randgroepjongeren niet serieus nemen.'

In grote lijnen komen de conclusies van Ten Berge overeen met die van de socioloog prof. dr C. Schuijt in het advies dat hij woensdag heeft aangeboden aan de bewindslieden van VWS, Onderwijs, Justitie en Binnenlandse Zaken. Maar ook in Schuijts advies, *Kwetsbare jongeren en hun toekomst*, staan dingen die blijf geven van gebrek aan inzicht in de situatie van de meisjes.

De maatschappij is zodanig ingericht, dat er nauwelijks meer een beroep wordt gedaan op jongeren, stelt Schuijt. Er is te weinig werk voor hen en ze hoeven thuis niet meer mee te helpen, want jongere broertjes en zusjes zijn er veel minder dan vroeger, en het eten komt uit de supermarkt en de diepvries.

'Dat er te weinig betaald werk is, geldt voor alle ongeschoolde jonge-

ren, maar wat de meisjes betreft is de last die zij thuis op hun schouders hebben niet minder geworden. Ook al komt het eten uit de diepvries, dan moet het toch nog gehaald worden. In gezinnen waar de moeder niet in staat is te zorgen dat er regelmatig eten in huis komt, nemen de meisjes dat op zich.' En juist in die kwetsbare gezinnen zijn naar verhouding veel broertjes en zusjes om voor te zorgen.

In de groep die Ten Berge onderzocht, staan allochtone en autochtone meisjes er wat dat betreft hetzelfde voor. 'Bij de Hollandse moeders zijn de jongere kinderen misschien wat vaker van een nieuwe vriend, met wie ze later zijn gaan samenwonen, maar dat maakt voor de tienermeisjes die thuis de boel draaiend moeten houden in de praktijk niet veel verschil.'

'Ze worden ontmoedigd om naar school te gaan door moeders die, vaak verslaafd aan medicijnen en drank, op de dochters steunen. 'Ons moeder heeft zelf ook geen school gegaan', krijgen de jongerenwerksters in Brabant te horen. En werken? 'Daar heb je een man voor. Wij zorgen voor thuis.' De streektaal verschildt, maar de mededeling is in de diverse provincies dezelfde.

'Toewijding aan de verzorging voor anderen is een overlevingsstrategie van randgroepmeisjes', zegt Ten Berge. 'Het is meestal het enige

waar ze waardering voor krijgen.' Geld verdienen in de prostitutie doen ze vaak om hun vriendje van dope te voorzien.

In haar proefschrift constateert Ten Berge dat randgroepmeisjes gaandeweg voor zichzelf oplossingen zoeken in extreme zorg voor de wankelende situatie thuis, in prostitutie, onderdanige zorg voor mannen, heiling en in de geldloze economie van diensten uitwisselen met elkaar. Hun problemen komen meestal tot uiting in gezondheidsklachten. Ze slikken enorme hoeveelheden valium en pepmiddelen.

De werkers in de instellingen waar Ten Berge haar onderzoek deed, hebben een goed zicht op de oplossingen die de meisjes voor hun problemen zoeken. Maar dat is onvoldoende; ze moeten ook de mogelijkheden hebben om de meisjes handvatten te bieden.

Allemaal hebben ze 'gezond zijn' boven aan hun verlanglijstje en noemen ze sport als een middel om gezond en mooi te worden. Maar sportverenigingen stellen eisen die voor deze groep te hoog gegrepen zijn. Op tijd komen, bijvoorbeeld. Goed geleide handbal en aerobics, zegt Ten Berge, zijn net zo hard nodig als de boksschool van 'ome' Jan Schildkamp in Hoogvliet waarvan staatssecretaris Terpstra de successen aanhaalde in haar dankwoord aan Schuijt.

Jeugd moet kunnen teruggrijpen op orde en

DOOR RONALD LAMPING

30-5

Bejaard echtpaar beroofd. Jongelje van nieuwe mountainbike geslagen. Jong koppel, zomaar gemolesteerd. Ziehier de opsomming van enkele berichten uit de dagbladen.

Kinderen en ouderen voelen zich onveilig. Ze trekken zich terug in hun eigen territorium en moeten zo het nodige plezier ontberen. De ouders lijden in stilte. Ieder weekend liggen tienduizenden ouders gespannen in bed te wachten op het klikken van het slot, op de eerste stappen op de trap.

Pas dan gaat de bloeddruk omlaag en kunnen de ogen toe. Het is geen vanzelfsprekendheid meer, dat zoon of dochter ongeschonden de thuishaven bereikt. Nog even en dan spreken we van een toeval...

Toch is het een relatief kleine groep, die de strop ieder weekend strakker aantrekt. Hoe is het toch mogelijk, dat de minderheid zo heerst over een veel grotere groep positieven? Hoe komt het toch, dat een overgroot deel van de jeugd en met hen vele ouderen zich onveilig

voelen op straat, openbaar verkeer of waar dan ook?

In het weekend hoort er over het land een sfeer te hangen van plezier en vertier. Uitgaan, theaterbezoek, etentje, bar of disco. De jeugd ontspant. Zo is het tijden geweest. Nu heerst angst en onzekerheid. Een slecht uitgangspunt voor een toffe avond. De jongeren gaan volgepropt met goede adviezen van huis. Ouders praten in op hun kruist. De gezelligheid maakt plaats voor achterdocht en spanning. Ze gaan niet langer onbevangen van huis, maar worden door de angstige ouders voorgeprogrammeerd.

Topcrimineel

Dáár mogen ze niet komen, zo moeten ze niemand aankijken. Een verkeerde blik is al goed voor een bezoekje aan een eerste-hulp post.

De ouders prenten hun kinderen in zich te distantiëren van onrust en irritaties. Bij voetbalwedstrijden word je als een topcrimineel gefouilleerd en als je voor 'de verkeerde ploeg' juicht, ligt er een fietsketting in je nek. Logisch, want wat moet je zon-

der fietsketting in een stadion? Toch is het ook hier weer een relatief kleine groep, die het overgrote deel van het publiek in de greep heeft.

En wat wordt er aan gedaan? Heel het volk brult om meer politie op straat. Een treurige fout. Daarmee damt men misschien de agressie wat in, maar heeft men nog lang geen greep op de basis van het onheil. De jeugd moet terug naar regels en orde. Ze moeten weten waar ze aan toe zijn. Bovenal moeten we af van die afschuwelijke tolerantie. Tolerantie is goed, wanneer de aangesprokene het aankan. Zich er open voor stelt. Helaas wordt er veel misbruik van gemaakt. Zich aan regels houden wordt gezien als vloecken. Ageren is een doel op zich.

Streng optreden

Ondertussen zijn er duizenden lijvige rapporten verschenen en zijn er heel wat lieden op dit onderwerp afgestudeerd. Nog steeds neemt de dreiging op straat onrustbarend toe. Jong en oud zijn zichzelf niet meer, kunnen zichzelf niet meer zijn. De jeugd, omdat hun plezier

verziekt wordt en de ouderen, omdat ze dagelijks de kans lopen in aanraking te komen met geweld en agressie.

Ouders, leerkrachten en de beleidsmakers in Den Haag moeten zich uniform vergewissen van de noodzaak om streng op te treden. Ouders moeten meer aandacht aan hun kinderen geven en consequent opvoeden. Ouders dienen het voorbeeld te zijn voor hun nageslacht. Scholen dienen strakke regels te hanteren, voor de leerlingen, die dat oproepen.

Er moet een betere verbinding komen tussen 'thuis en school'. De sporadische ouderavond op het voortgezet onderwijs, waar menige leerkracht driftig in z'n boekje gaat zitten bladeren om te zoeken hoe het ook al weer met de leerling is, blijkt te summier.

De betrokken politici ventileren uit gewoonte dure woorden en installeren gewichtige commissies. De groep vandalen lacht erom. De minister van Justitie gelast weer een diepgaand onderzoek of een brede maatschappelijke discussie. Suf gepraat en apathisch kijkt de

burger vol afschuw toe. De straat wordt steeds onveiliger en de stapel aanbevelingen immer hoger. Voor al het overbodige papierwerk is ondertussen al een heel tropisch oerwoud gekapt. Ook de beeldvorming werkt onrust in de hand. Steeds is er weer een ander onderdeel van het uitvoerend apparaat in opspraak.

Walging

De burger walgt er van. Een jongen wordt zonder enige aanleiding in elkaar geslagen. Tegelijk wordt een zware misdadiger vrijgelaten, omdat zijn voorletter verkeerd gespeld stond... Weer is het vertrouwen van de burger beschaamd. En wanneer de burger niet langer gelooft in de mensen, die hen horen te leiden, is er sprake van een gebroken aanpak. De harde, vaste lijn wordt niet gevolgd. Met alle gevolgen van dien.

In Nederland is alles goed en wordt alles getolereerd. Als er even, per ongeluk, echt wordt opgetreden volgen er kamervragen. Staan politici voor het oog van de camera interessant

regels

Faillet pension voor zwerfjongeren door bewoners bezet

'We laten niet met ons sollen'

Door een onzer redacteurs

NRC

AMSTERDAM. 1 JUNI. Luid claxonnerend rijdt een vrachtwagen over de Piet Heijkade, langs het spandoek 'Toeter voor Zeezicht' aan het hek van het Amsterdamse pension voor zwerfjongeren. „Geweldig hè”, roept Peter Roeds, een 21-jarige bewoner van Zeezicht. „Zelfs trainen en politie-auto's toeteren naar ons. Dat geeft toch steun, het gevoel dat de mensen ons zien staan.”

Sinds vorige week woensdag is Peter 'kapitein van het schip', zoals hij het zelf noemt. Die dag liet de gemeente weten dat zij niet van plan is aan de subsidie van Zeezicht te voldoen. Zeezicht werd failliet verklaard, de directeur stapte op en de personeelsleden werden ontslagen. De jongeren besloten over te gaan tot bezetting van het pand. „Om te laten zien dat wij niet met ons laten sollen”, zegt Peter.

Aan de muur in het vroegere kantoor van de leiding, nu zenuwcentrum van de bezetting, hangt een provisorisch werkrooster. Bij toerbeurt draaien Peter en zijn vier door de groep aangewezen 'stuurmannen' kantoordeinst. Zij zetten, in overleg met de overige bewoners, de koers uit voor Zeezicht. Verdelen de verantwoordelijkheden, stellen de regels op, regelen de keukenbeurten en voeren het woord met de buitenwereld.

Op het eerste gezicht is er weinig veranderd in Zeezicht. Al

komt het schoonmaakbedrijf niet meer en blijft de bewakingsdienst 's nachts weg. De gemeente laat ondanks de officiële sluiting nog steeds dagelijks een warme maaltijd bezorgen voor de negentien achterblijvers. De telefoon doet het en er is nog gas, water en licht. Peter: „We hebben van de gemeente de toezegging gekregen dat de voorzieningen worden gehandhaafd zolang de bezetting duurt.”

Bij de gemeente weet men niets van dergelijke afspraken met de jongens. „Besloten was om de bewoners over het weekeinde heen te tillen. Het contract met de maaltijdservice liep nog tot het eind van de maand. Vandaag komt er echt niets meer”, aldus een woordvoerder. Curator J. van Eeghen heeft de brieven naar de energiebedrijven al gepost. „De rekeningen van Zeezicht kunnen niet worden betaald. Het is nu aan de bedrijven zelf om te bepalen of en wanneer Zeezicht wordt afgesloten”, aldus Van Eeghen.

„De gemeente hoopt natuurlijk dat het escaleert”, zegt Peter onverstoorbaar. „Dan kunnen ze ons eruit zetten en hebben we niets meer te willen. Dat stimuleert ons alleen maar. Opeens blijkt dat we veel meer kunnen dan we eigenlijk dachten.” Hij toont een blinkende keuken. „Zelfs de vroegere leiding vindt dat het hier nog nooit zo schoon is geweest.” Er

ligt volgens hem nog genoeg brood voor ten minste een maand. „En in de vriezer nog wel honderd kilo vlees.”

Steun en hulp is er van de vroegere beheerders en vrijwilligers. De meesten komen dagelijks langs, „want het blijft natuurlijk een kruisvat vol jongeren met sociale problemen”, zegt Bert Burgwal, tot vorige week een van de zes begeleiders. Onbegrijpelijk vindt hij het dat de gemeente Zeezicht niet wil openhouden tot het in aanbouw zijnde pension in de Venserpolder gereed is. Dat duurt nog maar een paar maanden. „Dan had de sluiting van Zeezicht naadloos kunnen overgaan in de opening van het nieuwe pand.”

De mededeling dat er straks wellicht geen elektriciteit meer is, is voor Peter en zijn bemanning zeker geen reden om de bezetting af te blazen. „Dan komt het er echt op aan. Je moet niet vergeten dat wij bijna allemaal gewend zijn op straat te overleven.”

Een definitieve beslissing heeft de gemeente nog niet genomen, maar een ontruiming wordt zeker niet uitgesloten. Wie wil, kan naar alternatieve opvang elders in de stad. „En als de Zeezichtbewoners zo goed voor zichzelf kunnen zorgen, horen ze sowieso niet thuis in een pension”, vindt de woordvoerder. „Ze hebben allemaal een uitkering. Kennelijk kunnen ze best op eigen benen staan.”

te doen. Handje nonchalant in de zak, haar netjes in de scheiding.

Ook ik heb twee kinderen, die op een leeftijd gekomen zijn, dat ze uitgaan. 's Nachts over straat of 's avonds terug van de sportvereniging.

Wij zitten thuis met angst te wachten. Iedere zaterdag en zondag. Wij zijn bang, dat er straks een politieagent voor de deur staat, die ons komt vertellen, dat het nooit meer zal worden, als het daarvoor nog zo simpel geweest was.

In die maatschappij leven wij. De overdosis tolerantie heeft

het dagelijkse leven voorzien van een dikke zwarte rand. Ik weet, dat ik nu te ver ga, maar je zou aanstaande ouders eigenlijk een brevet van vermogen moeten halen. Tevens zouden we alle opgelaten luchtballonnen van de politici in verkiezingstijd meedogenloos moeten afstraffen. Tot die tijd lig ik thuis wakker of sluimer ik slechts weg. Wachtend op de sleutel in het slot.

Ronald Lamping is hoofd van een school in Leidschendam.

Vernielingen leiden tot sluiting Zeezicht

ANP

VK 13-6

AMSTERDAM

Zeezicht in Amsterdam, het eerste pension voor zwerfjongeren in Nederland, is gesloten. Maandagavond timmerde de gemeente het pand dicht nadat de tien bewoners die nog binnen waren, in de nacht van zondag op maandag het hele interieur kort en klein sloegen en alle ruiten vernielden. 'Ze hebben letterlijk en figuurlijk hun eigen glazen ingegoooid', aldus een woordvoerder van de gemeente.

Volgens de politie sloegen zondagochtend de stoppen door bij een bewoner die meende dat zijn spullen waren gestolen. Zijn beschuldigingen leidden tot een ruzie die vooraf ging aan de vernielingen.

In het pand bevonden zich maandag nog drie jongeren, maar die moesten er volgens een gemeente-woordvoerder uit. 'Dit is het einde.

Het pand is niet meer af te sluiten en we willen voorkomen dat het wordt gekraakt.'

Zeezicht stond op de nominatie voor sluiting. Het voortdurende geldtekort deed de subsidiegevers, de gemeente en het Ziekentfonds Amsterdam en Omstreken, besluiten de geldkraan dicht te draaien. Daardoor kwam het pension in acute geldproblemen. Interim-directeur J. van Dijk vroeg het faillissement aan en ontsloeg alle medewerkers.

De bewoners van Zeezicht bezetten prompt het pand. De gemeente liet ze ongemoeid, ondanks de steeds nijpender situatie. Ze stopte de gemeente op 1 juni de maaltijdverstrekking en kreeg het energiebedrijf van de curator opdracht de energievoorziening te staken. De gemeente noch de curator maakte veel haast met de ontruiming, maar die is door de verwoestende acties van de jongeren toch verwezenlijkt.

'Weg met maffe strafjes voor zware kinderen'

Door Bas Groenendijk
 UTRECHT - Procureur-generaal mr R. de Vries uit Amsterdam wil forse straffen voor minderjarige delinquenten. In het hof van de leeuw, voor de vereniging van strafrechtshervormers de Coornhert-Liga, verkondigde deze aanklager bij het gerechtshof gisteren: „Zware kinderen, en dan bedoel ik de zware jongens onder de kinderen, moeten gewoon zo lang mogelijk achter de tralies. Weg met de maffe strafjes van een maand voorwaardelijk en een proeftijd van een jaar. Weg met de geldboetes van 35 gulden die door pa of ma worden betaald.”

De gespierde woorden van De Vries, tevens voorzitter van de werkgroep 'Jeugdcriminaliteit van het Openbaar Ministerie, nemen niet weg dat keiharde, criminele kinderen nog altijd niet

keihard gestraft kunnen worden. Nu niet, en ook niet als het nieuwe jeugdstrafrecht door het parlement is vastgesteld.

Nu kunnen kinderen onder de 12 jaar strafrechtelijk niet worden aangepakt, omdat ze in verband met hun leeftijd ontoerekeningsvatbaar zijn. Daar verandert de nieuwe wet niets aan. Jongens en meisjes van 12 tot 18 jaar kunnen volgens de huidige wetgeving maximaal een half jaar worden opgesloten in een tuchtschool. Vanaf het 16de levensjaar bestaat de mogelijkheid het meerderjarigenstrafrecht toe te passen, met langere gevangenisstraffen.

„We zijn”, zo onthulde procureur De Vries, „in een voortdurend gevecht om van die mogelijkheid gebruik te maken. Want een 17-jarige die met zijn benen overvallen pleegt op supermarkten en daarbij vuurwapens ge-

bruikt, verdient geen speciale kinderbehandeling.”

Het nieuwe jeugdstrafrecht voorziet niet alleen in de mogelijkheid de boetes te verhogen tot maximaal 5000 gulden (is nu nog 500 gulden), er kunnen ook langere straffen worden opgelegd. Jongens en meisjes tot 16 jaar lopen bij het plegen van misdrijven het risico maximaal 12 maanden achter de tralies te verdwijnen, 16- tot 18-jarigen 24 maanden. „Dat zal opnieuw tot capaciteitsproblemen leiden bij de penitentiaire inrichtingen, want reken maar dat er een golf jeugdigen aan komt”, zo waarschuwde gisteren procureur-generaal De Vries.

Een heel ander verhaal geldt voor de (gedeeltelijk) geestelijk gestoorde jeugddelinquent. Onder die categorie valt ongetwijfeld de jongen die wordt verdacht van het plegen van de dub-

bele moord in Oss. Volgens de huidige wet kan hij tot maximaal zijn 21ste verjaardag worden veroordeeld tot jeugd-lbs of tot plaatsing in een inrichting voor buitengewone behandeling. Of die behandeling op die bewuste verjaardag nu wel of niet met succes is afgerond, de jongen zal pardoos op straat worden gezet.

„Voor het strafrecht is het dan afgelopen”, zo stelde bestuurslid mr A. Bögemann van de Coornhert-Liga vast. „Wat er eventueel zou kunnen gebeuren, is dat de jongen via een rechterlijke machtiging wordt vastgehouden. In de praktijk gebeurt dat zelden of nooit, omdat die rechterlijke machtigingen via het civiele circuit lopen”, aldus Bögemann, werkzaam bij de Raad voor de Kinderbescherming in Rotterdam.

De nieuwe wet regelt het aanzienlijk beter. Heropvoeding van

een jeugdige crimineel kan maximaal vier jaar in beslag nemen. Boefjes die lijden aan een 'gebrekkige ontwikkeling of zielelijke stoornis van de geestvermogens' kunnen maximaal twee jaar psychisch worden behandeld bij vermogensdelicten (diefstallen, etc.) en zes jaar bij geweldsdelicten (moord en doodslag).

Wel wordt het, voor de rechter, eenvoudiger op 16- tot 18-jarigen het strafrecht voor meerderjarigen toe te passen, waardoor vrijheidsstraffen van vele jaren mogelijk zijn. Nu is het nog zo dat bij die beslissing zowel 'de ernst van het feit' als 'de persoon van de dader' en 'de omstandigheden waaronder het feit is gepleegd' een rol spelen. Straks is alleen al de ernst van het feit, bijvoorbeeld een moord, voldoende om het strafrecht voor meerderjarigen toe te passen.

AD 10.06.95

Nieuw strafrecht neemt jongere serieus

Advocaat-generaal: er zal strenger worden gestraft

Van onze correspondent
 UTRECHT - Het nieuwe jeugdstrafrecht neemt de mondige minderjarige serieus. De jongeren van nu kennen hun verantwoordelijkheden, dus als zij de wet overtreden, moeten ze maar voelen. Er zal harder en langer worden gestraft. En terecht, meent mr. R. de Vries, advocaat-generaal bij het Amsterdamse hof en voorzitter van werkgroep jeugdcriminaliteit van het openbaar ministerie. Het stoort hem dat onder het huidige recht een 17-jarige, die met een pistool en een bivakmuts een postkantoor overvalt, slechts tot zes maanden tuchtschool kan krijgen, terwijl zijn

18-jarige mededader een volwassen straf krijgt opgelegd. Het OM heeft gevraagd in de nieuwe wet de mogelijkheid voor 'straffen van enige omvang' open te laten, aldus De Vries gisteren tijdens een studiedag van de Coornhert Liga. Die ruimte wordt inderdaad geboden: kinderen onder de 16 kunnen tot maximaal een jaar opsluiting worden veroordeeld en 16- en 17-jarigen tot twee jaar. Die ruimte zal worden gebruikt, voorspelt De Vries. Er komt een golf veroordelingen aan die een fors beslag gaat leggen op de jeugdgevangenis. Overigens geeft hij de voorkeur aan straffen als onbetaalde dienstverle-

ning, dader/slachtofferprojecten en dergelijke boven opsluiting. „Niet omdat het om jongeren gaat, maar omdat taakstraffen ingrijpend zijn dan zelfs een vrijheidsstraf, want die zit je alleen maar uit.” Een taakstraf is geen uitje, het moet een echte straf zijn. „Een echte straf, dat is zeker iets vies, vuils en zwaars of zo iets?” vraagt mr. H. Pasman zich af. Hij is directeur van de Raad voor de Kinderbescherming en waarschuwt voor de pedagogische pretentie van het nieuwe jeugdstrafrecht. Een taakstraf is geen hulpverlening, zegt hij. Als er meer en zwaarder gestraft gaat worden, moet ook

meer hulp worden aangeboden. Hulp is niet nodig voor iedere jongere die met justitie in aanraking komt, meent Pasman. Het is belangrijk te weten of een kind eenmalig over de schreef gaat of bezig is een criminele carrière op te bouwen. In het eerste geval is aandacht voor de daad genoeg, in het tweede geval verdient de dader nadere bestudering. De kinderbescherming wil daarom weten van iedere minderjarige die op het politiebureau belandt, ook als hij met een standje naar huis wordt gestuurd. De nieuwe wet voorziet daar niet in. De politie hoeft alleen processen-verbaal te melden.

10/6

Jonge criminelen vaker verdacht van moord

Van onze verslaggeefster
 Mirjam Schöttelndreier
 AMSTERDAM

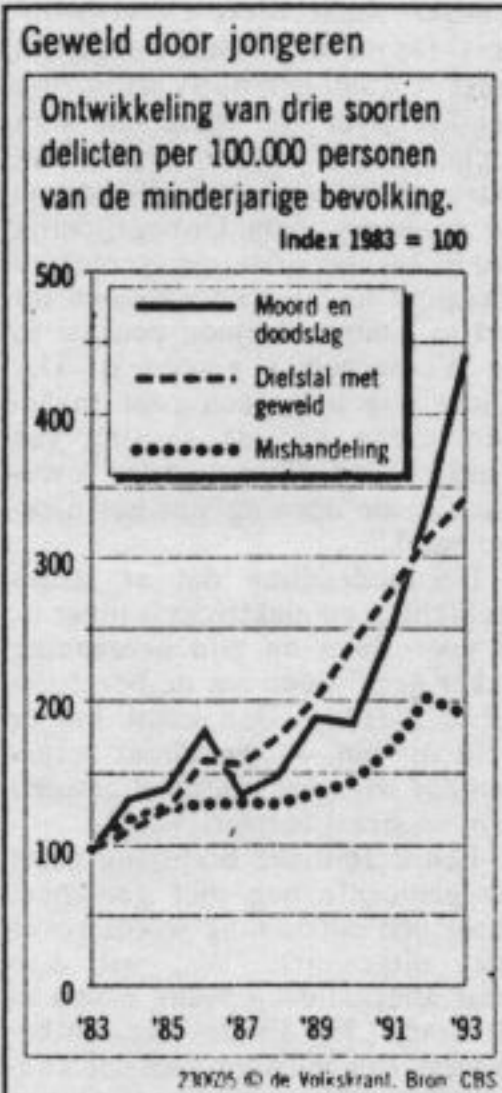
De veelbesproken 'harde kern' van jonge criminelen in Nederland bestaat uit 23 duizend jongeren tussen twaalf en achttien jaar. Deze groep wordt steeds vaker verdacht van (pogingen tot) moord en doodslag en het gebruik van geweld bij allerhande delicten. Dit blijkt uit onderzoek waarvan de resultaten zijn weergegeven in het recent verschenen nummer 'Zin en onzin over jeugdcriminaliteit' van het Tijdschrift voor Criminologie.

Ondanks de toename van het aantal geweldsdelicten onder jongeren kan er in wetenschappelijke zin niet worden gesproken van een steeds gewelddadiger jeugd. Daarvoor zijn de absolute delictaantallen te klein. Tussen de media-werkelijkheid en de wetenschappelijke werkelijkheid zit nog een groot verschil', menen de onderzoekers H. Ferwerda, P. Versteegh en B. Beke van het Instituut voor Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek in Amsterdam. Het getal van 23 duizend jonge criminelen die deel uitmaken van de harde kern, is volgens de onderzoekers bovendien een 'hachelijke' schatting.

Als die schatting klopt, bestaat de harde kern voor 95 procent uit jongens. Meisjes blijven in crimineel opzicht achterlopen. Hun aandeel in de misdrijven schommelt al veertig jaar rond de 10 procent. De meeste jongens van de harde kern zijn in Nederland geboren (94 procent), maar hun ouders niet. Van hun vaders is 67 procent elders geboren en van de moeders 74 procent. De jongens zijn gemiddeld bijna zestien jaar oud, wonen nog thuis en zitten op school, meestal mavo (33 procent) en lbo (25 procent).

De geweldcriminaliteit onder jongeren tussen twaalf en achttien jaar neem toe. Het aantal jongeren dat tussen 1983 en 1993 door de politie werd verhoord vanwege een geweldsmisdrijf, steeg in die periode met 70 procent. Het aantal verhoorden wegens moord- en doodslag nam zelfs met 200 procent toe. In absolute aantallen komt dit neer op 38 jongeren die werden verhoord vanwege een voltooid levensdelict, en 208 voor een poging daartoe.

Diefstal met geweld groeide in die periode met 140 procent. Overvallen op winkels en pizza-bezorgers worden steeds populairder, net als het beroven van klanten van pinautomaten.

Het meest voorkomende geweldsdelict, mishandeling, kwam in de onderzoeksperiode 30 procent vaker voor. Ruzie om een walkman of vriendinnetje wordt steeds vaker

met een vechtpartij beslecht. De toename van 'eenvoudige' mishandeling - zware mishandeling komt nauwelijks voor - wordt enerzijds toegeschreven aan een grotere deelname van jongeren aan het uitgaansleven en anderzijds aan een grotere aangiftebereidheid bij de slachtoffers.

Hoewel harde cijfers ontbreken, zijn er aanwijzingen dat ernstig criminele jongeren al heel vroeg, dat wil zeggen: vóór hun twaalftde, op het verkeerde pad terecht komen. Als kind beginnen ze met een winkeldiefstal, zwaaien soms met een mes en persen een klasgenoot af. Dat is bij hen geen onderdeel van de 'rite de passage', zoals bij veel jongeren, maar een opstapje naar een criminele carrière als volwassene.

Preventie bij de criminelen in spe heeft geen zin, en werkt zelfs averechts, ontdekte de Utrechtse onderzoeker J. Jonkers. Zij bekeek in opdracht van het Halt-bureau Vallei/Heuvelrug in Ede, dat alternatieve straffen geeft aan minderjarige delinquenten, voorlichtingvideo's die het gebruik van geweld onder jongeren zouden moeten tegengaan.

Ironisch genoeg bleken jongeren die al een en ander op hun kerfstok hadden, de getoonde beelden voor-

al interessant te vinden om nieuwe ideeën op te doen. Ze schrokken ook niet van de gevolgen van criminaliteit. Blindheid als gevolg van het in de fik steken van een afvalbak met een rotje, een verbrande jas door brandstichting met een vuurwerkbom in een telefooncel, of klappen van een automobilist na het vernielen van diens auto spiegeltje, het maakte niets uit. Het had op de jongeren zelfs een prikkelend effect.

H. van Leeuwen, medewerker van Halt in Ede, is er niet verbaasd over: 'Onderzoekers zeggen al jarenlang dat het niet zo is, maar voor mij staat het als een paal boven water dat jongeren ideeën opdoen van geweld en misdaad op tv.' Dat was dan ook de reden om de voorlichtingsvideo's eerst te testen op middelbare scholen in de regio.

Winkeldieftegges en Air Max-jatters krijgen in Ede geen boete, maar een alternatieve straf. En dat helpt. Halt is van een experiment nu dan ook een onderdeel van het jeugdstrafrecht geworden. 'Excuses aanbieden vinden ze niet leuk', zegt Van Leeuwen, 'en van vier uur papier prikken balen ze als een stekker. Maar ze geven wel toe: als het een boete was geweest, hadden hun ouders gewoon betaald.'

NRC
VRIJDAG 30 JUNI 1995

Minister Dijkstal van binnenlandse zaken hield vorige week een rede voor de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Hij sprak ondermeer over 'jeugd' en verder viel het begrip „schandvlek voor onze beschaving”. Hij bedoelde niet dat de hedendaagse jeugd een schandvlek voor onze beschaving is. Nee, Dijkstal meende dat de wijze waarop 'wij' bepaalde groepen jongeren maatschappelijk buitenspel zetten schandelijk is en impliceerde dat de problemen die daaruit voortvloeien onze eigen schuld zijn.

Deze keer werd er gebroken met wat in Nederland een traditie is: schelden op de jeugd. Van de 'maatschappelijk verwildeerde jeugd' van de jaren vijftig en het 'langharig werkschuw tuig' van de jaren zestig en zeventig tot aan de 'nixers' van tegenwoordig loopt een historische lijn die altijd weer eindigt op de plek waar men de jeugd wel eens mores zal leren: het werkkamp.

Wie herinnert zich niet dat een andere autoriteit, (ex-)premier Lubbers, zich daarover minder dan twee jaar geleden lovend uitsprak. Had hij te veel gedronken? Misschien, zeker is dat er over de jeugd veel borrelpraat in omloop is. In de media neigt de berichtgeving over jongeren stevast naar het sensationele en de kwalificaties van hun activiteiten zijn over het algemeen negatief.

Het is geen verrassing dat uit recent onderzoek (*Kwetsbare jongeren en hun toekomst* van de so-

cioloog prof.dr. C.J.M. Schuyt) naar voren komt dat volwassenen negatiever over jeugdigen denken dan over zichzelf. Dat het hier een stereotype betreft blijkt overigens uit het feit dat volwassenen over hun eigen kinderen positiever zijn dan over jongeren in het algemeen. Interessanter is dat de jeugd zelf aan dit stereotype gelooft. Zeiden jeugdigen in de jaren zestig nog „vertrouw niemand van boven de dertig”, jongeren nu hebben een negatief beeld van hun eigen generatie. Jongeren vinden zichzelf agressiever, luier en minder beschaafd dan volwassenen. Dit heet wel een 'omgekeerde generatiekloof'.

'Iedereen' weet dus dat de jeugd van vandaag niet meer wil werken, het liefst hele nachten onder de XTC in een danstent vertoeft, bewepend de straat onveilig maakt en ook nog eens met rechts-extremistische partijen flirt. Feit: jongeren gaan langer naar school dan ooit, zij hebben minder vrije tijd dan vijf jaar geleden. Ruim de helft van hen heeft bijbaantjes. Feit: niet meer dan enkele procenten van de jongeren slikt XTC, soft-drugs worden door niet meer dan 4 procent van de 17- en 18-jarigen maandelijks één keer of vaker gebruikt. (In het buitenland gelooft helemaal niemand dit.) Feit: de jeugdcriminaliteit is sinds 1983 op hetzelfde peil gebleven. Feit: vreemdelingenhaat is sinds 1970 niet toegenomen en jongeren zijn zeker niet meer ethnocentrisch dan volwassenen. Het negatieve beeld over de jeugd is eenvoudigweg vals.

Dat wil niet zeggen dat alle jongeren zonder problemen door het leven gaan. Welke jongeren betreft het hier en hoe hangen hun problemen samen met de structuur van de hedendaagse jeugdperiode?

Sinds de Tweede Wereldoorlog is de jeugdperiode in twee opzichten ingrijpend veranderd: jongeren gaan langer naar school en zij experimenteren ook langer met relaties. Gingen jongeren in 1950 gemiddeld tot hun vijftiende jaar naar school, nu blijven zij studeren tot hun twintigste. De verlenging van de onderwijsdeclinatie in de afgelopen 45 jaar bedraagt dus zo'n vijf jaar.

De leeftijd waarop men voor het eerst met een ander naar bed gaat is tussen 1950 en 1995 gedaald van 22,5 naar 17,5 jaar. Ook de leeftijd waarop jongeren voor het eerst met een partner trouwen of samenwonen is gedaald. Had het huwelijk van 1950 een vast karakter, het samenwo-

'Problemen jeugd zijn schandvlek'

De VVD-bewindsman ging ook in op de impasse in de vorming van stadsprovincies in de Randstad. De onlangs in Amsterdam en Rotterdam gehouden referenda mogen niet leiden tot stilstand bij de vernieuwing van het binnenlands bestuur, betoogde Dijkstal. Hij maakte duidelijk dat het kabinet het algemeen belang zal laten prevaleren. "Bij een geringe stagnatie bestaat het gevaar dat iedereen terugvalt op het eigen belang", aldus Dijkstal. "Dat zie je nu ook gebeuren. In een dergelijke situatie is regie noodzakelijk. Het is de plicht van staatssecretaris Van de Vondervoort en mij om onze nek uit te steken. Wij zullen een poging doen de impasse te doorbreken."

Van onze verslaggever V.K. 15-6
DEN HAAG
Aard en omvang van de problemen van een deel van de Nederlandse jeugd vormen 'een schandvlek op onze beschaving', zeker gezien onze welvaart'. De liberale vice-premier Dijkstal zei dit woensdag in Haarlem, waar hij sprak op een congres van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

De bestanden van deze schandvlek zijn volgens Dijkstal: de blijvend hoge werkloosheid onder jongeren met een geringe opleiding; de toenemende geweldadigheid en het groeiend wapenbezit onder jongeren; het probleem van zwerfjongeren, jeugdprostitutie en drugsge-

Verstandige samenleving koestert de jeugd

nen van tegenwoordig — dat eigentijdse proefhuwelijk — kenmerkt zich door instabiliteit: ongeveer de helft van deze relaties wordt binnen enkele jaren ontbonden. De moderne jeugd begint dus eerder aan (seksuele) relaties en experimenteert langer.

De verlengde jeugd fase houdt in dat jongeren op twee belangrijke domeinen later kunnen of moeten kiezen voordat zij zich vastleggen. Om die reden wordt de tegenwoordige jeugd wel een 'meerkeuzegeneratie' genoemd.

Onderwijssociologisch onderzoek laat zien dat deze keuzevrijheid deels schijn is: goed opgeleide ouders hebben vaak kinderen met een hoog scholingsniveau, laagopgeleiden zien hun kinderen verdwijnen in de lagere echelons van het onderwijssysteem. Wel is de invloed van het opleidingsniveau van ouders op dat van hun kinderen de laatste 30 jaar minder geworden.

Speelt het sociale milieu bij de verdeling van kansen op goed onderwijs een geringere rol, het omgekeerde geldt voor de keuze van een levensgezel. Nederlanders trouwen steeds meer met een partner uit eigen kring. Deze toename van de milieugebonden partnerkeuze kan juist goed het gevolg zijn van de verlenging van de onderwijsduur, en daarmee het feit dat jongeren steeds langer (experimenterend) optrekken met leeftijdsgenoten met het zelfde opleidingsniveau. Hoger opgeleiden zoeken elkaar als vriend of vriendin, net zoals laagopgeleiden dat doen.

Het opleidingsniveau van jongeren is bepalend voor hun latere maatschappelijke positie: hoger opgeleiden komen nog steeds in de betere beroepen terecht. De milieugebonden partnerkeuze heeft als consequentie dat de kans op een maatschappelijk tweedeling groter wordt: aan de ene kant gezinnen met twee hoog opgelei-

Nederland kent een traditie van schelden op de jeugd en de jeugd van tegenwoordig doet daar zelfs aan mee. Tom ter Bogt en Wim Meeus wijzen op de werkelijke problemen. De tegenstelling tussen kansarme en kansrijke jongeren neemt toe. Een beschaafde samenleving bestrijdt die tendens.

de ouders en een goede maatschappelijke positie, en aan de andere zijde de veel minder welvarende gezinnen met twee laag opgeleide ouders.

Het onderwijs vervult dus nog steeds een sleutelrol voor de latere verdeling van geld, zelfredzaamheid en macht, al is het niet meer het onderwijsniveau van de ouders dat allesbepalend is. De aan het onderwijsniveau gekoppelde partnerkeuze is een sterkere factor in dit krachtenveld geworden.

Wat heeft deze zichzelf versterkende tweedeling tussen kans-

Niemand is gebaat bij marginalisering van bepaalde groepen jeugd

rijken en kansarmen te maken met de problemen van de jeugd? Sociale positie en problemen hangen samen, zo blijkt met de regemaat van de klok uit jeugdonderzoek. Kansarmen hebben meer psychische problemen en maken ook meer problemen voor anderen dan kansrijken. Dit laat zich het best duidelijk maken aan de hand van het voorbeeld van de groep jeugdigen die het sterkst gemarginaliseerd is: daklozen en zwerfjongeren. Niet alleen hebben ze geen baan en missen ze het perspectief daarop, ook missen ze de

mogelijkheden en vaardigheden voor het aangaan van een intieme relatie. Werk en partner ontbreken. Overmatig alcohol- en druggebruik, depressie en crimineel gedrag veel minder.

Veel groter is de groep van jongeren met een etnische achtergrond die problemen heeft in het onderwijs, daarom moeilijk aan een baan komt en potentieel een probleem voor zichzelf en anderen vormt. De cijfers omtrent het eerste zijn dramatisch: zo verlaat 60 tot 70 procent van de jongeren met een Marokkaanse achtergrond het schoolstelsel met alleen een afgeronde basisschoolopleiding.

De statistieken voor Turkse, Surinaamse en vooral Antilliaanse jongeren zijn beter, maar ook hun scholingsniveau blijft achter bij dat van autochtone jongeren. Overigens verlaat van deze laatste groep nog altijd zo'n 20 procent het onderwijs zonder enig diploma. Omdat deze groep in absolute aantallen groter is dan die van de allochtone jeugd, moeten wij deze jongeren niet vergeten. Ook voor hen geldt dat zij in een economie die hoge kwalificatie-eisen stelt moeilijk hun plaats vinden. Dat dat op termijn moeilijkheden oplevert is evident.

Jongeren zijn niet naïef. Zij begrijpen zelf ook wel hoe goed of slecht hun maatschappelijke kansen zijn. Deze inschatting gebeurt aan de hand van het eigen opleidingsniveau en beïnvloedt hun welbevinden.

De overheid kan niets doen aan partnerkeuze-patronen van jongeren, maar dat betekent niet dat

zij geen enkel middel heeft om een verscherpte tweedeling in onze samenleving tegen te gaan. Dijkstal maakt in ieder geval een start door te erkennen dat 'wij' bepaalde groepen jongeren veronachtzamen en dat daar iets aan gedaan moet worden.

Eén zaak is duidelijk uit deze analyse: om de tweedeling tussen kansarme en kansrijke jongeren niet nog groter te maken is het ongewenst de sleutelrol van het onderwijs te versterken. Meer voor de hand ligt de volgende strategie: herwaardeer de positie van de beroepen die weinig oplei-

Een zinvolle betaalde baan is de beste garantie voor integratie

ding vragen, maar maatschappelijk waardevol zijn. Een dergelijke herwaardering kan maar op één manier echt gestalte krijgen: door opwaardering van het loon. (Overigens, wanneer de sleutelrol van het onderwijs verkleind moet worden dan is invoering van een tempobeurs voor de toch al kansrijke studenten niet zo'n ramp.)

Niemand in Nederland is gebaat bij de verdere marginalisering van bepaalde groepen jeugd en als gevolg daarvan, de stabilisering van het verschijnsel onderklasse. De betreffende jeugd niet,

maar ook niet de burgers die zich tegen een onderklasse met alle criminele randverschijnselen te weer zullen moeten stellen.

Een op de betreffende groep toegesneden actieplan is kostbaar. Toch: grofweg bestaan er twee opties. Laten wij die voor het gemak de 'liberale' en de 'klassiek sociaal-democratische' noemen. Binnen de liberale optie houden belastingbetalers hun geld in hun zak, besteden het naar eigen inzicht en verantwoordelijkheid aan de beveiliging van eigen huis en haard. De Verenigde Staten bewijzen dat dit goed gaat al bestaat er een zeker risico op opstanden, rellen en plundering.

De klassiek sociaal-democratische optie behelst een grotere toewijzing van middelen aan het onderwijs (om basis-kwalificaties van leerlingen zeker te stellen) en vooral aan projecten die werk opleveren. Want werk is het sleutelwoord, omdat — hoe simpel ook — een zinvolle betaalde baan de beste garantie is voor maatschappelijke integratie.

Dat het moeite kost op dit punt in dit land een consensus te krijgen is inderdaad, zoals Dijkstal ietwat barok aangaf, „een schandvlek op onze beschaving”. Politici en burgers zouden zich moeten schamen over het feit dat er op basisscholen nog steeds klassen van dertig of meer leerlingen bestaan, waarin van individuele aandacht voor problematische leerlingen geen sprake kan zijn. Uitval beperken en het scheppen van zinvolle, redelijke betaalde banen lijkt ons het devies voor een beschaafde samenleving. En wie daar niet aan wil, wie dat alles te veel naar staatsbemoeienis klinkt, bedenke dat deze strategie uiteindelijk ook eigenbelang is.

Tom ter Bogt en Wim Meeus zijn respectievelijk als docent en hoogleraar verbonden aan de sectie jeugdstudies van de Universiteit Utrecht.

INTERNET

Amerikaanse fatsoensridders censureren de digitale snelweg

ROB SIJMONS ■ Kunnen Amerikanen binnenkort de medewerkers van het Amsterdamse netwerk Digitale Stad vervolgen? Bijvoorbeeld die van de digitale ontmoetingsplaats 'Homoplein'? Als het aan de Senaat in de Verenigde Staten ligt, wel.

Internet is een anarchistisch wereldwijd communicatienetwerk. Dat anarchistische was opzet toen de think tank *Rand Corporation* het systeem voor het Amerikaanse ministerie van Defensie ontwierp. Het net moest namelijk geschikt zijn voor de *post-doomsday* communicatie: ook na een vernietigende regen van atoombommen moest er nog een werkzaam netwerk overblijven.

Het net transporteert digitale boodschappen. Dat betekende in vroeger jaren vooral doodsaai wetenschapstaal en tegenwoordig ook *E-mail*, ongein en kinky seks. Digitaal houdt sinds enige tijd ook beeld in. Intrigerende satellietfoto's en ingewikkelde *info-graphics* - maar ook harde porno. Zoiets kan niet goed gaan. Digitale libertijnen strijden inmiddels voor 'vrijheid van dataverkeer' terwijl verschillende soorten fundamentalisten voor censuur pleiten.

Zo probeert het 'kerkgenootschap' van de *Scientology* Amerikaanse rechters ertoe te bewegen een al te kritische digitale discussiegroep verboden te krijgen. Dat gaat gepaard met grove intimidatie. De scientologen zetten bijvoorbeeld detectives in om te wroeten in het privé-leven van digitale discussianten. De Amerikaanse politie heeft tegen een van de scientologische *private-eyes* een arrestatiebevel uitgevaardigd: hij deed zich valselijk voor als een politiemann. De gewraakte discussiegroep heet *alt.religion.scientology*; een belangrijk juridisch argument om tot een verbod te komen moet het 'misbruik' zijn van het gedeponeerde handelsmerk 'Scientology'.

Sommige universiteiten sluiten hun studenten bij voorbaat af van alle 'alternatieve' digitale discussiegroepen (hun namen beginnen met *alt.*). Want 'alternatief' betekent te vaak: niet politiek correct. Zeer omstreken is bijvoorbeeld *alt.tasteless.jokes*. Smakeloos is die digitale moppentrommel zonder twiifel:

'Wat is bruin, gebobbeld en krabt aan het venster?

Een baby in een magnetron.'

Of, uit dezelfde serie:

'Waarom hebben baby's een zacht plekje bovenop hun schedel?

Dan kunnen verpleegsters ze, bij een brand, met vijf tegelijk naar buiten dragen.' 'Humorpolitie grijpt in bij smakeloosheid op de Universiteit van Guelph.' Dat schreven begin dit jaar Canadese verdedigers van 'digitale burgerrechten'. De negenenvertigjarige studente sociologie *Carol Walberg*

dreigde weggestuurd te worden van de universiteit van Guelph omdat ze een computerconferentie organiseerde over het onderwerp 'smakeloze grappen'. 'Wat blijft er nog over van het idee dat een universiteit een veilige plaats is om inpopulaire ideeën of meningen te uiten,' vroeg *Carol Walberg* zich af. 'De studenten zijn vanaf nu bang om vrijuit te spreken, omdat ze weten dat ze onder voortdurende elektronische bewaking staan.'

Blinden, softenonkinderen, vrouwen, Polen, Mexicanen, gelovigen, negers, homo's, joden: de smakeloze humor exploiteert alle vooroordelen. Voeg daar nog pies, poep, menstruatie, dood en verinking bij en de inhoudsopgave van *alt.tasteless.jokes* is bijna compleet. Die *Net*-discussiegroep was de hoofdleverancier van de grappen op de Guelph-conferentie.

'Hoeveel mannen heb je nodig om een kamer te behangen?

Eén, maar je moet hem wel in flinterdunne plakjes snijden.'

Studente *Walberg* wil best toegeven dat ze bijvoorbeeld sommige jodenmoppen niet om te lachen vond, 'maar het kwam niet bij me op om ze weg te censureren'.

Seks is voor een modale Amerikaan altijd nog erger dan foute grappen. Senator *Bob Dole*, leider van de Republikeinse meerderheid in de senaat, is onlangs een kruistocht begonnen tegen de volgens hem jeugdbedervende smerigheid die Hollywood tegenwoordig film noemt. *Hillary Clinton* vond dat te ver gaan. Maar in één adem liet ze het Amerikaanse volk weten dat jongeren zich van seks dienen te onthouden. 'Mijn theorie is: doe het niet voor je eenentwintigste,' zei de first lady. 'En vertel het me dan ook niet.'

Dole, presidentskandidaat, is medeonder-tekenaar van een 7 juni ingediend wetsontwerp tegen op kinderen gerichte computerporno. Het maken en verstrekken van vieze plaatjes wordt volgens dit wetsvoorstel een federaal misdrijf - dan kan de FBI meedoen aan vervolgingen. Naast de makers zijn ook hun *service-providers* strafbaar. Dat zijn de organisaties die zorgen voor de Internet-aansluitingen.

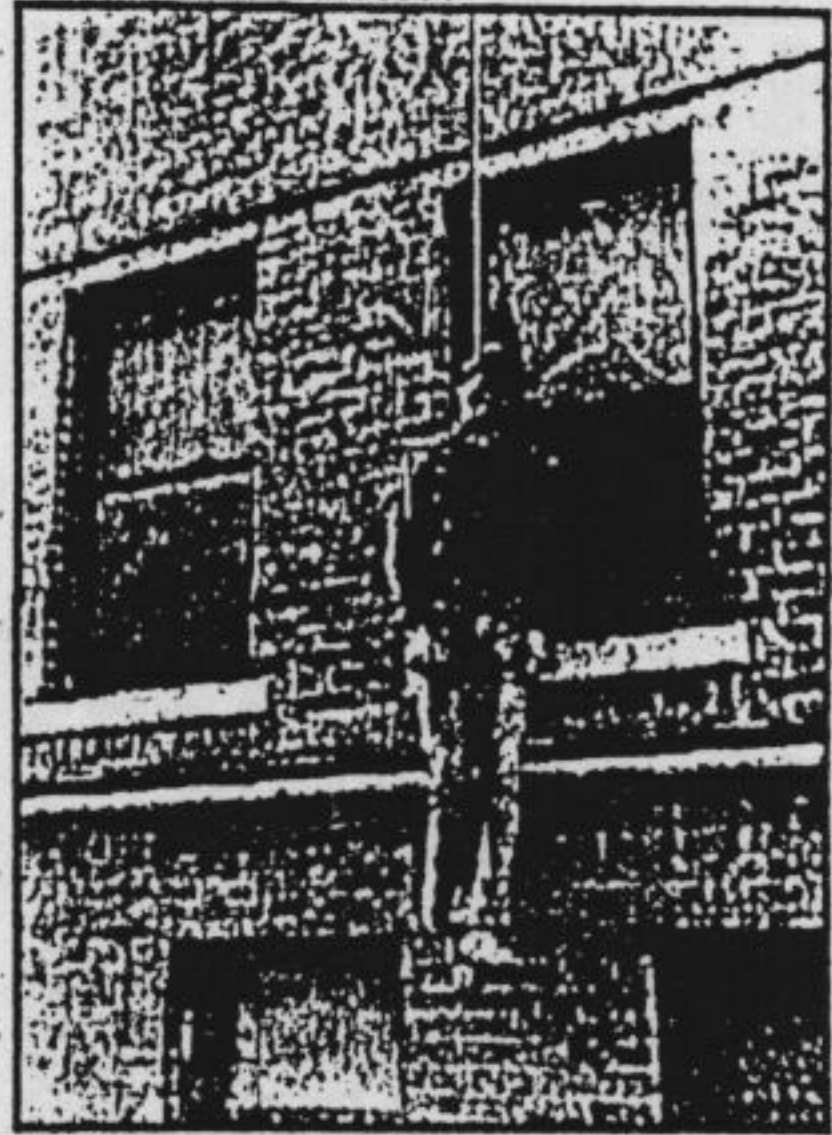
Zo'n Amerikaanse wet stimuleert preventieve censuur bij de *service-providers* - waar ook ter wereld.

Inmiddels heeft de Senaat al op 14 juni een andere wet aanvaard die een zelfde wereldwijde censuur stimuleert. In een amendement op de *Communications Act* wordt het maken of verkrijgbaar stellen van 'obscene berichten in welke vorm dan ook' strafbaar gesteld met maximaal 100.000 dollar of twee jaar gevangenisstraf 'of beide'. Elders in het amendement wordt duidelijk dat 'bericht' heel ruim genomen moet worden: het gaat ook om 'commentaar, verzoeken, suggesties, voorstellen', en 'beelden'. En het gaat om meer dan 'obscene': ook telecomberichten die 'ontuchtig, wellustig, vies of indecent' zijn ('lewd, lascivious, filthy or indecent') worden strafbaar.

Het gaat om meer dan porno en het betreft,

Welcome to a dark hidden place, far away from daylight.

The last visitor:

Click on the hangman to enter the Gallery of pain.
New: The waw series 1-13

andere dan in het voorstel-Dole, niet alleen op kinderen gerichte boodschappen.

De wet is, inclusief het amendement tegen de obscene berichten, aangenomen met 86 stemmen voor en 14 tegen. Volgens de regels van de Amerikaanse volksvertegenwoordiging moet zo'n door de Senaat gewijzigde wet terug naar het Huis van Afgevaardigden. Er zijn experts - openlijk bij het ministerie van Justitie - die de geciteerde passages in strijd achten met de grondwet. De in artikel 1 van de grondwet geformuleerde vrijheid van meningsuiting zou aangetast worden.

Indecent of obscene is wat op de plaats van de ontvanger van de boodschappen indecent of obscene gevonden wordt. Over deze kwestie is in de Verenigde Staten inmiddels aardig wat jurisprudentie opgebouwd. Volgens een richtlijn van het hooggerechtshof mogen in dit soort zaken 'local community standards' worden aangehouden. Een echtpaar uit Californië werd op deze grond veroordeeld in Memphis, Tennessee, tot straffen van twee en half half en drie jaar. Ze hadden via hun computer plaatjes van seks, ook met dieren, verzonden die volgens hen in Californië nauwelijks opzien zouden baren. Maar de opsporingsambtenaar in Memphis dacht dat zijn stadgenoten uit de *bible belt* daar anders over dachten. En dat telt. Het echtpaar is in beroep gegaan.

Amerikanen leggen hun 'local community standards' op aan het Internet: ook dat zou het gevolg zijn van de wet die de Senaat 14 juni aanvaardde. De wet spreekt namelijk over 'obscene' berichten die via telecommunicatie verspreid worden: binnen de Verenigde Staten dan wel in 'buitenlandse communicatie' met de Verenigde Staten. Het kenmerk van Internet is dat een bericht overal naar toe gaat, maar in het bijzonder naar de Verenigde Staten, bedenker en nog steeds betaler van de 'ruggegraat' van het net, de hoofdverbindingen. *Marcel Bullinga*, woordvoerder van DB.NL, de Nederlandse club die opkomt voor de 'digitale burgerrechten', vreest 'cultureel imperialisme van Amerika via het Internet'. Er zijn sterke stromingen in de

Een gedeelte van een 'tasteless' homepage met verdere doorverwijzingen.

(Van het Internet afgetapt via de discussiegroep *alt.tasteless.pictures*.)

Ook de foto's van 'John Bobbits afgesneden lid,' zoals gebruikt tijdens de rechtszaak, zijn voor de liefhebbers van smakeloosheid via Internet beschikbaar

Verenigde Staten die alles van het net willen weren wat volgens hen vies en voos is. Een instelling als het Homoplein van de Digitale Stad loopt daardoor gevaar: middle-America vindt alles wat met homoseksualiteit te maken heeft vies en voos. *Bullinga* vindt het overigens curieus dat de mogelijke censuur bijna uitsluitend 'seksueel getinte uitingen' bedreigt: 'Alles wat extreemrechts op het net zet, valt kennelijk geheel onder de *Freedom of Speech*'.

Organisaties die voor de aansluiting op het Internet zorgen, worden door de morele kruistochten in de Verenigde Staten extra voorzichtig. *Bullinga* wijst bezorgd op het bedrijf *US West*, de Amerikaanse partner van Philips bij het plan om het Amsterdamse kabelnet KTA om te bouwen tot een geavanceerd telecomnet met toegang tot Internet. *Bullinga* vindt dat de Amsterdamse gemeenteraad pas mag besluiten tot verkoop van KTA als zeker is dat *US West* afziet van Amerikaanse censuurnormen. Doorgave van bijvoorbeeld het 'Homoplein' mag niet geweigerd worden omdat het bij voorbaat 'obscene' of 'indecent' zou zijn.

De juridische raadgevers van DB.NL zien wel principiële gevaren voor de 'vrijheid van dataverkeer' maar in de praktijk zal het voorlopig wel loslopen. Waarom zal een Amerikaanse aanklager kosten maken om een Nederlander veroordeeld te krijgen die zich toch aan alles kan onttrekken?

Zo reageerde ook een cynische netcommentator: het wordt echt te duur voor de CIA om al die buitenlandse 'viespeuken' te ontvoeren om ze in de Verenigde Staten terecht te laten staan. 'Ze moeten maar zelf naar Amerika komen om gearresteerd te worden.'

Fantasiebeschrijving brengt student in problemen

Is fantasie strafbaar? Dat was de vraag die speelde tijdens een gerechtmakende rechtszaak tegen Jake Baker, een 21-jarige student literatuur aan de universiteit van Michigan. Baker schreef een kort verhaal waarin hij verslag doet van een door hem uitgevoerde ontvoering en verkrachting van een jong meisje. Samen met een vriend martelen ze haar met onder meer een krultang, verminken het lichaam met een mes en brengen haar uiteindelijk om het leven.

Op 9 januari plaatst Baker dit verhaal in een discussiegroep op Internet die geheel gewijd is aan seksuele fantasieën, alt.sex.stories. Uit de bijdrage valt op te maken dat het slachtoffer niet zomaar een verzonden personage is maar de naam draagt van een medestudente van Baker, overigens zonder dat hij haar daar van op de hoogte heeft gesteld. Een van de tienduizenden die het door Baker op Internet gepubliceerde verhaal leest, is een zestienjarige meisje in Moskou. Gechoqueerd laat ze de bijdrage aan haar vader lezen die de leiding van de universiteit waarschuwt.

Na twee weken onderzoek wordt Baker geschorst als student omdat hij een directe bedreiging voor de studente in kwestie zou vormen. De twee kennen elkaar overigens nauwelijks. Het slachtoffer is tot dan toe onwetend van de kwestie omdat ze zelf geen gebruik maak van Inter-

net. Een week later wordt Baker opgepakt door de FBI die hem als uiterst gevaarlijk beschouwt. De schrijver wordt aangeklaagd wegens bedreiging.

De zaak is vervolgens onderwerp van een discussie waarin de vrijheid van meningsuiting, de betekenis van fantasie, het gebruik van computernetwerken en vrouwenmishandeling centraal staan. Baker stelt dat hij de naam van het meisje alleen maar gebruikt heeft omdat hij niets anders wist te verzinnen. Hij heeft nooit enige poging tot toenaadering ondernomen. Zijn moeder, docente creatief schrijven, verdedigt hem. 'Ik hou niet van zijn genre, maar het is en blijft fantasie.' Het slachtoffer, dat alle contact met de pers mijdt, laat weten zich niet-temin zeer bedreigd te voelen.

De aanklacht tegen Baker wordt na onderzoek door de FBI gewijzigd. Bij huiszoeking zijn delen van een persoonlijke - elektronische - correspondentie met een andere Internetgebruiker boven water gekomen waarin Baker de ontvoering nader uitwerkt. Dat maakt de zaak alleen maar meer omstreken. Nu gaat het immers niet meer om openbaar gemaakte stukken.

Vorige week heeft de rechter Baker vrijgesproken omdat justitie nergens heeft kunnen bewijzen dat de student ook daadwerkelijk van plan was zijn geschriften in de praktijk te brengen. VK 26.6 (FvJ)

LOS ANGELES - Een dertienjarige meisje uit de Amerikaanse staat Kentucky, dat vermoedelijk door liefdesbrieven op Internet werd aangespoord om haar ouderlijk huis te ontvluchten en een reis dwars door Amerika te maken, is gisteren in Los Angeles teruggevonden.

De verdwijning van Tara Noble, twee weken geleden, heeft voedsel gegeven aan de bange vermoedens in Amerika, dat kinderen slachtoffer kunnen worden van gevaarlijke voorstellen die hun via babbelboxen op computernetwerken worden gedaan. Tara Noble heeft vermoedelijk een Cyberspace afspraakje gemaakt met een zekere 'George uit San Francisco'. Hij had haar voorgespiegeld dat zij samen bij hem thuis 'dag en nacht naakt zouden kunnen rondlopen'.

Het meisje verdween twee maanden nadat haar ouders een computer hadden gekocht. Ze werd uiteindelijk door de FBI

Amerikaans meisje via Internet weggelokt

Par 13/6

bij een telefoonsel op Hollywood Boulevard in Los Angeles teruggevonden, nadat ze haar ouders in Louisville had opgebeld om te zeggen dat ze weer naar huis wilde.

Hoewel de FBI geen commentaar wilde geven op de veronderstelling dat Tara Noble op zoek naar een geliefde van huis was gelopen, maken de Amerikaanse autoriteiten zich al langer zorgen over het gevaar dat kinderen via computernetwerken verleid kunnen worden om in te gaan op gevaarlijke seksuele

voorstellen. Volgens de FBI laat het voorbeeld van Tara Noble zien dat het hard nodig is dat ouders van kinderen die computers gebruiken erop letten wat hun kinderen eigenlijk uitvoeren.

Een woordvoerder van America Online, de computerfirma op wiens babbelbox Tara Noble haar 'George' ontmoet had, zei dat ouders dit soort afdelingen in computernetwerken ook kunnen laten blokkeren.

Tara Noble vloog vermoedelijk eerst vanuit Kentucky naar Birmingham in de staat Alabama, waar zij overnachtte bij iemand die zij ook via Internet had leren kennen. Vervolgens stapte zij op een Greyhound bus richting Californië. De preciese details over wat er gebeurde tijdens de reis van het meisje hebben de autoriteiten echter nog niet precies in kaart kunnen brengen. Ze zou erg bang en in zichzelf gekeerd zijn en zich alleen voelen. (Ind)

'Ouders moeten samen met hun kroost netsurfen'

Op internationale computernetwerken is de afgelopen dagen wereldwijd paniek uitgebroken over een wet die vorige week door de Amerikaanse senaat met grote meerderheid is aangenomen. De wet, bekend als de Communications Decency Act, is een eerste overwinning voor een conservatieve lobby die paal en perk wil stellen aan de vrijheid van communicatie op de computernetwerken. De maatregel dient onder meer de elektronische verspreiding van pornografisch en ander 'obsceen' materiaal tegen te gaan. De bedenker van de wet, senator Jim Exon, uit Nebraska zegt dat hij de digitale snelweg 'veilig wil maken voor kinderen'. Maar critici vrezden een heksenjacht die onschuldige slachtoffers zal eisen. De consequenties zijn bijvoorbeeld te vergelijken met die van een verbod op seksueel getinte telefoonsprekken. Niet alleen commerciële 06-lijnen maar ook informatiediensten van bijvoorbeeld de NVSI zouden daardoor getroffen worden.

Verder maakt de wet het schelden dan wel bedreigen via elektronische boodschappen als bijvoorbeeld e-mail strafbaar. Overtreders kunnen beboet worden met honderdduizend dollar of twee jaar cel. De wet moet overigens nog door het Huis van Afgevaardigden aangenomen worden. Critici - onder wie president Clinton - stellen dat het voorstel in strijd is met de grondwet die vrijheid van meningsuiting garandeert.

De wet spreidt overigens een enorme onkunde tentoon aangaande de mogelijkheden van bijvoorbeeld Internet. Keer op keer blijken politici nauwelijks kennis te hebben van de materie en gaan in cyberspace tekeer als een Braziliaanse hout-handelaar in het regenwoud.

Tegenstanders van de wet hadden massaal hun heil gezocht bij een ander senaatsvoorstel waarin wordt gepleit voor een onderzoek naar de mogelijkheden om kinderen te beschermen tegen pornografisch materiaal. In drie weken tijd werden 35 duizend elektronische steunbetuigingen voor dit voorstel ontvangen. Het voorstel heeft het echter niet gehaald. Een van de beschermingsmogelijkheden is de speciale communicatiesoftware die drie computerbedrijven, waaronder Microsoft en Netscape, willen lanceren.

Deze software zou kunnen voorkomen dat kinderen die over de netwerken 'surfen' toegang krijgen tot

seksueel getint materiaal. De software biedt slechts toegang tot die delen van het net die een speciaal goedkeuringsstempel hebben ontvangen.

Dit voorstel lijkt op het eerste gezicht aardig maar roept eveneens problemen op. Zo blijkt on line beschikbare informatie over homoseksualiteit die speciaal op jongeren is gericht door de software ook 'ongeschied' te worden bevonden. Een ander probleem is dat de Verenigde Staten hun waarden en normen opdringen in een wereldwijd communicatienetwerk. Dat kan ingrijpende gevolgen hebben voor de cultuur in andere landen. Het is een situatie waarbij de invloed van Hollywood op de wereldwijde filmindustrie, die voor Frankrijk reden was om amok te maken, totaal verbleekt.

In de VS is alles wat maar ruikt naar erotisch, taboe. Mede daarom is sex op Internet zo'n veel gevraagd onderwerp. Op de Nederlandse delen van Internet bijvoorbeeld blijkt pornografie veel minder in trek.

Het kenmerk van globale computernetwerken is bovendien dat het geen zin heeft om er nationale wetgeving op los te laten. Zo zijn in de Verenigde Staten racistische uitlatingen niet strafbaar. Mede om die reden heeft de Nederlandse extreem-rechtse partij CP86 vorige week een elektronische informatiedienst opgezet in Texas, die vervolgens anoniem op het Nederlandse deel van Internet gepropageerd wordt. Iedereen met een Internet-aansluiting kan vanuit Nederland de informatie raadplegen. Het is nog maar de vraag of de partij in Nederland vervolgd kan worden voor teksten die aan de andere kant van de oceaan opgeslagen zijn, en daar niet strafbaar zijn.

Ware netwerkideologen stellen daarom dat ieder zijn eigen verantwoordelijkheid draagt en daarmee uit. Het probleem met kinderen en digitale pornografie is volgens hen veeleer dat de verontruste ouders in feite technologische analfabeten zijn die niet meer kunnen volgen wat hun kroost op de digitale snelwegen uitspookt. 'Daarom zul je ook samen met je kinderen over Internet moeten surfen zoals je normaal ook gezamenlijk uitstapjes onderneemt. Ouders zijn zelf verantwoordelijk voor wat een kind onder ogen krijgt. Daar moeten ze anderen niet mee lastig vallen,' aldus een gebruiker in een van de vele discussies die de afgelopen week opplaaide.

FvJ

Internet-Freiheit, ade!

TAL 23.06.95

Geht es nach dem US-Senat, müssen Anbieter von Foren und On-line-Diensten künftig Verantwortung für die Inhalte tragen

Wenn ein Gesetz, das der US-Senat letzte Woche verabschiedet hat, auch das Repräsentantenhaus passiert, dann hat das Internet seine schönste Zeit, die der (fast) grenzenlosen Freiheit, hinter sich: Im Namen der Jugend müssen dann die Anbieter im Cyberspace, wo bisher im Prinzip alles geschrieben, gezeichnet, aufgenommen und grenzenlos verteilt beziehungsweise abgerufen werden konnte, ihren Servicebereich kontrollieren und zensurieren. Vor allem wenn sein Inhalt "filthy" - nach Wörterbuch "obzön, liederlich, lustern, unflätig, unzüchtig" - ist. Aber nicht nur. Was von den Demokraten und Republikanern beinahe einmütig als Maßnahme gegen frei zugängliche Internet-Pornografie verabschiedet wurde, dürfte in Verbindung mit einem Gerichtsurteil eine ganze Industrie knebeln. Da ist zum Beispiel die New Yorker Firma Ampersand, Internetanbieter der Fach-

zeitschrift Editor & Publisher, die beabsichtigt, ihr Netzwerk für Medieninformationen um Diskussionen zu erweitern, zum Beispiel über Redefreiheit, Medienethik oder Marketing. Für den Geschäftsführer Martin Radelfinger ist jetzt, nach der Abstimmung im Senat, ungewiß, ob wir das wagen können. Wenn Ampersand nämlich dem Willen dieses "Exon-Gesetzes" - benannt nach dem demokratischen Senator Exon aus Nebraska - folgt und obszöne Äußerungen nicht veröffentlicht, dann muß die Firma das Forum redaktionell bearbeiten - und damit übernimmt sie selbst die Verantwortung für den gesamten Inhalt. Inklusiv für mögliche Verleumdungen oder fahrlässige Fehler in anderen Beiträgen.

Bisher funktionieren die Foren wie ein großer runder Tisch, an dem sich jeder, egal ob Privatpersönlichkeit oder Vertreter von Firmen, Redaktionen, Werbepartnern, Interessensverbänden, beteiligten kann. On-line-Dienste veröffentlichen bislang unkontrolliert jeden Beitrag und sichern dem Internet damit seinen legendären demokratischen Ruf: ungehemmte freie Kommunikation, weltweit, grenzenlos, über ein frei zugängliches, erschwingliches, inzwischen leicht zu bedienendes Medium - den PC mit Telefonanschluß. Die Anbieter wie Ampersand oder America On Line (AOL) übernehmen, genauso wie Telefongesellschaften, lediglich die Rolle eines "Common Carriers" und waren als bloße Betreiber eines Mediums nicht für den Inhalt der von ihr übertragenen Mitteilungen verantwortlich. Auf den meisten Foren spielt sich auch nichts Besonderes ab. Sie haben die relativ zufällige Zusammensetzung einer CB-Funkergemeinde und in der Regel ungefähr deren Niveau. Doch dann machte

ein Rechtsstreit um Millionen das harmlose Chaos zum Politikum. In der Gruppe "Money Talk" des nach eigenen Angaben familienorientierten Anbieters Prodigy (-"Wunder") hatte einer der Teilnehmer eine Investment-Bank im Staat New York des Gesetzesbruches beschuldigt. Die Bank hatte daraufhin gegen Prodigy wegen Verleumdung auf 100 Millionen Dollar Schadensersatz geklagt; schon im letzten November gab Prodigy klein bei und begann "Money Talk" zu überwachen und, falls nötig, zu zensurieren. Auf AOL klappte ein Programm oder der Moderator der Diskussionsgruppe die Telefonverbindungen, wenn man seinen Beitrag mit "F..." oder anderen Unanständigkeiten anreichte. Plötzlich war man draußen und mußte sich neu einloggen. Prodigy ging jedoch einen Schritt weiter: Es wählte im Vorhinein aus. Und damit unterliegt es jetzt, so der Spruch eines

weniger versierte Surfer dürfte es ein leichtes sein, das Gesetz zu umgehen: Das Gesetz, ursprünglich als Waffe gegen Belästigung durch Telekommunikation gedacht, hat eine geographisch begrenzte Geltung: Amerikaner brauchen sich nur eine Internet-Adresse außerhalb der USA zu suchen, und schon können sie die Foren ungestraft mit obszönem Material vollstopfen. Auch traditionelle Begriffe wie "Absender" und "Empfänger" stimmen nicht mehr. Denn wer ist der Absender von Hardcorepornos, wer der Empfänger, wenn man zu Hause sitzt und in eine "Web Site", eine Art elektronisches Ladenlokal, eincheckt, um Bilder und Texte auf den eigenen Rechner zu laden? Stefan Matzig, New York

Siehe zum Thema auch: Guerilleros im Dschungel des Internet - Der Kampf um die Freiheit in den Informationsnetzen. Le Monde diplomatique, Juni 1995.

Gerichts des Staates New York, denselben Haftungsbestimmungen wie jede Redaktion. Für Martin Radelfinger von Ampersand ist "der On-line-Anbieter also entweder wegen der Obszönität der Texte dran, oder der Dienst haftet für den Inhalt der Nachricht, und jeder Verrückte, der sich verleiundet fühlt, kann eine millionenschwere Klage starten". Den Inhalt der Beiträge in einem Forum auf seine Stichhaltigkeit hin zu überprüfen, liegt völlig außerhalb der Möglichkeiten der Dienste. AOL zum Beispiel mußte dafür 6.000 eigene Foren und 9.000 weitere ständig sichten. Nach Ansicht von Bürgerrechtspolitikern greift das Exon-Gesetz sogar in Rechte ein, die durch das Briefgeheimnis abgesichert sind: Auch e-mail ist nämlich im Prinzip von den Säuberungsmaßnahmen betroffen. Außerdem vernachlässigt es die Besonderheiten des Internets. Denn selbst für

'We schrokken ons te pletter'

Geld %
Door Moniek Hüsken

In principe is het een goetie zaak dat er geen censuur meer bestaat, maar er ligt nu nergens grenzen meer. De samenleving die het zelf moet reguleren, wordt overvleugeld door de commercie die belang heeft bij het volproppen van de markt met dit soort blubber, oordeelt de Nijmeegse jeugdhulpverlener Dick Zeeman.

Hij wil geen 'zedeprediker' zijn, maar kan er niet om heen: extreme geweldsvideo's kunnen volgens hem wel degelijk een verkeerd effect hebben op het gedrag van kinderen. Vooral als ze daar door omstandigheden toch al gevoelig voor zijn.

Zeeman is werkzaam bij de Jeugdzorg Nijmegen. Daar sijpelden enkele jaren geleden de eerste berichten binnen over een nieuw fenomeen: extreem geweldsadvideofilms, veelal bekeken door kinderen.

Zeeman: "Er kwamen wat telefoontjes binnen van bezorgde ouders: 'Weten jullie wel met wat voor films mijn zoonnetje van twaalf thuis komt...'

In eerste instantie vonden we die meldingen niet zo verontrustend. Maar vervolgens bleek dat wel meer jongeren naar dit soort films gaan huren en schrokken ons te pletter."

De geweldsadvideofilms staan bekend om hun wreedheid en bloederigheid. De bekendste in het genre zijn de vijf films uit de serie 'Faces of death'. De films bestaan uit losse fragmenten die eigenlijk niets met elkaar te maken hebben. Een zogenaamde 'neuroloog' leidt 'het verhaal' in: hij zegt dat er dingen in het leven gebeuren die we normaal niet zien. Dat het daarom tijd is om daar op deze manier wel kennis van te nemen. Dan volgen er lugubere beelden van moorden, opengespelden babies, crematies, vliegtuigongelukken en close-ups van wonden. In de films is fictie vermengd met inthoud bestaat, volgens Zeeman, uit 'echt' materiaal.

"Vraag me niet hoe ze er aan komen, maar het gaat om amateur-

Wel tevreden, maar hij moet het eerst allemaal nog maar eens zien. De Nijmeegse jeugdhulpverlener Dick Zeeman begon in 1993 een kruistocht tegen de 'Faces of death'. Dit zijn extreem geweldsadvideofilms met als doelgroep kinderen tussen de acht en achttien jaar. Ruim twee jaar later boekt Zeeman resultaat. Staatssecretaris Terpstra onderzoekt de juridische mogelijkheden voor een verbod op het aanbieden van dit soort films aan kinderen onder de zestien.

en politieopnames." Twintig procent van de beelden is in scène gezet.

Bende van Venlo

Zeeman: "Door het feit dat het overgrote deel non-fictie is, is de gruwelijkheid heel realistisch. Een kind kan dan geen onderscheid meer maken tussen echt en niet-echt, zoals een volwassene. Niet iedereen is er even gevoelig voor."

"Wat de hulpverlening zorgen baart, is dat er een groeiende groep is van kinderen tussen de tien en vijftien jaar, die overal lak aan heeft. Een paar jaar geleden was deze groep kleiner en lag de leeftijd rond de achttien jaar. Het gaat hier om kinderen die geen grenzen kennen: ze spijbelen, stelen en dealen soms en hebben

Dick Zeeman boekt succes in kruistocht tegen geweldsvideo's

geen normen en waarden. Juist voor deze jongeren is het een kleine stap naar dit soort films. Ze zitten psychisch in de knoop en vormen een 'risicocategorie'. Het gevaar is dat zij zich gaan identificeren met de inhoud van de films. "Bij de hoofdrol van de 'Bende van Venlo' zijn ook van dit soort films gevonden; helemaal grijs geëerd met de filmfiguur 'Scarface'. En deze jongeman had al een meervoudig persoonlijkheidsyndroom. De film was de druppel die de emmer deed overlopen. Dit is één van de extreemste vormen van hoe het mis kan gaan."

Signaal

Jeugdzorg Nijmegen kwam er achter dat dit soort films op grote schaal bekend is onder jongeren. Zeeman: "Vijfzeventig procent van de jongeren kende ze; eenderde van hen had ook wel eens zo'n

'Faces of Death' vaak bekeken om 'erbij te horen'

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

VK

3-6

Vier van de vijf Nederlandse jongeren in de leeftijd van dertien tot negentien jaar is op de hoogte van het bestaan van de omstreden serie videobanden *Faces of Death*. Een op de drie jongeren heeft minstens één aflevering ervan gezien. Ruim 38 procent van de jongeren meent dat je de films 'gezien moet hebben om erbij te horen'.

De jongerenkrant *Primeur* heeft vrijdag de resultaten gepubliceerd van een representatief onderzoek onder vijfhonderd jongeren. De videobanden zijn omstreden vanwege de opeenstapeling van realistische beelden van moord en doodslag, rampen en ongelukken.

De ondervraagde jongeren reageren verdeeld op de noodzaak van een verbod op de videofilms. Van degenen die de banden nog nooit hebben gezien, vindt ruim 41 procent dat ze moeten worden verboden. Onder de *Faces*-kijkers is 36 procent voor een verbod, 34 procent tegen, en heeft de rest er geen mening over.

Staatssecretaris Terpstra van VWS ziet in de aantallen jongeren die de film hebben gezien, een extra reden om de films 'het liefst te verbieden'. Of dat mogelijk is, wordt nog bestudeerd door het ministerie van Justitie.

Leeftijdssticker op geweldsvideo moet jeugd weren

Van onze verslaggever

DEN HAAG

VK
13-6

Videotheken mogen extreem geweldsadvideofilms als *Faces of Death* niet meer verkopen of verhuren aan jongeren onder de zestien jaar. Deze leeftijdsaanwijzing komt voortaan expliciet op de banden te staan.

Dit heeft staatssecretaris Terpstra van Welzijn maandag afgesproken met de importeurs en producenten van videobanden. Tot dusverre was de verkoop van video's niet extreem gewild aan minderjarigen wel verboden, maar soms stond er geen duidelijke leeftijdsgrens op de banden.

Terpstra hoopt dat deze bescheiden aanscherping effect heeft. Ze heeft in het overleg de mogelijkheid open gehouden tot verboden over te gaan. Een wettelijk verbod op extreem videomateriaal is echter lastig,

omdat de grenzen hiervoor niet bepaald zijn.

De overheid zal over deze kwestie samen met de videobranche in september een conferentie houden. Deskundigen zullen zich dan buigen over de vraag wat wel en niet kan worden verboden. Volgens VWS is het echter te vroeg om te spreken over plannen voor een echte videofilmkeuring.

Een ander probleem bij de betugeling van extreme video's is dat de banden vaak worden ingevoerd door ondernemers die niet zijn aangesloten bij de branchevereniging NVPI. In het overleg van maandag waren voor het eerst ook vertegenwoordigers van dit deel van de videohandel aanwezig.

Er is ook gesproken over eigen sancties binnen de branche. De videohandelaars zullen bekijken of het uitvoerbaar is niet meer te leveren aan zaken die de regels aan hun laars lappen. Sluitende controle is echter praktisch onhaalbaar, zo weet de NVPI. Terpstra denkt dat de afspraken zullen werken.

Twee weken later werd de video door Tweede Kamerleden bekeken. Prompt nodigde de commissie de Nijmegenaar uit om het probleem nader toe te lichten. Zeeman: "Na de vertoning stond een soort informele uitwisseling. 'Dit kan niet' was de overheersende opvatting."

Nadat het CDA Kamervragen had gesteld, beloofde staatssecretaris Terpstra te bestuderen of het mogelijk is om de wet aan te passen. De laatste ontwikkeling is nu dat Justitie onderzoekt of ze artikel 240a, dat handelt over het verbod op de produktie, distributie en vertoning van schadelijke beelden aan minderjarigen, kan uitbreiden met de categorie 'extreem geweldsadvideofilms'.

Terpstra is ook met de Nederlandse Video Detaillisten Organisatie (NVDO) gaan praten. Die zegde toe 'huurders uitdrukkelijk op de hoogte te stellen van het feit dat een film van geweldsadvideofilms is en niet geschikt is voor kennisgeving door jeugdige personen'. De NVDO overweegt ook een identificatieplicht voor jongeren in te voeren.

Ouders

De Haagse politiek werkt nu dus aan barrières op de toegankelijkheid van de videofilms. Zeeman: "Ik ben heel blij dat de politiek dit zo heeft opgepakt. Het maximale is wat mij betreft bereikt. Maar we blijven het kritisch volgen om te voorkomen dat de discussie weer wegzakt."

Naast een drempel op de toegankelijkheid pleit hij voor alertheid van ouders en leraren op school. Zeeman: "In de nabije toekomst komt er steeds meer informatie op ons af."

De vraag is: hoe gaan we daarmee om. Ik heb wel eens het idee dat ouders hun kinderen steeds minder opvoeden. Dat ze uitgaan van een soort 'laat maar gaan'-gedachte, dat ze het hun kinderen zelf laten uitzoeken.

"Maar opvoeden is ervaringsleren! Kinderen moeten hun identiteit ontwikkelen en leren waar grenzen liggen. Je moet ze niet laten aanmodderen. Daarom doen ouders en leraren er goed aan om het grote informatie-aanbod in te perken en kritisch te selecteren."

Sappigste videos

VK 17-6

Nu de verhuur van geweldsadvideofilms als *Faces of death* op de tocht staan, kunnen we ons misschien afvragen of niet alle op geweld gebaseerde producten uit de media verbannen moeten worden.

Duidelijk is dat bij het recht-toe-recht-aan-geweld ingespeeld wordt op de lage lusten van de mens. Geweldsadvideofilms zijn een logisch verschijnsel in een zo commercieel ingestelde maatschappij; het meeste geld is nu eenmaal te verdienen met juist die zaken die minder ethisch verantwoord zijn. Als minister Terpstra dan toch besluit de strijd hiertegen aan te binden, zal zij met meer overtuigende maatregelen moeten komen dan het gebruik van leeftijdsstickers, waardoor onze jeugd nog gemakkelijker de sappigste videos kan uitkiezen.

De media veranderen, de discussies blijven hetzelfde. Binnenkort krijgen we hetzelfde geouwehoor met Internet. Een ding is duidelijk: hoe geavanceerder de media worden, hoe treffender we in beeld kunnen brengen wat voor beesten we eigenlijk zijn. Zullen we ons maar hierbij neerleggen?

TILBURG

I. Castelijm

stelling (Jeugdzorg is een fusie van het Nijmeegse Jeugd en Gezin en het Opvangcentrum Michiel in Wijchen) rook de Nijmeegse Jeugdzorg haar kans.

Zeeman: "We besloten de commissie niet verbaal, maar visueel te benaderen." De vier bezoekende Kamerleden (van VVD, PvdA, D66 en CDA) kregen een geweldsadvideofilm mee naar huis met het vriendelijke verzoek zich de affaire aan te trekken.

dend beleid' te voeren bij het verstreken van dit soort films aan kinderen, door de video's bijvoorbeeld achter de toonbank te houden. Maar in de praktijk kwam het er helaas op neer dat ze de films toch aan kinderen mee bleven geven."

Tweede Kamer

In maart van dit jaar bij een bezoek van een Tweede Kamercommissie aan de pas gefuseerde in-

hen van gedachten te wisselen over de video's.

Zeeman: "Acht van de dertien videothekhouders kwamen opragen. Ze wilden het wel hebben over de 'Faces of death', maar niet over andere geweldsvideo's. Na afloop zegden ze toe dat ze onze bezwaren bespreekbaar zouden maken binnen hun overkoepelende organisaties."

"Uiteindelijk hebben deze hun leden geadviseerd om een 'terughou-

De vertroebelde Amerikaanse discussie over het fatsoen in de film **NRC** **Geweld schaadt, seks niet 1/2**

door Pieter Kottman

Nu is er weer senator Bob Dole. Op een bijeenkomst in Los Angeles vorige week, waar hij fondsen probeerde te werven voor zijn campagne, deed ook de Republikeinse presidentskandidaat een duit in het zakje. In het hol van de leeuw keerde hij zich, zoals de paus en talloze andere hoogwaardigheidsbekleders vóór hem, fel tegen het vertoon van geweld en seks in de film. Hollywood moet zich volgens hem matigen, 'de grenzen van het fatsoen' worden voortdurend overschreden.

Met name multimedia-productent Time Warner, die *Natural Born Killers* van Oliver Stone, *True Romance* naar een scenario van Quentin Tarantino en cd's van rap-groepen heeft uitgebracht, kreeg ervan langs. Dole noemde het concen 'een prediker van het Kwad'.

Zijn woorden waren het startsein voor de voltrekking van een ritueel. Stone zei dat Dole's 'hypocrisie alleen geveendard (wordt) door zijn boosaardigheid'. Tarantino noemde de aanval 'bespottelijk' en sprak het vermoeden uit dat de senator de gewraakte films niet eens gezien heeft — wat zonder aanzien per ommegaande bevestigd werd door zijn woordvoerder

— en Time Warner wees er fijntjes op dat Arnold Schwarzenegger, Sylvester Stallone en Bruce Willis — drie in geweldadige rollen gespecialiseerde acteurs, die echter uitgesproken Republikeinse sympathieën koesteren — onvermeld bleven in Dole's toespraak.

Ook Steve Tisch, een van de producenten van de geweldloze 'familiefilm' *Forrest Gump*, sprak smalend van 'een politicus die zich tegen het geweld in de cinema keert maar tegelijkertijd de goedkeuring tegenhoudt van het wetenschappelijk onderzoek op de verkoop van wapens' en hij voegde eraan toe dat 'Hollywood' alleen maar 'de ziekte' van de samenleving 'weerspiegelt'. Het laatste is een observatie die anderz ook niet nalieten onder woorden te brengen: tot en met Scott Reed, een paginleider van Dole. Deze verklaarde naar aanleiding van 'het sievige standpunt' van zijn baas dat Amerika 'niet zozeer een economische als wel een morele crisis' doormaakt. Daarover lijkt men het tenminste eens.

Maar de overinstemming is natuurlijk slechts schijn. De erepartij — ja zelfs het bange Hollywood — dat het af en toe waagt om heel voor 'ichtig sociale problematiek aan te rijden — verwijst naar de morele crisis in de werkelijkheid, de andere zijde de crisis juist in dat verwijzen naar de werkelijkheid. Traditiegetrouw 'sijdt men

de boodschapper van het slechte nieuws' graag de keel af. Van deze kant van de oceaan bezien is het niet eens een vraag wie er in dit conflict gelijk heeft. Maar in het land met de grootste culturele invloed ter wereld verzoorzaakt de kwestie voortdurend spanning.

Controversieel

Het getouwtrek heeft iets ongehoord naïefs. Dat er discussie ontstaat over de vraag of films tot bijvoorbeeld geweld kunnen aanzetten, is zeker in een geweldadige samenleving als de Amerikaanse begrijpelijk. Maar onbegrijpelijk is dat kunstenaars zelf — de beroepsgroep die bij herhaling onder vuur ligt van de conservatieven — verzuimen ordening aan te brengen in wat hen verweten wordt. De kritiek op het vertoon van geweld strikt zich stevast uit naar het vertoon van seksualiteit. Geweld schaadt, seks niet, integendeel zelfs, maar toch vinden ook de vermeende overschrijders van de 'grenzen van het fatsoen' de generalisatie normaal. Sterker nog, uit hun werk blijkt dat zij het tonen van geweld heel wat acceptabeler vinden dan dat van seksualiteit. Seks is veel erger dan geweld, is de impliciete communis opinio.

Het is eigenlijk een wonder dat, om ons tot de cinema te beperken, Amerikaanse films hier zo gretig afbrek vinden. Met enige reden koester ik de hoop dat wij een andere kijk op de wereld hebben en dat hier een kloofgaapt die het culturele expansionisme niet zal dichten. Tijdens het vorige week afgesloten filmfestival van Cannes realiseerde ik me dat weer eens, dank zij de in de competitie opgenomen debutantfilm *Kids* van de omstreden Amerikaanse fotograaf Larry Clark.

De film — slechts een keer vertoond tijdens een nachtelijke *sneak preview* op het Sundance Film Festival (VS) in januari — kwam met het etiket 'controversieel' de oceaan over. Hij gold en geldt als een proeve van bekwaamheid voor de prafdeling van Miramax, die de film uitbrengt. Miramax maakt deel uit van het, al was het maar om commerciële redenen, conservatieve Disney-concern, dat met argus-ogen bekijkt hoe de film 'in de markt' geplaatst wordt. Komt een schandaal goed uit? Of moet de film maar zo geruisloos mogelijk worden uitgebracht?

Kids is een speelfilm over het leven van Amerikaanse tieners in een stad als New York, die oogt als een documentaire. Het scenario werd twee jaar geleden geschreven door de nu twintigjarige Harmony Korine, een authentiek skateboard-kid dat de door hem beschreven wereld als geen ander

kent. In uitsteking, levenssechte dialogen schetst hij een milieu waarin groepsgewijs bedreven geweld, drugs en vooral seks de voornaamste liefhebberijen zijn. Heel bijzonder — want om onbegrijpelijke redenen zelden vertoond op deze manier — zijn een paar lange gesprekken tussen meisjes en jongens onderling, over seks.

Ze zijn vroegwils, maar voor het overige blijkt er niet eens zo heel veel nieuws onder de zon te zijn. Wel typisch voor deze tijd is het gevaar van bemeting met HIV, dat dan ook de dramatische kern vormt van *Kids*. Hoofdpersonage Telly die, juist uit 'hygiënische' overwegingen, zweert bij maagden, is, zonder dat hij zich daarvan bewust is, seropositief. Een meisje dat na een routine-onderzoek concludeert door hem besmet te zijn, tracht hem op te sporen om hem te waarschuwen. Ze belandt gedroegd op een feestje waar hij juist een nieuw meisje maagde veroverd heeft, zegt niets en wordt in haar roes misbruikt door een vriendje van Telly.

Men kan zo zijn sombere gedachten hebben over de wereld waarin deze jongeren opgroeien, maar filmer Larry Clark valt weinig te verwijten. Hooguit kan men hem aanrekenen dat zijn film zo educatief is en daardoor dramatisch minder interessant: HIV is geen onstandigheid van deze tijd en geen universeel thema als liefde of dood. Zelfs de thematisch wel interessante verantwoordelijkheid jegens anderen speelt slechts een betrekkelijke rol, omdat Telly niet op de hoogte is van zijn sero-status, al is de les natuurlijk dat iedereen altijd veilig moet zijn.

De vooruitgesnelde controversen en giebende meiden om hem heen en ten slotte maar de wolven in beeld brengt. Men kan het stileren noemen, maar het is onlogisch en raar en overduidelijk een door (zelf)censuur ingegeven 'oplossing'. De scène is typerend voor een kunstenaar die noodgedwongen een concessie doet.

Censuur

Aan het slot van de persbijeenkomst stelde iemand toch nog een vraag over het demonstratieve niet-tonen van 'the black guy's dick', en bracht daarmee zowel achter als voor de tafel grote beroering te weeg. Net als nu weer gebeurt in de schermutseling die Dole voert met 'Hollywood', werd de wereld vrolijk op haar kop gezet. Larry Clark zelf, die tot dan toe nerveus maar leconiek alle kritiek weerlegd had door er terecht steeds maar op te wijzen dat hij de realiteit toonde, reageerde woedend. Terwijl scenarist Korine nog riep dat de pik 'too big for the screen' was geweest, zei de regisseur net vertrokken gezicht 'doodziek' t worden van al die mensen die

het beter wisten dan hij en hij eindigde zijn tirade met het kennelijk ultieme argument: '...It's a movie!' Alsof Jean Genet in dit deel van de wereld niet al vijftig jaar geleden *Chant d'amour* maakte en alsof dat geen film is.

Clark, hoorde ik later, is door Miramax op de vingers getikt wegens zijn reactie op de vraag. Door kwaad te worden — doodzonde nummer een in de omgang met de pers — had hij herrie in de pers kunnen veroorzaken over *frontal nudity* die niet in de film zit. Hoe aardig zou dat niet geweest zijn! Maar de kwestie is doodgezwegen, waarschijnlijk omdat niemand de vraag serieus heeft genomen.

Mij verbaast dat en wonderlijk is ook dat Clark zijn kans niet waarnam. Om een andere reden dan die Miramax aanvoerde, was zijn reactie teleurstellend. Dat zijn film, als de scène wel in beeld was gebracht, in niet meer dan drie theaters in de VS vertoond had kunnen worden — zoals hij de vragensteller uiteindelijk toebeet — is evident. Maar het is moeilijk te begrijpen dat een kunstenaar een vraag over censuur niet met beide handen aangrijpt om die censuur te kijk te zetten. En nog onbegrijpelijker is het — nog los van de discussie of het tot imitatiegedrag leidt — dat grof geweld in de gemiddelde Amerikaanse film wel geaccepteerd is, of in elk geval wordt getoond, terwijl een lichaamsdeel dat de helft van de mensheid bezit en waarmee de andere helft in het algemeen vertrouwd is, een onaantastbaar taboe blijft. Het beeld zou niet eens 'seks' hebben opgeleverd.

Het is het resultaat van slordig denken en van het 'decadente puritanisme' dat *The Economist* het Amerikaanse volk eens toeschreef. Wel de verkoop van speelgoedwapens verbieden, maar niet de echte wapens. Zoals ook nu weer blijkt uit het tumult rondom Dole's uitspraken, delen zelfs kunstenaars, vaak toch de wegbereiders van een helderder moraal, dit bizarre gedachtengoed. What's wrong with a dick? hield de journalist nog aan. Alles. Iemands hoofd craf schieten, gewoon als amusement, is in elk geval een veel minder groot probleem.

Yakira Peguero en Leo Fitzpatrick in 'Kids' van Larry Clark

Amerikanen vinden, als het om film gaat, seks veel erger dan geweld. Dat is een hypocriet standpunt, vindt Pieter Kottman. „Het is onbegrijpelijk dat grof geweld in de gemiddelde Amerikaanse film wel wordt getoond, terwijl een lichaamsdeel dat de helft van de mensheid bezit een onaantastbaar taboe blijft.“

pluigvol van dool in de dool wordt in Nederland in de Kids van Larry Clark wordt in

Hoe 'Dood in Venetië' bijna voetnoot in filmboeken was geweest

Van onze medewerker
Daniel Singelenberg
AMSTERDAM

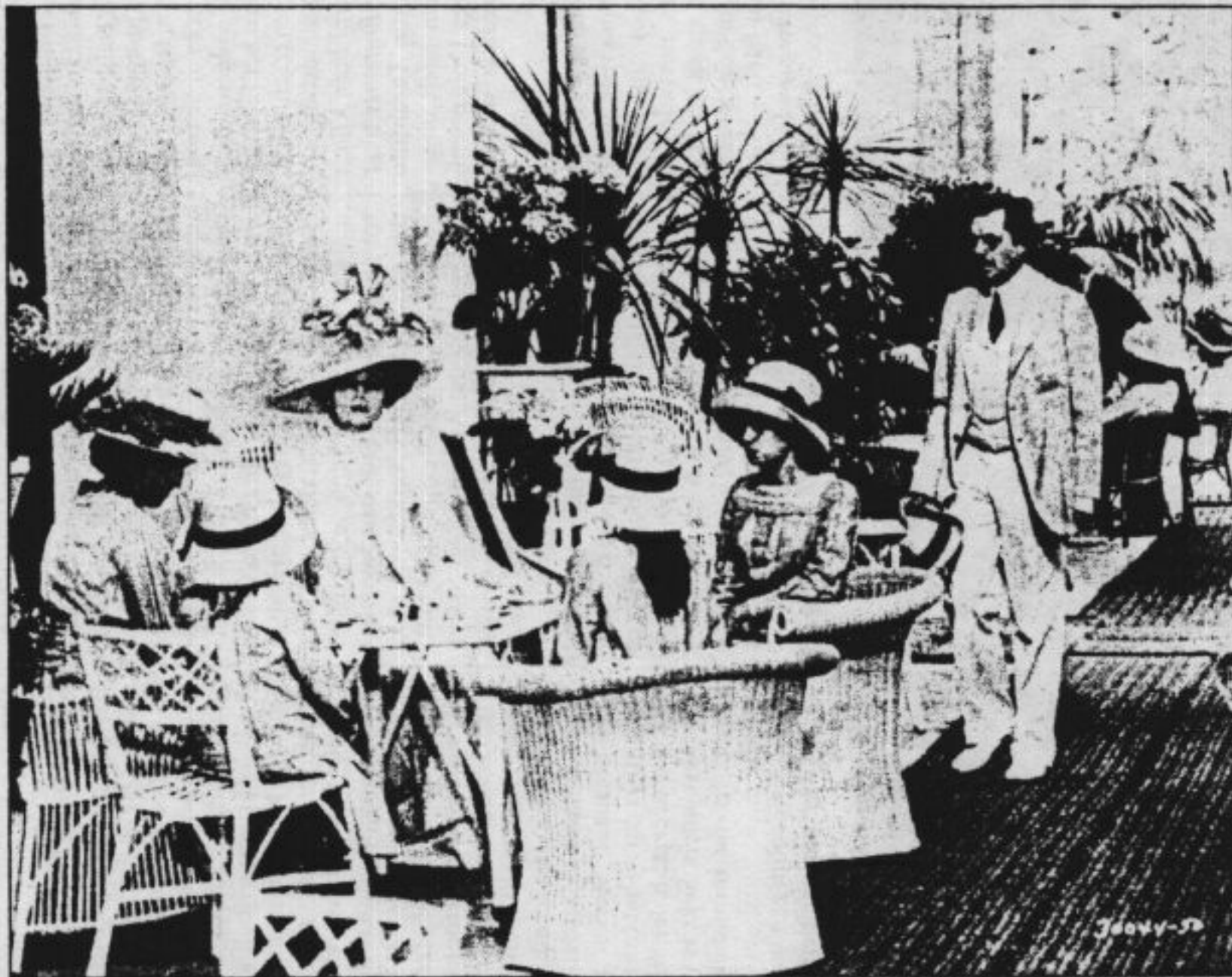
Hoe vanzelfsprekend is het dat een bepaald kunstwerk er ook inderdaad is? Kunnen wij ons een wereld voorstellen waarin Rembrandts *Nachtwacht* niet bestaat, of Michelangelo's *David*, of *Die Kunst der Fuge* van Bach? Toch zouden die werken er net zo goed niet hebben kunnen zijn, en is hun ontstaan grotendeels van toevallige omstandigheden afhankelijk geweest.

Het heeft destijds weinig gescheeld of Luchino Visconti's *Dood in Venetië* uit 1971 was er nooit gekomen. Het begon al bij de voorbereidende productiefase in 1969. Door contacten met Thomas Mann aan het begin van de jaren vijftig verkeerde Visconti in de veronderstelling te kunnen beschikken over de filmrechten voor al diens korte verhalen. Maar toen het er op aankwam, bleken de rechten in het bezit te zijn van een Amerikaan die zelf plannen had om *Dood in Venetië* te produceren, te regisseren en bovendien ook nog hoofdpersonage Von Aschenbach te spelen.

Dirk Bogarde staat er uitgebreid bij stil in *Snakes and Ladders* (Chatto & Windus, London 1978), onderdeel van zijn serie autobiografische boeken. De man in kwestie bleek absoluut niet bereid de rechten aan Visconti over te doen. Pas nadat Visconti hem dagenlang had bestookt met telegrammen, woedende telefoongesprekken en hem had gedreigd met schandalen in alle kranten van de wereld wilde de andere partij de rechten verkopen.

Maar daar moest een bedrag tegenover staan dat zo hoog was, dat er voor de rest van de productie nauwelijks wat overbleef. Zo moest Bogarde Von Aschenbach spelen in deels geleende en tweedehands pakken, in plaats van in de schitterende kostuums die ontwerper Piero Tosi in gedachten had gehad. En hij moest genoegen nemen met een zeer bescheiden salaris.

Uit genegenheid voor Visconti zag de vrouwelijke hoofdrolspeelster, Silvana Mangano, zelfs geheel van een salaris af. Ook Visconti zelf zou geen salaris ontvangen. Toch bleef de film gedurende de hele opnameperiode kampen met financie-

Links scène uit 'Dood in Venetië', met staand rechts Dirk Bogarde. Foto rechts: Björn Andresen als Tadzio.

le problemen. Toen tegen het einde van de opnamen het project vanwege de torenhoge schulden alsnog gestopt dreigde te worden - Visconti had voor drie maanden het hele Grand Hôtel des Bains in Venetië afgehuurd - moest ten slotte de Amerikaanse uitvoerende producent, Robert Gordon Edwards, bijspringen door zijn huis in Rome te verkopen. Visconti was er een meester in mensen tot dat soort stappen te inspireren.

Maar de grootste bedreiging bleek de film pas na voltooiing boven het hoofd te hangen, doordat *Dood in Venetië* mede met Amerikaans geld was gefinancierd. Om die reden had men zich vanuit de Verenigde Staten voortdurend met het project bemoeid. Dat begon al met de keuze van de hoofdrolspeler. Studio Warner Brothers, die zou meebetalen aan de film en hem in distributie zou brengen, was al in de beginfase met een lijstje acteurs aan

komen zetten, die stuk voor stuk meer bankable werden geacht dan Dirk Bogarde op dat moment. Toen Visconti vasthield aan Bogarde, betekende dat een vermindering van het productiebudget met de helft.

Het tweede strijdpunt had met de inhoud van de film te maken. Warner Brothers drong er op aan dat van de jongen Tadzio in de film een meisje gemaakt zou worden dat luisterde naar de naam Tadzia. Op die manier hoopte het bedrijf dat er een soort Venetiaanse Lolita kon worden vervaardigd. Dit zou voor een Amerikaans publiek veel acceptabeler zijn, dan wanneer Von Aschenbach alsmaar achter een jongen aanliep.

Toen een verbouwereerde Visconti informeerde of men in de Verenigde Staten dan geen bezwaar had tegen kindermisbruik, viel er een nerveuze stilte. Toen verklaarde de gesprekspartner van Visconti dat het Amerikaanse publiek in ie-

der geval niet zo decadent was als dat in Europa. De strijd duurde een week, totdat Warner Brothers zich door Visconti ten slotte liet overtuigen met het argument dat Von Aschenbach op zoek was naar zuiverheid en schoonheid.

Nadat de film klaar was, ging Visconti met de eerste vertoningskopie naar Los Angeles om hem te laten zien aan de Amerikaanse geldschieters - 'the American money', zoals hij altijd zei. Dat was een interessante gebeurtenis. Toen de zaallichtten na vertoning weer aangingen, viel er een doodse stilte. Waarschijnlijk om de spanning te breken, stond er een nerveuze man op in de studiozaal die zei dat de muziek geweldig was. Hij verlangde te weten wie de componist was. Toen Visconti 'Mahler' antwoordde, vervolgde de man: 'Geweldig! Die moeten we contracteren!'

Maar veel bedreigender voor het lot van de film was de opvatting van

naar Joseph Losey's *The Go-Between*. Maar op het laatste moment besloot de festival-leiding Visconti, die zich al naar de luchthaven had begeven, een speciale prijs te geven. Hij accepteerde, na enige overreding, maar onder voorwaarde dat zijn prijs na de Gouden Palm zou worden uitgereikt.

En zo gebeurde het, dat na een zeer verdeelde ontvangst van Losey's prijs, het publiek in het Festival-paleis bij de aankondiging van de speciale prijs voor Visconti en *masse* opstond en hem een minutenlang durende ovatie gaf. Daarmee begon de triomftocht van een film die nu, na bijna 25 jaar, nog steeds volle zalen weet te trekken en waarvan niemand zich kan voorstellen dat hij er niet zou zijn. Terwijl het maar weinig had gescheeld, of hij was niet meer geweest dan een voetnoot in de filmboeken. Of hij was terecht gekomen in de rubriek 'Nooit Gerealiseerde Films', zoals Visconti's ver uitgewerkte plannen voor Thomas Mann's *Der Zauberberg* en Proust's *A La Recherche Du Temps Perdu*.

Toen *Dood in Venetië* nog in het opname-stadium verkeerde, en Visconti samen met Dirk Bogarde op een hete dag in een stinkend steegje aan het filmen was, kwam er opeens een rood aangelopen, heftig transpirerende man op de regisseur toestappen die zich voorstelde als verslaggever van een grote krant in Chicago. Hij was woedend op Visconti, omdat deze steeds geweigerd had hem te woord te staan, terwijl hij in zijn kolommen zoveel goeds kon doen voor de film, vooral omdat deze over zo'n gewaagd onderwerp ging.

Welke regisseur geeft niets om publiciteit? En hij had er een echt grote film voor laten schieten, die op dat moment in Padua werd opgenomen, met Loren en Mastroianni. 'Voor wie maakt u in godsnaam die film, meneer Visconti?', vroeg hij. Waarop Visconti zijn wenkbrauwen optrok, met een glimlachje naar Dirk Bogarde keek, hem zachtjes op de hand tikte en op een plezierige toon zei: 'Voor Bogarde en mezelf.' De krant heeft met geen woord over de film geschreven.

Dood in Venetië. Vanaf morgen in Rialto Amsterdam, Haags Filmhuis, 't Honnet Utrecht, Lumière Maastricht.

Warner Brothers dat de film 'gevaarlijk' en 'on-Amerikaans' was. Het bedrijf vreesde zelfs dat de film op grond van de 'obscenity'-wetgeving uit de roulatie genomen zou kunnen worden, zodra hij in de Verenigde Staten in distributie zou gaan. De Amerikanen wilden, kortom, de film niet uitbrengen en het geïnvesteerde vermogen als verlies van de belastingen aftrekken.

In *An Orderly Man* (Chatto & Windus, London 1983) beschrijft Dirk Bogarde hoe Visconti in een staat van grote ontredde terugreisde naar Rome. Van daaruit werd de strijd met *the American money* voortgezet. Los Angeles probeerde toch nog op een compromis aan te sturen. Er werden coupures voorgesteld, die Visconti verontwaardigd van de hand wees. De Amerikanen stelden zelfs voor, er een 'happy-end' bij te maken, wat Visconti helemaal tot wanhoop dreef. Het was duidelijk, wat het streven van de

tegenpartij was: de film definitief om zeep te helpen. De schuld kon dan worden gelegd bij de 'halsstarigheid' van Visconti.

Dood in Venetië is ten slotte gered door een Schotse graaf. Op een dag werd uitvoerend producent Edwards in Rome gebeld door een man die zich voorstelde als Lord John Julius Norwich. Hij had een fonds opgericht onder de naam *Venice in Peril*, met als doelstelling het in 1966 door ernstige overstromingen bedreigde Venetië te behoeden voor de ondergang. Nu had hij vernomen dat Visconti zojuist een film over Venetië had voltooid en het leek hem een aardig idee deze film bij wijze van gala-première te vertonen in Londen, in aanwezigheid van hare majesteit de koningin.

De koningin had al toegezegd te zullen komen, evenals prins Charles en prinses Anne. Zou 1 maart een geschikte datum zijn? Dat was voorlopig haar eerste vrije avond.

Het verhaal gaat, dat Visconti direct daarop de telefoon greep om naar Los Angeles te bellen. En na de situatie te hebben uitgelegd, zei hij: 'Vertellen jullie nu maar aan de koningin van Engeland dat de film niet in roulatie komt.'

De gala-première in Londen werd, uiteraard, een doorslaand succes. Ook de première in Rome, de volgende avond, leidde tot groot enthousiasme, zowel bij de pers als bij het publiek. En de film stond hoog genomineerd om op het filmfestival van Cannes in 1971 de Gouden Palm te winnen. Maar omdat het festival-reglement voorschreef dat de officiële inzending van een land ook in de taal van dat land moest worden vertoond, bleek het in de praktijk onmogelijk de Palm toe te kennen aan *Dood in Venetië*, als Italiaanse productie. In de originele versie van de film werd immers Engels gesproken.

Zo ging de Gouden Palm dat jaar

FOTO'S NEDERLANDS FILMMUSEUM

Tussen camera en leven gaapt onoverbrugbare kloof

NRC 7-6

Wie een film terugziet, kijkt ook altijd naar zichzelf. Visconti maakte *Death in Venice* in 1971 en ik heb hem in de loop van dat decennium minstens vier keer gezien — en daarna niet meer. Dat liep synchroon aan de smaak van de tijd, geloof ik, want ik herinner me dat de film jarenlang niet uit de filmhuizen weg te slaan was en toen ineens van de aardbodem verdwenen leek.

Nu Visconti's verfilming van Thomas Manns novelle weer te zien is, verbaast het me niet dat de film zulke mythische proporties in mijn adolescentie bewustzijn had aangenomen: *Death in Venice* gaat vanaf de allereerste seconden, wanneer het Adagietto uit Mahlers *Vijfde* wordt ingezet, over Schoonheid en Verval, Liefde en Dood — zoals je die vier-eenheid toen graag zag. De muziek en de eerste beelden van de lagune zijn een uitnodiging tot waar iedereen naar verlangt: het zwelgen in grote gevoelens. We zien de door leven en kunst gefnuikte Gustav von Aschenbach aankomen in de dode stad en zijn trage ondergang beleven, gepijnigd door zijn liefde voor een onbereikbare, beeldschone jongen. De goudblonde Tadzio die mysterieus omkijkt in de eetzaal, op het strand, bij een waterput, Gustav von Aschenbachs doorgelopen haarverf, de onaantastbare adel van de moeder van de jongen, gespeeld door Silvana Mangano, de doodskop van de volkszanger in de tuin van het Hotel des Bains; het zijn geësthetiseerde symbolen van de grote woorden die ons leven in hun greep houden.

Maar wat bij herzien direct duidelijk wordt, is dat juist die esthetiek zo zoetig aandoet. Het oog wordt aan een stuk door gestreeld. De zuivere schoonheid die de jongen Tadzio moet verbeelden, blijkt het homo-erotische schoonheidsideaal van de jaren zeventig; gouden lokken, een engelgezichtje, een bevallige pose tegen een balustrade, een hand in de zij, een matrozenpakje. Ik schrok ook wel een beetje van de nadrukkelijkheid waarmee Visconti het mysterie van de schoonheid presenteert; die lange, ongevaarlijke blikken die Tadzio naar

Björn Andresen en Dirk Bogarde in *Dood in Venetië*

Dirk Bogarde werpt, doen anno 1995 onverwacht hoerig aan.

Ik weet dat indertijd heftig ontkend werd dat *Death in Venice* over zoets banaals als homo-seksualiteit ging — en dat ik het daar van harte mee eens was. Het ging om Aschenbach die zich op een fatale manier geconfronteerd ziet met de lichamelijke schoonheid die zich onttrekt aan zijn eigen kunst (van de schrijver uit Manns novelle, maakte Visconti een componist die Mahlers muziek schrijft) en aan die schoonheid ten gronde gaat — geholpen door de tyfus die in Venetië heerst. Maar nu ik de film weer gezien heb, is me een inconsistentie opgevallen, die ik pijnlijk vind: de componist Von Aschenbach, zo wordt hem door zijn Oostenrijkse muziekvriend in de film hardhandig ingepeperd, is veroordeeld tot middelmatigheid, omdat hij denkt dat schoonheid gevangen kan worden door geestelijke inspanning, door wilskracht en discipline. Schoonheid, zo houdt de vriend Von Aschenbach voor, openbaart zich via de zintuigen. Aschenbach ontkenst heftig en dat wordt zijn ondergang, eerst als kunstenaar, dan als mens. Maar veel van de emoties die *Death in Venice* wil oproepen, worden juist aangezwengeld door dezelfde muziek die in de film als mislukt wordt beschouwd. Die tweeslachtigheid beheerst

de hele film. Aschenbach in *Death in Venice* maakt helemaal geen slechte kunst, maar zoals iedere kunstenaar zit hij wel gevangen in zijn kunst, zodat zijn leven steriel is geworden. Nu hij oud is en niet langer aantrekkelijk — en *Death in Venice* gaat ook over gemiste (homo)seksuele kansen — ziet hij het volle, ongeregelde, niet vergeestelijkt leven aan zijn ogen voorbij trekken en kan hij er niet langer aan deelnemen. Visconti heeft dat ook gevoeld, maar in *Death in Venice* lukt het hem niet zich te bevrijden van zijn eigen estetiserende blik. Het resultaat is kitsch: alles moet mooi gemaakt worden. Het leven waar hij en Aschenbach naar verlangen, wordt geregistreerd in een aaneenschakeling van adembenemende plaatjes, maar tussen dat leven en de camera gaapt een onoverbrugbare kloof. In de beroemde lange slotscene op het strand van het Lido offert de regisseur de componist Von Aschenbach op het altaar van zijn eigen onvermogen. Visconti lijkt dit zelf maar half te beseffen, en juist dat maakt *Death in Venice* tot een tragische film.

BAS HEIJNE

Te zien in Amsterdam, Rialto; Den Haag, Haags Filmhuis; Utrecht, 't Hoogt; Maastricht, Lumière.

Te zien in: Rialto (Amsterdam), 't Hoogt (Utrecht), Haags Filmhuis (Den Haag), Lumière (Maastricht)

Hoe Mahler is Aschenbach?

VPRO 15-6

Graaf Don Luchino Visconti di Modrone (1906-1976) werd geboren in een adellijke Milanese familie van hoog aanzien. De eerste dertig jaar van zijn leven genoot hij van muziek, beeldende kunst en paardenfokken. Daarna, in Parijs, weg van het bekrompen fascistische Italië, ging hij zich actief met kunst (film) bemoeien. Begin jaren veertig ontstonden zijn eerste films. Ondanks zijn welhaast feudale levensstijl, omhelsde hij het communisme, hetgeen een aantal 'realistische' films opleverde. Zijn stijl was echter nogal eens aan verandering onderhevig, en meer dan eens kleunde hij mis, wat zijn internationale reputatie overigens nooit echt heeft geschaad.

Een hoogtepunt in Visconti's oeuvre, maar we mogen ook wel zeggen in de filmgeschiedenis is *Death in Venice* uit 1971. Deze eigenzinnige interpretatie van Thomas Manns novelle uit 1911 won net niet de hoofdprijs in Cannes, maar Visconti kreeg daar en toen wel een prijs voor zijn gehele werk. De film vertelt het verhaal van de stijve Duitse componist (bij Mann is hij schrijver) Gustav von Aschenbach, een rol van Dirk Bogarde, die op een grijze morgen per stoomschip in Venetië arriveert. De man is duidelijk aan rust toe, die hij hoopt te vinden in Italië. Daar raakt hij echter tot zijn grote verwarring geobsedeerd door de schoonheid van een 14-jarige Poolse jongen genaamd Tadzio (gespeeld door Björn Andresen). Dat roept bij hem flashbacks op van de filosofische disputen die hij lang geleden hield met zijn leerling Alfred (Mark Burns) over kunst en schoonheid. Zijn positie hierin was altijd duidelijk en onwrikbaar: schoonheid is een zinloze denkconstructie en meer niet. Zijn wereldbeeld wankelt, nu hij al zijn zelfbeheersing dreigt te verliezen en zich onmiskenbaar aange trokken voelt tot deze blonde perfectie. In Visconti's visie baseerde Thomas Mann zijn Von Aschenbach op de componist Gustav Mahler. In de film refereert het uiterlijk van Bogarde daar ondubbelzinnig aan. Critici hebben deze transformatie van schrijver naar componist veroordeeld, omdat zij Von Aschenbachs kamergeleerde opvattingen

Dirk Bogarde als Von Aschenbach

gen niet in overeenstemming vonden met de romantische Mahler. Hoe dit zij, Von Aschenbach/Mahler gaf Visconti de mogelijkheid een belangrijke rol in de film toe te kennen aan de muziek. Zo belangrijk, dat je vandaag de dag in de platenwinkel nog mensen kunt horen vragen naar 'Death in Venice, van Mahler'.

(js)
■ ZDF, 23.50-1.55 uur

Björn Andresen als Tadzio

FILM VAN DE DAG

Death in Venice

In 1971 won Joseph Losey's zedendrama, naar 'en script van Harold Pinter, *The Go-Between* het in Cannes van Luchino Visconti's eigenzinnige Thomas Mann-verfilming *Death in Venice*. Die goeie ouwe tijd. Maar de tijd leert ook dat *Death in Venice* een cinematografisch waardevollere film is gebleken dan *The Go-Between*. Losey's film hebben we in ieder geval tot nu toe nog niet kunnen ontdekken in de diverse 100 jaar cinema-overzichten. *Death in Venice* speelt omstreks de eeuwwisseling. Een oudere Duitse componist (een schrijver in het boek van Mann) verblind door liefde voor een op afstand blijvende jongen (onbereikbaar ideaal) laat zich wurgend langzaam door pest overvallen. Schitterend camerawerk van Pasquale de Santis, de meeslepende muziek van Gustav Mahler en een keelsnoerende acteerprestatie van Dirk Bogarde maken film en boek eindelijk eens gelijkwaardig.

■ BBC 2, 1.30-3.40 uur

VPRO 21-7

Björn Andresen als Tadzio

BLOEDMOOI VPRO 19-7

Bij deze een aanvulling op het stukje Film van de Dag van vrijdag 21 juli. Met de keus ben ik het helemaal eens, hetgeen vaak het geval is, echter in de motivering ontbreekt m.i. de voortreffelijke casting van de bloedmooie Björn Andresen als Tadzio, waardoor de film in mijn ogen naast het predikaat meesterwerk, ook nog eens wonderschoon genoemd mag worden. Zijn aanwezigheid is voldoende om de obsessie van Dirk Bogarde daadwerkelijk te voelen.

Th. B. J. Peters
uit Hengelo

Safe sex materiaal als porno in de ban

De Australische deelstaat Queensland heeft 24.000 kaarten die gebruikt moesten worden als safe sex materiaal, als pornografie bestempeld en verspreiding daarvan verboden. De kaarten, die inhaken op een verzamelwoede van dit soort produkten onder vooral jongeren, vormen samen een serie van 16 afbeeldingen van verschillende seksuele technieken. Op de achterkant staat wat onder meer uitgelegd hoe deze techniek veilig kan worden beoefend. Hoewel de Queensland AIDS Council de kaarten vooral wilde verspreiden in het homo uitgaansleven en zich er niet mee op de schoolgaande jeugd wilde richten, vindt het bevoegd gezag ze te expliciet. Ze zouden eens in handen van jongeren kunnen vallen! De Queensland AIDS Council overweegt te proberen met een beroep op de vrijheid van meningsuiting bij de rechter toch verspreiding mogelijk te maken. LWI FOR LIFE JWN

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 23 JUNI. De reclameposters van televisie-diva Pamela Anderson gingen nog wel. De kleine confessionele partijen in de Tweede Kamer stoorden zich weliswaar aan de Baywatch-ster in badpak, maar Kamervragen stellen had weinig zin. De reclame was immers commercie in zijn zuiverste vorm, waar de politiek geen enkele bemoeienis mee heeft.

Maar nu zijn er de affiches van de nieuwe anti-aids campagne, waarop een halfbloot blank meisje een condoom aanbiedt aan een naakte zwarte jongen. „Doe jij wat aan, dan doe ik wat uit”, zegt het slechts in slip geklede meisje. Een schokkende campagne, menen de klein-christelijke partijen — en dit keer gedeeltelijk gefinancierd met overheidsgeld.

Dus is het tijd voor Kamervragen. De nieuwe posters kunnen 'absoluut' niet door de beugel, lieten SGP, GPV en RPF gisteren weten in schriftelijke vragen aan minister Borst van volksgezondheid, welzijn en sport, opdrachtgeefster van de campagne 'Ik vrij veilig of ik vrij niet'. Zij stellen dat „veel Nederlanders er niet van gediend zijn om nota bene op

Bloot in
aids campagne
schokt SGP,
GPV en RPF
NRC 23-6

de openbare weg met dit soort foto's of afbeeldingen te worden geconfronteerd". De boodschap 'vrij veilig' is toch al overbodig voor GPV, RPF en SGP. De beste manier om aids te voorkomen is en blijft: huwelijkse trouw.

Deze wijze van voorlichting „geeft geen pas”, vinden de drie. Ze wijzen daarbij zowel op godsdienstige bezwaren als op „de meest elementaire fatsoensregels”. Van der Vlies (SGP), Schutte (GPV) en Rouvoet (RPF) vragen de minister of het mogelijk is „de anti-aids campagne zodanig in te kleden dat die geen aanstoot geeft”.

SGP, GPV en RPF storen zich er in het algemeen aan dat in de reclame en in voorlichtingsmateriaal „steeds vaker en steeds openlijker wordt ingespeeld op het thema seksualiteit”. De drie vinden dat de regering hier „paal en perk” aan moet stellen, zeker wanneer het gaat om posters die voor iedereen zichtbaar zijn. De Kamerleden vragen zich ook af of het in het belang van kinderen is „dat zij al op (jonge) leeftijd zo indringend met het thema seksualiteit te maken krijgen”. Kortom: het geafficheerde bloot moet weg van de openbare weg.

landse Vereniging voor Seksuele Hervorming), van Jehova's getuigen, van 'Waarheid-lezers' en van leden van de PSP. Bij de meest recente schoningsoperatie zijn volgens het rapport grote hoeveelheden informatie over leden van de CPN vernietigd. Tegelijk werd het aantal leden van de Centrum Partij meer overeenkomstig de werkelijkheid teruggebracht tot 22 procent van het oorspronkelijke aantal.

Voor Zoutendijk, De Ruiter en Miedema staat vast dat de BVD bij het opruimen van haar archieven — alleen al de documentatie over personen beslaat bijna 700 meter — meer personeel ter beschikking moeten krijgen. Verder bepleit het drietal de aanstelling van een 'information auditor' die toezicht houdt op de vernietiging. De begeleiding van de ingewikkelde en omvangrijke operatie zou aan de Algemene Rijksarchivaris moeten worden toevertrouwd.

Opruimen BVD-'hooibergen' tijdrend

NRC 20/6

al willekeurige aanpak door de geheime agenten. Die gold zowel het vergaren van informatie als later de vernietiging ervan. Zo ontdekte het driemanschap „bij toeval" het bestaan van een omvangrijk fotoarchief van personen, dat ten tijde van het onderzoek echter al grotendeels bleek te zijn vernietigd. „Van het oude fotoarchief is nog circa een derde over", aldus het rapport. De BVD-leiding heeft in het verleden vaker besloten tot vernietiging. In 1956 en 1957 werd een deel van het archief van het Bureau Nationale Veiligheid (BNV), de voorloper van de BVD, opgeruimd. „Van deze vernietiging zijn noch machtingen noch processen-verbaalen aanwezig", zegt het driemanschap. En in 1976 vernietigde de BVD de verzamelde inlichtingen over leden van de NVSH (Neder-

criteria bij de vernietiging van persoonsdossiers is dat er de afgelopen vijf jaar niets wezenlijks meer is toegevoegd aan dat dossier. Aangezien veel van die mappen weer tal van verwijzingen bevatten naar andere, vergt alleen het selecteren al veel tijd en mankracht. En dan is er nog de Archiefwet die allerlei beperkende bepalingen bevat, bijvoorbeeld om onderzoekers nu of later de mogelijkheid te verschaffen het optreden van de dienst in de Nederlandse samenleving nauwkeurig vast te leggen. „De voorgenomen vernietiging van voor de dienst niet meer relevante informatie zal een tijdrovende en kostbare operatie worden", stelt het driemanschap vast.

te van de individuele medewerker veelal als uitgangspunt gold, op tamelijk willekeurige wijze aan dossiervorming werd gedaan", aldus het rapport. Dat vervolgde meldt: „Het veelal op ad-hoc richtlijnen gebaseerde beleid in het verleden heeft tot een enorme hoeveelheid verzamelde gegevens geleid". Dit onduidelijke beleid gold in ieder geval tot 1986, toen er volgens het driemanschap wat meer structuur in het inlichtingenwerk is aangebracht. „Na 1986 werden alle niet op BVD-operaties betrekking hebbende gegevens getoetst aan de criteria voor actualiteit en noodzakelijkheid in relatie tot de taken van de dienst", stelt het driemanschap vast.

minister Dijkstal (binnenlandse zaken) en staatssecretaris Nuis (cultuur). Onderwerpen: de opruiming van de BVD-archieven, in het bijzonder persoonsdossiers uit de afgelopen 40 jaar en de onaanvaardig hoge vernietiging van duizenden dossiers van de Inlichtingendienst Buitenland (IDB). Na twee jaar onderzoek is het driemanschap tot de conclusie gekomen dat de eerder geciteerde BVD-functionaris een juiste kennis heeft gegeven van het beleid waarop de geheime dienst tot voor kort het vergaren van alle informatie heeft gebaseerd. Er werden hooibergen verzameld in de hoop en verwachting dat er- tens tussen al die rommel iets in- teressant wordt aangetroffen. „Het driemanschap heeft de indruk gekregen dat in het verleden, waarbij de informatiebehoef-

De commissie heeft het rapport 'Verwijdering en vernietiging van dossiers van de BVD' reeds in het voorjaar van 1994 aangeboden aan de Kamercommissie, die het eerst nu openbaar heeft gemaakt. Met enkele andere stukken zal het rapport volgende week worden gebruikt in een overleg met Van onze verslaggever

BVD registreerde NVSH'ers en Jehova's Getuigen

AMSTERDAM

De Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) heeft leden van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) en Jehova's Getuigen geregistreerd. Dit blijkt uit een rapport van de commissie die in opdracht van de Tweede Kamer een overzicht heeft gemaakt van de schoning van het BVD-archief. De Vereniging Voorkom Vernietiging, die behoud van en inzage in BVD-dossiers bepleit, heeft dit bekend gemaakt.

Het rapport gaat volgende week naar de Kamer. De bestanden van

NVSH-leden en Jehova's Getuigen zijn in 1976 vernietigd. In datzelfde jaar werd ook het overzicht van lezers van de *Waarheid*, de krant van de CPN, vernietigd. Volgens de vereniging is dit in strijd met de archiefwet, die vernietiging zonder vernietigingslijst verbiedt. De BVD zag Jehova's Getuigen, die uit principe dienst weigeren, als potentieel gevaarlijk en NVSH-leden als mogelijk chantabel.

Volgens de Vereniging Voorkom Vernietiging heeft de landsadvocaat de vereniging toegezegd dat de meeste leden die om inzage in hun BVD-dossiers hebben gevraagd, daarvoor ook toestemming krijgen.

BVD hield CPN langer in de gaten dan mocht

Van een onzer verslaggeefsters
AMSTERDAM - De BVD heeft CPN-leden waarschijnlijk veel langer in de gaten gehouden dan was toegestaan, en bovendien jarenlang een nauwgezette registratie bijgehouden van leden van de NVSH (vereniging voor seksuele hervorming) en van Jehova's Getuigen. TR 24-6

Het zonder toestemming 'bespioneren' van CPN-leden zou in elk geval gelden voor de Plaatselijke Inlichtingen Dienst (PID) van de Nijmeegse politie. Die speelde tenminste een jaar langer dan mocht van de minister van binnenlandse zaken informatie over CPN-leden in die gemeente door aan de BVD. Dat stelt de Vereniging Steunpunt Inzage PID-Nijmegen (SIP), op basis van wat een lid van die vereniging ontdekte toen hij donderdag, als eerste, een deel van het PID-dossier mocht inzien dat over hem bijgehouden is.

De toestemming voor het inzien van dat PID-dossier kwam op grond van een arrest van de Hoge Raad uit 1994. De SIP ijvert al meer dan drie jaar voor inzage van die dossiers, maar dat is steeds tegengehouden door de Nijmeegse burgemeester, gesteund door de minister van binnenlandse zaken. Volgens de SIP blijkt uit de inzage dat de PID-Nijmegen vanaf eind jaren zeventig Nijmeegse CPN-leden in kaart bracht. In een nummer van het CPN-ledenblad Het Kameradje

uit 1983 zijn nog namen van leden onderstreepd. Minister Dales van binnenlandse zaken verzekerde een Kamerlid in 1991, dat haar voorganger minister Rood de BVD in 1982 opdroeg op te houden met het volgen van CPN'ers. De Nijmeegse vereniging wil hier opheldering over.

De SIP heeft overigens nog een procedure lopen bij de rechtbank in Arnhem, omdat zij complete PID-dossiers wil inzien. Volgens de vereniging hebben hun leden er recht op te weten wat inlichtingendiensten allemaal over hen bijgehouden hebben. Dertig van de 67 leden hebben daarnaast 'maatschappelijke contexten' opgegeven, zodat zij in elk geval delen van dossiers kunnen inzien. Het is nog niet bekend wanneer de Arnhemse rechtbank de zaak behandelt.

De Hoge Raad oordeelde vorig jaar dat personen die een 'maatschappelijk belang' kunnen aantonen, nu toch inzage moeten krijgen in die delen van dossiers, die op de maatschappelijke context slaan.

Als uitvloeisel van dit arrest kreeg de vereniging Voorkom Vernietiging, die ijvert voor behoud en inzage van BVD-dossiers, vorige week de toegang, dat vrijwel alle verenigingsleden hun eigen BVD-dossier mogen inzien. Daarmee werd voor het eerst een grootscheeps inzageverzoek gehonoreerd. De NVSH (vereniging voor seksuele hervorming) liet gisteren weten

'met verbijstering' kennis te hebben genomen van berichten dat NVSH-leden in de jaren zestig en zeventig door de BVD geregistreerd werden. Dat zou gebeurd zijn, omdat die leden 'chantabel' werden geacht.

Volgens de vereniging Voorkom Vernietiging zou dit blijken uit het rapport dat een commissie, waarin onder meer oud-minister J. de Ruiter en oud-senator G. Zoutendijk zitting hadden, in opdracht van de Tweede Kamer maakte. Dat rapport kwam vorig jaar uit, maar wordt, vanwege onenigheid over de openbaarheid van het stuk, pas volgende week naar de Tweede Kamer gestuurd.

Behalve NVSH-leden zou de BVD ook alle Jehova's Getuigen geregistreerd hebben, waarschijnlijk omdat zij als potentieel dienstweigeraar een gevaar werden geacht voor de 'landsverdediging'. Uit het rapport zou verder blijken dat de BVD een ledenlijst bijhoudt van extreem rechtse partijen als de Centrumpartij/Centrum Democraten. De bestanden van NVSH-leden en Jehova's Getuigen zijn, evenals die van abonnees van het communistische dagblad De Waarheid, in 1976 vernietigd. Dit was, omdat er geen vernietigingslijst was, in strijd met de Archiefwet.

Onlangs werd bekend dat, eveneens in strijd met de Archiefwet, het archief van de vorig jaar opheven Inlichtingendienst Buitenland ook voor het grootste deel in de paperversnipperaar is gegaan.

Archieven

Archieven uit IDB zijn vernietigd (NRC Handelsblad, 2 en 6 juni). De opmerking van de politiek hierbij is dat dit in het belang van de staatsveiligheid is geweest. Ik kan mij hierbij niets voorstellen. Behalve dan dat bijvoorbeeld het falen van een overheidsinstantie op deze wijze verdoezeld kan worden. Verder toont deze actie dat de overheid zich niet bezwaard voelt de wet met voeten te treden. Het belang van het openbaar maken van archieven en personen kunnen op deze manier, ook na lange tijd, nog gecontroleerd worden op deugdelijke werkwijze. Wanneer deze controle achteraf ontbreekt is dat een aantasting van de rechtsstaat en democratie. Juist deze actie ondermijnt het vertrouwen in de rechtsstaat en zou dus gevaarlijk voor de staatsveiligheid kunnen zijn. S. WILLEMSE, Breukelen

BVD hield namen NVSH-leden bij

VOORPAGINA PARool 17-6-'95

door PAUL ARNOLDUSSEN

AMSTERDAM - De Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) hield nauwgezet bij wie lid was van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH). Ook alle Jehova's Getuigen werden geregistreerd. Dit blijkt uit een rapport van een commissie die in opdracht van de Tweede Kamer een overzicht heeft gemaakt van de schoning van het BVD-archief.

De commissie, bestaande uit onder anderen oud-minister J. de Ruiter en het voormalige Eerste-Kamerlid G. Zoutendijk, rapporteerde al vorig jaar, maar wegens onenigheid over de openbaarheid van het stuk gaat het pas volgende week naar de Kamer. De Vereniging Voorkom Vernietiging, die pleit voor behoud en inzage van BVD-dossiers, kreeg het rapport gisteren in handen.

Terwijl NVSH-leden vermoedelijk werden geregistreerd omdat ze chantabel werden geacht, vormden Jehova's Getuigen waarschijnlijk als dienstweigerars een gevaar voor de landsverdediging. Uit het rapport blijkt bovendien dat de dienst een ledenlijst bijhoudt van de Centrumpartij.

De bestanden van NVSH-leden en Jehova's Getuigen zijn, net als het overzicht van de lezers van het CPN-dagblad *De Waarheid*,

in 1976 vernietigd. Dit is in strijd met de Archiefwet, die vernietiging zonder vernietigingslijst verbiedt.

Vijfde deel van het fotoarchief is - eveneens illegaal - verdwenen. Het gaat hier om foto's van mensen die een dossier hebben dat apart is gelegd om te zijner tijd de versnipperaar in te gaan.

De historicus B. de Graaf - die door zijn onderzoek in het archief van de Inlichtingendienst Buitenland (IDB) premier Kok dwong te erkennen dat een deel van dat archief is vernietigd - is teleurgesteld door het rapport. "De BVD gold als de dienst die vrijwel alles bewaarde."

Hij vindt het nieuws een extra reden niets meer te vernietigen voordat een duidelijk overzicht is gemaakt van wat er nog van alle geheime-dienstarchieven over is en wat niet.

De Vereniging Voorkom Vernietiging heeft gisteren van de landsadvocaat de toezegging gekregen dat de meeste verenigingsleden die hebben gevraagd om inzage van hun BVD-dossiers, hiervoor toestemming krijgen. Daarmee is voor het eerst een grootscheeps inzageverzoek gehonoreerd.

Als eersten kunnen de oud-Spanje-strijdster Jo Maas Bovenkerk en het CPN-lid Jan van Biemen bij het archief terecht. Daarna volgen er tien per week.

Door onze correspondent
KARIN DE MIK

NRC

ASSEN, 23 JUNI. Poes vermist? Dure racefiets gestolen? Een verdachte auto gezien? Op vakantie? Inwoners van de Drentse gemeenten Roden, Vries, Norg, Peize en Eelde kunnen dit soort zaken binnenkort op speciale formulieren noteren en afleveren bij de politie-bureau's.

De politie Noord- en Midden Drenthe wil met het project „Een veilig Noordenveld, dat doen we samen” het contact tussen publiek en politie verbeteren en de sociale controle versterken. In de vijf gemeenten werd al een relatief groot

Formulier voor Drentse tipgevers

aantal zaken opgelost door tips uit de bevolking. Volgens politiewoordvoerder R. van Driel werden verdachte zaken of een kenteken gemeld als bewoners toevallig een agent tegenkwamen. „Achteraf zeiden we: dat hadden we eerder willen weten.”

Volgende week worden 20.000 pakketten verstuurd naar inwoners van de vijf Drentse gemeenten met vier soorten formulieren en een portovrije enveloppe. Ingevuld kan onder meer de vakantie ingevuld worden, waarmee de burger verze-

kerd is dat zijn leegstaande woning minimaal één keer door de politie gecontroleerd wordt. Indien nodig worden tips gegeven over inbraakpreventie. Op een ander formulier kunnen vermist voorwerpen of huisdieren worden vermeld, die vervolgens worden ingevoerd op de computer. De politie adviseert, afhankelijk van de waarde, tot het doen van aangifte. De politie als particuliere beveiligingsdienst?

Politiewoordvoerder R. van Driel spreekt van een „extra ser-

vice aan het publiek”. „Na de reorganisatie is een aantal bureau's nog maar beperkt open. Met dit pakket hopen we mensen te stimuleren aangifte te doen.” Ook verdachte personen en verdachte situaties kunnen worden genoteerd. Volgens Van Driel is direct bellen bij onraad of situaties die niet pluis zijn het beste, „maar mensen willen de politie soms niet lastig vallen. Of ze noteren een kenteken en denken dat het toch niet zo belangrijk was. Zo'n formulier kan een belangrijke aanvulling zijn.”

Hij onderkent dat valse aangiften mogelijk zijn. „Het kenteken van je buurman noteren met wie je overhoop ligt. Tja, dat is niet te voorkomen. Valse meldingen krijgen we nu ook.” Bang voor een „snuffelmaatschappij”, is hij niet. „In deze plattelandsgebieden wordt toch al meer op elkaar gelet dan in de grote steden. Als politie zullen we overigens altijd meer onderzoek uitvoeren naar een verdachte situatie. Zo'n formulier is een basis.” Burgers wier tip leidt tot de aanhouding van verdachten kunnen rekenen op een bedankbrief van de districtchef en een bos bloemen. Maar dat was in Noordenveld altijd al zo.

De politie in Noord-Drenthe wil de sociale controle vergroten door beter contact met de burgers.

Via formulieren kunnen zij zaken bij de politie aangeven, bijvoorbeeld het signalement of het kenteken van zich verdacht gedragende personen. Zinnig of onzinnig plan?

VK 21-6

Rob van Driel van de politie Noordenveld:

„Over twee weken verspreiden we bij twintigduizend huishoudens in Noordenveld vier soorten formulieren. Een daarvan heeft de titel: U heeft iets verdachts gezien/ gehoord.

„Als een bewoners een verdachte situatie ziet, een signalement, een voertuig dan kan hij dat invullen en naar ons opsturen. Het kan om crimineel gedrag gaan, maar ook om een verkeersgevaarlijke situatie. Sommige dingen zoals een burenruzie kunnen we niet oplossen, hoogstens sussen. We kunnen wel doorverwijzen naar andere instanties.

„Maar als een burger iemand in zijn straat ziet die daar niet thuis hoort of zich vreemd gedraagt, willen wij dat graag checken. Dan zien we daarna wel of het mis is. Als mensen denken te weten dat bij een gezin in de straat mishandelingen plaatsvinden of dat er iemand woont die zich wel eens zou kunnen bezighouden met inbreken, dan kan dat met het formulier worden doorgegeven. De inzender heeft het recht anoniem te blijven. Maar we hopen dat hij zijn naam opgeeft.

„Natuurlijk is een valse beschuldiging op deze manier niet onvermijdbaar. Maar als mensen willen, kunnen ze ons nu ook al misbruiken door met een valse aangifte te komen. Met het voorgedrukte formulier verandert dat niet. We denken dat de voordelen opwegen tegen de nadelen.

„We hadden het gevoel dat het contact met de burger verbeterd kon worden. Na de reorganisatie is een aantal bureau's niet meer de hele dag open. De service dreigde daardoor af te nemen.

„Door de formulieren rond te sturen hopen we beter te zien wat in de samenleving leeft. Er is ook een formulier waarop de burgers kunnen aangeven wat ze van de politie vinden. De politie zelf gelooft niet meer dat ze alleen de wijsheid in pacht heeft, zoals vroeger.

Klaas Wilting van de Politie Amsterdam Amstelland:

„Wij hebben geen formulieren verspreid. Het is ook niet de bedoeling dat mensen als ze iemand zien die er wat raar uitziet, de politie bellen. Dat interesseert ons niet.

„Maar we hadden wel een informatielijn voor tips over afpersing door Turkse en Koerdische organisaties. Die lijn bestaat al enige tijd niet meer. In de beginfase hebben we belangrijke telefoontjes gehad die bruikbaar waren bij lopende

zaken. Daarna is de informatie-stroom opgedroogd.

„In de wijken waar buurtpreventie wordt toegepast zijn bewoners geïnstrueerd om als ze een misdrijf waarnemen onmiddellijk het signalement van de dader te noteren. Dat is belangrijk omdat de ervaring leert dat je twee uur later al nauwelijks meer een betrouwbaar signalement kunt geven.

B. Crouwers van de Registratiekamer, het onafhankelijke overheidsorgaan voor privacybescherming:

„Met de mogelijkheid om anoniem te reageren lok je allerlei reacties uit en is het risico van nodeloze verdachtmakingen groter. Het zou een slechte zaak zijn als mensen onterecht door de politie worden benaderd. Als het systeem dat oplevert, weegt de winst niet op tegen het verlies, dan creëer je veel onrust voor een beetje effect.

„Ik vind het geen probleem dat de politie zegt: burgers u kunt ons van dienst zijn. Maar mensen moet duidelijk worden gemaakt dat ze niet zo maar contact mogen opnemen. Ze moeten er echt zeker van zijn dat wat gebeurd is niet door de beugel kan.

G. Ros van de Vervoersbond FNV:

„Mijn tip aan de politie in Drenthe is helder formuleren wat je wil bereiken en wat je kunt doen.”

„Onze informatielijn waarop vrachtwagenchauffeurs klachten kunnen doorgeven over het niet naleven van de CAO bestaat nog steeds. We hebben driehonderd klachten binnengekregen, maar nu neemt het aantal toch wat af.

„We hebben geleerd dat je erg zorgvuldig moet zijn met de informatie die je verstrekt over het meldsysteem. In het begin hebben mensen nog wel eens te veel van ons verwacht en dat leidde tot te leurgestelde reacties. Zo dachten chauffeurs dat ze anoniem hun klacht bij ons kwijt konden, maar dat doen we niet. We willen de klacht eerst goed checken voordat we ermee naar de werkgever stappen. We willen bewijsmateriaal.

H. Radema van kapsalon de Barbier in Roden, gemeente Noordenveld:

„Ja als kapper zie en hoor je nog wel eens wat. Maar ik wil het eerst allemaal eens even lezen voordat ik een oordeel geef. De politie zou in plaats van een foldertje sturen beter wat meer kunnen surveilleren. Ik zie ze nooit meer lopen of fietsen.

Bas Mesters

Europol als Europese FBI heeft nog lange weg te gaan

De EU-top in Cannes heeft dinsdag een watrig compromis bereikt over Europol. Major is doodsbekend dat Europa zich via deze internationale politie-organisatie gaat bemoeien met de Britse rechtsorde. Tien vragen en antwoorden over Europol.

Wat is Europol? Europol is de politie-organisatie van de Europese Unie die de nationale politiediensten helpt bij de bestrijding van de internationale misdaad. Eigenlijk bestaat er nog geen Europol, maar alleen een voorloper daarvan die *Europol Drugs Unit* heet. Het echte Europol komt er pas als de lidstaten het eens zijn over het oprichtingsverdrag. Dan krijgt Europol zijn officiële status.

Waarom is Europol in Den Haag gevestigd? In 1995 moesten de lidstaten een beslissing nemen over de vestigingsplaats van een aantal nog op te richten Europese instellingen. Nederland wilde de Europese Centrale Bank, maar zag die aan zijn neus voorbijgaan. Als troostprijs kreeg Nederland Europol. In Den Haag stond een gebouw leeg, waarin voorheen de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) was gevestigd. Daar kon Europol meteen in.

Waarom is Europol in Den Haag gevestigd?

Waarom is Europol in Den Haag gevestigd? In 1995 moesten de lidstaten een beslissing nemen over de vestigingsplaats van een aantal nog op te richten Europese instellingen. Nederland wilde de Europese Centrale Bank, maar zag die aan zijn neus voorbijgaan. Als troostprijs kreeg Nederland Europol. In Den Haag stond een gebouw leeg, waarin voorheen de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) was gevestigd. Daar kon Europol meteen in.

Waarom is Groot-Brittannië tegen de controle?

De Britse regering meent dat Europol niets met de Unie heeft te maken. Europol is alleen een zaak van de lidstaten, zegt premier Major. De Britse regering vreest dat zij geen invloed op Europol kan uitoefenen als het Europees Parlement en het Europese Hof van Justitie een vinger in de pap krijgen. De Britten zijn ook bang dat Europa zich met de binnenlandse rechtsorde gaat bemoeien.

Waarom is Groot-Brittannië tegen de controle?

De Britse regering meent dat Europol niets met de Unie heeft te maken. Europol is alleen een zaak van de lidstaten, zegt premier Major. De Britse regering vreest dat zij geen invloed op Europol kan uitoefenen als het Europees Parlement en het Europese Hof van Justitie een vinger in de pap krijgen. De Britten zijn ook bang dat Europa zich met de binnenlandse rechtsorde gaat bemoeien.

Waarom vindt de Nederlandse regering de controle door het Europees Parlement en het Europese Hof van Justitie zo belangrijk? In Nederland wordt, net als in veel andere Europese landen, de politie op twee manieren gecontroleerd. Er is een democratische controle: de Tweede Kamer kan de minister van Binnenlandse Zaken aanspreken op zijn verantwoordelijkheid voor de politie. Daarnaast is er een rechterlijke controle: burgers die zich onthoeven voelen behandeld door de politie, kunnen naar de rechter stappen.

Waarom vindt de Nederlandse regering de controle door het Europees Parlement en het Europese Hof van Justitie zo belangrijk?

In Nederland wordt, net als in veel andere Europese landen, de politie op twee manieren gecontroleerd. Er is een democratische controle: de Tweede Kamer kan de minister van Binnenlandse Zaken aanspreken op zijn verantwoordelijkheid voor de politie. Daarnaast is er een rechterlijke controle: burgers die zich onthoeven voelen behandeld door de politie, kunnen naar de rechter stappen.

Wanneer gaat Europol echt beginnen? In Europa is nog geen overeenstemming over een aantal zaken, zoals de vraag door wie Europol moet worden gecontroleerd. Zulke kwesties moeten eerst worden geregeld in het oprichtingsverdrag. De ministers van de lidstaten ruziën al meer dan een jaar over de tekst van dat verdrag.

Wanneer gaat Europol echt beginnen?

In Europa is nog geen overeenstemming over een aantal zaken, zoals de vraag door wie Europol moet worden gecontroleerd. Zulke kwesties moeten eerst worden geregeld in het oprichtingsverdrag. De ministers van de lidstaten ruziën al meer dan een jaar over de tekst van dat verdrag.

Heeft Europol iets met Interpol te maken?

Nee, Interpol is een organisatie waarbij 174 landen zijn aangesloten. De Internationale Criminele Politie Organisatie, zoals Interpol officieel heet, heeft een grote data-

Heeft Europol iets met Interpol te maken?

Nee, Interpol is een organisatie waarbij 174 landen zijn aangesloten. De Internationale Criminele Politie Organisatie, zoals Interpol officieel heet, heeft een grote data-

Wat doet Europolis voorloper? Europol Drugs Unit, kortweg Europol, is opgericht omdat de lidstaten ervan overtuigd waren dat voor de bestrijding van de internationale misdaad een adequate informatie-uitwisseling tussen de Europese landen noodzakelijk is. Europol is gevestigd in Den Haag en begon op 1 januari 1994.

Wat doet Europolis voorloper?

Europol Drugs Unit, kortweg Europol, is opgericht omdat de lidstaten ervan overtuigd waren dat voor de bestrijding van de internationale misdaad een adequate informatie-uitwisseling tussen de Europese landen noodzakelijk is. Europol is gevestigd in Den Haag en begon op 1 januari 1994.

In tegenstelling tot de nationale

In tegenstelling tot de nationale

Michiel Kruit

Das Innere und das Äußere

TAZ 8-6

Über Narzißmus, Nacktheit, Scham und Würde, den sogenannten weiblichen Blick, den alten Sexismusverdacht, die neue Prüderie, die Lust am Bild und den Überdruß der Geschlechter aneinander ■ Von Ernest Borneman

Wenn manche heutigen Menschen die Tatsache, daß sexuell attraktive Wesen den klugen vorgezogen werden, entweder als Oberflächlichkeit der Frauen betrachten (wenn das attraktive Wesen ein Mann ist) oder als Sexismus des Mannes (wenn es eine Frau ist), dann zeigt das, wie einseitig unsere Wertmaßstäbe geworden sind. Im Gegensatz zu der herrschenden Meinung, daß der Geschlechtsverkehr zwischen Frauen und Männern nur deshalb so schlecht klappt, weil die Männer so oberflächlich seien und sich nur um hübsche, aber leere Sexpüppchen bemühten, bin ich nach vielen Gesprächen mit Frauen aller Altersstufen zu der Überzeugung gelangt, daß es genau umgekehrt ist: Einer der Gründe, weshalb der heterosexuelle Geschlechtsverkehr seit Beginn des bürgerlichen Zeitalters nicht mehr richtig funktioniert, ist die mangelnde körperliche Attraktivität der Männer.

Man sollte denken, daß sich das während der letzten Jahre zum Positiven gewendet habe, denn wir leben ja seit etwa einem Jahrzehnt im „Zeitalter der Jugend und Schönheit“, der „Gesundheit“ und des „Umweltbewußtseins“, das beide Geschlechter in gleicher Weise erfaßt hat und beide dazu zwingt, sich durch Jogging, Sport, Diät und Leibesübungen fit zu halten. Man sollte glauben, daß auch der Geschlechtsverkehr jetzt für die heterosexuellen Frauen anregender geworden sei als in der Zeit der dickbäuchigen Sugardaddys.

Weit gefehlt. Denn von dem Zeitpunkt, an dem den Männern und Frauen ihre körperliche Attraktivität wichtiger wurde als ihre sexuelle Befriedigung, begann der Triumph des Narzißmus über die Sexualität. Wie Jane Fonda es einmal ausgedrückt hat: „Wir geben uns derartige Mühe, sexy auszusehen, daß uns für Sex weder Zeit noch Kraft übrigbleibt.“ Der griechische Halbgott Narcissus war so selbstverliebt, daß er sein Ebenbild im Wasserspiegel eines Brunnens zu küssen versuchte und dabei ertrank. Das ist das Bild unserer Dekade. Zu kaum einer Zeit der Geschichte hat es eine vergleichbare Bereitschaft gegeben, auf nahezu alles – so auch auf sexuelle Befriedigung – zu verzichten, um gut auszusehen und fit zu wirken.

Der Frankfurter Arzt Jochen Gallenkamp hat seit vielen Jahren die Männer und Frauen, die eine chirurgische Schönheitskorrektur verlangten, mit Hilfe von tiefenpsychologischen Interviews über ihre Motive befragt und hinter den scheinbar rationalen Gründen in fast jedem Fall ein komplexes Gewebe von mangelndem Selbstvertrauen, anomalem Körpergefühl, Identitätskonflikten und narzißti-

schen Störungen entdeckt. Die Vorstellung, daß man sich sein Aussehen wie ein Fastnachtskostüm aus dem Quelle-Katalog auswählen könne, ist beschämend. Eine derart gestörte Beziehung zum eigenen Körper geht meist mit einer gestörten Beziehung zum Körper des Partners einher. In einem bemerkenswerten Spiegel-Bericht aus dem Jahre 1992 schrieb die Autorin: „Wer freiwillig sein Gesicht verliert, gibt auch seine Geschichte auf. Und wer die Spuren seines Lebens ausradieren läßt, will sich womöglich auch aus der Verantwortung für dieses Leben stehlen.“ Im sexuellen Sinn ist Verantwortung stets die Verantwortung für den Partner. Wer die Spuren des gemeinsamen Lebens tilgt, gibt dadurch kund, daß er sich des anderen schämt.

Um gegen die Vermarktung der Attraktivität zu protestieren, hinter der viele Frauen nur den Versuch sahen, sie an die Männer zu verkuppeln, wurden eine Zeitlang formlose, körperverhüllende Blusen und weite, fußknöchellange Röcke in der Frauenbewegung obligatorisch. Lippenstift, Puder, Augen-Make-up, Parfüm waren verpönt. Es war, als wollten die Frauen durch ihr Aussehen verkünden: „Wir sind über jede Annäherung erhaben! Bleibt weg, ihr widerlichen Kerle!“ Viele Frauen empfinden es bis heute als eine besonders tückische Beziehungsfalle der Männergesellschaft, daß der weibliche Körper unter dem Vorwand, er sei so schön, ständig zur Schau gestellt werden soll, während die weibliche Persönlichkeit

daß die Persönlichkeit eine körperliche Dimension besitzt? Leidet eine Frau, die ihren Körper gern anschaut, wirklich darunter, daß andere ihn anschauen?

Eine Antwort darauf ist, daß Selbstsicherheit immer etwas mit Macht zu tun hat. Männer haben den Frauen über Jahrhunderte hinweg systematisch die Selbstachtung geraubt, indem sie sie entmachten haben. Viele Frauen fühlen sich also nicht ohne Grund entmündigt, wenn sie nur wegen ihrer körperlichen Reize begehrt werden. Männer dagegen fühlen sich eher geschmeichelt, wenn sie merken, daß eine Frau lustvoll auf den männlichen Körper reagiert. „Wenn wir in einer Gesellschaftsordnung lebten, in der kein Zweifel an unseren intellektuellen Fähigkeiten bestünde, würden auch wir uns geschmeichelt fühlen, wegen unserer körperlichen Reize begehrt zu werden“, hat eine der von mir befragten Frauen gesagt. „Wer an der Macht ist und sich für klug hält, kann es sich leisten, auch wegen seiner körperlichen Attraktivität begehrt zu werden. Für den, der machtlos ist und obendrein als dumm gilt, sind Komplimente über den festen Busen und den strammen Po aber beleidigend.“ Stimmt das? Geht sexuelle Anziehung nicht immer auf körperliche Reize zurück? Entspringt der Wunsch mancher Frauen und Männer, wegen ihres schönen Geistes geliebt zu werden, nicht doch der bangen Frage, ob man körperlich attraktiv genug sei?

Einer der Gründe, weshalb die Allianz der einst gegen heterose-

„Der Mythos der Schönheit“ meinte Naomi Wolf deshalb, daß der Versuch vieler Hetero-Frauen, sich attraktiv zu machen, ein Geständnis ihrer Unterwerfung unter die Wünsche und Wertmaßstäbe der Männer sei. Das provoziert die Frage, ob lesbische Frauen sich denn nicht für ihre Partnerinnen schön zu machen versuchen.

Nichts schmeichelt der gleichgeschlechtlich liebenden Frau mehr als die Leidenschaft, die sie in ihrer Geliebten erweckt. Bei Heteros ist es nicht anders. Dorothea Zeemann, eine der großen Frauen der österreichischen Literatur, hat gesagt, als sie schon achtzig war: „Das höchste Kompliment, das ein Mann einer Frau machen kann, ist eine anständige Erektion.“

Niemals ging es den Frauen besser als in den Zeiten der Fleischelust, in denen sie die Macht, die sie über die Sinne der Männer hatten, in politische Macht umsetzen konnten. Was die hochmütige Camille Paglia, die sich als Feministin betrachtet und von der Frauenbewegung als Verräterin an der Sache der Frau verachtet wird, so in Rage versetzte, war die, nach Paglias Worten, „verrückte, selbstmörderische Neigung der heutigen Frauen, eine der wenigen positiven Eigenschaften der Männer, nämlich ihre aggressive Sexualität, als frauenfeindlich abzulehnen“.

Schön wär's für die Heterofrau, meint Paglia, wenn die Männer tatsächlich noch jene virilen Sexbestien wären, für die manche Frauen sie halten. Das wirkliche Problem sei aber, daß die Männer den Großteil ihrer Lust längst eingebüßt hätten oder ihn bestenfalls noch im Verkehr mit anderen Männern auslebten. In Paglias Worten: „Ich bin für starke Frauen und starke Männer, nicht für frustrierte Frauen und kastrierte Männer. Welche selbstachtende Frau hat denn Geduld mit jenen sexuell korrekten Eunuchen, die vor jedem Fick gehorsam fragen: ‚Entschuldige bitte, aber darf ich deine Brust berühren?‘“

Es ist sicherlich kein Zufall, daß die Schule der „political correctness“, die vorgibt, sich gegen die Diskriminierung und Unterdrückung von Minderheiten einzusetzen, auch solche abwertenden Begriffe wie „Attraktivismus“ und „Äußerlichkeitismus“ eingeführt hat, um damit die Bevorzugung attraktiver gegenüber unattraktiven Menschen zu geißeln. Aber was sich als verbale Höflichkeit ausgibt, ist oft verkappte Aggression.

Ich habe nichts dagegen, daß Filmstars, die ja im Gegensatz zu Bühnenschauspielern, nicht nur schauspielerisches Talent, sondern auch Sexappeal haben müssen, hoch dotiert und von einer riesigen Anzahl von Zuschauern begehrt werden. Lesbische Frauen haben mir gesagt, daß sie sich von man-

chen dieser Frauen ebenso aufgegeilt fühlen wie deren männliche Fans; schwule Männer haben mir gesagt, daß sie von manchen Leinwandhelden genauso beeindruckt sind wie deren weibliche Zuschauer. Und wieso auch nicht?

Ich habe so gut wie keine Männer gefunden, die verstehen konnten, weshalb Fotos nackter Frauen als frauenfeindlich betrachtet werden. Nicht etwa, daß den Männern die diesbezüglichen Argumente kritischer Frauen unbekannt wären – sie haben sie ja oft genug in den Schriften weiblicher Journalisten gelesen und in den Diskussionsbeiträgen von Frauen zu Fernseh-Talkshows gehört. Das Problem ist, daß kein heterosexueller Mann diese Argumente nachvollziehen kann. Aufgeklärte, intelligente Heteromänner – meist solche, die mit emanzipierten Frauen leben oder mit ihnen verheiratet sind – weisen auch immer wieder darauf hin, daß sich die feministische Ablehnung von Fotos, Filmen und Videos mit nackten Frauen unweigerlich diskriminierend auf lesbische Erotika auswirken muß.

Die Tatsache, daß die von Männern so geliebten Pornos mit zwei einander liebenden Frauen von der Frauenpresse als besonders „sexistisch“ gedeutet werden, erschwert den Frauen die Herstellung lesbischer Filme. Wird die gleiche Szene zwischen zwei Frauen einmal als „frauenfeindlich“ angeprangert (wenn der Regisseur ein Mann ist), zum anderen Mal aber als „emanzipatorisch“ gelobt (wenn der Regisseur eine Frau ist), dann wird die Unterscheidung zwischen Gut und Böse nicht am Inhalt, sondern am Geschlecht des Regisseurs festgemacht. Das ist Sexismus mit umgedrehtem Geschlechtsvorzeichen.

Der oft zitierte „weibliche Blick“, der eine lesbische Szene als frauenfreundlich erkennen läßt, wenn sie von einer Frau gefilmt wird, ist mit keinem erdenklichen Kriterium von dem verhassten Männerblick zu unterscheiden, der die Szene angeblich kennzeichnet, wenn sie von einem Schwanzträger gefilmt worden ist. Ich habe 112 solcher Filme und Videos vor erfahrenen, sachkundigen Frauen und Männern abgespielt und habe in keinem einzigen Fall eine statistisch signifikante Fähigkeit feststellen können, weibliche von männlichen Regisseuren zu unterscheiden.

An der Verbreitung der Ansicht, daß Nacktheit als solche degradierend ist, ist der deutsche Kulturrethnologe Hans Peter Duerr nicht unschuldig, der sich in seinem endlosen Windmühlkampf mit dem verstorbenen Kulturhistoriker Norbert Elias zu der These verstiegen hat, daß Scham – im Gegensatz zu Elias' Lehre von

Ernest Borneman hat sich in seinem Buch „Das Innere und das Äußere“ mit dem Thema auseinandergesetzt, was einmal mit einiger Euphorie „sexuelle Befreiung“ genannt wurde. Am Ende mochte auch er nicht mehr daran glauben, was sich in immer dunkleren, teilweise profetischen Annahmen den Propheten über das künftige Schicksal des Eros niederschlug. Nach seinem Freitod, der von ihm selber mit einem

ein Aschenputteldasein fristet. Das sieht im ersten Augenblick wie eine durchaus berechtigte Beschwerde aus. Aber beim Nachdenken tauchen einige Fragen auf: Stellt der herrschende Narzißmus den männlichen Körper nicht genauso zur Schau? Wertet er die männliche Persönlichkeit nicht genauso ab? Enthüllt, aus umgekehrter Sicht, die Aufwertung der Persönlichkeit und die Abwertung des Körpers nicht ein gestörtes Verhältnis zum körperlichen Teil der Persönlichkeit? Verleugnet eine solche Sicht nicht die Tatsache,

sexuelle Vorurteile verbündeten Schwulen und Lesben auseinandergebrochen ist, ist die Tatsache, daß die homosexuellen Männer in noch höherem Maß als die heterosexuellen von dem Schönheitsideal der perfekten, jungen Körper beherrscht werden, während die Lesben von Anfang an gegen das Ideal der „schönen“ Frau protestiert hatten, weil sie es als eine leere, nur das Äußere betonende Zwangsvorstellung der Männer entlarven und dessen Kult als sexistisch verdammten wollten. In ihrem 1991 auf Deutsch erschienenen Buch

der kultuurspecifieke Evolution der Sexualmoral - etwas Angeborenes, Humanspezifisches sei. In wessen politische Nähe Duert sich begibt, wenn er sich weigert, das Schamgefühl als gesellschaftlich konstituiert anzuerkennen, zeigen die Leserbriefe, die jeder Veröffentlichung seiner Thesen in einem Laienmedium regelmäßig folgen. So zum Beispiel der folgende Leserbrief an den Spiegel: „Dieses Gespräch mit Professor Duerr ist ungeheuer erfreulich. Ungezählte Eltern in Deutschland (West), die seit 15 Jahren gegen den schamverletzenden Sexualkundeunterricht ihrer Kinder protestieren, werden es Ihnen danken. Als pädagogisches Ziel dieses Unterrichts wird den Lehrern verordnet: 'Abbau der Scham'. Unter Notendruck werden seither Jungen und Mädchen gemeinsam von den Biologielehrern unterrichtet. Zum Beispiel sollen die Jungen Samen von sich, die Mädchen von ihren Vätern mitbringen, um diesen unter Schulmikroskopen sichtbar zu machen. Die Demütigung, die die Mädchen durch solche sexualneurotischen Lehrer und anschließend durch die Jungen auf dem Schulhof erfahren, ist leider bisher nie unter 'sexuellem Mißbrauch' gebrandmarkt worden.“

Wer den schulischen Sexualunterricht als „demütigend“, die Lehrer als „sexualneurotiker“, den gemeinsamen Biologieunterricht von Mädchen und Jungen als „sexuellen Mißbrauch“ empfindet und allen Ernstes glaubt, es gebe Schullehrer, die von den Schülerinnen verlangen, sie sollten ihren Vätern Sperma abzapfen und zur mikroskopischen Untersuchung in die Schule mitbringen, der ist nicht ganz dicht und sollte sich schämen, Leserbriefe über die Natur der Scham zu schreiben.

Tatsächlich hat jene „Scham“, die uns verbietet, ons öffentlich nackt zu zeigen, öffentlich zu koitieren oder an Gruppensex und Partnertausch teilzunehmen, einen ganz bestimmten - wenn auch nicht bewußten - Zweck, nämlich den, die Lust zu steigern. Wie die Eindämmung bestimmter Gewässer den Zweck verfolgt, die Wassermassen zu konzentrieren und in Turbinen zu leiten, so hat jedes sexuelle Verbot den unbewußten Zweck, übertreten zu werden und dadurch die Lust zu konzentrieren. So dient auch Kleidung nicht nur dazu, vor Kälte und Hitze zu schützen, sondern den Wunsch zu erwecken, die Kleider auszuziehen und den anderen nackt zu sehen.

Warum gibt es Pin-ups in Soldatenspinden, Autoreparaturwerkstätten und Fabriken? In der Zeitschrift *Time* (Nr. 10, 1993) hat Katharina Rutschky die Frage wie folgt beantwortet: „Um Frauen zu erniedrigen? Wohl kaum. Es geht wohl eher darum, der Trostlosigkeit von Krieg und Arbeitsmonotonie im Männerkollektiv einen bildlich-imaginären Ausweg freizuhalten.“

Eine der häufigsten Kritiken an der Präsentation von Frauen in den Medien ist, daß die Werbung den unredlichen Trick benutze, Männer durch unsachliche, produktfremde, nur dem Blickfang dienende Bilder nackter Models aufzuzielen. Im Juni 1993 nahm der ZAW, der Zentralverband der Deutschen Werbewirtschaft, zu dieser Kritik Stellung und veröffentlichte Zahlen, die das Gegenteil beweisen. Zwar erbrachte diese Art von Werbung tatsächlich hohe Verkaufserfolge - aber nicht bei Männern, sondern bei Frauen. Nur vier Prozent der Frauen fühlen sich durch solche Werbung be-

leidigt, aber 59 Prozent konnten sich nicht vorstellen, welche denkbaren Einwände es dagegen geben könne. Interessanterweise zeigten die seit 1993 immer häufiger auftauchenden Inscrates mit Bildern nackter Männer sehr ähnliche Resultate. Einwände von Männern gegen die „männerfeindlichen“ Inscrates gab es nicht.

In Norwegen wurde auf Veranlassung der Gleichberechtigungs-Ombudsfrau Inge Stabel im Jahr 1993 das Werbeplakat der Textilkette H.&M., das das Model Anne Nicole Smith in Unterwäsche zeigte, als „verkaufsfördernd“ nach § 33 der norwegischen Straßenverkehrsordnung eingezogen, nachdem es tagelang von entrüsteten Frauen mit Farbe übersprüht oder einfach von den Plakatwänden abgerissen worden war. Nach Meinung der Ombudsfrau stellte es Frauen „auf kränkende und herabsetzende Weise“ dar. Was daran „kränkend“ oder „herabsetzend“ war, wurde nicht erklärt. Gleichzeitig wurde aber das begleitende Werbeplakat, das den muskulösen Schweden Marcus Schenkenberg mit weitaus weniger am Leibe als seine mit BH und Slip bekleidete Kollegin zeigte, von der Ombudsfrau als „nicht anstößig“ freigegeben. Es wurde zum beliebten Sammelobjekt norwegischer und schwedischer Schwuler. Kein Anflug von Wehklagen über „Kommerzialisierung nackter Menschenkörper“ bei den schwulen Sammlern. Kein Ton auch von Herrn Schenkenberg selbst, daß er sich „mißbraucht“, „gekränkt“ oder „herabgesetzt“ fühle.

Wie weit der Verbalkrieg zum Thema Sex in der Werbung gehen kann, zeigte ein Leserbrief in dem österreichischen Nachrichtenma-

gazin *Profil* (Nr. 42/1991) während der Debatte um ein Plakat der Firma Benetton, das ein neugeborenes, noch blutiges Baby zeigte. Abweichend von dem eigentlichen Thema der damaligen Diskussion („Soll man die Geburt so darstellen, wie sie ist, oder muß man sie verschönern?“), schrieb eine Leserin: „Was mich daran stört: Hier wird wieder einmal ein nackter weiblicher Körper vermarktet!“ Unter solchen Umständen kann man nur noch auf den nächsten Protest gegen den nächsten Tierfilm warten, wenn dort - Gott behüte - ein weibliches Känguruh oder eine weibliche Schildkröte vermarktet wird.

Und da wir gerade beim Tierschutz sind, ein paar letzte Fragen zum gleichen Thema: Warum gab es keinen Protest, als das Top-Model Christy Turlington splitternackt mit dem Slogan „I'd rather go naked than wear fur“ gegen die Pelzindustrie auftrat? Warum ist die ganze Anzeigenserie, für die Kim Basinger und fünf andere berühmte Frauen sich nackt fotografieren ließen, unbeanstandet geblieben? Weil der Slogan lautete: „Beauty is not about wearing someone else's coat“? Weil beide Kampagnen dem Tierschutz dienten? Was hat der lobenswerte Tierschutz mit der Frage zu tun, ob Fotos nackter Frauen sexistisch sind oder nicht? Entweder - oder!

Door onze correspondent MAARIEN HUYGEN

WASHINGTON, 20 MEI. Elke ochtend staat de achtjarige Carrie uit Zuid-Florida een half uur eerder op dan de rest van het gezin om te beslissen wat ze gaat aantrekken of hoe ze haar haar zal doen. Ze gaat door haar garderobe en probeert verschillende haardrachten uit. Pas na een half uur voor de spiegel is ze klaar voor de schooldag. Op school of aan de telefoon praat ze met haar vriendinnen over jongens en over de vraag of ze haar benen al moet scheren. Haar moeder is verbaasd over de vroege rijpheid van haar dochter. Het meisje doet dingen waar zijzelf pas op haar veertiende aan toe was. Waar halen ze het allemaal vandaan? Van de kindertijd blijft weinig over.

Ook willekeurig geselecteerde ouders uit Syracuse in de deelstaat New York, vroegen zich af hoe hun zes- en zevenjarige kinderen zoveel konden weten, toen ze hen aan een proef onderwierpen voor de televisie-actualiteitenrubriek *Day One*. Hun vijf- en zesjarige praatte spontaan honderduit over onderwerpen waar ze het thuis nooit over hebben. Ze waren geobsedeerd door sex, al wisten ze nauwelijks wat het was. In de speelkamer lieten de zesjarige jongens de auto's, speelgoedpistooltjes en hijskranen staan om plaatjes met sexy vrouwen te bekijken. In hun fantasie spoorden ze de vrouw aan om hun badpakken uit te rukken. In een land waar een op de vijf tienermeisjes zwanger wordt, baart dergelijke vroege belangstelling zorgen.

Leraren weten niet wat ze aan moeten niet de steeds vroegere seksuele belangstelling van kinderen, de afgelopen tien jaar. Eerste-klassertjes tekenen assepoester met blote borsten. En ze doet het met de prins. Deels heeft de vroege belangstelling te maken met vroegere biologische rijpheid door andere voeding. Veel meisjes menstrueren al op hun elfde. Jongens zijn wat later en die ongelijkheid levert soms spanningen op.

Een tweede verrassing was het feit dat meisjes zichzelf als de

NRC 20/5 Amerika's zesjarigen hebben steeds meer interesse voor sex

seksuele initiatiefnemers zagen. Jongens zijn min of meer onhandig en passief. „Mannen doen dat niet, vrouwen doen het“, zei een meisje over een door echte acteurs uitgebeelde filmscène uit de *Flintstones*, waarbij Wilma zich tegen Fred aanschurkte. Jongens zijn volgens de meisjes „kweisbaar“, want de „vrouwen ontbloten zichzelf voor hen en dan - ik weet het niet - het moet een jongensding zijn, want dan worden ze gewoon gek.“

Volgens de geciteerde kinderspecialisten is dit soort denkbeelden ingegeven door de Amerikaanse televisie die bij ontstentenis van de ouders een steeds belangrijker rol speelt als kinderopas. Bij het gemiddelde Amerikaanse gezin staat de buis gemiddeld zeven uur per dag aan en hoe jonger de kinderen zijn, des te meer ze kijken. Hoewel de diva-zangeres, Madonna, sterk op haar retour is, heeft haar agressieve, seksuele gedrag veel navolging gevonden, vooral bij de televisiereclame.

Het vertonen van een vrouw als passief lustobject is verboden, want in Amerika klinkt dan al gauw de verontwaardigde kreet *rape* (verkrachting). Mannen die iets willen, moeten wachten op een uitdrukkelijke wilsverklaring van de vrouw. Op te nadrukkelijk mannelijk initiatief rust een taboe. De enige politiek correcte manier om een sexy vrouw op de televisie te vertonen is door haar zelf het heft in handen te laten nemen. Een vrouw die er goed uit ziet omdat ze een nieuw merk corn flakes eet, moet zichzelf actief in bikini als Madonna aan het televisiekijkende publiek opdringen. „Sexyness wordt niet langer bepaald door louter begerlijk te zijn maar ook door wat wij zelf begeren“, zegt de feministe Naomi Wolf.

Madonna tijdens een optreden in februari 1994 (Foto Robert Vos)

Een dagje televisie en wat bladeren door kranten en weekbladen laat agressieve yuppie-vrouwen in allerlei uitdagende posities zien. Geweld op avondtelevisie is onder druk van oudergroepen wat afgenomen maar sex doet het ook tijdens de huidige Republikeinse omwenteling steeds beter. Het was ook een Republikein, presi-

dent Ronald Reagan, die de wettelijke beperkingen voor televisie gedurende de dag en de vroege avond ophief.

Het is de vraag of wettelijke beperkingen veel uitmaken, want veel Amerikaanse ouders laten hun kinderen naar allerlei soorten films meekijken. Uit de rubriek *Day One* bleek dat zelfs vijfjari-

gen al veel films voor bovca de dertien jaar hadden gezien. En anders dan de ouders dachten, gingen de zwerterige sex-scenes niet langs hen heen. Ze wekten hun nieuwsgierigheid.

Ook in sommige commerciële kinderprogramma's zijn sex en lust belangrijke ingrediënten. Op de betaalde kindertelevisie maakt Jessica Rabbit, een Barbiepopachtige figuur met enorme borsten en een wespetaille, furore onder zes- en zevenjarigen. Op reclames voor speelgoed, zoals kindercomputerspelletjes, wordt ook gebruik gemaakt van bands met Madonna-achtige figuren.

De Madonna-houding heeft tienermeisjes geïnspireerd om steeds actiever achter jongens aan te zitten. Dat ze jongens opbellen voor afspraakjes, kan als geëmancipeerd gelden. Maar voor sommige meisjes wordt het een obsessie. Ze vertonen gedrag, waarvoor jongens en mannen een rechterlijk strafverbod zouden kunnen krijgen. Ze bellen laat in de nacht om tegen jongens te klagen over vermeend verkeerd gedrag of ze laten obscene boodschappen achter op het antwoordapparaat. Meisjes stellen aan jongens voor om met hen naar bed te gaan. Ze denken dat leuke jongens dat willen.

Toen columniste Ann Landers het thema van het achtervolgende meisje voor het eerst aansneed in haar brievenrubriek kreeg ze 20.000 klaagbrieven van moeders van jongens. Sindsdien keert het onderwerp telkens terug in haar kolommen. Een moeder schreef over haar zoon die van een meisje kreeg te horen dat hij waarschijnlijk homoseksueel was omdat hij niet was geïnteresseerd in sex met haar. Een ander klaagde over de verlovingsring die haar zoon van een 15-jarig meisje kreeg. Toen die zoon de ring terugstuurde, protesteerde de moeder van het meisje. Haar gevoelens zouden zijn gekwetst. Meisjes voelen zich vrijer om jongens overal te grijpen. Het heeft te maken met de status van een vriendje. Met sex erbij raken de gevoelens sneller verhit en zijn de teleurstellingen groter.

VK 15-6

GEEN kinderboek is zo succesrijk geweest als Pippi Langkous, de schepping van de schrijfster Astrid Lindgren. Pippi is

het prototype van de *tomboy*, een jongensachtig meisje dat zelfstandig, eigengereid, ondernemend en wars van conventies is. Ze woont als dochter van een piratenkapitein alleen in een groot huis, te midden van haar dieren. Wanneer zij een zereis met haar vader maakt, bevrijdt ze hem uit handen van piraten en besluit vervolgens alleen naar huis en naar haar vrienden Thomas en Annika terug te keren.

In een recent interview in *Zeit Magazine* zegt Astrid Lindgren dat Pippi Langkous vooral een kind met een groot en goed hart is. Pippi Langkous is een icoon van de kinderliteratuur en een kennelijk langdurig identificatiemodel voor meisjes van na de oorlog.

Geen beeld of er wordt een tegenbeeld ontwikkeld. Pippi's tegenbeeld werd Barbie, inmiddels 35 jaar oud. Lang, slank, blond en braaf beantwoordt Barbie aan een klassiek vrouwelijk schoonheids- en gehoorzaamheidsideaal. Barbie past zich aan, volgt de mode en is door en door conventioneel.

Pippi en Barbie hebben een pendant gevonden in Lolita. Eveneens een icoon, zij het uit de volwassenliteratuur. En ook Lolita, als het verleidelijke kindvrouwje, lijkt het eeuwige leven beschoren.

Pippi, Barbie en Lolita - drie prototypes van het meisje - wonen al lang niet meer in Fantasyland. Ze zijn in een commerciële beeldensrijd terechtgekomen die, over hun hoofden heen, door mode- en reclamemakers wordt gevoerd. De voorlopige uitkomst van die strijd lijkt een eclatante overwinning voor Lolita: het geseksualiseerde kind is de beeldcultuur gaan beheersen.

Internationale modetijdschriften, zoals *Vogue*, *Cosmopolitan*, *Elle* en *Marie Claire* tonen heel jonge modellen in ondubbelzinnig seksuele poses. Een teddybeer onder de arm, duim in de mond, een weerloze blik en een nog niet gereguleerd gebit versterken het effect van kinderlijkheid. Juweliers prijzen hun producten aan met foto's van kleine meisjes, behangen met juwelen. Lolita's, *babyvamps*, *sweethearts* en *dad-die's little girls* zijn de geliefkoosde modellen van de mode- en reclamefotografie geworden. *Mini-playbackshows* ontlenen hun succes aan kinderen die het verleidelijke gedrag van volwassen popsterren imiteren.

Middelbare schoolmeisjes dossen zich tijdens feesten uit als lagere schoolmeisjes. Vlechtjes in het haar, sproeten op de neus, volle rode lippen, strakke korte truitjes met teksten als *sugar baby* en *candy*, blote navel, korte rokjes net over de billen, zichtbare onderbroeken met roesjes, afgezakte kniekousen en hoge hakken. Zij menen aan bedrieglijke onschuld seksuele aantrekkelijkheid te ontleenen.

Onderwijzers klagen over de brocierigheid van meisjes in de hoogste klas van de basisschool. En vanuit Amerika komt het bericht dat jonge meisjes een ongekend agressief seksueel gedrag vertonen, jongens onophoudelijk lastig vallen en geprocureerd zijn met sex en verleidelijkheid.

Zou er werkelijk sprake zijn van een vervroegde seksuele rijping van de jeugd en daarmee samenhangende seksualisering van de jeugdcultuur? Zo ja, dan zou de mode- en reclamefotografie slechts aansluiten bij wat reeds bestaat, zoals in modekringen zo graag wordt beweerd. Of is er sprake van een lifestyle-trend, voorbereid door de mode-industrie? In dat geval zijn de miljoenen die geïnvesteerd zijn in de infantiliserende en seksualisering van het modebeeld niet zonder effect gebleven.

Voor deze laatste veronderstelling pleit de terugkeer van Pippi Lang-

Pippi Langkous, dat meisje van negen, viert haar vijftigste verjaardag. Dat wordt gevierd met de heruitgave van boeken en videofilms. Maar ook in het openbare leven duikt ze weer op. Mode en reclame zijn lange tijd beheerst door achtereenvolgens Barbie's en Lolita's. Maar tegenwoordig duikt de *tomboy* weer op, het meisje dat jongensachtig zelfverzekerd in het leven staat. Een eerste teken dat kindvrouwjes op hun retour zijn? Is Pippi sterk genoeg om de slag tegen de seksualering van de jeugdcultuur te winnen?

door Dorien Pessers

FOTO MARC DE GROOT, VOOR ELLE

Pippi gaat de strijd aan met Barbie en Lolita

kous. In het onophoudelijke gevecht om nieuwe trends zou Pippi Langkous een wisseling van de wacht betekenen.

'Mode heeft niets met vrouwen, maar alles met het "vrouwelijke" te maken', schreef de Franse filosoof Baudrillard. Vrouwelijk is wat mode-ontwerpers, stilisten, fotografen, opdrachtgevers en moderedacties als 'het vrouwelijke' op de markt brengen. Naarmate de emancipatie van vrouwen vordert, blijken de investeringen minder te renderen. In de kledingindustrie gaat het al jaren ronduit slecht. Sinds vrouwen huizen, auto's en computers kopen, hun reizen en restaurantrekeningen zelf betalen, geven zij minder geld uit aan kleren. Uit een Amerikaans onderzoek uit de jaren tachtig bleek dat naarmate vrouwen meer zelfvertrouwen krijgen en onafhankelijker worden, zij minder graag winkelen. Volgens dit onderzoek zijn slechts de zeer jonge, de zeer onzekere en de zeer aangepaste vrouwen gevoelig voor nieuwe modetrends.

In de jaren negentig is daarin geen verandering gekomen. Wat de mode ook voorschrijft, de meest koopkrachtige groep - een deel van de werkende vrouwen - blijft makkelijk zittende kleding kopen zoals blazers, broeken en truien.

Het gevecht tussen mode-ontwerpers en vrouwen over het vrouwbeeld is beschreven door Susan Faludi, journaliste van *The Wall Street Journal* en Pulitzerprijs-winnares, in haar geruchtmakende boek *Backlash, The undeclared war against American women* (1991).

Zij draagt daarin overtuigend

feitelijk en statistisch materiaal aan voor de stelling dat de relatieve vooruitgang die Amerikaanse vrouwen hebben geboekt langzaam maar zeker onderuit wordt gehaald door een politieke en culturele *backlash*. Het feminisme zou te ver zijn doorgeschoten, de emancipatie van vrouwen zou zich tegen hen zelf hebben gekeerd en tot vermanlijking van vrouwen, verwaarlozing van het gezin en ondermijning van de samenleving hebben geleid.

Hoe het ook zij, al ruim tien jaar is er sprake van nieuwe beeldvorming. In de mode- en reclamefotografie verdwijnen de sterke, zelfstandige - *dressed for success* - vrouwen naar de achtergrond. Barbie-achtige glamourvrouwen en kwetsbare anorexia-meisjes, uitsluitend gericht op verleidelijkheid, hebben hun plaats ingenomen.

Faludi beschrijft hoe in 1986 de mode-ontwerper Lacroix zijn babydoll-lijn trachtte te introduceren voor vrouwen 'die zich als kleine meisjes willen kleden'. Zijn ontwerpen werden met gejuich ontvangen door de Amerikaanse modepers. Andere ontwerpers namen meteen de kanten kraagjes, petticoats, korte rokjes en strak getailleerde jurkjes over en in 1987 hingen de winkels vol met de nieuwe *baby, bambi and gamine look*. Verkocht werd er nauwelijks.

Desondanks gingen ontwerpers door met het maken van ondraagbare kleding, met campagnes waar-

in mannelijke ontwerpers en trendwatchers beweerden dat vrouwen terugverlangen naar 'zuivere vrouwelijkheid', dat zij op zoek zijn naar hun essentie en dat zij eigenlijk maar één ding willen: 'going home and dressing up'.

Volgens Faludi hadden de ontwerpers kunnen weten dat de nieuwe modelijn een commerciële mislukking zou worden. In de jaren dat de girlook werd geïntroduceerd, was de gemiddelde Amerikaanse vrouw 32 jaar oud, woog zij 71 kilo en had zij maat 40-42. Slechts één model jurk werd in die jaren wél goed verkocht: de ruim vallende jurk die de brede taille en heupen bedekt.

De *backlash* van de jaren tachtig was een herhaling van de *backlash* van de tweede helft van de jaren veertig. De Amerikaanse vrouwen waren met een sterk zelfbeeld uit de Tweede Wereldoorlog te voorschijn gekomen. Zij hadden met succes het werk van mannen, die als soldaten naar de oorlog waren vertrokken, overgenomen. Vrouwen hadden ontdekt hoe comfortabel broeken, lage schoenen en truien waren en bleken niet bereid zich in vredetijd van deze comfortabele kleding te ontdoen. De mode-industrie kwam in een recessie terecht, de orders zakten met 60 procent. Na enige strubbelingen slaagde Dior erin in 1947 met zijn *New Look* de vrouwen weer terug te krijgen in het corset.

Dit succes heeft zich vooralsnog in de huidige *backlash* niet herhaald. Vrouwen van twintig jaar en ouder weigeren elke modetrend en dus ook de infantiliserende mode te volgen. Zij blijven zich naar eigen voorkeur kleden. De nieuwe beeldvorming van vrouwen als gulzige Lolita's of ondeugende maagden vindt geen aanknopingspunt in hun alledaagse werkelijkheid en zelfbeeld.

Het is de vraag of het beeldoffensief ook zijn uitwerking mist op jonge meisjes. De hierboven genoemde signalen van prepuberale preoccupatie met sex en verleiding bevestigt het Amerikaanse onderzoek waaruit bleek dat vooral jonge meisjes gevoelig zijn voor modetrends. Wil een modetrend een sociale trend worden, dan moet beeldvorming aansluiten bij reële veranderingen in de samenleving en in de bestaanscondities van mensen.

De positie van kinderen is onmiskenbaar aan sterke veranderingen onderhevig. Het idee van de beschermde jeugd en van een geleidelijke overgang via de adolescentie naar de periode van volwassenheid heeft aan geloofwaardigheid verloren. De rauwe economische werkelijkheid, de door verkeer en criminaliteit onveilig geworden leefomgeving, de extreme geweldadigheid van televisie- en filmbeelden bieden kinderen een allesbehalve beschermd leefklimaat.

De toekomst en beroepsperspectieven zijn onzeker geworden. Het onderwijs wordt in toenemende mate ingericht op het beroepsleven. In die zin is de school al werk geworden. In een artikel in *de Volkskrant* van 13 juni was te lezen dat 'in-school marketing' in opmars is. Fabrikanten proberen kinderen op school op te voeden tot klant van hun producten. Ze sponsoren lesmateriaal, bieden gastlessen aan, hangen billboards op en delen gratis monsters uit. Voorts moeten kinderen zich handhaven in een wereld waarin zij permanent met seksuele beelden en informatie worden geconfronteerd.

Ten slotte zijn daar nog de gebelken omvang van het seksuele misbruik van kinderen, de populariteit van kinderporno en de stijging van kinderprostitutie ten behoeve van veilige sex in het aidstijdperk. Alleen wie blind en doof tegelijk is, kan nog geloven in de ideologie dat onze samenleving haar kinderen koestert.

Tegen deze achtergrond is de seksualisering van kinderen in de mode- en reclamefotografie niet af te doen als een onschuldige trend. De beeldmakers hebben gedeeltelijk gelijk wanneer zij beweren dat zij slechts registreren wat er in de samenleving aan de hand is. Maar daarmee vervullen zij nog geen neutrale rol. Aan hun registratie gaat een selectie vooraf, gericht op bevrediging van de opdrachtgever, die grensverleggende beelden wil. De modellen zijn zelden aan de werkelijkheid ontleend, maar worden door stilisten bewerkt. Zo treedt er een uitvergrottingseffect op dat vervolgens als trend wordt gepresenteerd. Langs deze weg is pornografie geïncorporeerd geraakt in de mode- en reclamefotografie.

Als er inderdaad sprake is van seksuele beeldvorming van kinderen en van seksualisering van de jeugdcultuur - waarbij ik het oorzakelijke verband maar even in het midden laat - hoe moet dan de terugkeer van Pippi Langkous worden gedeut? Welke identificatiefunctie kan dit bij uitstek niet-geseksualiseerde kind tegenwoordig vervullen? Wijst haar terugkeer op een deseksualisering van de jeugdcultuur?

Of zal Pippi Langkous worden geannexeerd door de modecultuur, die in haar behoefte aan permanente beeldvernieuwing symbolen van betekenis ontdoet en aanwendt voor louter commerciële strategieën? Willen beelden nog aandacht trekken dan moeten zij brutaliserend en grensverleggend zijn. De seksualisering van Pippi Langkous als een jongensachtige Lolita zou wat dat betreft geheel aan de verwachtingen voldoen.

Pessers vreest image dat door de modepers al lang is weggehoond

IN 'PIPI' gaat de strijd aan met Barbie en Lolita' vervolgt Dorien Pessers haar kruistocht tegen de boze buitenwereld die kinderen belaaft. Deze keer moet de mode het ontgelden. Die zou kinderen de afgelopen tien jaar tot lustobject hebben gemaakt. In één moeite door wordt daarnaast de mode afgeschilderd als een tak van industrie waar alleen 'zeer jonge, zeer onzekere en zeer aangepaste vrouwen' gevoelig voor zijn. Tevreden stelt Pessers vast dat de meeste vrouwen in basics lopen.

Dat er vrouwen zijn die niets met mode te maken willen hebben, en het liefst in basics lopen, het zij zo. Zo zijn er ook mensen die een dagelijks bord linzen voedzaam genoeg vinden, en de geneugten van de delicatessenwinkel afwijzen. Ze moeten dat vooral niet laten. Problematischer wordt het als deze anti-hedonistische houding wordt verbonden met intelligentie en volwassenheid. Intelligente mensen, is Pessers impliciete boodschap, geven niet om modieuze kleding.

Zij bevindt zich hiermee in een eerbiedwaardig maar vooral puriteins gezelschap van modehaters, een eeuw geleden gegrondvest door Thorstein Veblen. Veblen zag mode als een vorm van *conspicuous consumption*, slechts gedragen door echtgenotes die daarmee de welstand van hun man onderstreepten. Hij zag wel iets in eenvoudige folkloristische kleding, als alternatief. Helaas voor hem is er echter nauwelijks een kleedstijl te vinden die hiërarchischer en seksistischer is dan klederdracht. Even betekenisvol zijn de zogenaamd waarde-vrije, vormloze kledingstukken die Pessers opgetogen aantreft bij intelligente vrouwen. Het is bij uitstek het uniform van intellectuelen en vertegenwoordigers van de heersende klasse. Niemand in maatschappelijk lagere posities, man noch vrouw, kan zich zo'n nonchalance veroorloven.

Wie geen geld heeft, hunkert bovendien naar nutteloze modieuze kleding, zoals elke maatschappelijk werker kan vertellen. Asielzoekers, bijstandsvrouwen en andere achtergestelden zijn geen slachtoffer van de modeindustrie wanneer zij een onverantwoord bedrag besteden aan onpraktische zijden modieuze bloesjes. Ze geven gehoor aan een diepgevoelde wens, namelijk de behoefte om zichzelf te versieren en te tonen dat men 'van zijn tijd' is.

Dat is een teken van beschaving die met vrouwelijkheid kan worden verbonden, op voorwaarde dat we mannen eenzelfde feminie trek toestaan. Mode is een vrouwelijke, subversieve, opvoeringskunst, met een rijke geschiedenis, die vrouwen en mannen zich niet zouden moeten laten ontnemen door puriteinen. Sommige invloedrijke intellectuelen doen dat ook niet. Een willekeurig rijtje namen van modieuze

mannen kan volstaan: Oscar Wilde, Bertolt Brecht, Umberto Eco, Mick Jagger.

De aanval op mode vormt echter niet de kern van Pessers stuk. Belangrijker is dat ze een samenzwering ontwaart van de modeindustrie tegen kinderen, en die baart haar de meeste zorgen. Volwassen vrouwen kunnen zich weliswaar met succes tegen de modeindustrie verweren, maar kinderen zijn kwetsbaar. En wat moeten die met het Lolita-image dat hen wordt aangereikt? Het zou mooier zijn als ze zich zouden identificeren met Pippi Langkous.

Hier worden twee dingen door elkaar gehaald. Enerzijds is er sprake van een Lolita-image in damesbladen, anderzijds van meisjes die beïnvloedbaar zijn. Maar die meisjes kijken niet in damesbladen. Die kijken naar MTV, en zien daar hele andere dingen: androgynie bij voorbeeld, vrouwen die werkmanslaarzen dragen in plaats van pumps. Ze zien zeker ook geseksualiseerde modes. Maar seksualisering op zichzelf is geen exclusief aan mode te koppelen praktijk.

Van organdonatie tot de keuze van een krantabonnement wordt via seks verkocht. Het Lolita-image is ook heel wat minder dominant dan Pessers beweert, en zeker niet bepalend voor 'de nieuwe beeldvorming van de afgelopen tien jaar'. In de jaren zestig was het bij voorbeeld veel dominant, met modellen als Twiggy en Jean Shrimpton. Lolita is gewoon een van de vele figuren die regelmatig opduiken in de modefotografie, zoals de cowboy in de mannenmode.

Hoe nadelig het is dat Pessers haar wijsheid vooral uit boeken haalt, ook al zijn ze geschreven door Pulitzerprijs-winnaars, blijkt ook uit haar opmerkingen over Lacroix, die een 'kleine meisjes-mode' zou hebben geïntroduceerd in 1986. Nu heb ik toevallig de mode-shows van Lacroix sinds 1986 gezien. Ik zag geen kleine meisjes. Wel veel uitdagend geklede prototypes van 'de Parisienne' en dus juist een modebeeld voor - iets - oudere vrouwen. Het Lolita-image, dat even de kop op stak bij Versace in Milaan in 1993, is juist weggehoond door de modepers en kreeg geen navolging in de confectie.

ANDROGYNIE, glamour en jaren vijftig dames-mode bepalen het huidige modebeeld. En *basics* uiteraard. Maar die horen bij een ander modebeeld: dat van de nerd, een onhandige, intellectuele computerfreak. Dat wordt het nieuwe image, als ik de meest recente onderzoeken naar jongerecultuur moet geloven, waarvan onlangs in *de Volkskrant* verslag werd gedaan. Dorien Pessers is modieuzer dan ze denkt.

VK 2-6

Pauline Terreehorst

De auteur is medewerkster van de Volkskrant.

Pippi en Dorien ^{VK 2-6}

Pippi Langkous viert dit jaar haar vijftigste verjaardag, hetgeen zoals gebruikelijk gepaard gaat met de heruitgave van boeken en video-films. Dorien Pessers vraagt zich in *de Volkskrant* van 15 juni af of deze onconventionele 'ikoon van de kinderliteratuur' en 'prototypische tom-boy' ('jongensachtig meisje dat zelfverzekerd in het leven staat') ook wel eigengereid en sterk genoeg is om de strijd aan te gaan met haar meest prominente tegenbeeld, het 'verleidelijk kindvrouwje' Lolita.

In al haar 'bedrieglijke onschuld' beheerst die het huidige reclame- en modebeeld, en Pippi kan worden ingezet om 'de slag tegen de seksualisering van de jeugdcultuur te winnen'.

Pessers vreest het ergste en verwacht dat ook kleine dappere Pippi - een 'bij uitstek niet-geseksualiseerd kind' - ontdaan zal worden van haar 'symbolische betekenis' en voor louter commerciële doeleinden geseksualiseerd zal worden tot 'jongensachtige Lolita'.

Ook ik vrees het ergste. Maar ik

blijf hopen dat Pippi, Lolita of wie dan ook bereid is - samen met mij - de strijd aan te gaan met Pessers en al die andere aartsconservatieve pessimisten, voor wie 'seksualisering' een kwalijke zaak is die bestreden dient te worden; die nog steeds geloven dat zelfverzekerdheid per definitie een mannelijke eigenschap is; en die, in hun fixatie op 'ikonen', 'tom-boys' en 'babyvamps' de keuze- en wilsvrijheid van de (jeugdige) consument structureel negeren, om aldus hun eigen, negatieve zelfbeeld op een ander te kunnen projecteren. TILBURG Astrid van de Wetering

VK 2-6-95

Dijkema in Amsterdam is Uw Gold Design Juwelier, Uw Sieraadgever. Dus stuurt Dijkema kaartjes rond waarop staat dat hij zich graag onderscheidt in persoonlijk advies, toewijding, vakmanschap enzovoort. Van die kaarten vormt de voorkant dan weer een eenvoudig af te scheuren wenskaart, waarmee u bijvoorbeeld uw oma kunt verrassen op haar verjaardag.

U kunt die kaart natuurlijk ook, liefst ongefrankeerd, terugsturen naar Dijkema en Uw Gold Design Juwelier aldus duidelijk maken dat u niet gediend bent van foto's waarop meisjes van vier, vijf, zes jaar in hun nakende niksie (maar wel met lippenstift op de mond) het werk van de Sieraadgever showen.

DEUTSCHLAND

Dies ist aber nur der zweite Vorwurf... der Fürniss zu machen ist. Schwere wiegt, daß er einen großen und immer größer werdenden Personenkreis im Umgang mit sexuellem Mißbrauch unterweist. Doch in Wochenendkursen lassen sich Frauen und Männer unterschiedlichster Vorkenntnisse und Lebens- und Berufserfahrungen nicht dazu ausbilden, mit tatsächlichem, und schon gar nicht mit maßstäblichem sexuellem Mißbrauch in einem zu verantwortenden Weise umzugehen.

Freitag von 14 bis 20 Uhr. Samstag von 9.30 bis 16 Uhr, und billig ist das auch nicht. Doch zum Schluß bekommt man eine Teilnahmebescheinigung. Und dann fährt man heim und kann nun aufdecken, verfolgen und Verfolgung auslösen.

Fürniss vermittelt vor allem engagierten Frauen das Gefühl, sie hätten nun einen Beruf - doch in Wahrheit hat er ihnen nur die Überzeugung von einem Berufseinverleibung vermittelt und sie zu einer Mission aufgerufen: zur „Aufdeckung und Therapie von sexueller Kindesmißhandlung“. Wie man aufklärt, ob überhaupt sexueller Mißbrauch vorliegt, lehrt Fürniss nicht. Man ist an zehn Wochenenden Vorträgen über Chirurgie gefolgt. Und nun darf und kann man operieren.

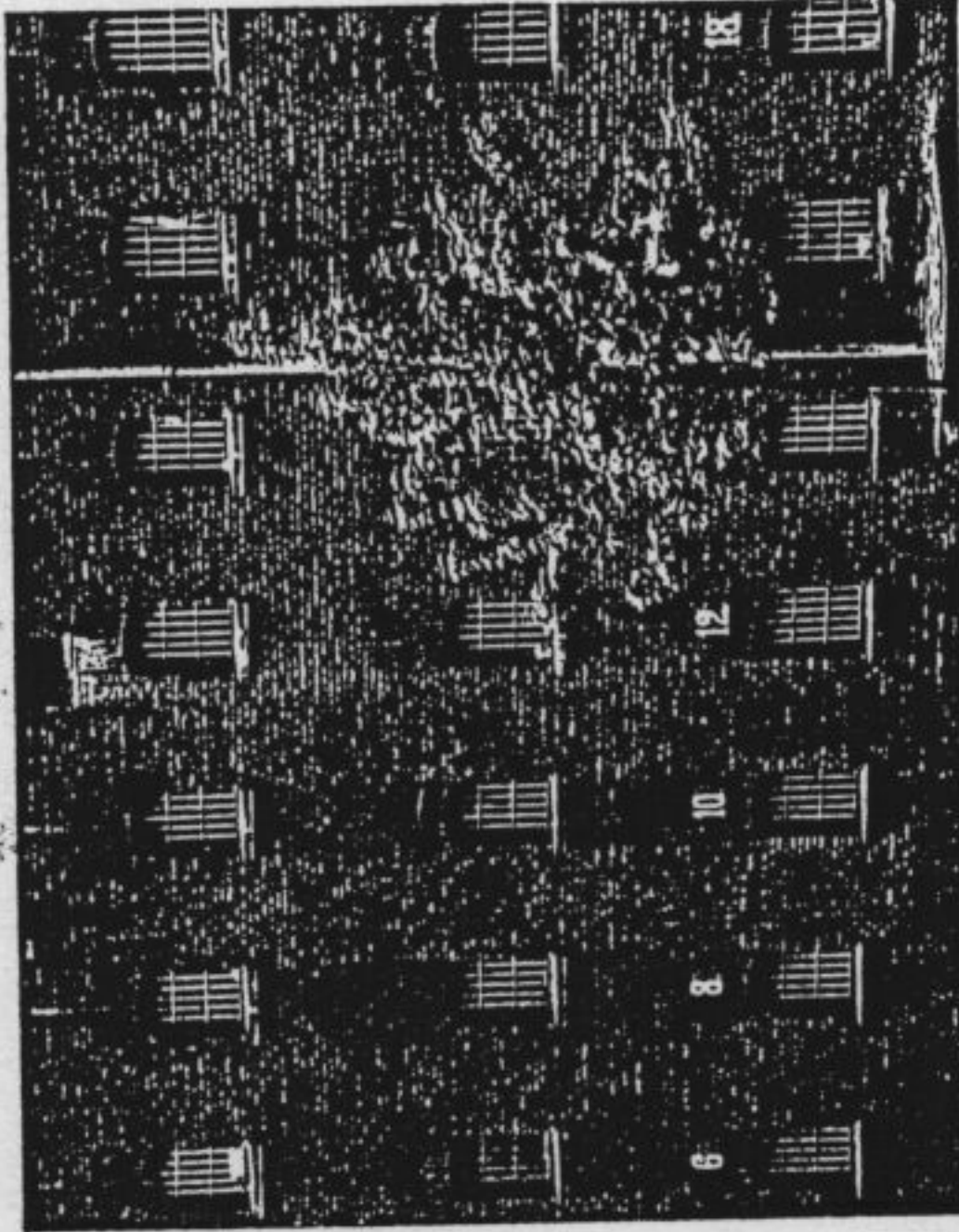
Das vor allem anderem ist Fürniss vorzuwerfen - und denen, die ihn so tätig sein lassen. Doch ein Satz des Bankiers Hermann Josef Abs, der sich auf die Mitglieder von Aufsichtsräten bezog, lautet abgewandelt: Wer einen Hochschullehrer wegen Fehlern zur Rechenschaft ziehen will, versucht, ein

Nebenkülgervertreterin Bethusy-Huc. Auch ritueller Mißbrauch?

ster. Er war ein zweites Alarmsignal, das schrillste. Schon früh hatte er unter den Eltern seine These verbreitet, daß man die Kinder zum Sprechen bringe, indem man sie frage, was - in diesem Fall - der Rainer getan haben könnte.

Ist es zweifelhaft, ob sexueller Mißbrauch stattgefunden hat, so ruiniert die Fürniss-Methode die Strafjustiz. „Strafprozedural geradezu unverantwortlich ist die Fürniss-Methode der Konjunktivbefragung, auch wenn Professor Fürniss das nicht so gesagt haben will, wovon die Kammer aber nicht überzeugt ist“, sagte der Vorsitzende Richter Klaus-Dieter Walden, 48, in der mündlichen Begründung des Freispruchs.

Untersuchungsgefängnis Münster: 26 Monate in U-Haft

DER SPIEGEL 22/1995 85

mehr ihre Kinder nicht mehr befragen sollten und lediglich die selbständig gemachten Äußerungen der Kinder aufschreiben sollten.

Doch diese Hinweise gingen in einem Strudel von Informationsveranstaltungen mit Eltern und „Zartbitter“-Mitarbeiterinnen unter. Die Staatsanwältin Kraus benutzte das nicht. Als Beschuldigungen von 55 Kindern vorlagen, hätte ihr schon bewußt werden können, daß sich hier kein Verfahren wegen sexuellen Mißbrauchs anbahnte, wie man es etwa aus dem familiären Bereich kennt, sondern eine massenhafte Beschuldigung, für die man in der Bundesrepublik keine Erfahrungen hatte - ein Strafverfahren, in dem der Geschichte der Entstehung und Entwicklung der Aussagen größte Bedeutung zukommen würde.

Nicht einmal Behauptungen, die geradezu zur Skepsis zwangen, warnten Frau Kraus. So kam in die Anklageschrift, daß ein Kind mit einer Nadel, Pinzette oder einem Taschenmesser in den Penis gestochen worden sei, daß das Kind große Schmerzen hatte und der Penis blutete. Den Eltern war das erst jetzt zur Kenntnis gekommen. Den Schmerz und

„Ich klage alles an, was ich auf den Tisch kriege“

die Blutungen hatten sie zur Zeit des Vorfalls nicht bemerkt. Von der Verteilung beschworen, sagte Frau Kraus nur: „Ich klage alles an, was ich auf den Tisch kriege.“

Alarmieren müssen hätte Frau Kraus die Aussage einer Frau, die Mitgründerin des Montessori-Kinderhauses Borken und zeitweise Vorstandsmitglied gewesen war. Professor Günter Köhnen, der Kieler Psychologe, auf den sich das Gericht beim Freispruch stützte, hielt in seinem Gutachten diese Aussage „für eines der wichtigsten Dokumente“. Es zeige ein „fast schon ins Groteske übersteigertes Klima der Verdächtigung und Hysterie“. Die Frau, die diese Aussage machte, sei die „Informationsdrehscheibe“ gewesen, über die von den Borkener und den Coesfelder Eltern ausgetauscht wurde. In ihrer Aussage verächtigt die Frau insgesamt mehr als 20 Personen. Wenn jemand nicht in Tränen ausbrach, als die Zeugin es erwartete - war er verdächtig.

Die Staatsanwältin Kraus ist bei der Befragung dieser Frau am 28. Februar 1992 dabei. Doch Frau Kraus hört und sieht den Alarm nicht. Blind führt sie die Blinden an.

Und dann war da ja auch noch Professor Tilman Fürniss, der Direktor der Klinik und Poliklinik für Kinder- und Jugendpsychiatrie der Universität Mün-

lung durch sie, daß die Staatsanwaltschaft Münster sich unbegreiflich verhalten hat.

Es scheint ein Wettbewerb unter den Staatsanwaltschaften der Bundesrepublik ausgebrochen zu sein. Wer bringt das größte Strafverfahren wegen sexuellen Mißbrauchs in Gang? Wer hat noch scheußlichere Fälle vorzuweisen? Die Staatsanwaltschaft Münster hat in diesem Rennen lange geführt. Doch sie errang ihren Vorsprung sozusagen gedopt: Sie ignorierte sogar die schrill alarmierenden Signale - daß hier etwas nicht stimmte.

Die heute 47 Jahre alte Staatsanwältin Maria Anna Kraus leitete die Ermittlungen. Sie hat die Anklageschrift verfaßt. Die erste Verdächtigung gegen Rainer Möllers wurde aus einer Äußerung bar jeden sexuellen Inhalts, die man aber „entharmlost“ hatte, wie sich später zweifelstfrei herausstellte, hergeleitet, die ein vier Jahre alter Junge gegenüber einer Mitarbeiterin von „Zartbitter“ Coesfeld getan hatte, einer Gruppe von Frauen, die sich der Aufdeckung von sexuellem Mißbrauch wid-

met. Aus dieser Äußerung entwickelte sich eine Flut von Beschuldigungen, die zuletzt nicht mehr zu überblicken war. Es gab in Sachen Montessori bis zur Hauptverhandlung keine einzige richterliche Vernehmung von Eltern oder Kindern. Bis Ende 1991 wurden lediglich drei Kinder polizeilich befragt. Dafür wurden in großer Zahl die Berichte von Eltern darüber, was sie von ihren Kindern gehört hatten, aufgenommen.

Bei Erstattung der Strafanzeige gegen Rainer Möllers am 26. März 1991 hatte die Polizei den höchst sachgerechten Hinweis für die Eltern gegeben, „daß sie nun-

Psychologin Krück, Psychiater Fürniss: Ignorierte Alarmsignale

Nicht nur Bild schlug zu. Ein Beispiel für eine ganze Legion: Man fängt den Bericht mit der Nachricht an, daß der Angeklagte das Vertrauen der Eltern und der Kindergartenleitung mißbraucht haben soll. Dem folgt die Mitteilung, daß Kinder nun im Gericht „ihrem Peiniger gegenüberzutreten“ müßten: Er hat sie also gepöbelt. Und am Ende erklärt eine Psychologin, wie „Rainer M. sein Unwesen derart lange treiben konnte“.

Es mindert die Mitschuld der Medien an der Montessori-Affäre nicht, aber es erklärt die Intensität der Vorverurtei-

er Dichter Matthias Claudius hat nicht nur „Der Mond ist aufgegangen“ geschrieben, sondern auch ein „Kriegslied“. Das ist ein bitteres, verzweifertes Gedicht gegen den Krieg. In der ersten und in der letzten Strophe lauten die Schlußzeilen: „s ist leider Krieg - und ich beghehr/ Nicht schuld daran zu sein!“

In Münster hat ein Gericht zwei Jahre, sechs Monate und drei Tage darauf verwendet, um am 16. Mai dieses Jahres, am 121. Sitzungstag, das Urteil zu verkünden, das es verantworten konnte. Es sprach Rainer Möllers, 36, frei.

Dem war vorgeworfen worden, zwischen 1983 und 1991 an 63 Kindern sexuellen Mißbrauch begangen zu haben, mehr als 750 Tathandlungen. Tatort: zwei Montessori-Kinderhäuser in Borken und Coesfeld.

Die Eltern, Verwandten und Freunde der Kinder wüteten gegen das Gericht, und sie hassen den Freigesprochenen. Doch auch dessen Leben ist zerstört. Denn selbst wenn die gesetzliche Unschuldsvormutung nicht widerlegt werden konnte: Seine Unschuld war auch nicht zu beweisen.

Es ist leider Krieg. Also muß gefragt werden, wie es nach einer so aufwendigen Anstrengung der Strafjustiz dazu kommen konnte.

Die Medien, um Auflage und Einschaltquoten kämpfend, kennen die Unschuldsvormutung nicht mehr. Ein bloßer Verdacht „zieht nicht“. Für Bild war Möllers, noch nicht angeklagt und nur ein Beschuldigter, schon im März 1992 der „Kinderschänder“ von Coesfeld und „Deutschlands schlimmster Fall“. Später nannte man ihn einen der drei ärgsten Sexualverbrecher.

Blind die Blinden angeführt

Gisela Friedrichsen und Gerhard Mauz über die Lehren aus dem Montessori-Prozess (II)

Strafjustiz

Puppen zur Mißbrauchsaufdeckung: Gesicherte Einwände

29.05.95

Wie "echt" sind Mißbrauchserinnerungen?

Nicht fälschungssicher

Über Erinnerungen, besonders Mißbrauchserinnerungen, die erst nach Jahren oder gar Jahrzehnten plötzlich ans Licht kommen, tobt seit einiger Zeit ein erbitterter Streit. Gibt es so was? Oder wird hier aus falschen Erinnerungen Kapital geschlagen? Kann man den Erinnerungen (und Anschuldigungen) anderer trauen? Kann man sich auf die eigenen verlassen? Gibt es verlässliche Echtheitskriterien? Lenore Terr, Kinderpsychiaterin und Gerichtsgutachterin in den USA, stellt sich dem heiklen Thema engagiert und erfreulich sachlich.

So komplex und kompliziert das Gedächtnis ist, eines steht fest: Erinnerungen sind nicht fälschungssicher. Anhand von Fallbeispielen arbeitet die Autorin, warum das so ist. Den Weg der Kindheitstraumata in die Vergessenheit und zurück ins Bewußtsein schildert Terr spannend wie im Krimi. Konsequenterweise bilden Kurzgeschichten das Gerüst dieses Sachbuchs, das dadurch aber nicht an wissenschaftlicher Ernsthaftigkeit verliert. Psychodetektivin Terr hat es mit Tatbeständen der Verdrängung, Dissoziation, Spaltung, Verleugnung oder Verschiebung zu tun. Das Aktien- oder Gerichtskundige der authentischen Fälle gibt der Sache einen (unerlaubten?) voyeuristischen Reiz.

Zur Frage der Echtheit von traumatischen Erinnerungen legt Terr einige umfangreiche Langzeituntersuchungen vor. Mehrfach traumatisierte Kinder zeigten dabei deutlich mehr Erinnerungsfehler als die weniger oder nur einmalig traumatisierten. Das traumatisierende Ereignis steht in beiden Untersuchungen in allen Details fest, kann also keineswegs wie eine persönliche Erinnerung in Zweifel gezogen werden. *Unso interessant ist das Ergebnis, daß auch fehlerhafte und verzerrte Erinnerungen durchaus auf realen Ereignissen beruhen.* Diskrepanzen zu nachprüfbareren Fakten sind also kein Kriterium, die Echtheit einer Erinnerung generell

Lenore Terr: Schreckliches Vergessen, heilsames Erinnern. Traumatische Erfahrungen drängen ans Licht. Kindler, München 1995. DM 39,80

PSH 06.95

die Therapie tatsächlicher Opfer ist erforderlich, bedingungslos für sie Partei zu ergreifen. Doch der Verzicht auf Neutralität, bewußte Parteilichkeit statt Aufklärung, gefährdet inzwischen die Feststellung und Verfolgung von Mißbrauch. Die Möglichkeit von Irrtümern darf nicht ausgeschlossen werden.

Die Jagd auf Symptome des Mißbrauchs, wie sie mit Puppen, mit denen das Kind zu spielen hat, und Zeichnungen betrieben wird, die unkritisch gedeutet werden, bedarf der Überprüfung. Die wissenschaftlichen, seit langem als gesichert bekannten Einwände gegen diese Methode müssen erörtert und berücksichtigt werden. Für eine Deutung derart gewonnener Eindrücke bedarf es einer festzulegenden Qualifikation.

Die Anwaltschaft sollte darüber diskutieren, ob es nicht Ständeregeln oder wenigstens Ratschläge für die Vertretung der Nebenklage von Eltern und Kindern in Verfahren wegen sexuellen Mißbrauchs geben sollte. Die bedingungslose Unterstützung der Annahme, es liege sexueller Mißbrauch vor, kann dazu führen, daß Eltern und Kinder in eine heillose Situation geraten, die ihnen hätte erspart oder erleichtert werden können.

Es trifft nicht zu, daß die konsequente Anwendung wissenschaftlicher Erkenntnisse auf Kinderausagen die Feststellung und Verurteilung sexuellen Mißbrauchs unmöglich macht. Festsetzungen und Verurteilung werden vielmehr immer schwerer werden, wenn nicht auf dem Stand der Wissenschaft begutachtet wird.

Übrigens ist für die Amerikanerin Susan Fabudi in ihrem Buch "Backlash - Die Männer schlagen zurück" der sexuelle Mißbrauch in Kinderhorten eine Erfindung der Männer, von denen die Frau an den Herd zurückgetrieben werden soll. Die Wortführer der Neuen Rechten prangerten die Tagessstätten natürlich am heftigsten an und bezeichneten sie als das Contingent der achtziger Jahre. ... 1984 warnte Newsweek vor einem geradezu epidemischen Kindesmißbrauch in Kinderhorten, und zwar unter Berufung auf die Vorwürfe gegen die Leiter einiger Kinderhorte - von denen die berüchtigtsten sich später vor Gericht als unschuldig erwiesen.

Länger als vier Jahre lag dieses Strafverfahren auf Rainer Möllers. 26 Monate im U-Haft unter einer Anklage, die ihn auch durch einen Freispruch nur physisch überleben lassen würde. Eltern und Kinder hat die Anklage in eine Krise geführt, von der bei strenger Prüfung abzusehen gewesen wäre, daß es für die Beschuldigten an Beweiskraft fehlen würde. Die Justiz hat sich mißbrauchen lassen. Es ist leider Krieg.

nicht die Routine eines Sachverständigen entscheidend sei, sondern seine ständige Auseinandersetzung mit der internationalen Literatur.

Die Nebenklage der Eltern wurde von den Rechtsanwältinnen Monika Schupp-Thielke und Sibille von Bethusy-Huc vertreten. Die Anwältinnen weisen schon vor Prozeßbeginn darauf hin, daß es sich um rituellen Mißbrauch handeln könne, also um sexuelle Zeremonien und Todesrituale. Folter, Inzest, Tier- und Menschenopfer, Kannibalismus und Nekrophilie. Die Anwältinnen nahmen 1991 an Versammlungen teil, in denen aus der Angst der Eltern um ihre Kinder Panik wurde, nachdenklich gemacht.

Es sind Lehren aus dem Montessori-Prozeß zu ziehen. Er ist kein Einzelfall. Die Justizkatastrophe von Münster hält andere Staatsanwaltschaften nicht davon ab, weiter um die Palme der größten, der schrecklichsten Anklage wegen sexuellen Mißbrauchs zu kämpfen. Und die richterliche Unabhängigkeit scheint manchen davon abzuhalten, aus den Erkenntnissen des Vorsitzenden Walden und seiner Mitrichter zu lernen.

Aussagen von Kindern über einen Mißbrauch, die aktiv vor den Kindern ausgeht, stellen sich zu mehr als 90 Prozent als zutreffend heraus. Nur die spontanen oder bei fachgerechter Befragung erlangten Aussagen sind in der Regel glaubhaft.

Es ist zunächst aufzuklären, ob sexueller Mißbrauch vorliegt. Erst danach darf die Aufdeckung beginnen.

Es ist festzulegen, über welche Qualifikation nach welcher Ausbildung die Erstbefragter verfügen müssen. Diese Qualifikation muß durch regelmäßige Supervision überprüft werden.

Das Bundesjustizministerium sollte, wie in England und Norwegen, eine Kommission einberufen, die Vorschläge dafür erarbeitet, wie von der ersten Befragung von Kindern an Video eingesetzt werden kann. Nach einer konsequenten und lückenlosen Videoaufzeichnung aller Gespräche mit Kindern kann auf ihre Anhörung in der Hauptverhandlung in der Regel verzichtet werden.

Gruppen wie "Wildwasser" haben das Verdienst, den sexuellen Mißbrauch zu einem Thema der Öffentlichkeit und der Justiz gemacht zu haben. Für

gestärkten Anfälligkeiten für Suggestionen". Doch dann sprach dieser Junge von (natürlich pornographischen) Filmaufnahmen in der Wohnung von Rainer Möllers. Und nun gehe Frau Krück davon aus, daß es sich um Phantasien handele: "Es gibt kein sachliches Kriterium dafür, bis zu welchem Zeitpunkt ein Kind ein guter Zeuge ist und wann es das plötzlich nicht mehr ist."

Die in Münster veranstaltete Vorführung einer Staatsanwaltschaft als "objektivster Behörde der Welt" vollendete Frau Krück, indem sie zum endgültigen

Die Möglichkeit von Irrtümern darf nicht ausgeschlossen werden

Unheil der Staatsanwältin Kraus daran festhält, die Erfahrungen, die man in den Vereinigten Staaten mit Massenbeschuldigungen gemacht habe, seien ohne jede Bedeutung für die Bundesrepublik. Und die Veröffentlichungen der US-Wissenschaft, in diesem Zusammenhang hätten keine Bedeutung für Deutschland. Die Anklage in Münster protestierte im Kielwasser von Frau Krück bis weit in die Hauptverhandlung hinein gegen alle Hinweise der Verteidigung auf die Massenbeschuldigungsverfahren in den Vereinigten Staaten.

Nebenklägervertreterin Schupp-Thielke: Dabei, als aus der Angst der Eltern Panik wurde

eingesetztes Schwein am Schwanz zu fassen. Die Staatsanwältin Kraus ließ nichts aus, und so bestellte sie die Psychologin Ursula Krück als Sachverständige für die Coesfelder Kinder. Frau Krück ist eine durchsetzungswillige Frau. Sie spricht gern und oft von ihrer Erfahrung und von den 2000 Gutachten, die sie erstatet hat. Über die Qualität dieser Gutachten sagt das freilich wenig: Doch das sagt andererseits, daß man Frau Krück 2000mal das Vertrauen erwies, sie zu beauftragen: Sie ist vielerorts Hausgutsachterin, auch in Münster.

Frau Krück, gestützt auf 2000 Gutachten, irt nicht völlig. In Sachen Montessori hat sie dann doch die Unruhe gepackt, und so nahm sie in einem Kurzgutachten zum Beginn der Hauptverhandlung zum "Sog der Gruppenineffektivität" Stellung. Angesichts des "sich im vorliegenden Fall scheinbar ins Unermeßliche ausdehnenden Ausmaßes an sexuellem Kindesmißbrauch" räumte sie ein, daß die Kinder in der Lage seien, "unbewußte Ängste fallgerecht projektiv darzustellen" und sie mit der Person des Angeklagten, der inzwischen als das Böse personifiziert war, zu verbinden. Das soll sagen, daß unzutreffende Vorwürfe gegen Rainer Möllers nicht auszuschließen seien. Es waren inzwischen sogar Aubertrische am Mißbrauch beteiligt.

Doch Frau Krück hielt sich für befähigt, zwischen diesen Auswüchsen und dem "Kernbereich" zu unterscheiden, in dem die Kinder zutreffend beschuldigen. In der mündlichen Urteilsbegründung des Vorsitzenden Walden hieß es dazu: Frau Krück stelle beispielsweise einen Jungen anfangs als besonders guten Zeugen dar. Er zeige "keine ver-

Par 3/6 Pleegkinderen in gezin met eerder seksueel misbruik

door ROELFIEN SANT

AMSTERDAM - De stichting Inter-culturele Jeugdzorg Amsterdam (Sija) blijkt onlangs drie kinderen in een pleeggezin te hebben gelaten waarvan de pleegouders kinderen sloegen en de man een pleegkind eerder seksueel heeft misbruikt.

Een pleegdochter die de man in de jaren tachtig had misbruikt, deed drie jaar geleden aangifte. De man bekende, maar kreeg geen straf. Vorige week hebben vijf andere kinderen die een aantal jaren geleden bij hetzelfde gezin Kervezee van de stichting. "Maar ik realiseer me dat het gaat om een bij-

zonder geval en dat ik achteraf gemakkelijker praten heb." De stichting vindt het niet te voorkomen dat in een situatie als deze fouten worden gemaakt. Alle betrokken plaatselijke hulpverleningsinstaties wisten wat er in het gezin gebeurde, maar het alternatief - een inrichting - was volgens hen in ieder geval niet in het belang van de kinderen.

Het toenmalige incestteam en de politie brachten een advies uit ten gunste van de pleegouders. De door de man gepleegde ontucht was een 'eenmalige misstap', vonden de deskundigen. De Federatie Pleegzorg, de overkoepelende organisatie, zegt hevig te zijn

Knaap (13)

politieeel in wegens zedendelicten

EMMEN - Een 13-jarige jongen uit de gemeente Emmen zit sinds maandag in een politieeel omdat er voor hem geen plek is in een jeugdinternaat. De knaap wordt verdacht van, wat justitie omschrijft als, ernstige zedendelicten met een jongen van zeven jaar en een jongen van tien jaar. Diverse instanties zijn momenteel bezig een oplossing te zoeken. "Het staat buiten kijf dat een politieeel voor zo'n knaap niet geschikt is voor verblijf op langere termijn," zegt officier van justitie mr. K.R. van der Velde.

Justitie is zeer terughoudend over de vergrijpen die de 13-jarige heeft begaan. De affaire heeft zich de afgelopen maanden afgespeeld. Maandag werd de minderjarige verdachte gearresteerd. Volgens Van der Velde loopt justitie veel vaker tegen het probleem van het ontbreken van opvang voor jeugdige delinquenten op. "We kijken regelmatig tegen wachtlijsten aan." Enkele maanden terug werd in het Gelderse Ede een 11-jarig meisje in een politieeel gezet op verdenking van een ernstige mishandeling waaraan haar broertje zou zijn gestorven. Het kind werd uit de politieeel vrijgelaten nadat de advocaat met een kort geding had bedreigd.

geschrokken. "Ik ben er altijd van uit-gegaan dat gezinnen met een seksueel-misbruikverleden nooit in aanmerking kwamen als pleeggezin," aldus een woordvoerder. "We vinden het vreselijk, maar er zal verder niets ondernomen worden. Gelukkig komt dit vrijwel nooit voor. De screening van pleeg-gezinnen is tegenwoordig heel streng."

Kervezee, sectordirecteur voogdij en gezinsvoogdij van de Sija, noemt de keuze van het incestteam op zijn minst discutabel. "Ik had het niet gedaan, maar daar dachten de andere verantwoordelijken dus anders over. Als we voor hen zijn rust en veiligheid nog regelmatig met elkaar om de tafel hadden gezeten, was het waarschijnlijk belangrijker dan voor 'normale' kinde-

niet zo gelopen. We hadden de ouders intensiever moeten begeleiden." Ook op de verdere afwikkeling heeft ze kritiek: "We hadden de kinderen kunnen voorbereiden. Omdat die nieuw-aangifte van seksueel misbruik plotseling kwam, werden ze van de ene op de andere dag uit hun huis weggehaald. Dat was behoorlijk traumatiserend."

"Ze waren gewend in dit gezin, waar ze op heel jonge leeftijd geplaatst waren. Het gaat om voogdijkinderen die, hoe jong ook, al een aaneenschakeling van nartigheid hebben meegemaakt. Voor hen zijn rust en veiligheid nog belangrijker dan voor 'normale' kinde-

ren." Kervezee vindt dat er te veel van het pleeggezin is getolereerd. "Slaan kan niet geaccepteerd worden. Een pleegvader die ooit ontucht heeft gepleegd, valt ook buiten de pedagogische normen - ook al zeggen alle adviseurs dat hij het nooit meer zal doen. Het risico is gewoon te groot."

Per jaar plaatst de Sija zo'n achthonderd kinderen in pleeggezinnen. Heel vaak gaat het goed - af en toe fout. "Het is zo ontzettend moeilijk erachter te komen of de mensen die zich melden, de taak aankunnen," zegt Bart van der Neut, sectordirecteur voorzorgen pleegzorg. Volgens hem wordt gedaan wat mo-

gelijk is. De antecedenten van pleegouders worden vooraf nagetrokken. Als ze met justitie in aanraking zijn geweest, vallen ze af. Wie door de selectie komt, krijgt een training en na de plaatsing wordt getracht hen zo goed mogelijk te begeleiden. Volgens de wet moeten de gezinnen ook minimaal twee keer per jaar worden gecontroleerd, bevoogt hij.

Intussen zitten de hulpverleners met de slachtoffertjes. Kervezee denkt dat het heel moeilijk zal zijn een geschikt pleeggezin voor hen te vinden. "Het moet een gezin zijn met ervaring op het punt van pleegzorg en bereid is drie kinderen tegelijk op te nemen."

'Mensenrechten in gedrang door Alkmaarse rechtbank'

Van onze verslaggever *AC 20-6*

ALKMAAR - De Alkmaarse advocaat J. de Goeij stapte naar het Europese hof voor de rechten van de mens om een uitspraak van de Alkmaarse rechtbank te laten toetsen. Gisteren werd De Goeij's verzoek om wraking van de rechters afgewezen. De raadsman blijft echter op het standpunt staan dat het rechtscollege zijn cliënte A.K. - verdachte in de grote Wieringse ontuchtzaak - niet had moeten 'verleiden' tot medewerking aan een psychiatrisch onderzoek.

omstandigheden af dat - medegezien het karakter van de delicten - haar instemming werd verzocht voor psychiatrisch en psychologisch onderzoek in het Pieter Baan Centrum in Utrecht. De Wieringse stemde daarin toe. "Omdat haar vorige advocaat haar niet had verteld wat ze op zo'n verzoek van de rechtbank kon antwoorden", aldus De Goeij. "Terwijl ze dus niet wil. Ik vind ook dat de rechtbank veel te voorbarig is met die procedure. Als ze wordt vrijgesproken, heeft ze al die ellende voor niets over zich heen gehad."

Mevrouw K. ontkenste tot nu toe elke betrokkenheid bij het seksueel misbruik van vijf kinderen. Van ontkenkende verdachten wordt bij voorbeeld geen reclasseringsrapport gemaakt. De rechtbank wist zo weinig van haar persoonlijke

De rechtbank stelde zich gisteren op het standpunt dat de rechterlijke onpartijdigheid hier absoluut niet in het geding is geweest. K. heeft tijdens de zitting van april haar medewerking toegezegd en daarna

kwam De Goeij pas in het geding. De rechters wilden er aan voorbij gaan dat de vrouw niet zelf met het plan is gekomen voor de wrakingsactie.

Advocaat wraakt rechters in ontuchtzaak Wieringen

Van onze verslaggever *AC 14/6*

ALKMAAR - Advocaat J. de Goeij heeft namens de van ontucht met vijf van haar kinderen verdachte A.K. (31) een verzoekschrift tot wraking ingediend van de Alkmaarse rechters mr. J. Westdorp, mr. A.S. van Leeuwen en mr. J.M. Vos. Volgens de raadsman van K. dreigt er op 4 juli, als de zaak dient voor de meervoudige kamer van de Alkmaarse rechtbank, geen sprake zijn van een eerlijk proces. Zijn cliënte voelt zich door de handelwijze van de rechters al veroordeeld, hoewel ze in alle toonaarden ont-

kennen, zou K. vijf zeer jonge kinderen hebben misbruikt. De rechtbank heeft K. naar aanleiding daarvan gevraagd of ze mee wil werken aan een zogeheten 'persoonlijkheidsonderzoek' in het Pieter Baan Centrum. Dit verzoek is haar geheel in het verkeerde keelgat geschoten. waarom zo'n onderzoek als ze onschuldig is? Door in dit stadium toch al aan een ontkenkende verdachte medewerking te vragen aan een psychiatrisch onderzoek, wordt haar schuld gesuggereerd. En daarmee gaat naar de mening van De Goeij de rechtbank duidelijk een stap te ver.

Als het wrakingsverzoek wordt gehonoreerd, zullen er andere rechters voor deze rechtszaak aangewezen moeten worden. Uitspraak zo spoedig mogelijk.

De Oterleker, Ton van Schagen, heeft vier jaar te maken gehad met de aanklacht van zijn stiefdochter. Hij zat onder meer negen dagen in voorarrest, waarin hij zegt slecht behandeld te zijn. Onder meer zou de verwarming extra hoog opgestookt zijn, waardoor hij

buiten bewustzijn raakte. Ook is hij diep gegriefd doordat hij tijdens zijn arrestatie geboeid door Oterleek is gevoerd. Daarnaast raakte de man, in de nasleep van het proces, zijn dierenwinkels kwijt.

Van Schagens advocaat, mr. J. de Goeij, noemt de 11.000 gulden die de Alkmaarse rechtbank toeewe, 'een lachertje'. Rechtbankpresident mr. Chorus legde er steeds de nadruk op dat er alleen gesproken kon worden van vergoeding van schade die rechtstreeks uit de negen dagen voorarrest voortvloeide. De standaardvergoeding is 150 gulden per dag voorarrest.

Het hof doet op 31 juli uitspraak.

Ex-verdachte van ontucht eist 8 ton vergoeding van justitie

Van onze verslaggever *AC 10/6*

AMSTERDAM - Een 53-jarige Oterleker die in 1982 vrijgesproken is van seksueel misbruik van zijn stiefdochter, eist van justitie een schadevergoeding van 800.000 gulden. Gisteren diende zijn verzoek in hoger beroep voor het Amsterdamse hof, nadat hem vorig jaar door de Alkmaarse rechtbank 11.000 gulden was toege-

buiten bewustzijn raakte. Ook is hij diep gegriefd doordat hij tijdens zijn arrestatie geboeid door Oterleek is gevoerd. Daarnaast raakte de man, in de nasleep van het proces, zijn dierenwinkels kwijt.

Van Schagens advocaat, mr. J. de Goeij, noemt de 11.000 gulden die de Alkmaarse rechtbank toeewe, 'een lachertje'. Rechtbankpresident mr. Chorus legde er steeds de nadruk op dat er alleen gesproken kon worden van vergoeding van schade die rechtstreeks uit de negen dagen voorarrest voortvloeide. De standaardvergoeding is 150 gulden per dag voorarrest.

Het hof doet op 31 juli uitspraak.

Eis jaar cel wegens ontucht met voetbalpupillen

LEEUWARDEN - Voor de rechtbank in Leeuwarden is gisteren tegen de 26-jarige R.M. uit Oostervolde wegens ontucht twaalf maanden gevangenisstraf geëist, waarvan acht maanden voorwaardelijk. Als bijzondere voorwaarden eiste de officier behandeling in een psychiatrisch ziekenhuis en schadevergoeding aan drie slachtoffers.

De man, die als assistent-voetbaltrainer werkte, heeft bekend in de periode van mei 1987 tot en met november 1991 ontucht te hebben gepleegd met acht minderjarige jongens. De verdachte verblijft momenteel op vrijwillige basis in een psychiatrisch ziekenhuis. Uit een psychiatrisch rapport blijkt dat de man verminderd toerekeningsvatbaar is. In het rap-

port wordt een langdurige behandeling voorgesteld en wordt een vrijheidsstraf onwenselijk geacht. Het was ook officier van justitie Dankmeyer duidelijk dat gevangenisstraf niet de juiste straf voor de verdachte zal zijn. Hij eiste daarom een gevangenisstraf die kan worden omgezet in dienstverlening. De officier betwijfelt echter of de ver-

dachte hier op het moment toe in staat is. Hij denkt dat de man moet worden behandeld. Maar met het vrijblijvende karakter waaronder dit nu gebeurt heeft hij wel problemen. De verdachte heeft nu zelf in de hand hoe lang hij onder behandeling blijft. Een strafrechtelijke stok achter de deur voor deze situatie is er niet. Uitspraak 22 juni.

ONTUCHT De rechtbank in Den Bosch heeft donderdag een voormalige conciërge van de Bossche basisschool Gandalf wegens ontucht veroordeeld tot 240 uur werkstraf en een half jaar voorwaardelijke gevangenisstraf. Tussen 1991 en 1993 pleegde hij ontucht met zes kinderen van de school. De man misbruikte hen onder meer als zij kwamen spelen of logeren bij zijn eigen kinderen. *VK 23-6*

Aanranding

ROTTERDAM, 17 JUNI. Een 12-jarige jongen uit Rotterdam is deze week door de politie aangehouden omdat hij wordt verdacht van aanranding van een 8-jarige meisje. De jongen duwde het meisje in de struiken, maar rende weg toen een voorbijganger passeerde.

N 1/11 9-6-95

AAC

N 23-6 55

Verhuizing dader zedendelict geëist

AC 8-6

Van onze verslaggever

ALKMAAR/HOORN — Een Hoornse familie van wie de dochter ruim tien jaar geleden door een buurman is misbruikt, eist dat deze man binnen twee maanden verhuist. Ook wil het gezin tienduizend gulden schadevergoeding van de dader. De man zelf meent dat zijn burens uit zijn op wraak. Hij voelt zich al genoeg gestraft.

Het inmiddels 21-jarige meisje deed in 1993 aangifte van de ontuchtige handelingen. Ze verklaarde al die jaren te hebben gezweven uit angst. De rechtbank veroordeelde de buurman in april dit jaar tot zes maanden celstraf waarvan de helft voorwaardelijk. De onvoorwaardelijke straf is omgezet in 140 uur dienstverlening.

De families van slachtoffer en dader wonen dichtbij elkaar in de wijk Risdam. Advocate G. van Dijk van het eisende gezin zegt dat het leven van haar cliënten door de gebeurtenissen is ontwricht.

Traumatisch

Het meisje woonde enige tijd samen, maar leeft nu weer met haar ouders. „Daar is de psychische problematiek weer in alle hevigheid losgebarsten. Het is traumatisch dat ze dagelijks met de dader worden geconfronteerd. Om te voorkomen dat de verstandhouding tussen partijen escaleert en om de verwerking voor het meisje en haar ouders mogelijk te maken, is het noodzakelijk dat meneer verhuist.”

Het betalen van een schadevergoeding door de dader zou bijdragen tot de verwerking en acceptatie, meent de advocate. Ze becijferde dat het meisje bijna duizend gulden therapiekosten had gemaakt, veel reis-

geld kwijt is en recht heeft op immateriële schadevergoeding.

Misstap

Namens de gedagvaarde buurman zei advocaat S. Maruanaya dat zijn cliënt zich nog steeds schaamde voor het gebeurde. „Hij heeft het contact met de burens daarna tot een minimum beperkt.” De vader van het meisje zou volgens de raadsman uit zijn op wraak. Op straat zou hij bijvoorbeeld niet mis te verstane opmerkingen tegen de veroordeelde hebben gemaakt. „Terwijl de straf door de rechter al was gegeven.

Toen heeft hij al moeten boeten voor een misstap van tien jaar geleden. Tien jaar geleden was het opleggen van een verhuisgebod redelijk geweest. „Niet nu.”

Familie

Maruanaya stipte aan dat zijn cliënt veel familie in de buurt heeft wonen. Omdat de tegenpartij geen 'buurtverbod' eiste, zou de man zelfs na een eventuele verhuizing dus toch af en toe in de omgeving op bezoek zijn. Beide partijen wonen al ruim twintig jaar in een eigen huis, wat de zaak ingewikkelder maakt. De buurman biedt aan een schadevergoeding te betalen, maar leeft van een pensioen. Hij zegt daarom niet meer te kunnen betalen dan 3000 gulden.

De rechtbank doet uitspraak op 22 juni, maar rechtbankpresident J. van Dijk nuanceerde al tijdens de zitting de invloed van het vonnis. „Wat de uitspraak ook zal zijn, het is slechts een deel van de oplossing. De werkelijke verwerking zal van binnenuit moeten komen.”

Dader zedendelict hoeft van rechter niet te verhuizen

Van onze verslaggever

AK 27.6

ALKMAAR/HOORN — De eis van een Hoorns gezin om hun buurman gedwongen te laten verhuizen, is door de Alkmaarse rechtbank afgewezen. De familie wilde dat de man vertrok nadat hij werd veroordeeld wegens een zedendelict. Hiervan was hun dochter tien jaar geleden het slachtoffer.

Advocate G. van Dijk van het gezin spiegelde de rechtbank voor dat het voor haar cliënten 'traumatisch is om dagelijks met de dader geconfronteerd te worden'. Naast het verhuisgebod eiste de advocaat van het gezin een voorschot op de schadevergoeding van tienduizend gulden. Zij wees erop dat het gezin veel geld heeft uitgegeven aan therapeuten en juridische bijstand. In het vonnis stelt de rechtbank dat de buurman 7500 gulden moet betalen.

Advocaat S. Maruanaya, die de buurman verdedigt, bracht naar voren dat de man van een pensioen moet leven. De verhuiseis vond hij zwaar overdreven. „Hij schaamt zich nog steeds voor het gebeurde en heeft het contact met de burens daarna tot een minimum beperkt.”

maar vooral veel schokkende foto's van de slachtoffers terwijl zij door de man op diverse manieren seksueel worden misbruikt. Uit de foto's zou volgens Haakmat ook blijken dat de man geen condooms gebruikte.

Op basis van de foto's probeert de politie nog zes vrouwen te achterhalen. Of ook zij slachtoffer zijn van verkrachting en ontucht kan de politie nog niet zeggen. Maar omdat de foto's met deze vrouwen nauwelijks afwijken van de andere foto's verwacht de politie „dat ook deze mensen niet weten wat de man met hen heeft gedaan”. De Tilburger zou zijn daden hebben begaan terwijl de vrouwen en kinderen in slaap waren.

Advocaat Haakmat wil dat de verdachte op aids en hepatitis-B wordt onderzocht. „De man had een sterke voorkeur voor vrouwen met een donkere huidskleur. Vrouwen uit Afrika, de Cariben en Latijns Amerika. Onder hen zaten waarschijnlijk ook illegalen. En dat is een risico-groep.”

Aids-test geëist in Tilburgse verkrachtingszaak

Geld. 2 1/6

Door onze verslaggever

hoedmiddelen hebben gebruikt.

De verdachte is een 43-jarige man die enige tijd een universitaire studie rechten volgde maar geen werk had. De Tilburger zit sinds 16 mei in voorarrest omdat hij ten minste vier vrouwen en vijf meisjes van 5 tot 13 jaar oud seksueel heeft mis-handeld. Onder de slachtoffers bevonden zich een moeder en dochter uit Tilburg.

In de woning van de verdachte in Tilburg-West werden bijna tweehonderd foto's aangetroffen van verschillende vrouwen en kinderen: een aantal normale kiekjes,

TILBURG — De Tilburger die ervan wordt verdacht vijf kinderen en vier tot tien vrouwen in hun slaap seksueel te hebben mishandeld, dient een aids-test en een hepatitis-B onderzoek te ondergaan. Dat stelt mr. A. Haakmat. Hij is advocaat van één van de slachtoffers, een 12-jarig meisje uit Amsterdam, en wil via een kort geding bereiken dat de man deze onderzoeken ondergaat. Volgens de advocaat zou de man bij het seksueel contact geen voorbe-

Man verkrachtte vrouwen en kinderen in hun slaap

Geld. 20/6

Door onze verslaggever

TILBURG — Een 43-jarige Tilburger heeft sinds oktober 1994 vijf kinderen en minstens vier vrouwen verkracht of ontucht met hen gepleegd. Dat deed hij terwijl de vrouwen en kinderen in zijn huis lagen te slapen. Volgens de politie hebben de slachtoffers daardoor nooit iets van de seksuele handelingen gemerkt.

De politie werd op de verdachte attent gemaakt door een tipgever die meldde dat de man over dubieus foto-materiaal beschikte. Er kwam een huiszoeking in zijn woning in Tilburg-west, waar de politie inderdaad honderden door de verdachte gemaakte foto's vond. Daarop prijken diverse vrouwen en kinderen, meestal gefotografeerd terwijl zij door de man werden verkracht of ontuchtig betast.

Kennis

Via de foto's en bekentenissen van de verdachte wist de politie de identiteit van de kinderen, meisjes in de leeftijd van vijf tot dertien jaar oud, en van vier vrouwen te achterhalen. De identiteit van een zestal vrouwen van wie foto's zijn

gevonden, is nog niet achterhaald. Een meisje bleek een kennisje van de man, de anderen waren kinderen van de genoemde vier vrouwen. Die bleken uit diverse plaatsen in Nederland afkomstig. De man benaderde hen via contactadvertenties in landelijke bladen en nodigde hen vervolgens uit om hem in zijn woning te bezoeken.

Volgens een politie-woordvoerder kreeg de Tilburger het met een bijzonder vlotte babbel voor elkaar dat de vrouwen en hun kinderen bij hem bleven logeren. Terwijl zij lagen te slapen, pleegde hij ontucht of verkrachtte hij de vrouwen en hun dochtertjes en nam daar ondertussen ook foto's van. Dat gebeurde zo meerdere keren. Geweld gebruikte de man nooit. Dat had hij met deze werkwijze ook niet nodig.

Vragen

Dat geen enkel slachtoffer tijdens deze nachten wakker is geworden, verbaast ook de politie. „Wij hebben daar dezelfde vragen bij als ieder ander. Als je de foto's ziet, zou je denken dat er op zijn minst één iemand wakker moet zijn geworden. Uiteraard hebben wij onderzocht of er door de man verdoevende middelen zijn gebruikt. Hij ontkent dat. En wij hebben niets gevonden dat daarop wijst. Dus kunnen wij dat ook niet hard maken.”

De slachtoffers zijn door de politie via huisartsen en hulpverlenende instanties geconfronteerd met het foto-materiaal en de bekentenissen

van de Tilburger. Inmiddels zijn bij justitie vier klachten tegen de man ingediend.

Ontuchtpleger mag Monfoort niet meer in

Van een onzer verslaggevers

Utrecht/Montfoort

MA 36-6

Een man (54) die vorig jaar werd veroordeeld wegens ontucht met verschillende jongens in Montfoort, is verbannen uit zijn woonplaats. De Montfoorter moet bovendien f 50.000,- betalen aan zijn slachtoffers als voorschot op een schadevergoeding van een half miljoen.

De Utrechtse rechtbank verbiedt de man nog langer in Montfoort te komen omdat de slachtoffers rust moeten krijgen om het gebeurde te verwerken. Die rust krijgen ze niet als ze met de dader geconfronteerd kunnen worden. Die kans is volgens vice-president van de Utrechtse rechtbank H. Hofhuis groot, omdat Montfoort maar een klein stadje is.

De Montfoorter werd vorig jaar tot acht maanden gevangenisstraf veroordeeld, waarvan vier maanden voorwaardelijk. Sinds zijn vrijlating verschijnt de man in het weekeinde weer bij zijn vrouw in Montfoort. Vorige week spanden de ouders van de jonge slachtoffers een kort geding aan om hem definitief uit de stad te weren. Naast een verbod om ooit nog in Montfoort te verschijnen

mag de dader twee jaar lang geen contact zoeken met de slachtoffers. Op iedere overtreding staat een boete van 500 gulden. De slachtoffers mogen de politie inschakelen als de Montfoorter zich niet aan het vonnis houdt.

De belangen van de slachtoffers wegen in het vonnis zwaarder dan die van de dader. De verboden zijn niet bedoeld als extra straf, ook al kunnen ze zo door de dader worden ervaren, maar als maatregel mede ter voorkoming van verdere schade', schrijft Hofhuis in zijn vonnis. De Montfoorter moet bovendien een voorschot van in totaal f 50.000,- betalen aan de slachtoffers. In een bodemprocedure eisen de ouders bijna een half miljoen gulden van de man. Omdat die schadeclaim kans van slagen heeft wijst de rechtbank het voorschot toe. Op de woning van de man is al conservatoir beslag gelegd namens de eisers.

Hofhuis is in afwijking van de strafrecht van oordeel dat ook het jongste kind is misbruikt door de man. De rechtbank sprak de Montfoorter daar destijds van vrij wegens gebrek aan bewijs. Dit betekent dat de dader ook aan dit kind schadevergoeding moet betalen.

Pedofiel krijgt van rechter 'stadverbod'

Par 29/6

(Van een verslaggeefster) UTRECHT — De rechtbank in Utrecht heeft vanmorgen een 'stadverbod' opgelegd aan een veroordeelde pedofiel uit Zeist. De man, die vorig jaar werd veroordeeld tot celstraf en gedwongen behandeling wegens seksueel misbruik van een aantal buurkinderen, mag voorlopig niet meer in Montfoort komen. Ook mag hij gedurende twee jaar op geen enkele wijze contact zoeken met de kinderen.

Met dit vonnis is de rechtbank tegemoet gekomen aan de eis van een inmiddels meerderjarig slachtoffer van de man en van ouders van minderjarige slachtoffers. Zij hadden een kort geding aangespannen omdat de man, in tegenstelling tot zijn beloften tijdens zijn rechtszaak vorig jaar, zich weer geregeld vertoonde in de buurt waar hij woonde. Daar woont zijn vrouw nog steeds.

Voor de kinderen, is tijdens het kort geding door deskundigen bevestigd, was de herhaalde confrontatie met de dader heel slecht. In een geval was zelfs een therapeutische behandeling nodig.

De rechtbank is nu van mening dat de kinderen die door de man zijn misbruikt, de rust moeten krijgen om gebeurtenissen te verwerken.

Verdachte: 'Als ik iets gedaan heb, dan is het in mijn slaap gebeurd'

Officier eist twee jaar cel voor ontucht en mishandeling

Van een onzer verslaggevers

ZUTPHEN - Hij zou gemeenschap met zijn toen hoogstens achtjarige dochter hebben gehad. Maar het enige wat ik me kan herinneren is dat ik in mijn slaap op haar gelegen heb. Verder niks," zei T.F. (37) uit Zutphen gisteren voor de rechtbank. De officier eiste tegen de man, verdacht van ontucht en zware lichamelijke mishandeling van zijn twee kinderen, twee jaar cel, waarvan zes maanden voorwaardelijk.

lijkt. F. ontkent de beschuldigen. In december 1994 liep zijn vrouw weg met hun twee jonge kinderen. Kort daarna deed ze aangifte van mishandeling. Het oudste dochtertje werd in februari verhoord over mogelijk seksueel misbruik. Ook daaruit kwam een aangifte voort. F. zou zijn dochter herhaaldelijk hebben geschopt en geslagen. Soms met een stok op haar hoofd. Ook zou hij haar een keer 's nachts tegen twaalf uur op het koude balkon hebben gezet, of in het souterrain hebben opgesloten.

Zijn jongste zoonje, nu tweeënehalf zou hij 'met kracht' bij de keel hebben gegrepen en tegen de kinderstoel hebben gegooid, omdat het jongetje maar bleef huilen. F. vond die omschrijvingen veel te ver gaan: "Ik heb ze missschien wel eens een tik gegeven, maar niet meer dan dat."

Tiran
Getuigen vonden dat F. 'twee gezichten' had: "Naar buiten deed hij aardig voor iedereen. Maar tussen maakte zo tot de problemen hebben bijgedragen. Er wordt gevreesd voor herhaling van dergelijke feiten."

Ondanks indringende vragen van rechtbank-president mr. I. de Bie kwam F. niet met een 'sluitend' verhaal over de mogelijke incest met zijn dochter: "Als ik iets bij haar gedaan heb, heb ik het in mijn slaap gedaan, niet bij mijn volle bewustzijn."

Door onze rechtbankverslaggever

ARNHEM - "Ik vind dat hij straf verdient, anders ben ik voor niks naar de politie geweest." Dat antwoord kreeg de Arnhemse rechtbank gisteren van een 15-jarige Nijmeegse jongen, die als slachtoffer van ontucht in de zaal zat.

Tot opluchting van de 41-jarige, zo verklaarde hij gisteren voor de Arnhemse rechtbank. "Toen was ik verplicht hulp te gaan zoeken."

De 17-jarige was drie jaar lang misbruikt door een 41-jarige Nijmegenaar, het tweede slachtoffer ongeveer anderhalf jaar. De zaak kwam uit in het voorjaar van 1994.

den verplicht reclasseringscontact en behandeling bij de RIAGG. Tevens vond de officier dat aan de beide slachtofferfertes 1500 gulden smartegeld betaald moest worden.

'Ik vind dat hij straf verdient'

Geld. 23/6
Rechter vraagt ontuchtslachtoffer om zijn mening

De officier van justitie vond dat B. misbruik had gemaakt van de omstandigheid dat de jongens zwak begaafd en kwetsbaar zijn. Mede daarom had ze een verzoek om de zaak te seponeren naast zich neergelegd. Volgens de advocaat van B. had zijn cliënt niet de vooropgezette bedoeling gehad seksuele contacten te hebben met beide jongens. Hij wees er op dat het bovendien ging om knapen 'die op seksueel gebied experimenteerden en van wanten wisten'. Daarnaast vroeg

ook de slachtoffers de zitting konden bijwonen.

Herhaling
Psychiater en psycholoog beschreven de Nijmegenaar als een man met een persoonlijkheidsstoornis en een licht pedofiele geaardheid. De Nijmegenaar was verminderd toerekenbaar. De man zou in zijn pubertijd zelf misbruikt zijn geweest. Daarin werd de oorzaak van de problematiek gezocht. Maar ook het gegeven dat de Nijmegenaar moeilijk contact met leeftijdgenoten

De man is inmiddels onder behandeling van de RIAGG en is uit Nijmegen vertrokken. Zelf denkt hij dat hij niet meer in herhaling zal vervallen. De moeders van de beide slachtoffers verklaarden dat het slecht gaat met hun kinderen. De slachtoffers zijn ook onder behandeling. Beide moeders eisten het maximale smartegeldbedrag

dat in strafprocedures kan worden gevorderd: 1500 gulden.

Smartegeld
Officier van justitie mr. I. Monsma vond dat een gevangenisstraf op zijn plaats was ondanks het advies van de deskundigen. Die hadden gemeld dat een gevangenisstraf 'een hachelijke zaak' zou zijn, omdat de man niet tegen een detentie zou kunnen. De officier eiste vijftien maanden gevangenisstraf, waarvan vijf maanden voorwaardelijk, met als bijzondere voorwaarde

DOOR RENÉ VAN LEUSDEN

Den Haag - De 39-jarige ex-directeur van de Archipelschool in Den Haag wil niet meer terug in het onderwijs. "Ik weet van mezelf dat er dan weer kinderen risico lopen", gaf hij gisteren voor de Haagse rechtbank als reden.

De getrouwde man moest voor de meervoudige strafkamer verschijnen wegens ontucht met twee leerlingen van deze openbare basisschool. Een dag nadat de twee jongens vorig jaar aangifte deden, legde de directeur/onderwijzer een bekentenis af. Hij biechtte op dat hij tussen augustus 1991 en april 1994 ongeveer twintigmaal ontucht had gepleegd met een inmiddels 14-jarige jongen. Met een andere nu 14-jarige jongen zou hij dat begin 1994 drie à vier keer hebben gedaan.

Officier van justitie mr. M. van den Honert betwijfelde of de twee aangevers de enige slachtoffers waren. Naar aanleiding van de eerste kranteberichten over de zaak, meldde zich een derde jongen bij de politie met de mededeling dat hij zo'n tien jaar geleden eveneens door de onderwijzer was misbruikt. De berouwvolle verdachte bekende ook die zaak. Maar meer slachtoffers zou hij volgens eigen zeggen niet op zijn geweten hebben. De officier van justitie eiste zes maanden voorwaardelijke celstraf met een proeftijd van twee jaar, toezicht, door de reclassering en zes maanden onvoorwaardelijke celstraf die omgezet zou mogen worden in 240 uur dienstverlening. Mr. D. Schreuders, raadsman van de verdachte, kon zich in die eis vinden.

Ex-schoolhoofd kon niet van jongetjes afblijven

De ex-onderwijzer misbruikte de kinderen vrijwel altijd in het toenmalige schoolgebouw aan de Atjehstraat, dat inmiddels heeft plaatsgemaakt voor een nieuwe school. Maar ook tijdens werkweken bij Eindhoven zag hij enkele malen zijn kans schoon.

Het langdurig misbruikte jongetje was tien jaar toen de meester voor het eerst handtastelijk werd. Hij mocht als enige leerling helpen met het opruimen van gymtoestellen. Zijn onderwijzer liet het die keer bij kietelen en strelen. Later ging hij steeds verder. Ook beloofde hij hem een keer, kort na zo'n voorval, met 25 gulden. "Voor je rapport", zou hij hebben gezegd. De jongen verbaasde zich erover, het was niet eens rapportentijd. De minderjarige vond de 'spelletjes' niet leuk en vertelde het uiteindelijk aan zijn moeder.

De andere jongen zei over de verdachte: "Het is de leukste meester, maar hij moet wel van me afblijven". Om opgewonden te kunnen raken van kleine jongens zou de verdachte, die als kind zelf misbruikt is, eerst een relatie met hen moeten hebben opgebouwd. Naakte jongetjes in de kleedkamer van het zwembad deden hem niets, zei hij. Een Haagse psycholoog/seksuoloog bepleitte voortzetting van de therapeutische behandeling, zodat de verdachte zijn pedofiele gevoelens beter zou kunnen beteugelen.

De onderwijzer is destijds onmiddellijk geschorst en nam later vrijwillig ontslag. Sinds oktober is hij - met toestemming van de gemeente - actief in een sociale werkplaats.

Uitspraak 5 juli.

Twaalf maanden cel geëist voor ontucht

Van een onzer verslaggevers

ZUTPHEN - Voor de Zutphense rechtbank is gisteren twaalf maanden gevangenisstraf, waarvan drie voorwaardelijk, geëist tegen de 45-jarige F.J.B. De verdachte zou zich schuldig hebben gemaakt aan ontucht met twee 14- en 15-jarige pupillen van het orthopedagogisch centrum De Beele in Voorst.

B., een onder curatele gestelde ex-psychiatrisch patiënt, kwam voor het eerst met één van de slachtoffers in aanraking toen deze pech had met zijn fiets en hij een helpende hand toestak. Later ontmoetten beiden elkaar opnieuw

in een café. De contacten, waarbij later ook een andere pupil van De Beele werd betrokken, werden allengs intiemmer en eindigden met ontuchte handelingen.

Volgens de verdachte hadden de slachtoffers hem 'beduveld met hun leeftijd'. Zij zouden hem hebben verteld dat zij zestien en zeventien jaar waren, waardoor de grond voor een eventuele veroordeling zou wegvallen. De jongens kwamen tot voor kort eigener beweging bij hem aan de deur. B. was daar op het laatst niet meer van gediend en besloot te verhuizen. Sindsdien heeft is er geen contact meer geweest.

In eerste instantie hadden de slachtoffers bij de politie verteld

dat B. hen bij het plegen van de ontucht geweld had gebruikt. Later kwamen ze echter terug op die verklaring.

De officier van justitie vond dat B. misbruik had gemaakt van de omstandigheid dat de jongens zwak begaafd en kwetsbaar zijn. Mede daarom had ze een verzoek om de zaak te seponeren naast zich neergelegd.

Volgens de advocaat van B. had zijn cliënt niet de vooropgezette bedoeling gehad seksuele contacten te hebben met beide jongens. Hij wees er op dat het bovendien ging om knapen 'die op seksueel gebied experimenteerden en van wanten wisten'. Daarnaast vroeg

de raadsman zich af of zijn cliënt wel als toerekeningsvatbaar kon worden beschouwd.

"Mijn cliënt is geen crimineel. Hij heeft alleen zijn primitieve gevoelens laten prevaleren boven het rationele", aldus de raadsman, die verder een opmerkelijk verschil constateerde tussen de zwaarte van de eis en de bevindingen van de reclassering, een instantie waarmee B. op gezette tijden contact heeft. "Mijn cliënt verdient geen gevangenisstraf. Hij moet geholpen worden", besloot de advocaat. Hij vroeg een geheel voorwaardelijke straf, met eventueel onbetaalde arbeid.

Uitspraak 20 juni.

HC 23
6

Zestien maanden cel geëist in omvangrijke ontuchtzaak

Van onze verslaggever

HAARLEM — Een gevangenisstraf van 24 maanden, waarvan acht voorwaardelijk, met daarnaast verplichte therapeutische behandeling. Dat eiste officier van justitie mevrouw mr. F. Oosterhuis gistermiddag bij de Haarlemse rechtbank tegen een 56-jarige Heemskerker. De man pleegde jarenlang met grote regelmaat ontucht met jongens.

De Heemskerker verrichtte onderhoudswerk in scholen in zijn woonplaats en in Beverwijk en Haarlem. Als hulpje

nam hij daarbij vaak jongens in de leeftijd van gemiddeld dertien en veertien jaar mee. De ontuchtzaak kwam aan het licht toen een van de slachtoffers, die psychiatrische behandeling nodig had, naar de politie stapte.

Daarop werden dertig jongens gehoord: uiteindelijk zelden in totaal acht van hen in de scholen seksuele contacten met de Heemskerker te hebben gehad. Na zijn aanhouding, in mei van dit jaar, gaf de man de feiten in grote lijnen toe. In ruil voor de seksuele handelingen kregen de jongens geld, shag en sigaretten.

Met sommige van de slachtoffers begon het contact al in 1982. „Het is heel veel en heel lang geweest”, stelde rechtbankvoorzitter mr. R. Tocter vast. „Heeft u zich als oudere man wel eens gerealiseerd wat dit voor een jonge jongen betekent?” „Toen niet”, antwoordde de verdachte.

Grote schade

Officier Oosterhuis wees op de grote schade die dit soort zaken bij kinderen-in-ontwikkeling teweeg kan brengen. „Een groot gevoel van schaamte komt uit alle verklaringen naar voren.” Naast gevangenisstraf achtte Oosterhuis een thera-

peutische behandeling voor daders van seksuele delicten op zijn plaats. Uit een psychologisch onderzoek blijkt dat de man gemotiveerd is voor die behandeling.

Ook advocaat mr. A.A. van Rens wees daarop en benadrukte dat zijn cliënt oprecht berouw heeft. De raadsman benadrukte verder dat de man inmiddels zijn baan en sociale contacten kwijt is, en na zijn detentie ook niet meer zal terugkeren naar Heemskerker. Van Rens bepleitte een kortere straf dan geëist, opdat de behandeling zo snel mogelijk kan beginnen.

Uitspraak 26 juni.

Zestien maanden cel in zware ontuchtzaak

Van onze verslaggever
HAARLEM/HEEMSKERK — Een gevangenisstraf van 24 maanden, waarvan acht voorwaardelijk. Daartoe veroordeelde de Haarlemse rechtbank gistermiddag een 56-jarige Heemskerker. De man pleegde jarenlang met grote regelmaat ontucht met jongens.

De Heemskerker verrichtte onderhoudswerk op scholen in Heemskerker, Beverwijk en Haarlem. Als hulpje nam hij daarbij jongens in de leeftijd van 13, 14 jaar mee. Na zijn aanhouding, in mei vorig jaar, gaf de Heemskerker toe seksuele handelingen met de jongens te hebben gepleegd.

De zaak kwam aan het licht doordat een van de jongens, die psychiatrische behandeling nodig had, naar de politie stapte.

De straf stemt overeen met de eis. De rechtbank heeft ook bepaald dat de Heemskerker een therapie moet gaan volgen.

Ontuchtpleger wil nog kans in maatschappij

Van onze verslaggever

HAARLEM/CASTRICUM — Ruim een uur heeft de meervoudige kamer van de rechtbank in Haarlem gisteren beraadslaagd, voordat erin werd toegestemd een ontuchtzaak achter gesloten deuren te behandelen. Verdachte G.M. uit Velsen-Noord had daarom gevraagd, omdat hij nog een kans wil hebben op een maatschappelijke carrière. Als breed bekend zou worden dat hij ontucht had gepleegd met een 11-jarige jongen uit Castricum, zou daartoe geen mogelijkheid meer zijn, aldus M.

De verdachte was met het slachtoffer in aanraking gekomen via de sportvereniging waar hij in 1987 voor werkte. Tussen M. en de jongen ontstond een vertrouwensrelatie. Het slachtoffer kwam uit een gebroken gezin en vond in M. iemand waar hij zich mee kon identificeren. Ook de moeder van de jongen vertrouwde de man blindelings. Ze vond het daarom ook goed dat haar zoon bij M. thuis kwam en daar bleef slapen.

Maar bij slapen bleef het niet, want de jongen werd bij herhaling door M. betast. In bed, waar ze met ontbloot lijf naast elkaar lagen, maar ook in de auto, waar de jongen bij M. op schoot zat en mocht sturen. Of

op de motorfiets, waar hetzelfde zich voordeed. En ook in de badkamer, waar de man de penis van de jongen in z'n mond nam.

Aan de periode van ontucht kwam een einde, toen de man tijdens één van de gelegenheden tot een orgasme kwam en het slachtoffer ontzet uitriep: 'Getverderrie, wat is dat vies'. „Op dat moment realiseerde ik me waar ik mee bezig was. Ik heb hem toen in mijn auto meegenomen en hem thuis afgezet”, aldus M. Volgens de aanklacht moet de verdachte zich tussen 1 januari 1987 en 31 december 1988 aan de 11-jarige hebben vergrepen.

M. had reeds in een eerder

stadium bekend en op de zitting bevestigde hij zijn eerder afgelegde verklaring. Op uitnodiging van officier van justitie H. Prins mocht hij in bijzijn van de pers uitleggen waarom hij had gevraagd om een zitting achter gesloten deuren. Uit zijn verklaring bleek dat hij jaren geleden tot een geldboete was veroordeeld wegens het rijden onder invloed. Die zaak was volgens hem breed uitgemeten in een plaatselijke krant, waardoor hij het maatschappelijk erg moeilijk kreeg. Vandaar zijn angst voor de pers.

Officier Prins vond dat het slachtoffer en zijn moeder 'een enorm vertrouwen' hadden gesteld in M., die dat vertrouwen 'op enorme wijze' heeft geschonden. Zij sprak zelfs van een 'overschrijding van grenzen die zijn weerga niet kent'. Ook haalde ze aan dat de gebeurtenissen diepe sporen bij het slachtoffer hebben achtergelaten. Zo begon hij op school vreemd gedrag te vertonen, zegde hij het lidmaatschap van de sportvereniging op en werd een havo advies, van een mavo uiteindelijk een lbo advies. „Hij

zal met een wantrouwende houding in de wereld staan en zal zichzelf met grote moeite moeten vinden”, aldus Prins.

Psychiater

De officier vond dat een voorwaardelijke gevangenisstraf van negen maanden op z'n plaats was. Mede vanwege het feit dat M. onder behandeling van een psychiater is vooruitgang boekt. Volgens de deskundigen is de kans op herhaling van de gepleegde feiten zeer klein en zelfs te verwaarlozen. Een reclasseringsambtenaar verklaarde op de zitting dat hij verbaasd was over de vooruitgang die hij bij M. bespeurde. Als speciale voorwaarde stelde Prins dat de verdachte onder behandeling moet blijven en dat een en ander door de reclasseringsambtenaar in de gaten moet worden gehouden. De advocaat van de verdachte kon zich vinden in de eis van de officier.

Uitspraak 4 juli.

Leerkracht bekent plegen ontucht

Van onze verslaggever

SINT PHILIPSLAND — De politie heeft een 29-jarige leerkracht van een christelijke basisschool in het Zeeuwse Sint Philipsland aangehouden voor ontucht met drie meisjes. De man heeft bekend. De meisjes waren 14, 12 en 13 jaar. De eerste was een oud-leerlinge van de verdachte. De politie wil niet zeggen of dat ook voor de andere kinderen geldt.

De school ontzegde de man na de eerste aangifte de toegang. De ouders van de leerlingen werden hierover per brief en tijdens een bijeenkomst op school voorgelicht. Of de twee latere aangiften leiden tot ontslag is niet duidelijk. De leerkracht zit nu vast.

Rechter vast wegens incest

ENSCHEDA — De rijksrecherche heeft gisteren een van incest verdachte rechter van het kantongerecht in Enschede aangehouden. De rechter had eind april zelf al besloten om hangende het onderzoek zijn functie niet meer uit te oefenen.

De aanklacht wegens incest is ingediend door een dochter van de man. De rechter heeft daarna een klacht wegens smaad tegen zijn dochter ingediend. De leiding van het onderzoek berust bij de officier van justitie van het parket in Zutphen. Dit omdat het kantongerecht in Enschede onder het arrondissement Almelo valt en justitie mogelijke belangenverstremming wil tegen gaan.

Opnieuw meisjes in Tikibad aangerand

TEL 20/6 Van onze correspondent

WASSENAAR, dinsdag. Opnieuw zijn zes meisjes in de leeftijd van 14 tot 18 jaar tijdens een schoolreisje aangerand in het Tikibad in Wassenaar.

De meisjes, afkomstig uit 's-Hertogenbosch en Leidschendam, werden in het zwembad gegrepen door vier Turkse jongens van 14 jaar. De jongens hebben bekend.

Vier meisjes, afkomstig van een lagere school uit Swifterbant (Oost-Flevoland), werden woensdag in het Wassenaarse zwembad door drie 13-jarige scholieren aangerand.

In Leidschendam is gisteren een groep van 14 Turkse opgepakt wegens zwartrijden. Zij waren onderweg naar zwembad De Fluitt. Bij fouillering op het politiebureau werd bij een 14- en een 16-jarige jongen een

Advocaat De Goeij hekelt rapport over moordenaar van Jessica Laven

Van onze verslaggever

ALKMAAR — Het rapport van het Pieter Baancentrum (PBC) in Utrecht over M. S. (55) uit Assen is onbruikbaar bij de beoordeling van de vraag of de man vervroegd naar een verpleeginrichting voor terbeschikkinggesteld kan. Dat stelt zijn raadsman J. de Goeij. S. bracht in 1991 Jessica Laven (11) uit Blokker om het leven en in de jaren daarvoor twee Duitse jongetjes.

S. is in 1992 veroordeeld tot twintig jaar cel en terbeschik-

kingstelling van de regering. Vorig jaar diende in Den Haag een kort geding rond de voormalige vrachtwagenchauffeur. Hij verzocht vervroegd naar een tbs-kliniek te worden overgeplaatst.

De president van de rechtbank ging serieus op het verzoek in. Hij liet de observatiekliniek Pieter Baancentrum een onderzoek doen. Dat onderzoek is afgerond, maar volgens De Goeij is het rapport onbruikbaar. „Het PBC zegt niets over of eerder behandelen zin heeft, over de duur van de behandeling en wanneer hij met proefverlof zou kunnen”, zegt de advocaat. „De vraag is nu of het zinvol is om daarmee naar de rechter terug te gaan.”

Volgens De Goeij ligt de kwestie nu 'even stil'. S. is weer overgeplaatst naar de strafgevangenis Scheveningen.

Portrait et parcours d'un pédophile homosexuel de 25 ans

Un récent procès d'assises permet de dresser le portrait et le parcours d'un dangereux pédophile homosexuel (25) qui a écoupé d'une peine de 15 ans de travaux forcés pour le viol de son fils de sa concubine, un gamin de 6 ans et demi.

L'avocat général avait situé l'extrême gravité des faits: «Il s'agit d'une cour d'assises sans cadavre, mais il ne faut pas se leurrer, dans le cas présent, la destruction n'est pas physique, mais morale!»

Souffrant d'un dysfonctionnement de sa personnalité et considéré comme quasiment irrécupérable par les experts, l'enfant a vécu des situations que son jeune âge ne lui permettait pas d'assimiler. Alors qu'il devrait se trouver dans une période pleine d'insouciance, le gosse souffre d'angoisses de mort!

Initié au collège

Né d'une mère célibataire, l'accusé a cinq ans quand celle-ci se marie. Bien qu'il n'en soit pas le père naturel, l'époux reconnaît l'enfant, qui restera enfant unique.

Il reconnaît avoir eu une jeunesse heureuse, mais se plaint de son adolescence, laissant entendre que ses parents ne se sont guère occupés de lui. Cela semble exagéré dans la mesure où, enfant gâté pas toujours facile,

il apparaît comme un sujet de discord entre ses parents.

Après un très pénible début d'humanité, ses parents se décident à le placer en pension dans un collège. Il déclare qu'il a ressenti cela «comme un rejet» avant d'expliquer ses médiocres études par un commentaire accusateur pour ses parents: «J'ai dû me débrouiller seul...»

C'est à la suite d'une scène de masturbation collective qu'il fut finalement renvoyé du collège. Il justifie: «Je me suis laissé entraîner par des copains. J'ai participé pour être accepté par les autres...» Après la faute des parents, voilà celle des copains.

Au procès, il fait d'autres révélations. Il a fait la découverte du sexe dans le dortoir du collège quand un mystérieux inconnu est venu s'asseoir sur son lit et s'est livré sur lui à divers attouchements. «J'étais pétrifié. Je n'ai rien osé dire car, chez moi, le sexe était un sujet tabou.» Il affirme aussi que, quelque temps plus tard, à l'occasion d'un jeu dans la forêt, un étudiant plus âgé l'a initié aux pratiques homosexuelles.

A 17 ans, il entame un apprentissage en restauration. Après un stage de trois ans dans le même établissement, il enclaque la porte suite à une remarque du patron, puis est engagé comme manœuvre dans une entreprise.

Après trois mois, alors que la jeune femme est enceinte de ses œuvres, survient une première séparation. Elle revient alors son ex-mari intime-ment. Et cela, le pédophile ne parvient pas à l'admettre: «C'est comme si cet homme avait touché et sali mon enfant!»

L'enfant parle

Le mariage se reforme peu avant l'accouchement qui survient en juin 1992. Pourtant, dès juillet, le couple se sépare à nouveau: la jeune femme retourne vivre chez sa mère avec son gamin et son bébé.

Quelques mois plus tard, le garçon de 7 ans commence à parler. En juin 1992, alors que sa compagne était au terme de sa grossesse, l'homme est allé rejoindre le gosse dans son lit; il a eu des attouchements sexuels, lui a pris le sexe dans la bouche. Peu après, dans son bain, l'homme a mis son sexe dans la bouche de l'enfant. En aveux, l'individu reconnaît aussi avoir emmené l'enfant dans une fo-

mière relation féminine. Peu après la dérobade, ils se mettent en ménage (juillet 1991). Très vite surgissent des disputes autour de la garde de l'enfant. L'individu lâche: «J'ignorais à quel point l'enfant avait peur de moi...» Presque un reproche à sa vic-time qui n'a pas assez manifesté sa terreur!

Décidément, l'homme a bonne conscience: «Je suis alors allé voir un psychologue thérapeute à Bruxelles», si-gnale-t-il, laissant ainsi entendre qu'il a lui-même pris cette initiative alors qu'il s'agissait d'une obligation fixée par le juge d'instruction qui l'avait laissé en liberté sous conditions.

Parmi celles-ci figure l'inter-diction de s'approcher de sa compagne et des enfants; pourtant, il ne cesse de la har-celer, allant jusqu'à la mena-cer et même la frapper sur son lieu de travail, en février 1993.

Assez extraordinairement, ce n'est qu'après cela que mandat d'arrêt est enfin décer-né.

Déplaisant jusqu'au bout, il explique qu'il a réfléchi en pri-son, qu'il veut rompre avec sa compagne... On imagine qu'il va montrer quelque contrition, mais il déclare: «Après ce qu'elle m'a fait (revoir son mari lors de la séparation), la revoir serait continuer à me détruire...» Eloquent à ni-veau de la prise de conscien-ce!

niveau de ses sentiments que de son humeur, psychiatre et psychologue relèvent son absence d'implication personnelle et sa tendance à minimiser les faits. Tous deux disent que ces caractéristiques ne permettent pas d'envisager avec optimisme le pronostic par rapport aux comportements pédophiles (il faut aussi savoir que le taux de récidive chez les individus présentant des conduites pédophiles homo-sexuelles est élevé).

L'utopie d'espérer soigner «un tel individu sacrifiant tout à son plaisir» avait ame-né l'avocat général à requérir une peine de 15 ans de tra-vaux forcés tandis que la dé-fense plaidait en faveur d'une peine assortie d'un sursis pro-batoire, avec, parmi les con-ditions, l'obligation de suivre une thérapie dans un établis-sement fermé pendant au moins deux ans.

C'est une peine de 15 ans de travaux forcés qui fut infi-gée.

Après trois mois, alors que la jeune femme est enceinte de ses œuvres, survient une première séparation. Elle revient alors son ex-mari intime-ment. Et cela, le pédophile ne parvient pas à l'admettre: «C'est comme si cet homme avait touché et sali mon enfant!»

Après trois mois, alors que la jeune femme est enceinte de ses œuvres, survient une première séparation. Elle revient alors son ex-mari intime-ment. Et cela, le pédophile ne parvient pas à l'admettre: «C'est comme si cet homme avait touché et sali mon enfant!»

Après trois mois, alors que la jeune femme est enceinte de ses œuvres, survient une première séparation. Elle revient alors son ex-mari intime-ment. Et cela, le pédophile ne parvient pas à l'admettre: «C'est comme si cet homme avait touché et sali mon enfant!»

Après trois mois, alors que la jeune femme est enceinte de ses œuvres, survient une première séparation. Elle revient alors son ex-mari intime-ment. Et cela, le pédophile ne parvient pas à l'admettre: «C'est comme si cet homme avait touché et sali mon enfant!»

Après trois mois, alors que la jeune femme est enceinte de ses œuvres, survient une première séparation. Elle revient alors son ex-mari intime-ment. Et cela, le pédophile ne parvient pas à l'admettre: «C'est comme si cet homme avait touché et sali mon enfant!»

Après trois mois, alors que la jeune femme est enceinte de ses œuvres, survient une première séparation. Elle revient alors son ex-mari intime-ment. Et cela, le pédophile ne parvient pas à l'admettre: «C'est comme si cet homme avait touché et sali mon enfant!»

Après trois mois, alors que la jeune femme est enceinte de ses œuvres, survient une première séparation. Elle revient alors son ex-mari intime-ment. Et cela, le pédophile ne parvient pas à l'admettre: «C'est comme si cet homme avait touché et sali mon enfant!»

Après trois mois, alors que la jeune femme est enceinte de ses œuvres, survient une première séparation. Elle revient alors son ex-mari intime-ment. Et cela, le pédophile ne parvient pas à l'admettre: «C'est comme si cet homme avait touché et sali mon enfant!»

Pro Justitia GVA 22-6-95

Prostitutenetwerk voor jongeren

Jozef V.H. (40) uit Turnhout moest woensdag voor de correctionele rechtbank van Turnhout verschijnen op beschuldiging van "aanranding der eerbaarheid, aanhitsing tot ontucht en souteneur-schap". Het was niet de eerste keer dat hij voor dergelijke feiten voor rechter Berghs verscheen, en de rechter begon dan ook met V.H. (die al acht maanden achter de tralies zit) te complimenteren. "U ziet er goed uit, veel beter dan vorige keer," zei hij.

Dit keer moest V.H. zich verantwoorden omdat hij in 1987 Kempische, minderjarige jongeren zou hebben meegetroefd naar het stationskwartier in Antwerpen en hebben aangezet tot prostitutie. "Ik heb er niks mee te maken," zei V.H. heftig. "Ze proberen mij erin te luizen." Boos wierp hij een goedgevulde witte enveloppe op de tafel van de rechtbank. "Dat is mijn cadeautje voor u," zei hij boos. Toen hij terug gekalmeerd was, liet hij de rechter verstaan dat de papieren in de enveloppe moesten bewijzen dat hij vrij van schuld was. "Ik heb de brieven niet doorgegeven, zoals wel de bedoeling was," zei hij. Meer duidelijkheid over de inhoud van de enveloppe kregen we niet.

"Uit het dossier blijkt dat u een prostitutienetwerk hebt opgezet en onderhouden," zei de rechter. "Er was misschien een zekere bereidwilligheid bij de jongeren, maar als volwassene had u in ieder geval beter moeten weten." De beklagde bleef alle schuld ontkennen, en had het over "een complot van diegenen die de belastende verklaringen hebben afgelegd. Op het moment dat ik in de gevangenis belandde, waren ze trouwens nog steeds in de prostitutie actief."

De rechter, die er op wees dat de aanklacht slechts een deelaspect vormt van een zeer omvangrijk dossier, velt zijn vonnis op woensdag 20 september.

De behandeling van twee opvallende zaken werd uitgesteld. Een Nederlander die op de curiosamarkt aan de Warande in Turnhout zware springstoffen verkocht, moet zich in het najaar daarvoor verantwoorden. De rechter had het over een "explosieve zaak". De behandeling van een zaak van slagen en verwondingen werd ook uitgesteld. Van de vechtpartij in kwestie bestaat een videoband, die de rechtbank bij de behandeling van de zaak in het najaar zal bekijken. Kempische concurrentie dus voor Terence Hill, Bud Spencer en Jean-Claude Van Damme.

Zware zedenzaak met gesloten deuren

G.V.A 2016/95

Assisenhof Vlaams-Brabant

Belga

Voor het assisenhof van Vlaams-Brabant begon maandag het proces tegen een 29-jarige Limburger. De man moet zich verantwoorden voor verkrachting van een kind van minder dan 10 jaar en voor twee aanrandingen op jonge vrouwen.

Het proces zal, na vraag van openbaar aanklager Verbelen, met gesloten deuren verlopen, "in het belang van de openbare orde en de privacy van de slachtoffers en de beschuldigde", zo besliste assisenvoorzitter Winnen. Enkel verdict en arrest zullen openbaar zijn.

De beschuldigde is afkomstig uit Limburg, maar pleegde de feiten in Halle, waar hij een aantal jaren samenleefde met de moeder van zijn jongste slachtoffer. Dit jongetje was amper 5 jaar oud toen het voor het eerst seksueel werd misbruikt. Beschuldigde heeft deze feiten toegegeven.

Voorts wordt de man ervan beschuldigd begin augustus '93 eveneens in Halle twee meisjes van 18 en 19 jaar te hebben aangerand. Hij achtervolgde zijn slachtoffers per auto, reed ze opzettelijk van de weg en stelde dan voor ze naar het ziekenhuis te voeren. Zijn eerste slachtoffer poogde hij in de auto te overweldigen, maar hij zwichtte voor het heftige verzet van de jonge vrouw. Met zijn tweede slachtoffer reed hij naar een bos. Omdat het meisje hem niet liet begaan snoerde hij haar een draad van een koptelefoon rond de hals, maar ook dit slachtoffer kon heelhuids onkomen.

Pedofiliezaak met gesloten deuren

Assisen Henegouwen — Voor het assisenhof van Henegouwen verloopt een pedofiliezaak voor een groot deel met gesloten deuren. Een veertiger uit Marchienne-au-Pont staat terecht voor een twintigtal verkrachtingen en aanrandingen van de eerbaarheid op kinderen minder dan 10 jaar, van wie er enkele zijn eigen kinderen waren.

Schuldig aan kinderverkrachting

Assisen Henegouwen — Het assisenhof van Henegouwen heeft een veertiger uit Marchienne-au-Pont schuldig bevonden aan verkrachtingen en aanrandingen van de eerbaarheid van kinderen, jonger dan 10 jaar. Eén van de kinderen was zelfs nauwelijks één jaar oud. Woensdagvoormiddag volgt de uitspraak. Het proces werd grotendeels achter gesloten deuren gevoerd.

De man stamt uit een gezin van tien kinderen. Hij be-weerde tijdens zijn kinderjaren seksueel te zijn misbruikt door zijn vader. Dat was volgens hem één van de redenen waarom hij zijn seksuele driften niet meer kan bedwingen.

Levenslang in pedofiliezaak

Assisen Henegouwen — Het assisenhof van Henegouwen heeft woensdag de veertiger die terecht stond wegens verkrachtingen en aanrandingen van de eerbaarheid van kleine kinderen, onder wie zijn eigen kinderen, veroordeeld tot levenslange dwangarbeid.

De advocaat generaal had benadrukt dat de beklagde niet hoefde te rekenen op enige verzachtende omstandigheid en dat alleen de maximumstraf goed genoeg was.

Assisen Henegouwen — Het assisenhof van Henegouwen heeft een veertiger uit Marchienne-au-Pont schuldig bevonden aan verkrachtingen en aanrandingen van de eerbaarheid van kinderen, jonger dan 10 jaar. Eén van de kinderen was zelfs nauwelijks één jaar oud. Woensdagvoormiddag volgt de uitspraak. Het proces werd grotendeels achter gesloten deuren gevoerd.

Assisen Henegouwen — Het assisenhof van Henegouwen heeft woensdag de veertiger die terecht stond wegens verkrachtingen en aanrandingen van de eerbaarheid van kleine kinderen, onder wie zijn eigen kinderen, veroordeeld tot levenslange dwangarbeid.

Donderdag 15 juni 1995

Les enfants victimes disent souvent la vérité

« Il n'y a que de 6 à 9 % de fabulateurs », indique un expert-psychologue ★ Plusieurs méthodes sont employées pour amener, en douceur, les gosses victimes d'abus sexuels à expliquer ce qu'ils ont vécu

QUAND un dossier relatif à des faits de pédophilie ou d'abus sexuel arrive au palais de Justice, la tâche des magistrats consiste à faire la lumière sur lesdits faits. En général, l'enfant victime a expliqué ce qui s'est passé à des services spécialisés et l'abuseur ou le pédophile nie. Il faut donc faire la part des choses et savoir laquelle des deux parties dit la vérité.

C'est dans ce cadre que les services judiciaires font appel à des experts-psychologues. Leur travail consiste à donner un avis sur la crédibilité du témoignage de l'enfant. Pour ce faire, les experts disposent de divers outils.

Mme Evelyne Van Poppel est psychologue. Elle travaille comme expert pour le parquet de Liège. En règle générale, elle est requise par les magistrats pour donner un avis autorisé sur la crédibilité des révélations des enfants victimes d'attouchement ou de viol.

« Au total, explique-t-elle, nous disposons de quatre outils principaux. Nous nous concentrons essentiellement sur trois axes: analyser le contenu du récit de l'enfant et voir la personnalité de l'enfant, découvrir

un parent dans les propos de l'enfant, une mère vis-à-vis de son mari ou un père vis-à-vis du futur beau-père. Nous allons donc examiner les premières révélations de l'enfant, parce que ce sont les plus pures.

Parfois, lorsque nous en avons l'occasion, nous allons à la PJ, écouter le témoignage de l'enfant. Cela nous permet d'aller plus vite, d'éviter le nombre des entretiens, et aussi de voir le langage non-verbal de la victime. Nous examinons alors les conflits intérieurs, comment se passent les interactions familiales, par exemple, en fonction de la manière dont l'abuseur a imposé le secret à l'enfant. »

Dessins et poupées

Au niveau du contenu, l'expert va observer plusieurs choses. Il va voir si le langage employé par l'enfant est approprié à son âge. Si un enfant de 6 ans parle, par exemple,

de félicitation, l'expert est en droit de se poser de graves questions.

« Nous allons également déterminer si les faits qu'il nous expose sont plausibles, s'ils correspondent au niveau de développement de l'enfant. Nous allons également observer les émotions par rapport au contenu de leurs révélations. L'enfant est parfois inhibé. Parfois, il développe une hypersexualité vis-à-vis des adultes. Parfois encore, il utilise un vocabulaire très cru qui peut être un système de défense... »

Mme Van Poppel demande également aux enfants de faire plusieurs dessins. « Il va de soi que l'on écoute attentivement ce qu'il dit en dessinant. On lui demande, par exemple, de dessiner un personnage et une fois que c'est fait, on lui demande de dire ce que le personnage qu'il vient de dessiner rêve, ce qu'il veut, quels sont ses

espoirs. Certains de ces dessins sont très durs. Parfois, le leur demande de dessiner un enfant et d'inventer une histoire. Je demande si l'enfant dessiné a des joies ou des peurs et si oui, lesquelles... Il peut dessiner d'autres personnages, des amis, des amis. Je veille évidemment à ce qu'il n'y ait aucune suggestion.

Prévention chez les ados

L'expert entend également de jouer à la maison de poupées. « Il arrive que l'enfant qui joue ne mette jamais d'homme dans la maison. Je lui demande pourquoi. Il faut bien se mettre en tête que même si ce n'est pas son premier témoin, le poids du secret est toujours là et l'enfant n'a pas toujours tout dit. »

Les adolescents sont également victimes d'attouchement ou de viol. L'expert ne leur demande évidemment pas de

jouer à la maison de poupée. Mais le récit verbal est là. L'expert effectue alors des tests de personnalité, étudie la crédibilité et évalue le traumatisme.

Ceci dit, pour Mme Van Poppel, et dans un autre chapitre, il faut faire de gros efforts dans le domaine de la prévention. « En effet, nous devons régler le plus vite possible des problèmes qui existent. La pédophilie commence parfois en cours d'adolescence et on ne dit rien parce le pédophile est jeune. Il faut dénoncer les faits et offrir un traitement à l'adolescent. Ce serait beaucoup plus efficace. »

J.-M. Crespin

NOVY
HOTES ASPIRANTES
AVEC SILENCIEUX
INFO : (056) 35 32 11
716291 P.

Aanrander vraagt internering

Gent — Jozef A. (44), uit Buggenhout, kreeg in eerste aanleg 7 jaar cel wegens verkrachtingen en aanrandingen van minderjarige jongens, gepleegd als sportkampleider.

In beroep vroeg mr. Jef Vermassen gisteren de internering. Hij steunde zich op een besluit tot tijdelijke collocatie door de vrederechter.

GVA 21/6/95

Zijn cliënt zou "geagiteerd-depressief" zijn. Voorzitter Beirens sloot niet uit dat het ziektebeeld was ingegeven door schrik.

Gerechtspsychiater Deberdt zal de betichte opnieuw onderzoeken en volgende maandag een "geactualiseerd" verslag indienen. Daarna volgt het arrest.

Sportkampleider was verkrachter

Gent — Jozef A. (44), uit Buggenhout, kreeg dinsdag in beroep 8 jaar celstraf, één jaar meer dan in eerste aanleg. Als sportkampleider maakte hij zich herhaaldelijk schuldig aan verkrachting en aanranding van minderjarige jongens. De verdediging vroeg de internering omdat

haar cliënt recent door de vrederechter werd gecollocceerd. Het hof was van oordeel dat de ziekte — hij zou "geagiteerd-depressief" zijn — eerder was ingegeven uit schrik voor de gevangenis. Een en ander werd bevestigd in het verslag van gerechtspsychiater Roger Deberdt.

Vijf jaar voor kinderverkrachters

Brugge — Robert Beenens (32), een Nederlander uit Blankenberge, werd door de correctionele rechtbank van Brugge veroordeeld tot 5 jaar effectieve celstraf.

De man werd beticht van verkrachting en aanranding met geweld op verscheidene meisjes tussen 10 en 14 jaar in 1992 in Blankenberge. Aan de diverse burgerlijke partijen moet hij in totaal 708.000 fr. schadevergoeding betalen.

In een andere zaak werd Peter Gevaert (28), uit Brugge, bij verstek veroordeeld tot 5 jaar effectief. Hij werd beticht van verkrachting, openbare zedenschennis en aanranding van drie minderjarigen. De rechter beval zijn onmiddellijke aanhouding.

Aan de burgerlijke partijen moet hij in totaal 150.000 fr. schadevergoeding betalen. Beide zedenzaken werden met gesloten deuren behandeld.

Levenslang voor kinderverkrachting

Assisen Vlaams-Brabant — Een 29-jarige man, afkomstig uit Borgerhout, werd door het assisenhof van Vlaams-Brabant in Brussel veroordeeld tot levenslange dwangarbeid. Hij werd schuldig bevonden aan verkrachting van een 5-jarige jongen in Halle en poging tot verkrachting van twee tienermeisjes.

Het proces had grotendeels met gesloten deuren plaats. Advocaat-generaal Verbelen vroeg de maximumstraf en kreeg die van hof en jury. De verdediging pleitte dat de man een sociaal-gehandicapte was, die een aanvaardbare straf verdiende.

Nederlander krijgt vijf jaar voor verkrachtingen

BRUGGE, dinsdag — De rechtbank van Brugge heeft gisteren een 32-jarige Nederlander veroordeeld tot vijf jaar cel wegens geweldadige verkrachting en aanranding van minderjarige meisjes.

R.B. had zich in zijn woonplaats, de Belgische kustplaats Blankenberge, vergrepen aan meerdere meisjes in leeftijd variërend van tien tot veertien jaar. Eerder was de man al veroordeeld tot betaling van een smartegeld aan de slachtoffers van circa 40.000 gulden. (ANP)

Twintig jaar voor kinderverkrachting

Assisenhof West-Vlaanderen

Van onze redactrice

Het assisenhof van West-Vlaanderen heeft donderdagavond een 25-jarige Bruggeling veroordeeld tot 20 jaar dwangarbeid wegens verkrachting

van een aanranding op vijf minderjarige meisjes. Het jongste slachtoffer was jonger dan 10 jaar. Het openbaar ministerie had die straf gevorderd.

De feiten gebeurden tussen eind juli 1989 en november 1993. De meisjes, twee schoonzusjes van de beschuldigde en hun drie vriendinnetjes, werden seksueel misbruikt in de

woning van de schoonmoeder van de beklaagde.

De 25-jarige Bruggeling werd door de jury schuldig bevonden aan bijna alle hem ten laste gelegde feiten. De vier vrouwen en acht mannen antwoordden op 25 van de 28 hen gestelde vragen "ja". Voor één feit van aanranding werd hij vrijgesproken.

Procureur-generaal Freddy Van Damme noemde de feiten uiterst walgelijk. "Van de slachtoffertjes maakte hij daders omdat de jonge meisjes de feiten volgens hem hadden uitgelokt. De man, die in het verleden reeds werd veroordeeld, heeft al zijn kansen opgebruikt", aldus de aanklager. T.H.

Relatie met 15-jarige bestraft

Kortrijk — Een 27-jarige man uit Kuurne werd gisteren door de Kortrijkse strafrechtter veroordeeld tot 30 maanden cel, waarvan 5 maanden effectief, en 20.000 fr. boete wegens aanranding van een minderjarige en opzettelijke slagen en verwondingen. Hij verliet voor 5 jaar zijn burgerrechten en moet de burgerlijke partijen 70.000 fr. schadevergoeding betalen.

De man had in februari 1993, toen hij aan het scheiden was, een seksuele relatie met een 15-jarig meisje uit Izegem. Later kwam het in een Izegemse kroeg tot een hevige ruzie met de ouders van het meisje. De moeder werd daarbij gewond. De Kuurnenaar vluchtte met het meisje naar Italië, maar moest terugkeren toen zijn geld op was. Hij had ook een hotelrekening niet betaald.

GVA 21-6-95

GVA 2-6-95

Ontuchtdrama Zeister zwakzinnigeninstituut

TEC 8/6

door Annet de Jong

ZEIST, donderdag

Een hulpverlener en een leerkracht van het instituut voor zwakzinnige kinderen Zonnehuizen in Zeist worden verdacht van het plegen van ontucht met meer dan tien jongens.

De afdeling jeugd- en zedenzaken van de politie heeft het onderzoek naar de 44-jarige leerkracht inmiddels afgerond. De man, die al 25 jaar bij het instituut werkzaam was, zou tenminste tien pupillen in de leeftijd van 12 tot 17 jaar langdurig en stelselmatig hebben misbruikt.

Over de verdenkingen tegen de 37-jarige hulpverlener doet de politie in het belang van het onderzoek geen mededelingen. Volgens rechercheur L. van der Horst van de jeugd- en zedenpolitie, die is belast met het onderzoek, staan de twee zaken los van elkaar.

„Tegen de leerkracht, een inwoner van Zeist, is procesverbaal opgemaakt. Het tweede onderzoek is nog in volle gang”, aldus Van der Horst.

De leerkracht en de hulpverlener werkten beiden in de Zonnehuizen Veldheim en Stenia, waar ruim 200 zwakzinnige kinderen en kinderen met psychische stoornissen wonen.

De omvangrijke ontuchtzaak kwam in oktober 1994 aan het rollen, toen een 18-jarige verstandelijk gehandicapte jongen over het misbruik begon te praten.

De directeur van de Zonnehuizen, C. de Bode, heeft de werknemer vervolgens geschorst en ontslagen. „Hij bekende in een vertrouwelijk gesprek de jongen seksueel te hebben misbruikt”, aldus De Bode.

Nog geen drie maanden later, in januari van dit jaar, legden meer dan tien jongens een belastende verklaring af over de handelingen van de leerkracht. Ook hij werd, na tegenover zijn baas te hebben bekend, ontslagen.

„Ik heb namens een aantal slachtoffers aangifte gedaan, omdat ze daar zelf niet toe in staat zijn”, aldus directeur De Bode, tevens psychotherapeut. Hij zal in een toekomstige rechtszaak ook namens enkele pupillen getuigen.

De directie van de Zonnehuizen had geen idee van de pedofiele geaardheid van zijn werknemers; beiden zijn getrouwd, één van hen heeft kinderen. „Het is een afschuwelijk drama. We hebben alles in

het werk gesteld om alle betrokkenen volledig in te lichten en hulp te bieden”, aldus de directeur.

Veel verstandelijk gehandicapten seksueel misbruikt

Van onze verslaggeefster

DEN HAAG

VK 1-6

De afgelopen twee jaar zijn 320 verstandelijk gehandicapte bewoners van een internaat of gezinsvervangend tehuis seksueel misbruikt. Bij nog eens 358 bewoners bestaat het sterke vermoeden van misbruik. Deze cijfers staan in een onderzoek van het NISSO (Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek) dat op 12 juni wordt gepresenteerd.

De gegevens zijn afkomstig uit een onderzoek waaraan enige honderden hulpverleners hebben meegewerkt. De opdracht van het onderzoek werd gegeven door de federatie van Ouderverenigingen.

Het aantal meldingen van seksueel misbruik dat in diezelfde periode bij de inspectie voor de geestelijke volksgezondheid binnen kwam lag aanzienlijk lager: 93. De meeste slachtoffers zijn vrouwen, de daders zijn bijna altijd mannen. In ruim eenderde van de gevallen is de dader een verstandelijk gehandicapte medebewoner. Maar ongeveer even vaak wordt het misbruik gepleegd bij de gehandicapte thuis, bij ouders of familie. In 16 procent van de gevallen is de dader een personeelslid uit de inrichting. De onderzoekers van het NISSO vinden het opvallend dat de daders betrekkelijk vaak (12 procent) elders te vinden zijn. Het gaat dan doorgaans om mensen uit het dorp of de regio.

In bijna een kwart van de gevallen zijn de slachtoffers eerder misbruikt. Dat geldt ook voor 10 procent van de daders: zij zijn vaak zelf slachtoffer van misbruik geweest. Het misbruik at bij de inspectie werd gemeld, heeft vaker betrekking op een hulpverlener die zich aan een pupil heeft vergrepen.

Verstandelijk gehandicapten lopen een groter risico om seksueel lastig gevallen te worden, doordat zij niet in staat zijn een situatie goed in te schatten, en doordat de verstandelijk gehandicapte dader zich minder goed kan beheersen.

- - -

Terpstra eist aangifte van misbruiken gehandicapte

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM

VK

13-6

Instellingen voor verstandelijk gehandicapten moet voortaan seksueel misbruik van pupillen door werknemers van het tehuis altijd bij Justitie melden. Met deze verplichting wil staatssecretaris Terpstra van Volksgezondheid voorkomen dat personeelsleden die om die reden zijn ontslagen ongehinderd weer aan de slag kunnen bij een andere instelling.

Dit zei de staatssecretaris maandagavond in de televisie-actualiteitenrubriek *Hier en Nu* in reactie op onderzoek van het Nisso. Daaruit is

Gehandicapten misbruikt 'op zoek naar waardering'

Van onze verslaggeefster

ZUTPHEN

VK

14-6

Zes jaar lang werkte C. ter H. tot ieders tevredenheid als groepsleider in het gezinsvervangende tehuis voor verstandelijk gehandicapten de Elzenhof in zijn woonplaats Aalten. Tot in juni 1994 een van de bewoners klaagde dat Ter H. hem seksueel had lastig gevallen.

Dinsdag stond de 36-jarige groepsleider voor de rechtbank in Zutphen terecht voor seksueel misbruik van drie verstandelijk gehandicapte mannen. Tegen hem werd 24 maanden gevangenisstraf geëist, waarvan zes voorwaardelijk, met een proeftijd van twee jaar. Bovendien moet het Ter H. drie jaar worden verboden als groepsleider te werken.

Ter H. is van oorsprong metselaar, maar maakte in 1983 de overstap naar de hulpverlening. In 1988 kwam hij op de Elzenhof. Drie jaar na zijn aanstelling begon hij seksueel toenadering te zoeken tot een van de mannen in het tehuis, Leo E. Ter H. voelde zich met E. verwant, verklaarde hij later tegenover de politie. Hij zag overeenkomsten in hun jeugd. Bovendien hadden ze dezelfde hobby: figuurzagen.

Op zolder, tijdens het figuurzagen, begon het. Ter H. betastte E. en trok hem af. Dat deed hij later nog eens op de slaapzaal. Na verloop van tijd ging hij een stapje verder. Op initiatief van Ter H. pijpten de mannen elkaar. Er waren ook regelmatig anale contacten.

Dat ging jaren zo door, zonder dat iemand iets in de gaten had. Ter

H. had tegen E. gezegd dat deze zijn mond moest houden en aan het gedrag van E. was niets ongewoons te merken, aldus de andere personeelsleden, die later verklaarden teurgesteld te zijn in hun collega.

Al die tijd besefte de Aaltense groepsleider dat wat hij deed niet door de beugel kon. 'Ik heb vaak gedacht: er moet een einde aan komen', zei hij tegen rechtbankpresident mr I. de Bic. 'Maar ik durfde er niet over te praten.'

Daar komt bij, vulde advocate

Officier eist tegen groepsleider 24 maanden cel

R. Mulder aan, dat Ter H. als jongen zelf seksueel is misbruikt. 'Door wie wil meneer nu niet zeggen, omdat dat grote gevolgen zou hebben voor die persoon.' Door die jeugdervaring zag de groepsleider zich aanvankelijk meer als slachtoffer dan als dader.

Ter H. was de gevangene van zijn eigen onmacht, zei hij tegen de rechter. 'Ik was op zoek naar een stuk waardering.'

Terwijl de affaire met E. nog liep, zocht Ter H. toenadering tot een andere tehuisbewoner, Hans O. Bij O. bleef het bij een paar keer strelen en pijpen.

De groepsleider liep tegen de lamp, toen hij het in het najaar van

1993 aanlegde met een derde bewoner, Theo D. Deze was niet gediend van de seksuele avances. In juni klaagde D. bij een collega van Ter H. De directie haalde de politie erbij. Ter H. legde meteen een volledige bekentenis af. 'Dat was een soort bevrijding', zei hij tegen de rechter.

Officier van Justitie mr M. Fröberg nam de zaak ernstig. Zij haalde een deze week verschenen rapport aan, waaruit blijkt dat de afgelopen twee jaar meer dan driehonderd verstandelijk gehandicapten seksueel zijn misbruikt. In 16 procent van de gevallen was een hulpverlener de dader. Ter H. heeft 'op een verschrikkelijke wijze' misbruik gemaakt van zijn machtspositie, aldus de officier.

De advocaat wees erop dat de geëiste straf weinig zin heeft. Ter H. heeft sinds september een baan bij een bouwbedrijf. Zijn nieuwe werkgever weet van zijn misdadingen. Ter H. heeft zich ook verzoend met zijn echtgenote. In november verwacht zij hun tweede kind. 'Hij is een hele nieuwe weg ingeslagen', aldus Mulder. 'Ook zijn houding is veranderd. Hij is er nu van doordrongen dat hij dader is en geen slachtoffer.'

Volgens Mulder heeft niemand er wat aan als Ter H. achter de tralies verdwijnt. 'Namens mijn cliënt bied ik u uitdrukkelijk dienstverlening aan.' Ter H. zei te hopen dat zijn slachtoffers goede begeleiding krijgen, 'want ik weet wat het is om seksueel misbruikt te zijn'. De rechter doet over twee weken uitspraak.

Onderzoek in tehuizen Sexmisbruik bij honderden zwakzinnigen

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 12 JUNI. De afgelopen twee jaar zijn 320 verstandelijk gehandicapte bewoners van een internaat of gezinsvervangend tehuis seksueel misbruikt.

Bij nog eens 358 bewoners bestaat een vermoeden van misbruik.

Dit staat in een onderzoek van het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek (Nisso) dat vanmiddag zou worden aangeboden aan staatssecretaris E. Terpstra (VWS). Het misbruik varieert van seksuele betastingen (in ruim een kwart van de gevallen) tot vormen van penetratie (34 procent). In 53 procent van de gevallen duurde het misbruik lang, variërend van enkele weken tot enkele jaren. In inrichtingen voor verstandelijk gehandicapten verblijven in Nederland ongeveer 33.000 pupillen, de gezinsvervangende tehuizen tellen ruim 16.000 plaatsen.

Het onderzoek is het gebaseerd op een representatieve steekproef onder driehonderd orthopedagogen en psychologen, groepshoofden en medewerkers binnen de instellingen voor verstandelijk gehandicapten. Zij rapporteerden over hun bekende gevallen, de bewoners van de inrichtingen of tehuizen zijn niet zelf ondervraagd.

De laatste jaren is de aandacht voor seksualiteit en relatievorming bij verstandelijk gehandicapten onder hulpverleners en onderzoekers sterk toegenomen. Omdat zij zich moeilijk kunnen uiten, is het voor hulpverleners

vaak moeilijk seksueel misbruik onder deze groep patiënten te signaleren, waardoor het aantal 'vermoedelijke' gevallen van misbruik hoog is.

Volgens het Nisso-onderzoek zijn de slachtoffers bijna altijd vrouw en de daders bijna altijd man. In ruim eenderde van de gesignaleerde gevallen is de dader een verstandelijk gehandicapte medebewoner. Maar ongeveer even vaak zou het misbruik thuis plaatshebben, bij ouders of familieleden van het slachtoffer. In mindere mate (zestien procent) wordt de dader aangetroffen bij het professioneel personeel.

Volgens het Nisso is het opvallend dat het misbruik 'betrekkelijk vaak' elders plaatsheeft. De daders zijn dan mensen uit de buurt of streek, medebezitters van een café of chauffeurs van bussen voor gehandicapten. Bij een kwart van de slachtoffers zijn er aanwijzingen dat er in het verleden ook misbruik heeft plaatsgevonden.

Volgens het onderzoek duurt het seksueel misbruik door verstandelijk gehandicapte daders gemiddeld korter dan bij andere daders. Meer of betere seksuele voorlichting door bijvoorbeeld groepshoofden wordt door de onderzoekers erkend als één van de oplossingen voor het voorkomen van seksueel misbruik.

Ontslag voor ontucht met zwakzinnigen

ZEIST (ANP) - De directie van het instituut voor zwakzinnigen Zonnehuizen in Zeist heeft een leerkracht ontslagen en een hulpverlener geschorst op verdenking van ontucht met ten minste tien kinderen in de leeftijd tussen 12 en 19 jaar. De 44-jarige leraar uit Zeist zit thuis in afwachting van zijn strafproces. Het onderzoek naar de 37-jarige hulpverlener loopt nog. Het eerste bericht over ontucht - met een 18-jarige zwakzinnige jongen - kwam in oktober 1994 binnen. Volgens de Zeister zedenpolitie gaat het om twee afzonderlijke ontuchtzaken, die zich door een samenloop van omstandigheden tegelijkertijd afspeelden.

Incestslachtoffers in slag om zwartboek

Door onze redacteur
MARGOT POLL

DEN HAAG, 29 JUNI. Incestslachtoffers Jolanda uit Epe beschuldigt het incestslachtoffer Joke Bonhof van plagiaat. Van Bonhof daag verschijnt van Bonhof *Zwartboek Incest, in de schaduw van Epe*. Daarin staan onder meer brieven van incestslachtoffers. Vorig jaar nog verweet de auteur aan Jolanda uit Epe, die toen ook plannen voor een zwartboek had, dat zij geld wilde verdienen 'over de rug' van de incestslachtoffers heen.

Jolanda is woedend. Volgens haar is er sprake van onverbroederd plagiaat. Sommige delen zouden integraal zijn overgenomen uit *Zwartboek Incest*. Dit kan niet waar zijn. Het lijkt wel een omgekeerde wereld: eerst mij beschuldigen van geld willen maken en

nu zelf een boek uitgeven met stellingen die ik aangebracht heb." Zij zal nu, na overleg met haar advocaten, "de nodige juridische stappen ondernemen" tegen Bonhof.

Vandaag wordt het boekje aangeboden aan de voorzitter van de vaste Kamercommissie van VWS, J. van Nieuwenhoven. Joke Bonhof meent dat het publiceren van brieven van incestslachtoffers "de enige manier is om Nederland te doordringen van de ernst van de situatie". *Zwartboek Incest, in de schaduw van Epe* stelde zij samen met Hendrik Jan Kortering, die in 1994 ook een boekje publiceerde naar aanleiding van het grote Epe-proces waarin Jolanda de hoofdrol speelde.

De ontstaansgeschiedenis van het zwartboek begint in november vorig jaar. De twee incestslachtoffers Jolanda en Joke zochten contact met elkaar na het programma *Ooggetuige* over incest. Zij besloten de krachten te bundelen en samen te strijden te trekken tegen het onrecht dat volgens hen aan incestslachtoffers wordt aangedaan. Joke had in haar woonplaats al het Steunpunt voor incestslachtoffers opgericht en samen met Jolanda werkte zij aan een zwartboek met "1700 handtekeningen" en "de verhalen van 800 slachtoffers". Het zwartboek zouden zij gezamenlijk aanbieden aan minister Sorgdrager van justitie, Jolanda en Joke waren fel gekant tegen de wetsver-

andering over de verjaringstermijn voor daders.

De samenwerking tussen Jolanda en Joke heeft niet lang geduurd. Beschuldigingen van "geld maken", dreigementen over en weer en zelfs huisvermelingen zorgden er uiteindelijk voor dat de twee incestslachtoffers geen enkel contact meer met elkaar hebben.

Het vandaag verschenen boek bestaat uit vele brieven 'van verborgen leed'. De steeds terugkerende zin "Hij ging vrijuit, terwijl ik levenslang heb onderstreept de woede van de slachtoffers over het optreden van justitie en in het bijzonder over de nog steeds bestaande verjaringstermijn. Bonhof en briefenschrijfters willen dat

die termijn geheel wordt afgeschaft. "Ik heb mijn vader nog niet aangegeven, omdat ik nog niet weet of ik hem wil aangeven", schrijft een meisje van twintig. De incestslachtoffers zijn van mening dat de tijd die verstrijkt tussen het plegen van het seksueel misbruik en de aangifte die het slachtoffer kan doen, nooit mag verjaren.

Verder worden in het zwartboek veel beschuldigingen geuit: de politie in Zwartsluis doet haar werk niet goed en de officieren van justitie zien de ernst van de zaak niet in. Ook minister Sorgdrager maakt 'onderschattingfouten'. In het zwartboek is aan haar een speciaal hoofdstuk gewijd.

Sorgdrager zou een ontuchtaffaire op de muziekschool in Enschede in de doofpot hebben gestopt (de minister was bestuurslid van de school), zij zou de georganiseerde misdaad in Nederland hebben onderschat en in november vorig jaar weigerde zij ook nog eens de eerste proeve van het zwartboek in ontvangst te nemen. Sorgdrager meende dat het zwartboek het werk ondermijnde van alle mensen die jarenlang aan de wetswijziging hadden gewerkt. Joke stuurde ook alle fractievoorzitters van de Tweede Kamer een exemplaar van het zwartboek — alleen het CDA reageerde met de mededeling dat het van groot belang is dat slachtoffers van seksueel misbruik bekendheid geven aan de problemen die zij ervaren. Bij de Tweede Kamerleden hoopt Joke Bonhof nu meer succes te hebben.

De Volkskrant verzweeg terecht identiteit briefschrijfter

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

De Volkskrant heeft terecht de identiteit verborgen gehouden van de schrijfter van een ingezonden brief waarin de Amsterdammer R. Rümke ervan werd beschuldigd dader te zijn van seksueel geweld. Maar de krant had de brief niet mogen publiceren zonder wederhoor bij Rümke of nader onderzoek naar de zware beschuldiging.

Dit heeft de Raad voor de Journalistiek beslist op een door Rümke ingediende klacht. Eerder verloor Rümke een kort geding dat hij tegen de Volkskrant had aangespannen. In februari dit jaar wees de Amsterdamse rechtbankpresident zijn voor-

dering tot het bekendmaken van de naam van de briefschrijfter af. Ook Rümke bot met zijn eis tot voorschot op schadevergoeding.

De op 6 augustus vorig jaar gepubliceerde brief was een reactie op een — naar aanleiding van de Eper incestzaken — in de Volkskrant geplaatst artikel van Rümke. De schrijver werd gepresenteerd als deskundige op het gebied van meer-voudige persoonlijkheidsstoornissen (MPS). Rümke stelde dat de ontkenning van verdachten van seksueel misbruik gezien moet worden in het licht van de mogelijkheid dat zij zich oprecht niets van hun daden herinneren.

De eerste reactie die bij de krant binnenkwam op Rümkes artikel,

was van H. Crombag, hoogleraar psychologie in Maastricht. Volgens hem was de uiteenzetting van Rümke geheel aan diens diuit ontsproten. "Voor niets wat hij beweert, bestaat solide wetenschappelijke evidentie", aldus Crombag. Daarna ontving de krant nog drie brieven van vrouwen waarin tegen Rümke werd gewaarschuwd. Een daarvan werd anoniem geplaatst, maar pas nadat de redactie de geloofwaardigheid van de bron had gecontroleerd.

De schrijfter van die brief meldde dat zij persoonlijk ervaring had met Rümke als dader van seksueel geweld en dat zij door hem werd bedreigd en achtervolgd. "Inmiddels weet ik dat ik niet het enige slachtoffer ben", aldus de brief.

De commissie komt naar verwachting binnen een jaar met aanbevelingen. Minister Sorgdrager wil dat de commissie zich ook uitspreekt over het gebruik van röntgenfotografie, echoscopie en endoscopie.

Met echoscopie is het mogelijk te bekijken of bij voorbeeld een vrouw hard drugs in haar vagina heeft ingebracht. Daarbij wordt een minuscule camera aan een draad gebruikt. Zo kan ook gekeken worden naar de maaginhoud.

Rectaal onderzoek als opsporingsmethode en als beveiligingsmaatregel zijn al wettelijk toegestaan evenals gedwongen bloedproeven.

"De commissie gaat onderzoeken of bij verdenking van strafbare feiten ook onderzoek met apparaten wordt toegestaan," aldus woordvoerder Holtes van het ministerie van justitie. Holtes verwacht niet dat het werk van de commissie zal leiden tot nieuwe wetgeving. "Het gaat er meer om: welke mogelijkheden zet je in bij strafrechtelijk onderzoek." Welke mogelijkheden zijn er, met inachtname van de grondwettelijk gewaarborgde lichamelijke integriteit van de burger.

Gedwongen aidstests zijn tot nu toe toegestaan door de Hoge Raad in het civiele recht. Een paar jaar geleden werd de zogeheten Rembrandtpark-verkrachter in Amsterdam via deze weg gedwongen een aidstest te ondergaan. Maar er is geen strafwettelijke regeling voor een gedwongen aidstest.

Prof. J. Naeyé, ook lid van de commissie-Meijers, pleitte onlangs in het Nederlands Juristenblad ervoor verdachten van seksuele misdrijven te kunnen verplichten tot een aidstest.

Verplichting aidstest na zedendelict

Par
15/16

Minister onderzoekt mogelijkheden

(Van een verslaggever)

DEN HAAG - Minister Sorgdrager van justitie wil een onderzoek naar de mogelijkheid om verdachten van een seksueel misdrijf te verplichten een aidstest te ondergaan. Ook wil Sorgdrager de mogelijkheden tot andere, vergaande lichamelijke onderzoeken bij verdachten laten nagaan. Daarvoor heeft de minister vandaag een commissie ingesteld. Voorzitter is prof. mr L. Meijers, advocaat-generaal bij de Hoge Raad.

De commissie komt naar verwachting binnen een jaar met aanbevelingen. Minister Sorgdrager wil dat de commissie zich ook uitspreekt over het gebruik van röntgenfotografie, echoscopie en endoscopie.

Met echoscopie is het mogelijk te bekijken of bij voorbeeld een vrouw hard drugs in haar vagina heeft ingebracht. Daarbij wordt een minuscule camera aan een

Sorgdrager onderzoekt plan röntgenfoto bij verdachte

Van onze verslaggever

DEN HAAG *VK 16.06.95*

Minister Sorgdrager van Justitie laat onderzoeken of politie en justitie meer mogelijkheden moeten krijgen om verdachten te onderwerpen aan uitgebreid inwendig onderzoek. Er wordt daarbij onder meer gedacht aan röntgenfoto's, echoscopie en endoscopie.

Een commissie onder leiding van prof. mr L. Meijers, advocaat-generaal bij de Hoge Raad, gaat onderzoeken of uitbreiding met dergelijke uit de medische wereld afkomstige methoden wenselijk is.

Minister Sorgdrager erkende donderdag dat haar partij D66 traditioneel veel waarde hecht aan de integriteit van het menselijk lichaam.

Ze zet dan ook vraagtekens bij

endoscopie als justitiële onderzoeksmethode. Bij endoscopie wordt via een lichaamsopening met behulp van een rubberen slang een minuscule camera in het lichaam gebracht.

Zo kunnen holle organen, bijvoorbeeld de darmen of de maag, van binnen worden bekeken. Minder moeite heeft de minister met het maken van röntgenfoto's voor justitiële doeleinden.

De commissie onder leiding van advocaat-generaal Meijers zal ook onderzoeken of in de strafwet een verplichte bloedafname moet worden opgenomen ten behoeve van een aidstest.

De door de commissie te beantwoorden vraag luidt of verdachten van zware mishandeling en verkrachting moeten worden onderzocht op aids.

...en hij glimlachte vaag zijn stem achterna

Geen stem zo ijl als die van Michael Jackson. Dat bleek ook tijdens het spectaculaire interview vorige week, ter gelegenheid van zijn nieuwe cd. Met een stem zonder persoonlijkheid ging hij ieder direct antwoord uit de weg. Gelukkig zat Lisa Marie Presley er nog bij.

HIS IS DE TITEL van het nieuwe dubbelalbum van Michael Jackson. Met de nadruk

door Marijn van der Jagt

En persoonlijkheid, dat was precies wat er aan ontbrak bij haar beide gesprekspartners.

op 'HIS'. De plaat, wereldwijd gelanceerd onder het motto 'history begins', vertelt de geschiedenis van de solocarrière van Michael Jackson. De helft van het dubbelalbum is een selectie van de hits die de popzanger de afgelopen jaren scoorde. En in het boekje bij de cd staan paginalange opsommingen van songs en videoclips die de popster uitbracht. Maar de titel van het album verwijst ook naar de vorige keer dat Michael Jackson het wereldnieuws haalde, toen hij verzeild was geraakt in een sekschandaal. De titel *HIS* suggereert dat na de persmuskieten, de aanklagers en de rechtsprekers, nu Michael Jackson het woord neemt om zijn verhaal te vertellen. In 'Scream' verwoordt hij de wanhoop van iemand die slachtoffer is van leugens: 'Stop pressuring me!' In 'Childhood' vraagt de ik-figuur om te wachten met oordelen tot je zijn jeugd in beschouwing hebt genomen. Tekeningen van angstige kinderen, waarbij Jackson flarden van de songteksten heeft gekrabbeld, bevestigen het beeld van de zanger die zich diep in de ziel laat kijken.

OOK HET TELEVISIE-interview dat Jackson gaf ter gelegenheid van het verschijnen van *HIS* was bedoeld om volledige openheid van zaken te geven. 'Er zijn geen regels vastgesteld, je hebt ons de volledige vrijheid gegeven', sprak de interviewer plechtig. Om Jackson vervolgens aan een kruisverhoor te onderwerpen waarin alle recente aantijgingen en speculaties voor zijn voeten werden geworpen. Jackson reageerde geschrokken en ongelovig, alsof hij het allemaal voor het eerst hoorde. Met zijn hand op zijn hart en grote onschuldige ogen ontkende hij alles. Het was een verbijsterend spektakel. Het was maar goed dat zijn vrouw Lisa Marie Presley erbij zat, anders was er voor de kijkers geen enkel houvast geweest. Lisa Marie werd kwaad over de vragen, flapte er spontaan van alles uit, viel Jackson in de rede als ze een beter antwoord wist - alles wees erop dat er leven bruist achter dat onwezenlijke droomgezicht van de jonge Presley. Haar stem is de uitdrukking van een krachtige persoonlijkheid die door het Elvis-masker heen breekt en alle projecties van zich afschudt.

De interviewer zat daar niet voor zichzelf, maar namens de hele wereld. 'De mensen willen weten... Er wordt gezegd... Ik moet je dit dus vragen...' Zij sprak met de stem van het miljoenenkoppige monster dat het publiek heet.

En Michael Jackson? Die sprak met zijn gouden stem, die zich loszong van zijn fysieke aanwezigheid. Zijn heldere, zoete stem die iedere willekeurige situatie verandert in een scène uit een musical. Een stem die een onuitwisbare indruk maakt in klank en melodie, maar die te ijl is om de eventuele inhoud van woorden over te dragen. Wat me is bijgebleven van de antwoorden die Michael Jackson gaf, is de manier waarop hij zich terugtrok als de interviewer hem met aantijgingen bestookte. 'Dat ben ik niet', zei hij zacht en hij glimlachte vaag zijn stem achterna.

Het is Michael Jackson's eigen stem die hem het vertellen van zijn verhaal onmogelijk maakt. 'All this confusion really makes you wanna scream', zingt hij in 'Scream', het openingsnummer van *HIS* dat ook als eerste op videoclip is verschenen. Als een soulzanger wil hij het uitschreeuwen van pijn, wanhoop en onmacht, maar hij doet het niet. De schreeuw in 'Scream' klinkt gesmoord. In de clip zie je dat deze schreeuw iets buiten de zanger breekt, een kader waarin hij gevangen zit. Zoals Michael Jackson wel vaker in filmpjes glas versplintert met zijn stem, een straatlantaarn bijvoorbeeld in een Pepsi-reclame. Binnen in de zanger breekt er niets. Zijn stem lijkt nauwelijks verankerd in zijn lichaam. Als hij zingt doet hij verwoede pogingen om zijn lichaam en zijn stem bij elkaar te brengen.

Er is geen zanger die de woorden van zijn songteksten zo consequent omlijst met gezucht en gekreun, met schrille kreten of ritmisch gehijg. Maar die geluiden liggen niet vanzelfsprekend in het verlengde van Jackson's zangstem, zoals dat bij Prince het geval is, of bij James Brown. Bij Michael Jackson klinken die bijgeluiden altijd geforceerd. Alsof hij met zijn lichaam probeert zijn ijle stemgeluid te verzwaren. Het gretige gebaar waarmee Jackson tijdens het zingen in zijn kruis grijpt, moeten we ook interpreteren binnen dit streven. Het geluid

komt daar niet vandaan, hij probeert het daar juist naar toe te sturen. In de hoop dat zijn maagdelijke stem een klein beetje seksuele spanning meekrijgt.

Maar Michael Jackson is overtuigender als hij de tegenovergestelde weg bewandelt en probeert zijn lichaam en zijn stem tot een eenheid te smeden. Met zijn perfecte *moonwalk* is hij in staat zijn lichaam net zo ijl te maken als zijn stemgeluid. In zijn videoclips komt hij het meeste tot z'n recht in zo'n verdwijntruc als in 'Dangerous', waar hij, razendsnel draaiend, verandert in een handvol glinsterend zand. In de clip bij 'Speeddemon' verandert hij in een glanzende motor, in een ander filmpje is hij zo'n 'transformer', een robot-achtig (speelgoed)wezen dat verschillende verschijningsvormen heeft. Prachtig is Jackson ook in de clip bij 'Billie Jean', waarin zijn voetstappen de stoeptegels goud doet oplichten, alsof hij Koning Midas is. En in 'Black or White' danst Jackson met de snelheid van het licht over de hele wereld, en als hij zich uiteindelijk heeft weggedanst, nemen kinderen van allerlei kleuren zijn plek in en spreken met zijn stem.

HET IS VEELZEGGEND dat de rap in dat nummer niet door Jackson zelf wordt gedaan. Voor de raps op zijn platen schakelt Jackson altijd gastsprekers in. Rappen is een directe uiting van wat er leeft in het innerlijk van een zanger. De rapper zet zichzelf zwaar neer, en neemt stelling. Als Public Enemy rapt over 'history, not his story', dan is dat een politiek statement waarmee de zwarte luisteraars worden opgeroepen hun versie van de geschiedenis te plaatsen tegenover die van de blanke geschiedschrijver. Die politieke lading verliest het woord onmiddellijk als het wordt uitgesproken door Michael Jackson. 'Everyday create your

history', zingt hij in het zoete titelnummer van *HIS* tegen soldaten en kinderen. Met politiek heeft het allemaal niets te maken, Michael Jackson houdt zich immers bezig met grotere zaken, zoals de pijn van de aarde, het lot van alle kinderen en het verbeelden van het geloof in een sprookjesachtige onschuld.

Met grote verbaasde ogen reageerde hij dan ook in het tv-interview op de term 'fascistisch' die critici hadden gebruikt om zijn promotiefilm voor *HIS* te omschrijven. In dit filmpje loopt Jackson als een militaire leider voor een gigantische legerparade. Letterlijke Leni Riefenstahl-citaten komen eraan te pas, en er wordt een standbeeld voor deze Jackson opgericht waarbij het Vrijheidsbeeld zou verschrompelen. 'Dat ben ik niet', zingt Michael Jackson zacht. Niet fascistisch, leek hij te bedoelen, maar ook: ik ben niet dat beeld in het filmpje.

Hoe meer hij zich tijdens het interview terugtrok, hoe grimmiger het monster werd dat tegenover hem zat. Dat is wat er bij Michael eigenlijk altijd gebeurt. In tegenstelling tot Lisa Marie biedt hij zich aan als projectiescherm, als spiegel voor de wereld. (Liet hij in de clip bij 'Man in the Mirror' niet enkel beelden zien van het wereldnieuws? En bestond het filmpje bij 'Leave Me Alone' niet uit een enorme Michael Jackson-pop die omgebouwd was tot kermissattractie?)

Het ongemakkelijke gevoel dat je bekruipt als je *HIS* gebruikt om te zoeken naar antwoorden op de controverse rond zijn persoon, heeft te maken met die spiegel-functie die Michael Jackson op zich neemt. Hij geeft namelijk helemaal geen opening van zaken. Hij laat alleen maar zien wat we willen zien.

MICHAEL JACKSON

De beste zijn. Beter dan de rest, beter ook dan zichzelf. Dat is wat Michael Jackson wilde. En hij kreeg het voor elkaar. Hij werd een fenomeen. Maar of hij er gelukkig mee is? 'Ik vertrouw niemand, behalve mijn moeder, en zelfs van haar ben ik niet zeker.'

door Bert Hiddema

ALS KLEINE MICHAEL met zijn vriendjes onbekommerd wedstrijdje verpiesen had mogen houden en had mogen tellen wie de meeste haartjes op zijn pik had, was zijn stem misschien minder helder of zelfs lager geweest dan nu. Wie weet had *Beat It* dan nooit bestaan of was de nachtmerrie van *Billie Jean* – over een meisje dat beweert door hem bezwangerd te zijn – banale werkelijkheid geworden en geen platina cd. Maar Michael had geen vriendjes en mocht geen normaal jongetje zijn.

Michael Joseph Jackson wordt op 29 augustus 1958 geboren in Gary, Indiana, in een buurt waar je maar op twee manieren rijk kunt worden: als gangster of als zanger. Michael begint op zijn vierde jaar te zingen en wordt door vader Joe van de ene talentenjacht naar de andere gesleurd. Tot hij op zijn negende jaar de droom waar maakt en met zijn oudere, talentloze broers Jackie, Jermaine, Tito en Marlon een contract krijgt bij Motown, het zwarte topmerk met artiesten als The Supremes, Marvin Gaye en Stevie Wonder. Vanaf zijn tiende krijgt hij van zijn vader opdracht om zich twee jaar jonger voor te doen. Michael gaat daar op een gegeven moment zelf in geloven.

Omdat hij het middelpunt is van de Jackson Five, wordt hij tot in de afgrond verwend. Hij ontpopt hij zich als een driftkikkertje dat de vloer aanveegt met iedereen. Hij leert niet om te gaan met kinderen van zijn eigen leeftijd. Huilend ziet hij ze van achter het raam buiten spelen en onbekommerd genieten van hun leven.

Hij danst fantastisch en kan volwassen, menselijke emoties zo genadeloos goed bezingen dat de mensen denken dat hij een dwerg is. Zijn grote voorbeelden zijn Diana Ross en James Brown. Hij doet niets liever dan hen imiteren.

ALS HIJ VIJFTIEN jaar is, zegt zijn zusje LaToya dat Mike geen tijd voor seks heeft. Tatum O'Neal, ook een kindsterretje en net zo uitgebuit door haar vader als Michael door de zijne, zegt dat seks iets is waar Michael geen sjoege van heeft. Net als zijn moeder is hij een vroom Jehova's Getuige die tegen seks buiten het huwelijk is. Vol afkeer kijkt hij naar zijn broers, die tijdens hun tournees de beest uithangen en ordinaire hoeren naar zijn kamer sturen en hem uitlachen als hij met zijn mond vol tanden staat.

Het podium is de enige plaats waar Michael zich op zijn gemak voelt. Voor een zaal mensen – hoe voller hoe beter – kan hij zonder schaamte zichzelf zijn. Maar op een feestje staat hij te blozen als een amateur bij de Sound Mix Show.

Michael speelt liever met kleine jongetjes. Soms duiken ze met z'n allen in een bed om lol te schoppen, heel onschuldig allemaal. Hij is gek op kinderen en schenkt veel geld aan liefdadigheidsinstellingen. Bij zijn concerten staan de gangen vol zieke kinderen, die een laatste glimp willen opvangen van hun grote idool voor ze sterven.

Hij noemt zijn huis Neverland Valley en heeft in zijn kamer vijf vrouwelijke etalagepoppen, waarmee hij praat. Hij leeft in een sprookje, zijn eigen wereld waar volwassenheid een ondeugd is. Disneyland is zijn favoriete stek. In de filmzaal van zijn huis kijkt hij naar *Fantasia* en elke avond schuddebuikt hij om de komische avonturen van de Stooges. Hij wil de tijd laten stilstaan om te kunnen blijven wat hij was. Een kind.

Zijn beroemdste dans is de moonwalk, waarin hij tegelijkertijd voor en achteruit lijkt te gaan. Hij heeft een cameraman die hem overal volgt. Zijn leven is de film die hij over zichzelf laat maken en waar hij onophoudelijk naar kijkt. Niet zozeer uit narcisme, maar om zichzelf te verbeteren, want hij is een perfectionist met maar één doel: de beste zijn. Beter dan de rest, beter dan zichzelf.

Maar als hij in de spiegel kijkt ziet hij vooral zijn grove neus. *Big Nose*, noemen zijn broers hem gekscherend. Zo gauw hij zijn kans schoon ziet, laat hij hem verklei-

nen. Tot zes keer toe. Hij laat ook net zo'n kuiltje in zijn kin maken als Kirk Douglas heeft en hij smiert zijn gezicht in met porcelana om witter te lijken.

Het is voor hem van levensbelang dat hij

eruit kan zien zoals hij wil, want hij wil voor geen goud lijken op zijn vader. Joseph Jackson komt uit LaToya's autobiografie *Growing Up in the Jackson Family* naar voren als een psychopaat die haar en haar zusje

Rebbie seksueel misbruikte, die zijn zoons dirdle als militairen en die vooral de kleine Michael onophoudelijk sarde en in elkaar sloeg. Volgens andere verhalen misbruikte hij Michael eveneens seksueel, zodat het kind al misselijk van angst werd als zijn vader in de buurt was. Joe gaat vreemd bij het leven, zodat Michael ook nog met een onecht zusje zit opgescheept.

Van volwassenen heeft hij niets te verwachten. 'Ik vertrouw niemand, behalve mijn moeder, en zelfs van haar ben ik niet zeker', weet hij al op jeugdige leeftijd te vertellen. Zijn broers nemen hem in de maling; journalisten verdraaien zijn woorden; Berry Gordy, de baas van Motown, geeft hem een wurgcontract; tijdens zijn tournees wordt hij bestolen door zijn naaste medewerkers; winkeliers verhogen hun prijzen zodra ze hem ontwaren; zijn fans staan klaar om hem te vermorzelen zodra ze hun kans schoon zien. 'Ik hou van mijn fans, maar ik ben ook bang voor ze', zegt hij.

Dat is de prijs die hij moet betalen voor zijn roem: geen leven hebben. Dus wordt het voor hem van levensbelang om de werkelijkheid buiten te sluiten. 'Everybody has deep, dark secrets', zegt hij in 1978. Hij leeft in een droom. Die later werkelijkheid wordt als hij acht Grammy's wint voor *Thriller*, de meest succesvolle elpee aller tijden, waarvan 38,5 miljoen exemplaren verkocht worden. Zelfs de allergrootste, Elvis Presley, heeft dat nooit bereikt. Hij is woedend dat Elvis en niet hij The King wordt genoemd.

HIJ IS 26 JAAR en nog steeds maagd. Hij mag dan *soul* hebben, ballen heeft hij niet. Hij praat fluisterend, zijn handschrift is kinderlijk en onleesbaar, hij draagt altijd één witte handschoen en een zonnebril die hij nooit afzet. Als hij bijna dertig is, gaat hij de stad in met een gorillamasker op om de mensen aan het schrikken te maken. Hij beziet de wereld door een haarlok voor zijn oog. Hij is een levende legende, van hot naar her vliëgend en ijle kreetjes slakend.

Hij kan geen muziek lezen, maar fantastisch zingen. Zijn stembereik is drieëneenhalve octaaf. Zijn zakelijk instinct is ongeëvenaard: hij kaapt de rechten van de Beatles voor de begerige neus van Paul McCartney weg terwijl hij een plaat met hem opneemt.

Zijn voorlaatste televisie-interview is met Oprah Winfrey in het voorjaar van 1993, en dat is het eerste in veertien jaar. Hij geeft het naar aanleiding van een dertienjarig jongetje dat door hem seksueel misbruikt zou zijn. Ze keken samen in bed naar *The Exorcist* op de video en na afloop van de spannende film had Michael zijn tong in de mond van de jongen gestopt. Daarna hadden ze orale seks. De vader van de jongen, co-auteur van Mel Brooks' film *Robin Hood: Men in Tights*, eist een schadevergoeding van twintig miljoen dollar. Michael betaalt tien miljoen en voegt er schielijk aan toe dat dit niet moet worden opgevat als een schuldbekentenis.

Als Oprah Winfrey vraagt of hij nog maagd is, zegt hij: 'Ik ben een heer.'

Volgens een ander verhaal is hij op zijn vijfendertigste jaar ontmaagd door Liz Taylor, de aartsmoeder van alle homoseksuelen.

'De mensen moeten wachten op de waarheid voor ze mij veroordelen', zegt hij.

Om te laten zien hoe normaal hij is trouwt hij met Lisa Marie, de dochter van Elvis Presley. En nu maakt hij zijn comeback met *HIStory: Past, Present and Future - Book I*, een uitgekende dubbel-cd met vijftien hits en vijftien nieuwe nummers, van rhythm-and-blues tot rock, van pop tot hip-hop, om van zoveel mogelijk walletjes te eten.

Epic, zijn platenlabel, gooit er dertig miljoen dollar tegenaan en voor de cd in de Nederlandse winkels ligt, is hij al platina. In een tijd van gezichtloze house-muziek is Michael nog steeds een ster.

Michael Jackson verweert zich in nieuwe songteksten

Hier een beeld uit de videoclip waarin de Amerikaanse popster Michael Jackson zijn nieuwe nummer *Scream* zingt, en die vanavond in de VS officieel in première gaat. Jackson zingt in de clip (foto) voor het eerst samen met zijn zus, Janet Jackson. De première van de video, al voorvertoond op het muziekstation MTV, wordt op ABC-tv omlijst met het eerste tv-interview dat Jackson samen geeft met zijn vrouw Lisa Marie Presley, Elvis' dochter, met wie hij vorig jaar trouwde. Een woordvoerder van Presley heeft krantenberichten ontkend dat Lisa Marie in verwachting zou zijn. Het nummer op de video *Scream*

en ook andere nieuwe nummers, zoals *Tabloid Junkie* op de Jackson cd *History*, die 20 juni uitgebracht wordt, richt zich tegen de aantijgingen en geruchten die over Jackson in omloop zijn gebracht, nadat hij vorig jaar beschuldigd werd van het plegen van ontucht met een jongetje. Jackson trof een financiële regeling met het vermeende slachtoffer, en tot een officiële aanklacht is het nooit gekomen. Jackson keert zich tegen de roddelpers op zijn nieuwe plaat: „Just because you read it in a magazine, or see it on a tv screen, don't make it factual”.

(Foto AP)

Michael Jackson zoekt zijn gelijk via publiek

Van onze correspondent
Oscar Garschagen

WASHINGTON

Met nieuwe muziek, een megalomane promotiefilm en mega-dollars is Michael Jackson begonnen aan zijn terugkeer als de *King of Pop*. Geregisseerd door Sony Corporation wil de 36-jarige Jackson zijn beschadigd imago repareren door middel van een cd-album en een publiciteitsoffensief, dat met een investering van dertig miljoen dollar niet onderdoet voor de kostprijs van een presidentiële verkiezingscampagne.

De 'première' van de videoclip *Scream*, met daarop het gelijkna-

mige duet met zijn zuster Janet, gaat vooraf aan een optreden van Jackson in *Prime Time Live* van ABC. Samen met zijn echtgenote Lisa Marie Jackson Presley zal de geplaaide ster zich vandaag laten ondervragen door Diane Sawyer. Het hoogtepunt is de presentatie van zijn nieuwe cd-album *HIStory, Past, Present and Future, Book 1*.

Prime Time Live biedt Jackson de eerste gelegenheid zich te presenteren als een gelukkig getrouwde artiest, die op *Neverland* niets liever wil dan een gezin stichten en mooie muziek maken.

Amerikaanse kijkers worden door onsentimentele tv-critici al ge-

houden als zij zien hoe Jackson zich presenteert als het tegendeel van een kinderlokker. Michael en de dochter van Elvis zouden niets liever willen dan een zoon.

Uiteraard zal hij zich ook bekla- gen over de 'heksenjacht' van de media en de openbare aanklager Thomas Shedd, die hem verdachten van ontuchtelijke handelingen met een minderjarige jongen. Voordat de aanklacht door een rechter in behandeling genomen kon worden, kocht Jackson de jonge aanklager en zijn familie af met naar schatting twintig miljoen dollar. Twee miljoen dollar ging naar de gescheiden ouders van de jongen. Of Jackson zich werkelijk

schuldig heeft gemaakt aan kinder- mishandeling of dat hij het slacht- offer is geweest van een ordinaire afpersingszaak, is daardoor nog steeds niet opgehelderd.

Jackson, die werd bijgestaan door Johnnie Cochran, de advocaat van O.J. Simpson, wilde het niet op een rechtszaak laten aankomen maar zoekt nu zijn gelijk via zijn miljoenenpubliek. Hij tracht met nummers als *D.S.* en *Tabloid Junkie* wraak te nemen op zijn aankla- gers en de media, die met uitzonde- ring van *The New York Times* en *The Wall Street Journal* de zaak verschrikkelijk hebben opgeklapt.

Zie verder pagina 15, kolom 8

Woedende reactie op nachtmerrie in nieuw album History

Michael Jackson reageert zich af

Van onze verslaggever
Gert van Veen

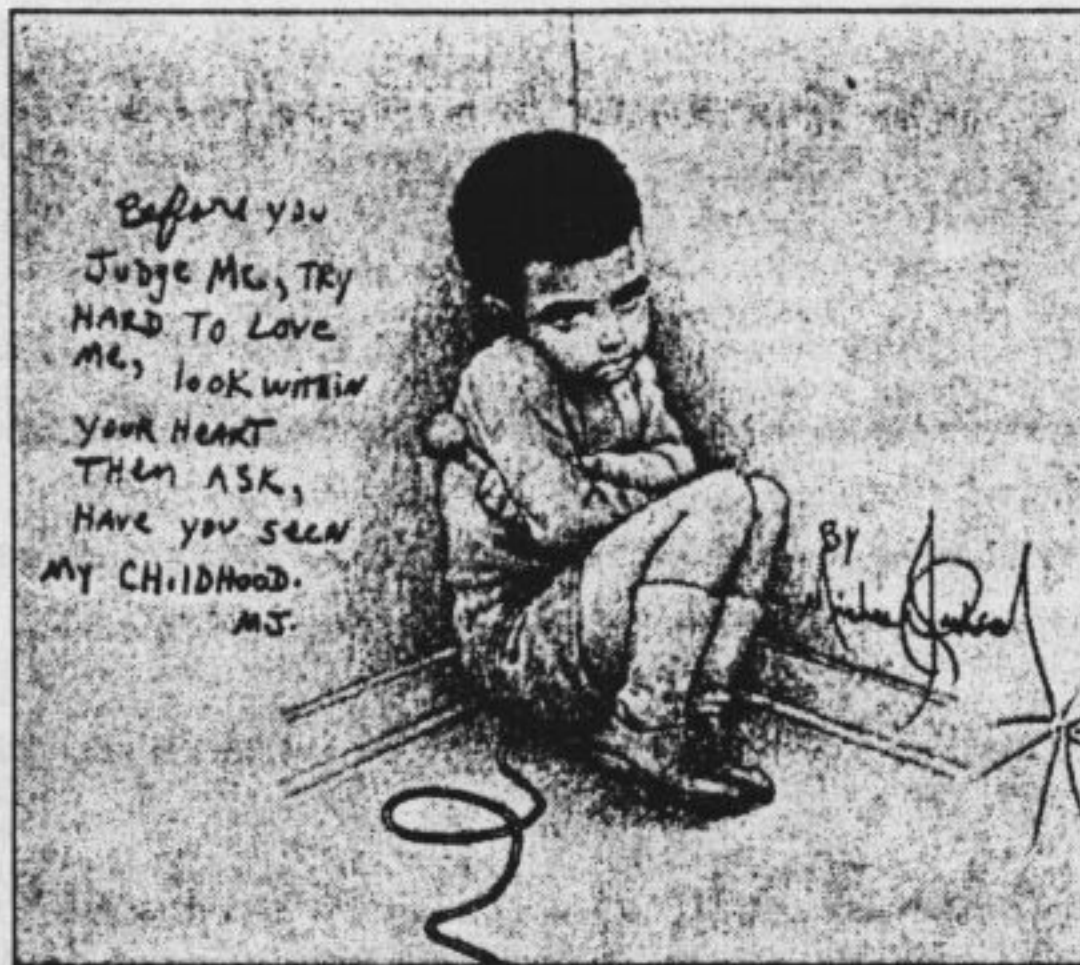
AMSTERDAM

Woede, pijn, teleurstelling, razernij. De emoties van de songs op Michael Jacksons nieuwe album *History*, dat vrijdag uitkomt, staan voor een groot deel in het teken van het drama, dat zijn persoonlijke leven de afgelopen twee jaar bepaalde.

De *American dream* van de succesvolste popmuzikant aller tijden veranderde in een *American night- mare*, toen de wereld die hem altijd op handen had gedragen, zich tegen hem keerde. De rechtzaak die volgde op beschuldigingen dat hij een 13-jarig jongetje seksueel misbruikt zou hebben, de heksenjacht van de media en de manier waarop 'vrienden' en bekenden hun 'exclusieve' verhaal verkochten: het heeft Jackson bitter gemaakt. En woedend.

History - zijn verhaal - moet de revanche worden. Oorspronkelijk aangekondigd als een *Greatest hits*, is het een dubbel-cd geworden, met op de eerste plaat een selectie van zijn grootste successen (hits als *Beat it* en *Billie Jean*) en op de tweede nieuw werk, waarmee hij vriend en vijand zal verbazen.

De gemeen snerpende electronische brom waarmee *Scream* begint, zet de toon voor de meest agressieve reeks songs uit zijn carrière. Het op single uitgebrachte openingsnummer, waarin hij wordt bijge- staan door zijn bijna even beroemde zus Janet, klinkt als een noodkreet, met de steeds terugkerende regel 'Stop questioning me' als rode draad. 'Stop fucking with me' voegt hij er zelfs aan toe: Michael Jackson laat niet langer met zich dollen, zo-

Kindertekening van Michael Jackson uit cd-boekje van *History*.

als hij ook duidelijk maakt in nummers als *Money*, waarin hij zich richt tegen de *backstabbers* - de mensen die hem een mes in de rug staken. 'You're suing for the money' bijt hij zijn aanklagers toe, de geldwolven die 'hun ziel nog wel aan de duivel zouden verkopen'.

In *Tabloid junkie*, een nummer over de roddelpers ('they say he's homosexual') richt hij zich tot diegenen die alles maar klakkeloos aannemen van wat de media ze vertellen: 'Just because you read it in a magazine, or see it on a tv screen, don't make it factual'.

Een van de weinige nummers

waarvan de tekst staat afgedrukt op de hoes is het venijnige *DS*, met het refrein 'Dom S. Sheldon is a cold man'. Hier lijkt Jackson zijn woede te koelen op officier van justitie Thomas Sneddon, die hij zelfs verdenkt van banden met de Ku Klux Klan: 'You think he brother with the KKK?'

De aanleiding mag dan alles behalve vrolijk zijn. Michael Jackson is werkelijk op dreef in deze nummers, die steeds zijn voorzien van lekker open, funky arrangementen. Ze vormen een scherp contrast met de momenten dat hij weer even zijn toevlucht zoekt in zijn eigen, veilige

droomwereld. *Smile* (een eerbetoon aan Charlie Chaplin), *You are not alone* en *Childhood*, het thema voor de film *Free Willy 2*, zijn suikerzoete kitsch-liedjes in Hollywood musical-stijl, waarin de tijd lijkt te hebben stilgestaan. Hoewel, zelfs hier komt de harde realiteit nog even om de hoek kijken. In *Childhood* verdedigt hij zijn 'excentricke', kinderlijke gedrag: 'I'm searching for that wonder in my youth, like pirates and adventurous dreams'. Het is zijn lot, zingt het voormalige kindsterretje 'to compensate for the childhood, I've never known'.

Je moet haast wel sympathie gaan voelen voor die arme drommel, die zoveel onrecht is aangedaan. Maar Michael Jackson vecht dapper terug. En op de beste momenten heeft hij zijn woede weten om te zetten in spetterende songs, die niet alleen scherper en directer, maar ook eigentijdser klinken dan alles wat hij sinds *Thriller* op de plaat heeft ge-

Daar heeft hij het, helaas, niet bij gelaten. De hele omliggende van *History*, zoals het 30-pagina's tellend boekwerkje, waarin ondermeer al zijn gouden en platina platen worden vermeld, lijkt nog eens te moeten onderstrepen dat we hier te maken hebben met de succesvolste popmuzikant aller tijden.

En voor het geval niemand anders op het idee zou komen, heeft Jackson zichzelf ook alvast laten vereeuwigen in de vorm van een immens standbeeld, zoals te zien in zijn laatste video-clip en op de hoes van *History*. Want Michael Jackson is de *King of pop*, laten we dat vooral niet vergeten.

Jackson-circus

Vervolg van pagina 1

De grens tussen de schandaalpers en de serieuze media vervaagde volkomen, overigens niet alleen in de VS, maar ook in Europa. Jackson voelde zich gedwongen zijn wereld-tournee te staken en sloot zich na een totaal onverwacht huwelijk met Lisa Marie Presley op in zijn Californische landgoed.

De muziek en de teksten vol zelf- beklag zijn van Jackson, maar het hele circus is opgezet door Sony Corporation, dat in 1991 een contract van een miljard dollar met de artiest sloot. Sony hoopt dat het nieuwe album met vijftien oude en vijftien nieuwe nummers ruim vijf- honderd miljoen dollar in twee jaar zal opleveren. Als er minder dan twintig miljoen albums worden ver- kocht, is Sony niet tevreden, aldus Mel Ilberman van Sony Music International. Zeven nummers zullen in de loop van het jaar worden uit- gebracht als singles en in 1996 zal Jackson op toernee gaan.

De leiding van Sony straalt naar buiten toe groot optimisme uit, maar in de muziek- en vakpers - *Rolling Stone* en *Variety* - maakt zij er geen geheim van ook twijfels te koesteren. Of de commerciële aantrekkingskracht van Jackson na 'de affaire' en de chirurgische ver- anderingen aan zijn gezicht nog even groot is als in de jaren tachtig, is ook voor hen een vraag.

Sony denkt met een grootschalige marketingoperatie Jackson te ver- kopen aan de nieuwe generatie tien- ners en jonge studenten. Jongeren van 10 tot 21 jaar in de *mainstream* van de samenleving vormen de be- langrijkste doelgroep. Sony specu- leert erop dat zij het schandaal van vorig jaar al grotendeels zijn verge- ten of partij hebben gekozen voor Jackson. De twijfelars zullen via de muziek- en jeugdpers worden toe- gesproken door loyale Jackson-fans als Quincy Jones, Tatum O'Neal en Guns N' Roses. Gitarist Slash van deze band in *Vibe*: 'Michael is een wereldmuzikant, hij is fucking bril- iant. De rest doet er niet toe.'

Jackson zingt en tekent over jeugd

NEW YORK — De Amerikaanse popster Michael Jackson heeft op de hoes van zijn gisteren in de VS uitgebrachte single een zelfgetekend zelfportret afgedrukt, waarop we hem zien als een klein jongetje, dat bedrukt in de hoek van een kamer zit met een microfoon in de hand. De tekening en de twee popsongs op de single, getiteld 'Childhood' en 'Scream' hebben betrekking op Jacksons jeugd — hij was al voor zijn tiende een bekende popster — en de recente beschuldigingen tegen hem. Hij zou een jongetje misbruikt hebben. Jackson trof vorig jaar een regeling met de ouders van het jongetje. Tot een officiële aanklacht kwam het vervolgens niet, maar in de Amerikaanse media werd Jackson aan de schandpaal genageld.

'Voordat je over me oordeelt, probeer uit alle macht van me te houden, kijk in je hart en vraag je zelf dan af: heb je mijn jeugd gezien', schrijft Jackson bij de tekening en zingt hij ook in 'Childhood'. Jackson maakte als kind deel uit van de ambitieuze Jackson familie, en zijn kindertijd bestond voornamelijk op- tredens en opnamesessies van platen.

In 'Scream' valt hij zijn critici aan: 'Julie zeggen me dat ik fout ben, maar bewijs maar eens dat jullie het bij het goede eind hebben'. Beide songs maken deel uit van de nieuwe Jackson cd *HIStory Past, Present and Future Book 1*, die op 20 juni uitgebracht wordt (foto AP).

OPRAH BAALT VAN MICHAEL JACKSON

OPRAH WINFREY heeft gewo- ren nooit meer een interview te ma- ken met MICHAEL JACKSON. Gisteravond gaf MICHAEL JACK- SON in Amerika een interview aan DIANE SAWYER. Oprah is daar niet treurig over. Ze vindt dat Jack- son haar laatste interview alleen maar gebruikt heeft om eventuele beschuldigingen wegens misbruik van kinderen af te zwakken.

En dat is de reden dat Oprah geen pogingen heeft gedaan Michael weer in haar show te krijgen en nu is hij gisteravond wel met zijn vrouw LISA MARIE PRESLEY bij Diana Sawyer verscheen. Oprah: 'Toen ik hem laatst interviewde heeft hij voor mij verzwegen dat hij wist dat de beschuldigin- gen wegens misbruik van kinderen naar bui- ten zouden komen. Ik werd alleen gebruikt

■ Oprah Winfrey wil Michael niet meer interviewen.

om zijn imago op te vijzelen.' Een paar maanden later bracht een 13-jarige jongen de schokkende aanklacht wegens seksmisbruik naar buiten. Toen kortgeleden bekend werd dat Michael opnieuw een interview wilde geven, dacht Oprah's staf dat de tv-ster zeker haar best zou doen de popster in haar show te krijgen. Oprah liet weten dat zij onder geen enkele omstandigheid nog met Jackson wilde praten.

Ze zei: 'Ik ben zelf als kind slachtoffer van seksueel misbruik geweest en ik zou hem wel een paar moeilijke vragen hebben gesteld over de aanklachten tegen hem, maar ik wil hem nooit meer interviewen.'

MICHAEL JACKSON UNAUTHORIZED

Koning Midas met een luier

JOOST ZWAGERMAN ■ *In de exploitatie van zijn schichtigheid is Michael Jackson een meester: en dus is het een spektakel als de kindman spreekt. Christopher Andersen schreef de zeer behoorlijke biografie van een Peter Pan met zakentalent, die zeker niet de laatste zal zijn.*

Na J. Randy Taraborrelli's *Michael Jackson. De magie en de waanzin* uit 1991 is Christopher Andersen's *Michael Jackson. Onthullend* de tweede serieus te nemen Jackson-biografie, maar het zal zeker niet de laatste zijn, alleen al vanwege de moeilijke te doorgronden combinatie van ongeëvenaard zakeninstinct en verbijsterende kinds- en gefliptheid van 's werelds meest verkopende popmuzikant. En over records gesproken: uitgeverij Bosch & Keuning verdient een prijs voor de armoedigst vertaalde boektitel van het jaar, want *Michael Jackson. Onthullend* heet oorspronkelijk *Michael Jackson. Unauthorized*, wat toch echt iets anders betekent. Echt onthullend is Andersen's biografie trouwens niet. Andersen is niet te beroerd om zijn biografie in te leiden en af te sluiten met alle rumoer over vermeend seksueel contact van Jackson met schooljongetjes. Maar hij weet er niet méér over te melden dan wat al uittreuren over die affaire door de Amerikaanse media is opgedist. Hoogstens heeft Andersen alle nieuwsfeiten, tot op de minuscuulste incidenten, zo gerangschikt dat het moeilijk is om na lezing van *Michael Jackson. Onthullend* nog vol te houden dat de uitstapjes en logeertpartijen met acht- à negenjarige jongetjes zijn ontsproten aan een louter sentimentele kinderliefde van Jackson.

Toch is het geen rellerig boek. Andersen heeft een reputatie hoog te houden. Eerder publiceerde hij biografieën van Mick Jagger en Madonna. *Jagger Unauthorized* is verdienstelijk, maar voegt weinig toe aan de toevloed van Stones-lectuur. Eén hoofdstuk uit de autobiografie van Marianne Faithfull geeft een beter inzicht in Jagers omnivore, gulzige persoonlijkheid dan Andersen's biografie. Maar *Madonna Unauthorized* (1991) behoort samen met de essays van Camille Paglia en de biografie door Robert Matthew-Walker tot het beste wat er over de *material girl* is gepubliceerd.

Met Jackson heeft Andersen waarschijnlijk iets minder affiniteit dan met Jagger en Madonna. Andersen gaat nauwelijks in op Jacksons muzikale merites, maar richt zich vooral op diens vele rariteiten. Over het schrikbewind van vader Joe Jackson, die zijn jongens dirdle tot het kindergroepje *Jackson 5*, is al uitputtend geschreven door Taraborrelli. Andersen werkt Michaels jonge jaren dan ook plichtmatig af. De biografie wint aan vaart en spanning wanneer Andersen belandt bij de excentrieke en (soms inderdaad) bespottelijke wederwaardigheden die over Jackson zijn te vertellen vanaf de jaren waarin hij uitgroeit tot icoon van de Amerikaanse massacultuur. Want maf is het dat iemand die zo zijngewekend slim is om Paul McCartney de miljardenrechten op de Beatles-liedjes te ontfutselen, een halve week later als de eerste de beste regressieve psychoot in gezelschap van het kindsterretje Macauley Culkin (van de film *Home Alone*) vanaf de hoogste verdieping van een hotel oude dametjes bekogelt met waterballonnen en stuiterballen. En wat beziet een megaster die tijdens concerten mociteloos een *crew* van een paar honderd man bestuurt, om ter afleiding in één uur tijd voor eigen gebruik voor tachtigduizend dollar kleuterspeelgoed te kopen?

It hurts to be me, is Jacksons inmiddels beroemd geworden *onliner*. Dat zal heus wel kloppen. Michael Jackson komt in Andersen's biografie naar voren als een gekwelde

ziel, seksueel volslagen op slot en met een hardnekkige neiging tot huilebalkerij bij de minste of geringste tegenslag – en dan geen onderdrukte snik, nee: tranen met tuiten. Therapeuten die aan het woord komen in *Michael Jackson. Onthullend* beweren dat diens overdadig gegraai in eigen kruis tijdens concerten en in videoclippen het gevolg is van een verkrampte seksualiteit en een halfbewuste gehechtheid aan masturbatie als enig zaligmakende seksuele activiteit. Dat mag klinken als vrijblijvende *psycho-babble*, in vergelijking met de malle fratsen van Jackson zelf is deze diagnose een welkome proeve van gezond verstand.

Intussen mankeert er werkelijk niets aan het zakelijk functioneren van deze Peter Pan. Terwijl Prince zijn (inmiddels sterk tanende) roem dankt aan een revolutionaire muzikale innovatie en Madonna vooral excelleert in het combineren van *underground* en massacultuur, is Michael Jackson onbetwist de kampioen van de mastodontische zakendeals. Op het juiste moment investeert hij miljoenen in het verwerven van *copyrights* op andermans hits. *Merchandizing* en perspromotie denkt hij tot in details uit. Maar écht onovertroffen is hij in het uitbuiten van incidenten en ongelukken. Een kleine verwonding aan zijn handen bouwt hij uit tot een vermindering van bovenmenselijke proporties. Hij exploiteert zijn schichtigheid om het imago van de zonderling te vergroten. Schaarste is het sleutelwoord. Terwijl Madonna maanden heeft waarin zelfs het obscuurste maandblad met succes bij haar aan de bel kan trekken voor een interview, hult Jackson zich doorgaans in stilzwijgen en is een vraaggesprek om die reden automatisch een mediaspektakel. Dat hij niets te melden heeft, wordt in alle consternatie over het hoofd gezien. De kindman spréekt! Er rollen hem woorden, samengestelde zinnen zelfs uit de mond. De wereld siddert en is ademloos. Christopher Andersen heeft er veel aan ge-

daan om Michael Jackson te portretteren als een jonge man met warme belangstelling voor familielevens, religie en muziekgeschiedenis. Helaas, het heeft geen effect. Eén anekdote over, bijvoorbeeld, de ontstellend sullige manieren waarop Jackson zich pleegt te vermommen voordat hij – sowieso bijzonder – de straat opgaat, en het beeld van 'fijne jongeman' is weer aan diggelen. Zo wilde Jackson op oudejaarsavond 1993 Las Vegas bezoeken. Ter voorbereiding verkleedde hij zich als een Arabische vrouw, compleet met sluier. Helaas was hij zijn sportschoenen maat vierenvertig vergeten; de wit met gele fosforescerende Nikes staken als slagschepen onder zijn zwarte damesgewaad uit, zodat hij erbij lip als een personage uit Monthy Python.

Andy Warhol werd eens 'een sfinx zonder geheimen' genoemd, een beroemd geworden typering die ook van toepassing is op Michael Jackson. Er zijn legio typering van Jackson in omloop. 'Diana Ross in travestie,' noemde een popjournalist hem kort geleden in *The Face*. Na lezing van *Michael Jackson. Onthullend* houd ik het voorlopig op een koning Midas met een luier.

MICHAEL JACKSON. ONTHULLEND
door Christopher Andersen
Vertaling Karin van den Berg, Liz van Deursen, Monique van den Reijen en Ank van Spaendonk
Uitgever Bosch & Keuning, 351 p., f39,90

Popgodheid krijgt publieke maagdelijkheid niet terug

Door MAARTEN HUYGEN

Zo vlak voor het uitkomen van zijn nieuwe dubbel-cd *History. Past, Present & Future* is het tijd voor popster Michael Jackson om publiekelijk schoon schip te maken met een omstrede verleden. Vergeseld door zijn nieuwe vrouw, Lisa Marie Presley, ontkent hij tijdens een interview in de Sony Film Studios met de televisie-journaliste Diane Sawyer de beschuldigingen van seksueel misbruik van kinderen. Inmiddels heeft hij miljoenen betaald aan de jongen die hem had beschuldigd van seksueel misbruik. Na de schikking weigerde de jongen tegen hem te getuigen in een strafproces zodat de aanklager de zaak sepoerde.

TV • VOORAF

Jackson ontvangt nog steeds kinderen en volgens Lisa Marie springen ze vaak in zijn bed. Maar „het is allemaal moreel en allemaal puur en ik denk niet op die manier in mijn hart“, zei Jackson over de aantijgingen. Ze vormen een merkwaardig stel, Jackson en Presley. Hij is de popgodheid, tegelijk zwart, blank, mannelijk, vrouwelijk, kind, volwassen en omniseksueel. Zijn antwoorden op de vragen zijn weinig reflectief. Hij is, blijkt uit zijn antwoorden, dol op liefde en kinderen. Maar

Michael Jackson en Lisa Marie Presley tijdens het interview. (Foto AP).

seks heeft hij alleen met zijn vrouw, zegt hij, want ze slapen in hetzelfde bed. Hij wil graag kinderen adopteren, ook de kinderen van zijn vrouw uit een vorig huwelijk, voegde hij daar enthousiast aan toe. Deze opmerking ging haar zelfs te ver. Zij is moer verstandelijk en wegend in haar antwoorden dan Michael Jackson. De televisie-journaliste kijkt ze achterdochtig aan. Ze weet hoe het werkt. Niet voor niets is ze de dochter van Elvis Presley, het grootste idool van de jaren vijftig, een blanke die zwarte ritmes speel-

de en zong. Sawyer vraagt nog of ze niet met hem getrouwd is om zijn kapitaal te brengen in de Scientology-sekte, waar ze lid van is. Nee, zegt ze. Er worden amateurvideobeelden van het huwelijk zelf getoond, een jaar geleden en die doen weinig af aan de indruk dat het om een imago-verbintenis gaat. De ceremonie is onderkoeld. Jackson kauwt kauwgom tijdens zijn jawoord en ziet er niet echt uit als een enthousiaste bruidegom. Zij kijkt wat verlegen weg van hem en de traditionele kus

blijft uit.

De veel gestelde vraag over het waarom van Jacksons blanke huidskleur komt weer naar voren. Jackson zegt dat het 'natuur' is en dat hij graag zo zou kunnen zonnen als zijn vrouw. Presley voegt daar veelbetekend aan toe dat Jackson een artiest is en dat hij daarom gerechtigd is om alles te reconstrueren. „Hij beeldhouwde zichzelf“, zegt Presley.

Het programma opent met beelden uit Jacksons Motownverleden als zanger. Aan het einde wordt de promotiefilm voor de nieuwe cd vertoond. Het is een Riefenstahl-achtige „Triumph des Jacksons“, een parodie, waarbij soldaten met rode laarzen marcheren, gespieerde industriewerkers lassen en later wordt onder gejuich der massa een door helikopters omcirkeld beeld van Jackson onthuld. Dit filmpje is niet het enige waar fictie niet van werkelijkheid valt te onderscheiden. Het hele interview heldert niets op, behalve dat gestelde vragen meestal ontkennend worden beantwoord. De ploeg van Sony mag tevreden zijn, evenals Jackson zelf die bijna juichte toen het vraaggesprek was afgelopen. Maar zijn publieke maagdelijkheid van weleer heeft hij niet terug.

Michael Jackson - *The man and his music*, BBC1, 20.00-21.00u.

Michael Jackson

Hoewel ik noch een fan, noch een kenner van Michael Jackson ben, was ik zeer gefascineerd door het interview met hem en Lisa Marie Presley van vrijdag 16 juni, uitgezonden op BBC 1. Uw verslaggever kopt zijn artikel op de tv/radio-pagina met 'Popgodheid krijgt publieke maagdelijkheid niet terug'. Voor mij kreeg hij die wel.

Hoewel het op zijn zachtst gezegd onverstandig van M.J. is om zo veel en 'los' met kinderen om te gaan, bleek uit het interview dat hij met zijn 36 jaar toch eigenlijk nog kind met de kinderen is. Je kunt hem dus verwijten dat hij niet volwassen is, kan of wil worden. Je kunt hem echter op grond van dit interview niet verwijten dat hij een perverse slechterik is. Dat moet iemand met een beetje psychologisch inzicht toch duidelijk zijn. Uit het interview sprak een nakef, speels, verwend, maar tegelijkertijd ook een open, intelligent en gevoelig mens. Een pure ziel dus, zoals Lisa Marie ook aangaf. Dat een geldwolf met een pervers getint brein zich daarop als een bloedzuiger vasthecht, tezamen met de tabloid press ligt in de aard van deze wrede, ongevoelige, onrechtvaardige wereld. Dat is een les die Michael bij dezen heeft geleerd. Hopelijk wordt hij zo dan toch eindelijk nog volwassen. LOTTIE MERKUS-VAN ZWOL, Almere

POP

Door Erik Quint

Geld. 24/6 Zijn verhaal

Just because you read it in a magazine or see it on a TV screen, don't make it factual', zingt Michael Jackson op zijn nieuwe cd 'HIStory' in het nummer 'Tabloid junkie'. Toch had de zanger die zich een paar jaar geleden tot King of Pop liet kronen de massamedia nodig om zijn eerste plaat in vier jaar te lanceren.

In een verbijsterend interview met het Amerikaanse televisiestation ABC distantieerde de 36-jarige popster zich van de beschuldigingen van ontucht met minderjarige jongetjes. En verklaarde zijn bruid Lisa Marie Presley dat ze het echtelijke bed deelt met de man die welhaast meer records brak dan haar beroemde vader.

Maar behalve veel commotie over dit interview en kritiek op Jacksons megalomane reclamefilm voor 'HIStory', bleek de wereld niet veel aandacht te hebben voor 's mans muziek. Op 'HIStory', de titel is een eenvoudig maar slim woordgrapje, geeft Jackson zijn kant van het verhaal. Een verhaal over heksenjacht, angst en walging.

In vijftien nieuwe liedjes, die vergezeld gaan van zijn vijftien grootste hits uit de periode 1979-1991, doet Jackson verslag van de schier onmogelijke taak zich als beroemdste man van zijn tijd te verdedigen tegen aanvallen op zijn privéleven. In augustus 1993 was het sprookje voorbij. Na een briljante carrière, die in 1969 begon met The Jackson Five en hem als solo-act groter maakte dan The Beatles, werd Michael Jackson beschuldigd van ongewenste intimiteiten met een 13-jarige jongen.

De zanger, die zich altijd zo nadrukkelijk als kindervriend had gemanifesteerd en jaarlijks tonnen aan liefdadigheid (kinderziekenhuizen) geeft, was opeens een viespeuk, een kinderlokker. De wereld was in rep en roer. De Peter Pan van de popmuziek was gevallen.

Toen begin dit jaar bekend werd dat hij in het huwelijksbootje gestapt was met de dochter van Elvis Presley, werd dat gezien als een afleidingsmanoeuvre, een rookgordijn voor de aantijgingen over seksueel misbruik van minderjarige jongens. Jacksons advocaten hadden inmiddels de vader van het jongetje in kwestie afgekocht.

Jacksons nageslacht is in Gods hand

Over het huwelijk tussen Michael Jackson en Lisa Marie Presley is sinds de voltrekking, mei vorig jaar, heel wat afgespeculeerd. Het echtpaar was woensdag in het Amerikaanse tv-programma *PrimeTime Live* niet te beroerd om zijn licht te laten schijnen over de belangrijkste kwestie die de gemoeiden bezighield: hoe is het gesteld met de consummatie? Of, in de taal van normale mensen: zijn ze al van bil geweest?

Interviewster Diane Sawyer stelde hem maar gewoon, die vraag, zij het wat schroomvallig. En mevrouw Jackson schoot overeind, alsof ze 'm niet had zien aankomen. 'Of we sex hebben?' Haar antwoord klonk allesbehalve aarzelend. 'Yes! Yes! Yes!'

Mooi. Dat weten we dan ook weer. De hele natie gerustgesteld.

Soms leek het net alsof het vraaggesprek uitsluitend was gearrangeerd om de waarheid rondom intieme details van dit kaliber boven tafel te halen. Zo zal Michael Jackson het niet hebben bedoeld. Hij, die zich alleen bij wijze van zeer hoge uitzondering aan de tand laat

Schrijnend

Het interview dat Jackson de avond voor het verschijnen van 'HIStory' gaf, was een schrijnend geval van arrogantie en schijnheiligheid onder het mom van journalistiek.

Na een lange inleiding, waarin Jacko's recordbrekende carrière de revue passeerde, volgde een verkapt kruisverhoor door ABC-journaliste Diane Sawyer die als aanklager bij de schijnprocessen van Stalin of Hitler geen gek figuur geslagen zou hebben.

Een glazig kijkende Michael en een nors overkomende Lisa Marie lieten de suggestieve vragen gelaten over zich heen komen. Over zijn

bewegredenen om zich aan dit misselijkmakende interview te onderwerpen, kunnen we alleen maar gissen.

Het promotiefilmpje voor 'HIStory' was een van de hete hangijzers in het interview. In de clip zien we hoe een honderd meter hoog standbeeld van Jackson onthuld wordt, terwijl militairen marcheren en de kinderen van de wereld juichen. Het filmpje zou gebaseerd zijn op Leni Riefenstahl's 'Triumph des Willens', een even beroemde als beruchte nazi-propagandafilm uit 1935.

Michael zei voor de ABC-camera's de controverses te hebben gezocht, het promo-clipje zou een grap zijn. 'Het gaat niet over fascisme, het gaat niet over dogma's, maar over liefde', verdedigde Jackson zich.

In het nauw gedreven door Sawyer wist hij uiteindelijk niets anders te zeggen dan dat de clip 'kunst' was, iets dat de bewonderaars van Riefenstahl ook altijd als excuus aanvoerden. Michaels opmerking getuigde van naïviteit, zoals ook zijn opmerkingen over de puurheid van zijn liefde voor kinderen.

Het ABC-interview - een instant tv-klassieker - werd afgesloten met een paar maten uit 'Childhood', de ultieme tranentrekker van 'HIStory' waarin Jackson zingt: 'Have you seen my childhood? I'm searching for that wonder in my youth'.

Hekelen

Waar hij zich in het verleden passief en angstig opstelde, slaat hij op 'HIStory' voor het eerst terug. In 'Scream' (de eerste single, een duet met zijn zus Janet) en 'Tabloid junkie' hekelt hij de rol van de media. 'Don't pressure me' en 'I'm victimized', schreeuwt hij in

'Scream', waarin hij wil duidelijk maken hoe het voelt om van zulke verschrikkelijke zaken beschuldigd te worden.

'Dom Sheldon is a cold man', is het mantra in 'D.S.', een liedje over de aanklager van justitie die hem zo

vernederde door foto's te laten maken van bepaalde delen van Jacksons lichaam als bewijsmateriaal voor de rechtszaak die er nooit kwam.

In 1983 zong hij een vermeend vaderschap van zich af in 'Billie Jean', een liedje dat verbleekt bij het onrecht dat hij op 'HIStory'

bezingt. Toch is 'HIStory' geen meesterwerk. De met techno en andere dansmuziek gelardeerde up tempo-songs refereren aan het werk van Prince van een paar jaar geleden, terwijl het collage-achtige titelnummer aan experimentele pretenties ten onder gaat. Erg mooi daarentegen is de eco-ballade 'Earth song' dat een meeslepende Stevie Wonder-achtige finale kent.

Hoewel hij met de nieuwe songs op 'HIStory' de problemen van de laatste paar jaar dapper van zich afzingt, is het produkt als dubbel-cd

wat onevenwichtig. Natuurlijk passen zijn vijftien grootste hits, verzameld op de eerste cd, in het concept van 'HIStory', maar ook Jackson moet begrepen hebben dat zijn nieuwe materiaal zich, voorsnug niet laat vergelijken met songs als 'Don't stop 'til you get enough', 'Thriller' of 'Beat it'. Als marketing-strategie gaat de combinatie van oud en nieuw ook niet op, want afgaande op alle records die zijn hits gebroken hebben moet de halve wereldbevolking 'Billie Jean' en 'Bad' al in huis hebben.

BD 17-6-95

De hele wereld heeft het de afgelopen dagen op televisie kunnen zien en horen: Michael Jackson doet 'het' met zijn vrouw Lisa Marie. Ook deed hij mededelingen over de nieuwe cd die een soort van aanval is op mensen die hem in het sekschandaal hebben belasterd.

Door Max Steenberghe

Bleef de hamvraag bij het vorige interview nog open, deze keer is alle twijfel de wereld uit. Jawel, Michael Jackson doet 'het'. Omzichtig formuleerde de interviewer vragen over slaapkamer en consumeren van het huwelijk, waarop Michael eerst blozend bleef zwijgen. Maar: 'Je wilt weten of we sex hebben', hielp echtgenote Lisa Marie (Presley), om meteen enthousiast 'yes, yes, yes' te antwoorden.

Dat weten we dan ook weer. En niet alleen wij, want eergisteren zagen 60 miljoen Amerikanen het door ABC's Diane Sawyer gemaakte interview, en eenzelfde aantal kijkers zat gisteren in andere delen van de wereld voor de buis. In Europa had de BBC de primeur.

Het was het tweede interview dat Jackson in twintig jaar tijd gaf. Het vorige, met Oprah, moest roddels over zijn verbouwde uiterlijk uit de wereld helpen. Deze keer had Michael meer te melden. Natuurlijk over zijn (dubbel)cd *HIStory*, die gisterochtend op de wereldmarkt kwam. Maar ook over het verrassende huwelijk met de Elvis-dochter en uiteraard over het sekschandaal dat hem bijna twee jaar achtervolgde vooraleer hij dat voor miljoenen afkocht.

Woede

Het schandaal komt ook uitge-

breid ter sprake op de cd. De nummers *Scream*, *Tabloid Junkie*, *They don't care about us* en *DS* zijn aanvallen en woede-uitbarstingen gericht tegen de media en officier van justitie Thomas Sheldon. De laatste wilde alleen stemmen winnen, de kranten zochten record-oplages met hun leugens. 'Want als iets gedrukt is, wil dat nog niet zeggen dat het de waarheid is', aldus Jackson in de teksten.

De plaat is nu al een topper. In de voorverkoop werden alleen in Nederland 100.000 stuks weggezet. Wereldwijd ligt dat op zeker vijf miljoen. Maar Michael gokt hoger: met twintig miljoen - een aantal dat zowel *Bad* als *Dangerous* verkochten - is hij niet tevreden, opnieuw hoopt hij het wereldrecord van *Thriller* (45 miljoen) te verbreken.

Daarvoor worden kosten noch moeite gespaard: in een dertig miljoen kostende campagne worden komende week tien standbeelden van 10 meter hoog in de wereld geplaatst: naast New York, Londen en Hongkong ook het Nederlandse Walibi Flevo. De beelden moeten geld opbrengen voor het Ronald McDonald huis.

Het stoere beeld staat ook op de cd-hoes en de kaft van het begeleidende boekje. Daarin lange lijsten van alle prijzen die de absurd succesvolle ster kreeg, plus open brieven van Liz Taylor, Spielberg, Reagan en Jackie Kennedy (!) die ieder Michael schaamteloos ophemelien.

Zwanger

Braafjes babbelden Lisa Marie en Michael in het interview ook over elkaar. Ze leerden elkaar kennen toen hij 17 en zij 7 was.

De verkering duurde een paar maanden en het aanzoek deed Michael telefonisch. Veel wordt er al gefluisterd over een kind, dat de meest muzikale genen ter wereld in zich zal verenigen. Het gerucht dat Lisa Marie zwanger is, werd ontkend noch bevestigd. Wel wil het paar dolgraag nazaten, maar tijdstip ligt volgens de aanstaande vader 'in Gods hand'.

Geruchten over zelfmoordplannen wees Michael verontwaardigd van de hand. Wel zei hij uit te kijken naar een nieuwe woning want hij heeft 'geen zin meer om in de States te blijven wonen'. Als nieuwe vaderlanden noemde hij Zuid-Afrika en Zwitserland. □

Michael Jackson (rechts) en Lisa Marie Presley op tv bij ABC.

FOTO AP

Sinds zondag ging het gerucht dat Lisa Marie Presley zwanger zou zijn. 'We zullen een kind krijgen', merkte ze op. 'en wanneer...' Maar voordat het een verspreking kon worden, gaf haar echtgenoot er een zwier aan: 'We zeggen niet wanneer.' Om eraan toe te voegen dat het, vanzelfsprekend, allemaal in

Gods hand ligt.

Maar goed, ze delen in elk geval de slaapkamer, zeiden ze. Dat is in strijd met de suggestie als zou hun trouwpartij alleen maar op touw zijn gezet om de aandacht af te leiden van het rumoer dat ontstond nadat Jackson in 1993 werd beschuldigd van het seksueel misbruik

ken van een kind. Nec, het is geen schijnhuwelijk, benadrukte Jackson. En Presley zei: 'Hoe zou je de schijn 24 uur per dag kunnen ophouden als je slaapt met iemand en wakker wordt naast iemand? Ik trouw niet met iemand om een andere reden dan dat ik er verliefd op ben geworden. Punt. Punt.'

Hoe dat in zijn werk was gegaan, werd ook nog uit de doeken gedaan. Ze ontmoetten elkaar voor het eerst toen The Jackson Five optraden in Las Vegas. Presley was toen zeven jaar, Jackson zeventien. 'Ik vond haar lief en heb altijd gehoopt dat ik haar nog eens zou zien', zei Jackson. En hij was jaloers toen ze, jaren later, met haar toenmalige echtgenoot Danny Keough op de voorkant van een tijdschrift stond.

Voordat hij haar per telefoon ten huwelijk vroeg, hadden ze vier maanden niet elkaar gelopen. Kennelijk liet Presley zich niet ontmoedigen door de rechtszaak die tegen haar oogappel was aangespannen. Hij trof een schikking, voor een bedrag dat naar verluidt ergens tussen de vijf miljoen en de twintig miljoen dollar ligt.

Dat was niet te veel gevraagd. Hij is nog steeds erg rijk.

Henrico Prins

NVSH zegt alles over sex per 'laagdrempelige' 06-lijn

De NVSH afficheert haar onlangs in werking getreden sexlijn 06-9212 niet als het nummer dat alle andere nummertjes overbodig maakt. Wel parafrazeert de vereniging die mooie filmtitel van Woody Allen, *Everything you always wanted to know about sex but were afraid to ask*. Maar dan in het Nederlands. Zo is het maar net: wie 06-9212 draait, kan zich laten voorlichten en hoeft zich niet te schamen.

We bellen en horen een mechanisch klinkende vrouwenstem: 'Dit 06-nummer kost circa een gulden per minuut.' Na wat piepjes is er een echte mevrouw. Die zegt: 'NVSH Utrecht, goedemiddag.'

Wij willen ons laten voorlichten over die 06-lijn. De NVSH had immers zo ongeveer laten weten dat er in Nederland nauwelijks nog taboes te slechten zijn, dat het met de sek-

suele hervorming - waarvoor de vereniging tenslotte ooit werd opgericht - alleszins voorspoedig is verlopen en dat ze zich thans meer dient te richten op voorlichting en advies.

Vandaar dat 06-nummer. Vandaar ook de vraag: 'Loopt het een beetje, met die lijn?' Daar zouden we eigenlijk de landelijke NVSH voor moeten benaderen, in Den Haag. Maar die is dicht. Dat verklaart meteen waarom we de afdeling Utrecht aan de lijn krijgen. 'We zitten met een soort schakelsysteem', zegt Utrecht. 'Alle afdelingen die meedoen, zijn eraan geschakeld. Wij zijn nu geopend, dus wij beantwoorden de telefoontjes.'

En jawel, het gaat goed met 06-9212. 'We krijgen heel uiteenlopende vragen. Over sex en relaties natuurlijk, over seksueel overdraagba-

re aandoeningen en andere medische zaken. Daar moeten we soms voor doorverwijzen, we zijn geen medische instantie. Maar er zijn ook mensen die plotseling achter hun seksuele voorkeur komen en daar problemen mee hebben, of exhibitionisten. Die willen vaak gewoon een praatpaal.'

Als we nou tegen het normale telefoontarief met de NVSH-afdeling Utrecht bellen, wie krijgen we dan aan de lijn? 'Dan krijg je mij ook te spreken.' Dat is goedkoper. Maar het 06-nummer is laagdrempeliger. En voor de NVSH, die ook te kampen heeft met teruglopende subsidies, een manier om wat geld te verdienen. 'Maar ik zit de bellers niet extra lang aan de telefoon te houden, hoor', zegt de mevrouw van de NVSH uit Utrecht.

VK 8-6

Henrico Prins

n
t
e

Minister praat met PTT over gratis erotische 06-lijnen

Van onze verslaggever

DEN HAAG — Minister Jorritsma (Verkeer en Waterstaat) zal met PTT Telecom overleggen of het mogelijk is bepaalde 06-nummers niet langer gratis te laten zijn. Ze zal bij de PTT echter niet aandringen op het blokkeren van 06-nummers in telefooncellen. Dat antwoordt ze op vragen van SGP-zijde over het gebruik van gratis erotische 06-lijnen door basisscholieren.

De SGP-kamerleden Van den Berg en Van der Vlies stelden vragen na een onderzoek waaruit bleek dat bijna 80 procent van de ondervraagde scholieren (11- en 12-jarigen) wel eens naar een gratis erotisch getint 06-nummer belt. Dat gebeurt vooral vanuit telefooncellen.

Jorritsma schrijft dat er geen gevallen bekend zijn van seksueel misbruik via deze gratis 06-nummers.

Verbaal seksueel geweld bij politie onderzocht

ANP

AMSTERDAM

VK 6-6

Op het Amsterdamse politiebureau Lijnbaansgracht loopt een onderzoek naar jarenlang verbaal geweld en seksuele intimidatie door een brigadier en een hoofdagent. Vrouwelijke agenten hebben klachten over hen geuit.

De twee zijn volgens een woordvoerder van de politie tijdelijk naar een ander bureau overgeplaatst, gezien de emoties die bij de zaak een rol spelen. De brigadier is met buitengewoon verlof.

■ SPOTJE Het spotje van Postbus 51 tegen seksuele intimidatie op de werkplek heeft op het International Advertising Festival in Cannes de Gouden Leeuw gewonnen. Het filmpje, waarin een man bij een kopieermachine wordt lastiggevallen door een hond, is sinds vorig jaar op de Nederlandse tv te zien geweest.

VK 27-6

NVSH de boer op met serieuze sekslijn

HD 12-6

HAARLEM • RON SCHOLTE

„Als je niet kunt komen, bel dan even de eerste serieuze sekslijn van Nederland”, schreeuwt de kleurrijke poster. Alternatieve telefoonseks. Geen amechtige nymphomanen, hete oudere mannen of kroese stewardessen. Doordeweeks van 's morgens elf tot 's avonds tien kan er met 06 92.12 worden gebeld (één gulden per minuut). De NVSH gaat 06.

De Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming, zoals de NVSH volledig heet, hoeft geen 'hervormer' of 'baanbreker' meer te zijn. Anderen gingen de vereniging voor bij het doorbreken van taboes. De NVSH gaat evenwel in 'advies' en 'voorlichting' via een 06-nummer. „Voor het beste glijmiddel bel je de eerste serieuze sekslijn”, aldus de tekst op een wervende poster achter een raam van het NVSH-gebouw aan de Haarlemse Ripperdastraat 11.

Breinaalden zijn verdwenen als alternatief voor een medisch begeleide abortus, de pil is via de huisarts te verkrijgen en de tijd dat condooms onder de toonbank verkocht moesten worden, ligt ver achter ons. De NVSH, die vroeger een grotere achterban had, telt tegenwoordig nog maar zo'n vijfduizend leden. De hervormers gaan noodgedwongen zelf hervormen.

Sekstant, het lijfsblad van de NVSH, onderging een jaar geleden als eerste een face-lift. Het ledenblad 'Voor seks en relaties' met artikelen als 'Buikdansen is net zo erotisch als boodschappen doen' ligt nu ook in de kiosk. „Wij hebben nooit subsidie gekregen”, vertelt de 47-jarige Haarlemmer Daan van Rijn van het algemeen bestuur van de NVSH. „Onze vijftien actieve

Daan van Rijn voor het Haarlemse NVSH-gebouw aan de Ripperdastraat 11.

FOTO • UNITED PHOTOS DE BOER • RON PICHEL

afdelingen hebben altijd al aan hulpverlening gedaan. We werken met vrijwilligers. Maar het kost toch zo'n tachtigduizend gulden per jaar.”

Van Rijn vindt Nederland een land van 'passieve tolerantie'. „Op een veilige afstand vinden we bijna alles goed. Maar vooral de jeugd is meestal heel onzeker en dus conservatief. Alles wat afwijkt branden zij genadeloos af”, zegt de coördinator hulpverlening van de NVSH.

Jaarlijks helpen de hulpverleners van de NVSH zo'n 50.000 mensen. Er is dus een markt voor de 06-lijn. Bejaardenseks, impotentie, waar bellen de

mensen over op naar de NVSH? „Er belde laatst een vrouw die graag twee of drie keer per week met haar echtgenoot zou willen vrijen. Haar man vindt echter één keertje meer dan genoeg. Die vrouw gaat dan twijfelen. Ze denkt dat ze abnormaal is en belt dan onze lijn voor advies”, aldus Daan.

Volgens Van Rijn vormen allochtonen een mogelijke groeiemarkt. „Er zijn islamitische meisjes die hun maagdevlies door een chirurg laten herstellen. Ze zijn in paniek omdat ze tijdens de huwelijksnacht moeten bloeden”, zegt Daan. „Maar het is een gesloten wereld met

eigen hulpverleningscircuit rond de moskee. Vooral vrouwen kunnen het moeilijk hebben. Te meer omdat hun broers en vaders tegenover hun zusters en dochters echte fatsoensrakkers zijn. Nu zijn het nog incidentele gevallen die bij de NVSH terechtkomen”

Overigens kan de NVSH nog vrijwilligers gebruiken voor zowel de 06-lijnen of anderszins. Donderdagavond vanaf 20.00 uur kan men zich melden op het adres Ripperdastraat 11. Bellen met Daan van Rijn (023-31 41 88) mag ook.

Achterdochtige studiemeester verplicht leerlingen tot striptease

GVA
21-6-95

Lagos — Een achterdochtige studiemeester heeft in de middelbare school van Ibadan in Nigeria de meisjesstudenten die hun eindexamens aflegden verplicht zich van alle ondergoed te ontdoen om het eerlijke verloop van de proef te garanderen. De jongens van hun kant werden verplicht hun hemden en broeken binnenstebuiten te dragen en de hemden broekzakken te ledigen.

Het doortastende optreden van de studiemeester leverde vruchten op. Eén van de jonge meisjes, die zich tot een halve striptease verplicht zag, had een uitgebreide dosis informatie in haar maandverband zitten. De striptease van de dames werd gevolgd door een grondige fouillering van de studentenlichamen.

Enkele leerlingen zagen zich genoopt het examen af te leggen met alle knopen van het schooluniform los. Frauderen bij de examens is in Nigeria de voorbije tien jaar uitgegroeid tot een nationale sport onder de studenten.

Vorige week zag het inschrijvingsbureau voor de universiteit, dat jaarlijks toelatingsexamens uitschrijft, zich verplicht de resultaten van de proeven van meer dan 4.000 kandidaten ongeduldig te verklaren, omdat zij op spieken waren betrap.

NVSH tussen de fun van seks en bewustwording

AD 8/16/95

IN DE JAREN zestig had de NVSH een duidelijke betekenis; er viel toen ook op seksueel gebied nog heel wat te hervormen. Maar toen alle vrijheid veroverd was en bij voorbeeld de pil in het ziekenfondspakket kwam, ging het al snel minder met de organisatie. Steeds minder mensen werden lid. Maar ook al lijkt het alsof tegenwoordig elk kind op seksueel gebied al van de hoed en de rand weet, het tegendeel is waar. Er valt nog heel wat voor te lichten en te helpen.

Daarom introduceert de NVSH

een 06-nummer, dat met posters in bushokjes enabri's als 'de eerste serieuze sexlijn' van Nederland wordt aanbevolen. De campagne die het Amsterdamse reclamebureau FHV belangeloos maakte - in totaal 8 verschillende posters, waarvan er nu 3 te zien zijn - moet de NVSH plaatsen tussen de dwingende en rationele uitingen van de overheid (Pas op voor aids, vrij veilig) en de seksindustrie, zegt David Snellenberg die in het creatieve team zat dat de posters ontwierp. „Het zit tussen de fun van seks en bewustwording in.”

Het zijn deels te duidelijke, deels te dubbelzinnige en dus weinig smaakvolle posters geworden. Een doorweekte kat kijkt de voorbijgangers aan. Daarbij de tekst: Natte poes? Glijmiddel bestellen. Of in een jeugdig handschrift: Kinderopvang, met daaronder: voor de beste condooms. Maar de ergste is een manshoge flats, een doorzichtige witte klodder op een rode achtergrond. Daarin de tekst: Als je niet kunt komen bel dan even.

„Het is een variatie op het aloude PTT-motto Laat eens wat van je ho-

ren,” verdedigt Snellenberg zich in eerste instantie. Maar het gaat natuurlijk niet alleen om de tekst. Het is vooral de illustratie die je 's ochtends vroeg in het bushokje nogal gaat tegenstaan.

„Je hebt gelijk, het is de suggestie van een klodder sperma. We hebben het nogal associatief behandeld. Maar het gaat wel over een serieus probleem. Daar willen mensen over praten. Het is een eerlijk bedoelde uiting voor mensen die problemen hebben met hun seksualiteit.”

De posters zijn ook bedoeld voor een jonge doelgroep, die de NVSH niet van vroeger kent. „En daar werkt de campagne ook.” De volgende posters moeten duidelijk maken dat de NVSH er ook is voor mensen die andere seksuele fantasieën hebben of die problemen hebben met geslachtsziekten. „De laatste jaren kwam de NVSH wel eens in het nieuws als het om pedofiele en dat soort zaken ging. Er hing een licht ranzig sfeertje omheen. En met meer duidelijkheid willen wij dat weghalen.”